

Nepal Devrimi
Başı dönmek, başa dönmek
Syf: 66

PARTİZAN

Sayı: Mayıs-Haziran 2012/77

İki Aylık Siyasi Dergi

FAŞİZME, EMPERYALİZME, FEODALİZME, ŞOVENİZME VE HER TÜR DEN GERİCİLİĞE KARŞI

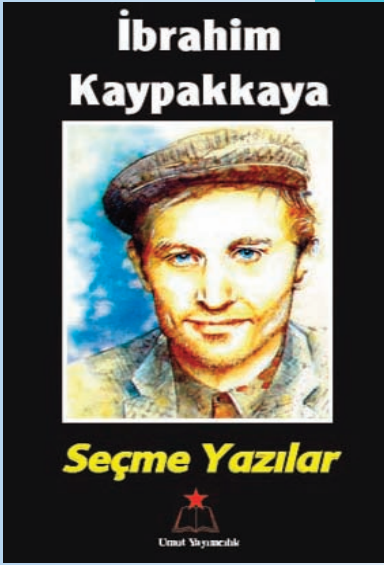
PARTİZAN

Sayı: Mayıs-Haziran 2012/77 Siyasi Dergi Fiyatı: 4 TL ISSN: 1303-0078

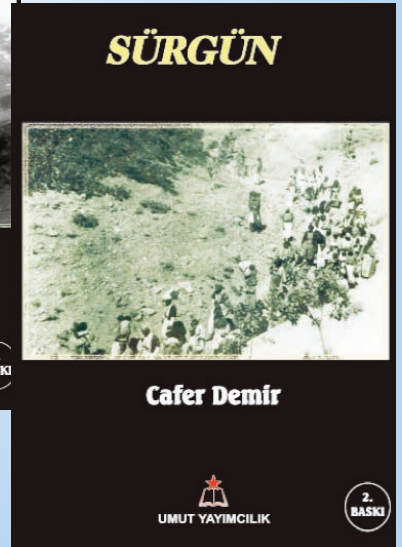
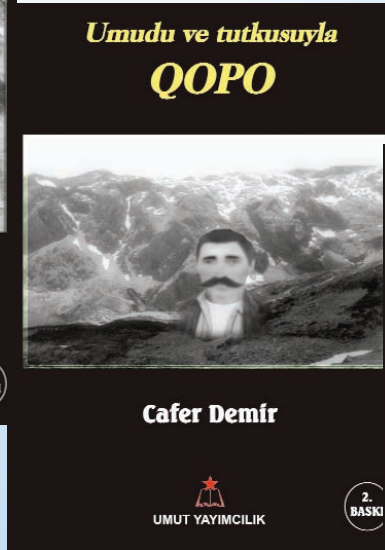
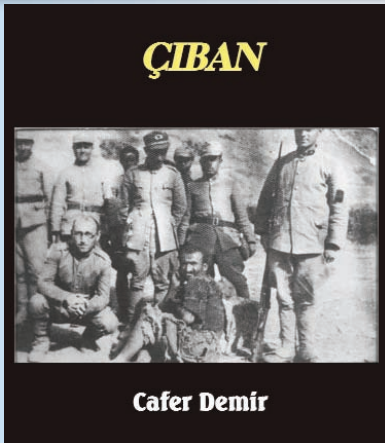

Kırkıncı yılında
bilimle ve savaşla,
ısrarla ve inatla,
elbette ve mutlaka!

Hesaplaşma, kopuş ve yeni bir yol : KAYPAKKAYA

Dersim'in isyan geleneği sürüyor!

PARTİZAN'DAN

UMUT YAYIMCILIK VE BASIM SANAYİ LTD. ŞTİ

Yönetim yeri: Gureba Hüseyin Ağa

Mah. İmam Murat Sk. No: 8/1

Aksaray-Fatih/İstanbul

Tel: (0212) 521 34 30

Faks: (0212) 621 61 33

Sahibi ve Yazışleri Müdürü:

Çilem İLASLAN

Baskı: Yön Matbaacılık Davutpaşa Cad.

75/2 B 366 Topkapı/İstanbul

Tel: 0 212 544 66 34

ISSN 1303-0078

Yaygın süreli

umutyayimcilik@ttmail.com

www.ozgurgelecek.net

BÜROLAR

KARTAL: İstasyon Cad. Dörtler Ap.

No: 4/2 **Tel:** (0216) 306 16 02

ANKARA: Tuna Cad. Çanakçı İşhanı

No: 51 Çankaya

Tel: (0312) 430 67 65

İZMİR: 1362 Sk. No: 18 Altan İşhanı

Kat: 5/509 Çankaya/Konak

Tel: (0232) 445 16 15

MERSİN: Çankaya Mh. 4716 Sk.

Güneş Çarşısı No: 30 Kat: 2 Akdeniz

BURSA: Selçuk Hatun Mh. Ünlü Cd.

Sönmez İşsarayı Kat: 2 No: 185 Heykel

Tel: (0224) 224 09 98

MALATYA: Dabakhane Mh. Turgut

Temelli Cd. Barış İşhanı Kat: 3 No: 94

ERZİNCAN: Ordu Cd. Ordu İşhanı

Kat: 3 **Tel:** (0446) 223 67 18

DERSİM: Moğultay Mh. Sanat Sk.

Arıkanlar İşhanı Kat: 3 No: 203

Tel: (0428) 212 27 50

AVRUPA MERKEZ BÜRO:

Weseler Str 93 47169

Duisburg/Almanya

Tel: 0049 203 40 60 958

Faks: 0049 203 40 60 959

2012 yılı, tüm dünyada önemli gelişmelere sahne olarak yol alıyor. Avrupa'nın metropollerinde işçi sınıfı ve ezilenlerin ayağa kalkışı depremler yaratırken, kuşkusuz Kuzey Afrika ve Ortadoğu halklarının 2010 yılının son günlerinde başlayan diktatörlere karşı mücadelesi bugün hala farklı şekil ve yollarla devam ederek dünyanın gündemini belirliyor. Dünyanın çeşitli yerlerinde Marksist-Leninist-Maoistlerinin önderliğindeki Halk Savaşları ise dünyayı emperyalistlerin başına yıkacak esas güç olarak kendi mecralarında akıyor.

Ülkemiz açısından genel tablo ise krizin etkisiyle süren işten atmalar, işçi sınıfının mevcut haklarına yönelik saldırı içeren yasaların çıkartılması, taşeronlaşma, iş cinayetleri, Kürt ulusuna yönelik sürdürülen imha ve inkar politikaları, halk gençliğinin geleceksizleştirilmesi, sağlıkta özelleştirme vs. ile oluşuyor. Ancak diğer yandan bu tablo içinde en son 2012 Newroz ve 1 Mayıs'ında alanlara akan yüz binler, egemen sınıflar için her şeyin görüldüğü gibi dikensiz gül bahçesi olmadığını açık ediyor ve onları yeni yeni önlemler almaya zorluyor.

Ve elbette bu tablo içinde ülkemiz Marksist-Leninist-Maoistleri açısından bir diğer önemli nokta enternasyonal proletaryanın ülkemiz topraklarındaki temsilcisinin 40. yılını karşılmasıdır. Yarım yüzyıla yakın bir zaman dilimini kaplayan bu tarih ülkemiz komünist hareketinin mücadele tarihidir aynı zamanda. Bugün İ. Kaypakkaya tarafından 40 yıl önce göndere çekilen bayrak hala dalgalanıyorsa, bunun nedeni, göndere çekilen bayrağın yere düşürülmemiş olması ve bayrak tutanların hala varlığını koruyor olmasıdır. Bu gerçeklikten hareketle, Partizan'ın bu sayısında '71 silahlı devrimci çıkışında İ. Kaypakkaya'yı tanımak ve anlamak yazısının yanı sıra 40 yıllık mücadele tarihinde yaratılan kültürel kimliğin mayalanma sürecine dair bir yazı yayımlıyoruz.

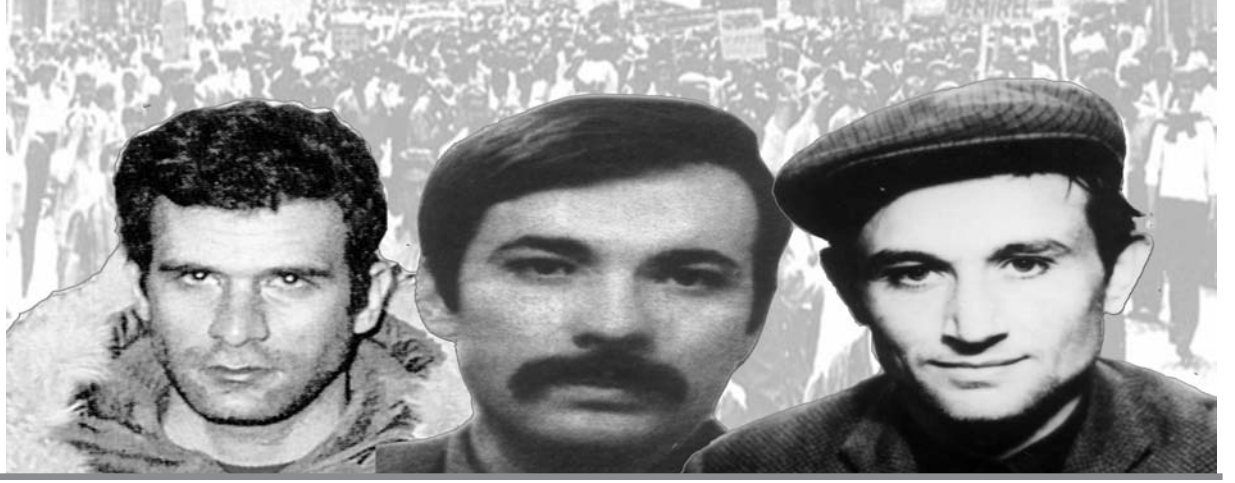
Yukarıda dünyanın çeşitli yerlerinde MLM'lerin önderliğindeki Halk Savaşlarından bahsettik. Kuşkusuz bunların içinde Halk Savaşının geldiği boyut itibariyle Nepal özel bir öneme sahiptir. Yayınlarımızda uzun bir süredir, bu ülkedeki gelişmelere ve Birleşik Nepal Komünist Partisi(Maoist) içindeki tartışmalara dair yazı ve çeviriler yayımlıyoruz. Partizan'ın bu sayısında ise ülkemiz Marksist-Leninist-Maoistlerinin Nepal devriminin geldiği aşamaya ve yaşanan tartışmalara dair bakış açısını içeren bir yazı yayımlıyoruz.

Bir sonraki sayımızda görüşmek üzere...

İÇİNDEKİLER

- '71 devrimci çıkışında Kaypakkaya'yı tanımak, anlamak..... 2-15
- 40. Yıl: Komünist kimliğin mayalanmasına dair notlar..... 16-65
- Bir düşünce okuma çalışması: Nepal Devrimi; Başı dönmek, başa dönmek 66-103

'71 devrimci çıkışı içinde Kaypakkaya'yı tanımak, anlamak...

Kaypakkaya'yı incelemek onun yazılarıyla sınırlı bir çalışma olamaz. Aynı zamanda onun yaşadığı, fikirlerini inşa ettiği maddi süreci de bu çalışmaya katmak gerekir. Kaypakkaya, sonuç olarak bu maddi sürecin, iç içe geçmiş büyük hareketlerin egemen bilinci parçalaması sürecinin, değişimi zorlayan maddesel hareketin bilinçteki tezahürüdür.

GİRİŞ

Gerçeğin kendisiyle ilişkileri insanları idealizm ve materyalizm kamplarına böler. Gerçeklik ortaya konduğunda idealist görüşler değersizleşir ve biz gerçek olanla, kuşkusuz gene onun parçası olan insanların tarihiyle karşı karşıya kalırız. Komünist materyalistler en başından beri idealizmin gerçeklerden kopuk "tarih" yorumuyla, anlatımlarıyla ve bunların sürekli üretimiyle mücadele içinde olmuşlardır. Böyle yaparlarken onlar kitleleri, tarih yapan güç olarak, ama aynı zamanda nesnel koşulların üretimine belirli bir tarzda katılan ve bunun içinde bilinçlenip, içinde buldukları ortamı yıkıp yeniden fakat daha ileri düzeyde kuran bir güç olarak idealist öğretilerin/görüşlerin karşısına koyarlar.

İdealizm belirlenmiş bir tarihsel süreçten veya belli bir niteliğe ulaşma yolundaki/amacındaki insandan bahsederek halihazırdaki toplumsal durumu ve devrim sorununu ya göremez ya da bunları "üstün insanlar"ın eline bırakmayı vaaz eder. Onun bu özelliği ezilen kitleleri tarihin karşısında çaresizleştirmeyi sağlar. Daima sığılacak

başka dünyalar ve dışsal bir irade kitlelere sabrı, itaati ve güdülmeyi öğretmek üzere konumlandırılır. Kitleler bu başka dünyalar ve dışsal irade karşısında cahildirler, küçüktürler, sıradandırlar. İdealizmin tarih anlayışı ve anlatımı hiçbir zaman toplumsal devrimlerin koşullarını ve de zorunluluğunu açıklamaz; o ısrarla iyi, yetenekli, bilinçli, erdemli insanların keyfi yaratıcılığından, kitlelere/geleceğe bahsettiklerinden, kahramanlıklarından, onlarda doğuştan hasıl olan vatanseverliklerinden, büyük ideallerinden, "cumhuriyet tutkuları"ndan vb. bahseder. Böylece ezilenler bilinci belirleyen nesnel koşullardan kısmen ve dolaylı olarak haberdar olurlar; böylece kendilerinin tarih yapan güç olduğunu da öğrenememiş olurlar.

İdealizmin karşımıza daima ve hatta genellikle açık biçimde çıkmadığını biliyoruz. O, karşımıza binbir kılıpta ve güzellikte çıkabilir ve çıkmaktadır. Komünist materyalistin idealizmin her türüne karşı zaferi, ancak kendini ondan ayıran tarih bilincine geçerlilik kazandırmasıyla mümkündür. Toplumsal devrim ile ilgilenenler, ezilenlerin devrimleşmesinde, bilinçlenmesinde rol oynamak gerektiğine inananlar tarihin belli bir aşamasın-

daki toplumsal devrimin koşullarını ve zorunluluğunu aydınlatmadan bunu başaramazlar.

ÖNDERLİK MESELESİ VE KAYPAKKAYA

Kaypakkaya idealizmin her türüne komünist materyalistlere özgü “gerçeklere dayanan devrimci bir ruh”la, tarih bilinci ve yorumla karşı çıkmış; ortaya devrimimizin koşullarını ve zorunluluğunu açıklayan görüşler koymuştur. Onun yazdıklarına baktığımızda genel olarak dünyadaki koşulları ve özel olarak Türkiye’deki durumu Marksizm’e veya tarih bilimine uygun biçimde açıklama isteğini/ısrarını ve buradan hareketle devrimin koşullarını bütün olarak açığa çıkarma çabasını görürüz. O, olması gerekeni yapmakta olanla, olmakta olanı da geçmişten gelenle açıklama konusunda aydın bir bilince sahip olmuş, bunun sayesinde “alışıla gelen” teorilerden, öğretilmiş ve ezberlenmiş her türden idealist bilgiden arınmada büyük başarı sağlamıştır.

Her birey veya fikir içine doğduğu koşulların ürünüdür. Bireyler veya fikirler kendilerini koşulların ötesinde tanımlayabilir ya da öyle görünebilirler. Fakat komünist materyalistler bu yaklaşımdaki aldanma veya aldatmayı benimsemezler. Aynı tavrı önderlik-önderler ve dolayısıyla onların fikirleri için de gösterirler. Özellikle önderlik sorunundan bahseden hareketler bu konuda açık ve doğru bir bilince sahip olmalıdır. Kaypakkaya’yı anlamak, kavramak onda gerçekleşmiş önderlik bilincinin oluşum sürecini incelemeyi içermezse eğer, mümkün değildir. Onun düşüncelerinin temel özelliklerini kavramak bize belirli bir tarihsel sürece komünist materyalist yaklaşımı, izleyeceğimiz yolu da öğrenmiş olmaktır.

“Önderlik sorunu” olarak kavramlaşmış olan son dönem belirli bir tarihsel süreçtir. Bu sürecin önderlik bakımından yetmezlikle malul olduğu genel olarak kabul görmüş bir gerçekliktir. O halde, öncelikle önderlik kavrayışımızın sorunlu olduğunu belirlemiş oluyoruz.

Öncelikle önderliğin ulaşılabılır, üretilebilir, gerçekleştirilebilir olduğunda net olunmalıdır ki Kaypakkaya aynı zamanda ve özellikle bu gözle okunabilsin. Önderliklere, önderlere reva görülen mistik anlamlardan kurtulmak içinde bulunduğu sürecin olmazsa olmaz sorumluluklarından, kurtuluş dinamiklerinden biridir. “(A)rtık toplum içinde bir sınıf işlevi görmeyen, artık toplum içinde bir sınıf diye tanınmayan ve daha şimdiden artık bugünkü toplum içindeki bütün sı-

nyfların, bütün milliyetlerin, vb. yok oluşunun ifadesi olan bir sınıf” (Marks-Engels, Alman İdeolojisi [Feurbach], Sol Yayınları, Sf. 52) Mistik öğelere bürünmüş anlayışlarla asla gerçek bir uyum yakalayamaz... Tarihi yapanın kitleler olduğu, belirtilen özelliğe sahip proletaryanın kurtuluşunda kesinleşmiş bir bilinç/komünist bilinç unsuru haline gelir.

Önderlikler tarihin belirleyici unsurları değildir. Onlar sınıflar mücadelesinin koşullarına ve zorunluluklarına vakıf olmanın dışında bir niteliğe sahip değildirler. Sınıflar mücadelesinin zorunlulukları nesnelir ve kendilerini bütün insanlara çeşitli biçimlerde gösterirler; yani dışrakırlar. “Bütün insanlar” için görülebilir, vakıf olunabilir olan zorunluluklar tüm önderlerin/önderliklerin yetiştirdiği, beslediği belirleyici kaynaktır. “Bütün insanlar” vurgumuz ilgi çekici olabilir ve hatta kuşkuyla karşılanabilir, itiraz görebilir. Ne var ki gene de ve özellikle bunu belirtmeli ve bunda ısrar etmeliyiz: belirleyici olan zorunluluklardır, ona vakıf olmak rastlantıdır/görecelidir. Mao Zedung’un önderleri “denizde kum tanecığı”, “denizde köpük” gibi tanımlarla tarif etmesi elimize, anlatmayı dert ettiğimiz bu bilgiyi, tam da bu bilgiyi tutuşturur. Mao Zedung bize önderlerin abartılmasına dair geçmişten bir uyarı gönderir. Zorunlulukların kavranması tarihin bahse konu kesitinin anlaşılmasından ileri gelen bir sürecin ürünüdür. Dolayısıyla önderlere **ait** bir durum değildir, önderlerin dışında ve onlara rastlayan bir durumdur. Öyleyse önderlik süreklilik içeren bir olgudur derken bu durumun nesnelliğinden hareket ediyor olmalıyız. “Nesnel olan akışkandır ve kendi içinde sonsuzdur.”

Zorunlulukların kavranması öznel çaba; zeka, doğru yöntem ve nihayet gereksinim duymayı gerektirir. Önderliğin abartılmasına tam bir vurgu yaptığımızda, hiç kuşkusuz onu başka bir bakış açısından küçümsemiş de oluruz. “Tarihi yapma” perspektifinden/bakış açısından önderlikleri “küçümsüyor”uz. Ancak bir başka açıdan küçümsemeyi reddediyoruz! Eğer zorunlulukların kavranması belli bir durum ise ve bu, hemen her zaman süreklilik, derinlik içeriyorsa tereddüt etmeden şunu ileri sürebiliriz: zorunluluklar bir bakışta ya da herkes tarafından kavranmaz! Önderlerin önemi, onların bu özelliği içinde anlaşılabilir. Tarihin belli bir kesitinde zorunluluklar ve bu zorunluluklara vakıf olabilecek bireyler **buluşurlar**. Önderlik, bu buluşma durumunun ger-

çekleşmesidir. Şu halde diyebiliriz ki zorunluluklar önderliklerin varlık şartıdır ve önderlik, zorunlulukların bilince çıkarılması dışında bir şey olmakla beraber zorunlulukların değiştirilmesi için olmazsa olmazdır. Lenin'in "devrimci teori olmadan devrimci pratik olmaz" sözü bunu içerir. Tüm devrimlerin kanıtlandığı bir kural olarak tam da burada önderliğin rolünün küçümsenmesini reddediyoruz! Bu özgün/özel buluşmanın tekabül ettiği bireyi/bireyleri temsil ettiği veya ettikleri "zorunluluk" olgusundan hareketle yüceltmekten başka bir olumlama, sınıflı toplumların varlaşmasında kendine yer bulmuş "kahramanlar" kültürünü tekrarlamaktan başka bir şey olmayacaktır! Mao Zedung bizi "kişiye tapma" sapması konusunda uyarırken tam da bu "aşkın" olumlamaya, yüceltmeye dikkat çekmiş olmalıdır. Bu türden olumlamalardan onun da mağdur edildiğini eşi Çiang Çing'e yazdığı mektuptan biliyoruz:

"... Yazdığımız birkaç küçük kitabın böylesine kerameti olduğunu hiç düşünmemiştim. O (Lin Biao'dan söz ediliyor) kendisi bunları övmeye başladığından beri, bütün ülkeyi de aynı şeyi yapmaya zorluyor. Bu, ha bre kendi sattığı kavunların tatlılığını göklere çıkaran Vang Ana misali gibi bir şey. Beni Liangşan çetesine katılmaya zorladılar. ("Suyun Kıyısında" adlı tarihi Çin romanından alınma bir deyim olup "kendi isteğine aykırı bir şekilde davranmaya zorlanmak" anlamına geliyor.) Onlarla uyuşmaktan başka seçeneğim olmadığı açık. Önemli bir konuyu kendi isteklerime aykırı olarak onaylamak, hayatta ilk kez başıma geliyor." (Mao Zedung burada sağın bir kesimini devirmek zorunluluğundan kaynaklanan sorumluluktan bahsediyor.) Aynı mektuptaki kaplan-maymun metaforu da bu olguya dikkat çeker. (Seçme Eserler, Cilt 6, Kaynak Yay, S. 360)

Zorunlulukların kavranması, demek ki önderlik olgusunun temelidir. Sürekli olarak zorunlulukların kavranmasından söz ediyor olacağız önderlikten bahsederken...

Kaypakkaya bir önder, dahası bir komünist önder olarak ancak zorunlulukları kavrayışı ve değiştirmesi temelinde tanımlanabilir, anlaşılabilir, yüceltilebilir. Bunun anlamı şudur: Biz Kaypakkaya'yı tamamen gerçeklik karşısındaki duruşu ile anlayabilir ve onun şahsında önderlik meselesini teorize edebiliriz. Bunu yaparken dikkat edeceğimiz noktalar şunlar olmalıdır:

1. Kaypakkaya'nın önderleşmesi bir süreçtir, dolayısıyla onun önderliği, daha genel bir önderlik

sürecinin parçası olmakla beraber, adım adım gelişen bir öğrenmenin, öğrendiğini pratikleştirmenin sonucudur. Onun önderliği "kendi bireysel emeği kapsamında tamamlanmıştır ama gene onun önderliği yarattığı hareket –ki bu bir devrim hareketi olarak anlaşılmalıdır- boyutunda devam etmektedir.

2. Önderlik kavramına bir gruba liderlik, öne çıkan şahıs, yöneten kişi ölçeklerinde bakmak onu en basit haliyle anlamaktır. Kaypakkaya böyle bir önderlik tanımına sıkıştırılmaz. Biz onun önderliğini komünist bilincin bir tezahürü olarak düşünmeliyiz. Bunun tam anlamı şudur: O, bilinciyle bir dünya önderidir. Bütün komünistlerin önderleri arasında yer alır!

3. Kaypakkaya'nın önderliğini anlamak öncesini, yaşadığı koşulları, sonrasını incelemekle tamamlanabilir; aksi halde eksik bir bilgilenme gerçekleşir...

Defalarca Kaypakkaya'nın Türkiye komünist hareketine sağladığı, kazandırdığı bakış açısından ve temel siyasal meselelere dair görüşlerinden bahsedilmiştir. Kemalizm, ulusal sorun, kızıl siyasi iktidarlar, sosyo-ekonomik yapı, devrimimiz-görevlerimiz, halk savaşı gibi konularda onun ortaya koyduğu görüşlerin **Yeni** ve öncesinden bir kopuş/ayrışma olduğu şüphesizdir. Günümüzde dahi devrimcilik, ilerici hareket eden bir yığın akım ve hareketin bu görüşlerin uzak aralarında bulunduğunu görmek bir yandan Kaypakkaya'ya rast gelen "mucizevi" buluşmanın niteliğini, diğer yandan komünist hareketin önderliği süreklileştirmediğini gösterir. Onun bahsedilen görüşlerini tekrarlamak gerekmiyor ama elbette geliştirmek zorunluluktur.

Üzerinde durmayı gerekli gördüğümüz özellik, Kaypakkaya'nın tarzıdır, onda vücutlaşan en ileri bilinci pratikleşme yönelimi, çabası ve de bundaki başarısıdır. Kuşku yok ki bu özelliği Kaypakkaya'da görmek, anlamak, tanımlamak onunla aynı düzeyde, aynı safta ve aynı amaçlarla bulunmayı da içerir. Bu anlamda biz sadece, "tarafsız" bir biçimde bir kişi tanıtımı yapmayacağız/yapamayız; yapacağımız şey, onun, içinde bulunduğu noktadan seslenmektir ve onu yeniden ayakları üzerine dikmek, üretmektir; onun vücuda gelmesine vesile olmaktır...

Kaypakkaya devrimde ısrarın ürünüdür ve devrim onun yaşadığı koşulların en berrak nehridir! Onun yazıları bu berrak nehrin kıyısında yazılmış gibidir.

Önderler hakkında düşünce oluştururken temel almamız gereken ilkeler vardır. Bu ilkeler burjuva bakış açısından kaynaklanan bazı çarpıtmaları bizden uzak tutmaya yarar. Çarpıtma, tarihin doğru kavranmasını, dolayısıyla anın ve geleceğin devrimci bilinçle inşasına engel olur. Elbette bu ilkelelerin burjuva dünya/tarih görüşüne karşı bir mücadele içerdiği de açık olmalıdır.

1. ilkemiz: Tarih, sonuç olarak kitlelerin eseridir ve kitleler tarih yaparken genellikle bilinçsiz, amaçsızdırlar.

2. ilkemiz: Tarih yığınla küçük çelişkinin, gerek çözülerek büyük çelişkiyi belirginleştirmesi ve en sonunda halletmesiyle, büyük dönüşümlerle/devrimlerle gerçekleşir. Dolayısıyla her an tarihin oluşumu olduğu halde insanlar onu en açık seçik haliyle devrim anlarında kavrayabilirler.

3. ilkemiz: Tarih kitlelerin yığınsal hareketiyle tamamlandığı/dönemlendiği halde bireyler bu süreçlerin aktif unsurları olabilirler ve hatta olurlar. Hiçbir gerçek devrim yoktur ki belirli birey ya da bireylerce sembolize edilebilir olmasın. Bireyin tarihin “esaslı unsuru” olarak görüldüğü bu durum tüm burjuva tarih görüşlerinin de kaynağıdır. Aynı durum inkar etmemekle beraber, bizler için bir “rastlantı”dan ibarettir. Dolayısıyla sınırlı bir değerlendirmeye tabi tutulmalıdır.

4. ilkemiz: Tarih kitleler tarafından genellikle bilinçsizce yapıldığı halde, bu onun bilinç içermediği, dolayısıyla sürekli bir bilinçlenme süreci olmadığı anlamına gelmez. Nihayet “tarihten bahsetmek bilinçten bahsetmek”tir. Ki, hemen her devrimin belirli bireylerde sembolize olduğunu ifade ederken biz aynı zamanda bilinçten ve ona içerili amaçtan da bahsetmiş oluruz.

Ve son olarak 5. ilkemiz: Tarih insanın “insanlaşma” sürecidir. Bilincin, amacın tarihe yön vereceği zaman henüz ilerdedir ve günümüze kadarki önderler bize geleceğin tarih yapan insanların muştulayan kişiliklerdir. Dolayısıyla onların değeri insanlaşmanın belli zirvelerini de temsil etmeleriyle anlamlandırılmalıdır. Biz önderlere “tarih yapanlar” olarak değil, tarihi kavrayıp bir gelecek öngörenler ve kitlelerin pratiğine hız kazandıranlar olarak bakarız...

Kaypakkaya ancak bu beş ilkeye sadık kalınarak anlaşılabilir. Kaypakkaya’yı kendi pratiğimizde yeniden canlandırmamız onu soyut bir önder olarak değil tamamen somut bir önder olarak tanımlayabildiğimizde mümkün olabilecektir.

“Devrimi ruhsal uçuşlarda, ipe kapanmalarda

arayanlar, gözlerinin önünde dipdiri yaşayan, insanın temeli olan somut kıltıyı görmekten, görebilmekten yoksun kimselerdir. Maddenin ötesinde oluşan içsel yaşayışın da ilk hareket noktası maddenin kendisidir.”

KAYPAKKAYA’YI “VAR EDEN” KOŞULLAR

Kaypakkaya 1960’lı yılların “yeni koşul”larından bağımsız değerlendirilemez. Onun ve diğer devrimci önderlerin 1971 yılında bir kopuş sergiledikleri tüm devrimci akımların, hatta kimi karşıdevrimci akımların da tespit ettikleri bir olgudur. Mahir Çayan, Hüseyin İnan, Deniz Gezmiş, İbrahim Kaypakkaya bir arada, belli bir devrimci kopuşta, belli bir geleneğin aşılmasında anılırlar. Onlar 1971’de belirginleşen “yeni bir yol”un temsilcileri olarak diğer “önderlerden/liderlerden” ayrıştırlar. Hiç kuşkusuz dördü için, birebir aynı doğrultuda hareket ettikleri söylenemez; Kaypakkaya çok temel meselelerde bambaşka bir kopuşun da temsilcisidir. Tespiti genel kabul görmüş olgu, ‘60’ların sonucunda Türkiye Devrimci Hareketi’nde radikal bir sol hareketin oluşmasıdır. Zira ‘60’lı yıllar hem Türkiye’de, hem dünyada büyük fırtınaların, “imkansız taş koyma” pratiğinin yaşandığı yıllardır. Farklı yerlerde insanlar nihayet aynı meselelere dair, aynı gerçeklere dair eylemler içindeydiler; tartışıyorlar, sokaklara çıkıp eylemler örgütüyorlar, çağrılar yapıyorlar, bildiriler sunuyorlar, engellere direniyor ve hatta onları parçalıyorlardı! Çoğunlukla bu yoğun kitlesel hareketlilik “’68” ile sembolize ediliyor, ki bu tanım sürecin dar kavranmasında etken bir rol oynuyor. Çünkü ’68 kesinlikle Avrupa’ya odaklandırılan bir tanımdır ve biliyoruz ki sürecin en radikal, en bilinçli eylemleri Avrupa’da değildi! Daha da önemlisi ’71 kopuşu ’68’den çok az beslenmiştir, elbette ondan da etkilenmiştir ama beslenme bundan çok daha derin bir olgudur... ‘60’lı yılların bu göz kamaştırıcı hareketliliği her ülkenin özgün şartlarında farklı biçimlerde yaşandı. Bu hareketliliğin sadece ezilenler cephesinde yaşandığı elbette söylenemez; ezenler de söz konusu hareketliliğin karşıt ama etkin bir parçası oldular.

1960’lı yıllar Türkiye’si siyasi açıdan olumsuzluklarla dolu olmasına rağmen farklı akımların daha geniş biçimde yayılmasına da sahne olmuştur. Yenilik arayışlarına koşut tarihi yeniden tartışma, kavrama; devrimleri doğru kaynaklardan inceleme, Marksizm-Leninizm’i ve o dönemde hızla gelişen bir evrensel akım olarak, ML’nin

yeni zirvesi Maoizm'i öğrenme olanakları önemli derecede gelişmiştir. Örneğin TKP'nin sınırlandırıcı hegemonyası ciddi seviyede azalmıştı. TKP'ye yönelik eleştiriler daha açık, belirgin ve güçlü hale gelmişti. Aslında bu dönemi "sisin kalkması" olarak adlandırmak mümkündür. Gerçeğin sahici görünümü üzerindeki çarpık bilinç artık üretilemez, dayatılmaz hale geldiğinde bir kaos başlar, farklı devinimler iç içe girip çarpık bilinci işlemez hale getirir. Her bakımdan gerçeğin/olguların ger-

çek bilinci sahteliklerin yerini almaya başladığında "geleneği temsil eden"ler gerileme yaşarlar, onlar yeni ortamın kaosundan kurtulacak, kendileriyle uyumlu bir devrimci çikışı sağlayacak iradeye sahip olamazlar ve güçsüzleşir, neredeyse saçmalamakta doruğa çıkarlar! Toplumsal bilinçlenme böylece en mümkün koşullarına kavuşur. Yollar belirginleştikçe saflaşmalar da belirginleşir, kararsızlıklar, sözde aynılıklar aşılmaya başlar.

Yoldaş Kaypakkaya, bir önder olarak bu sürecin, bu toplumsal bilinçlenme sürecinin zirvesidir. Böylece biz, onun sahip olduğu büyük etkiyi belli bir sürece, bir büyük kitlesel devrim sürecine bağlamış oluyoruz. O halde Kaypakkaya'nın kişisel meziyetlerini anlamak isteyen herkes özellikle '60'lı yıllardaki büyük karmaşayı öğrenmeli-

dir. '60'lı yıllar Türkiye'sini, Asya'sını, Latin Amerika'sını ve Avrupa'sını öğrenmek Kaypakkaya'nın devrimci coşkusu anlamaya götürür ve bununla beraber Kaypakkaya'da cisimleşen "komünist önder" kimliğini de kavramaya yol açar. Biz sadece Kaypakkaya'yı okuduğumuzda kuşkusuz çok şey öğreniriz, fakat onun içinde yer aldığı bütünlüğü kavramak onu yeniden vücuda getirmek bakımından çok daha gereklidir. Bilinçli öğrenmek tabii ki bu konuda, bunu gerektirir. Kaypakkaya kendisiyle vücuda gelen komünist hareketin nesnel koşullarını tespit edip açıklarken bu özelliğe dikkat çekmektedir.

O halde Kaypakkaya'yı incelemek onun yazılarıyla sınırlı bir çalışma olamaz. Aynı zamanda onun yaşadığı, fikirlerini inşa ettiği maddi süreci de bu çalışmaya katmak gerekir. Kaypakkaya, sonuç olarak bu maddi sürecin, iç içe geçmiş büyük hareketlerin egemen bilinci parçalaması sürecinin, değişimi zorlayan maddesel hareketin bilinçteki tezahürüdür. Bilinç ve maddi süreç bağımsız süreçler olarak değil, birbirini var eden süreçler olarak ve devrimci bilinç de maddi sürecin bir başka açıdan gerçekleşmesi olarak ele alınabildiğinde doğru kavranmış olurlar. Kaypakkaya'nın bilinci neden aydınlıktır, berraktır; dolayısıyla o neden kararludur, coşkundur, emindir? Çünkü o, maddi sürecin bilinci, gerçeğin haklı, geleceğe uygun ve bu nedenle doğru bilinci olmayı başarmıştır. Ancak bu diyalektik ve materyalist ilişki kavranırsa onu tamamen anlamak ve yeniden vücuda getirmek mümkün olabilecektir.

Bazen Kaypakkaya'nın çok genç olduğunu, sürecin büyük ateşinde zamansızca harlandığını, dolayısıyla onu tamamen sahiplenmenin, birçok hatasını da içereceğini söyleyenlere, iddia edenlere rastlıyoruz. Bu söylemde "genç" olmaya yapılan vurgu, Kaypakkaya'nın belirleyici vasfını gölgeleyen bir vurgudur; böylece onun meziyeti "kendinden menkul" bir özellik olarak tespit edilmiş oluyor. Oysa Kaypakkaya özgülünde genç olmak ve genç kalmak yapabileceklerinin, üretebileceklerinin eksik kalmasından öte pek bir anlam taşımaz. Kuşkusuz o, yaşadığı zamanın tüm bilgisine ve gerçeğin bütününe vakıf değildi ve olamazdı. Marksizm-Leninizm-Maoizm ve genel olarak halkların devrimci hareketinin tecrübesi Kaypakkaya'nın zamanında bir ölçüde Türkçeye mal edilmişken, bu gerçeğin ötesinde bir belirleme yapmak saçma olur. Ancak, aslolan Kaypakkaya'nın '60'lı yıllarda oluşan dönüşüme vakıf olabilmesi; bu dönüşümün

maddesini, onu örten, silikleştiren sahte bilinçten arındırabilmesidir! Kaypakkaya'nın beş temel belgesine konu olmuş tüm meselelere yaklaşımı, onun bu tutumunu, başarısını içermektedir. O hem gerçeğin doğru bilgisine ulaşıyor, hem de sahte/gerçeğe aykırı bilinçle keskin, net bir tavırla hesaplaşıyor haldedir bu belgelerde...

KAYPAKKAYA VE KEMALİZM

Böyleyken “genç oluşu”nu, Kaypakkaya'nın yetersiz olabileceğine yoranlar sadece kendi kendilerine konuşuyorlardır! Biz onun yeteneğini çözümlenmekten bahsetmeli ve farazi yorumlara kapımızı, penceremizi, bacamızı kapamalıyız. Unutulmamalı ki Marksistler gerçeğin bilgisine yönelirler ve bu bilgiyi eksen alarak ilerlerler. Gerçek olan, Kaypakkaya'nın “genç iken” yaptıklarıdır ve bir tahlil için maddi olgu da bu yapılanlardır. “Yetersizlik” tespiti de bu tahlil kapsamında ele alınabilir ve biz burada “genç” oluşu, belirleyen bir unsur olarak görmenin, konu etmenin, tartışmanın anlamsız olduğunu belirtiyoruz! **Aslolan “genç” Kaypakkaya'nın yaşadığı dönemin bilinçteki en ileri tezahürü olup olmadığıdır.** Böylece tartışmayı tamamen maddi sürecin bir yorumuna çekmiş, dolayısıyla kavranabilir, bilinebilir bir alana taşımış oluruz... Madde bilinebilir ve tarihin maddesi kitlelerin her türden pratikleridir. Yoldaş Kaypakkaya ile bu madde arasındaki ilişki bir tarafın “genç” oluşu ya da diğer tarafın “çok örtülü” oluşu ile açıklanamaz; bunlar sadece biçime dair özelliklerdir.

Yoldaş Kaypakkaya'nın en büyük, etkileyici başarılarından biri Kemalizm tahlilidir. Bugün çok daha genel bir kabul görmüş olsa da Kemalizm'in “ne” olduğu onun yaşadığı dönemde, 1960'lı yıllarda yanlışlarla, sahteliklerle, göz boyamalarla dolu bir soruydu. Öyle ki, gerçeklik hiç kimsenin umurunda değildi, görülüyordu. En devrimci, “Marksist” önderler dahi kendilerini M. Kemal'in mirasına sahip çıkmakla sorumlu görüyordu. Zira onlar “ulusalcılık” akımının tam etkisi altındaydılar. “Ulusal bağımsızlık” retoriğini gerçekliğin önünde tutuyor, tarihi belli, oluşmuş bir görüşün, yani sahte bir bilincin yansıması olarak kavriyorlardı.

Kuşku yok ki, içine doğduğumuz dünya/toplum/fikirler alemi sahte veya gerçek çeşitli görüşleri, hem de bin bir araçla bize dayatır, öğretir. İnsan böyle bir ortamda “hayır, susun; bütün bilgilere ben bizatihi kendim ulaşacağım” diyemez;

sürekli olarak öğrenir... Ne var ki her sahte bilgi kaçınılmaz olarak sürdürülemez noktaya gelir; yalancının mumu yatsıya kadar yanar! ‘60'lı yıllar, Kemalizm'in, kendini zorlayan gerçeğin doğru bilgisine karşı başarısız kaldığı yıllardır. Rastlantı bu ya, yoldaş Kaypakkaya bu sürecin bir gencidir ve gelenekle hesaplaşmakta, sahteliğe karşı tavizsiz, özellikle amansız davranmada en önde olmak onun üslubunu şekillendirmiştir... Bunu bir başkasının yakalayamaması, “genç” olma da dahil, yoldaş Kaypakkaya'da birleşmiş öznel niteliklere sahip olmamalarındandır ve gene bunun Kaypakkaya'da gerçekleşmesi, içinde olduğu maddi sürecin bunu mümkün kılmasındandır.

“Ulusalcılık”, belirlenmiş bir devrimcilik, TKP merkezli baskın yaklaşım ve üslup Kaypakkaya özgülünde devrimci pratiğin bir karşılığı olamadığında, o bunlarla hesaplaşmayı başarıyordu. Yoldaş Kaypakkaya Türkiye gerçeğini öğrendikçe, dünya devrim tarihinin birikimini kendine mal ettikçe Kemalizm'i bir sahte bilinçlendirmeye öğrendiğini kavrayıp, onun yerine gerçeğin doğru bilgisini yerleştirebiliyordu. Bu özelliği diğer devrimci önderlerde pek göremiyoruz; onlar olanla kaygısızca hesaplaşabilirken sahte bilinçlendirmeyle soludukları sahte oksijene yönelememişlerdir! Aksine onlarda Kemalizm, mevcut karşı-devrimci akımlara ve iktidara karşı bir mevzi olarak yüceltiliyordu; onun sahip olmadığı özellikler, üstelik ona rağmen olduğunda da onunmuş gibi propaganda ediliyordu. Bu bir çeşit, düşmanını güzel kıyafetlerle donatıp onu yeniden gönüllere sunma yaklaşımıydı! Kendi eliyle düşmanını besleyen devrimci hareket yoldaş Kaypakkaya'nın hakkı öfkesinden nasibini kaçınılmaz olarak alacaktı. Kemalizm'e yönelik övgülere saldırırken onun öfkeli oluşunu bir “gençlik sabırsızlığı” ya da hamlık olarak değerlendirmek mümkün değildir. Kızıl bayrağı Kemalizm'in omuzları arasında yükseltmek, Kemalizm'e dair sahte bilinci “devrime taşımak” gerçek bir devrimcinin, proleter bir devrimcinin asla tahammül edemeyeceği bir durumdur. Dahası, “sahtelik”, kitlelerin devrimci pratiğinin bir engeli olduğundan, Kaypakkaya'nın öfkesi sahteliği paramparça etme isteğinden kaynaklanır...

M. Kemal'i “bağımsızlık savaşı”nın önderi olarak görmek, dahası Kemalizm'i Osmanlı artığı, gerici egemen sınıfların siyasi akımı olduğu halde devrimci gençlik hareketinin, olmadı işçilerin ve köylülerin bir yükselme, birleşme zemini olarak

ileri sürmek gerçeğin ters-yüz edilmesinden başka bir şey değildir. Bu sahte bilinç hiçbir zaman kitlelerin devrimci hareketinde karşılık bulmadı. Bu sahte bilinç kitlelerin düzene saplanıp kalmış ayaklarının zinciri olmaktan başka bir işe yaramamıştır.

Yoldaş Kaypakkaya'nın Kemalizm'e karşı tam zaferi, onu tüm gerçekliğiyle kavramasından ve böylece sahte bilinci tahtından indirmeye cüret etmesinden ötürüdür. Bu büyük bir başarıdır ve bu başarının gerçek yaratıcısı Kaypakkaya'dan önce, maddi süreçtir; bitmek bilmeyen, sonsuza ilerleyen maddeyi görmemek Kaypakkaya'yı ayakları havada bir ideologa dönüştürmek ve bu sayede onu "ebediyen cansız" bir varlık seviyesine "yükseltmek" anlamına gelir. Oysa devrim, kitlelerin yaratıcı gücü süreklileşen, yinelenen Kaypakkaya'vari başarılarla, ayakları yere sağlamca basan ve göklere yükselmeyip, aksine oralardan yönetmeyi alışkanlık edinmişlere karşı tüm coşkunluğuyla adımlayan Kaypakkaya yürüyüşlerine gereksinim duyar ve duymaktadır.

Kaypakkaya sadece belli bir gerçekliğin bilincine varmıştır, o bir gerçeklik yaratmamıştır. Onun başarısı gerçekliğe yaklaşımındadır. Kemalizm'e yönelik tahlilini okuyanlar onun sınıflar mücadelesinin kanunlarını Türkiye gerçekliğinde uyguladığına tanık olurlar. O, Şnurov'dan bahseder örneğin. Şnurov'un sağlam ve güvenilir bir Bolşevik/Marksist-Leninist olduğunu belirtir. Bu tanımını biz, gerçeğin bilgisine başvurma olarak algılıyoruz. Övgüye, şapşallığa, tersyüz etmelere, sahte bilince değil, gerçeğin bilgisine yönelmekle yoldaş Kaypakkaya ilk "özgün" tavrı geliştiriyor. Şnurov sadece Kaypakkaya'nın değil, ilgili olan herkesin ulaşabileceği bir kaynak olduğu halde "Türkiye Proletaryası"nın onun elinde bulmak, onun yazılarında görmek, yeniden değerlendirilmesine tanık olmak ayırt edici bir özelliktir. Peki bu yeterli midir? Ya da Kaypakkaya Şnurov'u tekrar mı etmiştir? Kuşkusuz hayır! Şnurov ona gerçekliğin belli bir biçimini ve belli bir dönemi sunmuştur. Yoldaş Kaypakkaya bu değerli sunuyu büyük bir iştahla yoğurmuştur. Biz Kaypakkaya'daki bu iştahı da önemsemeliyiz. Çünkü Kaypakkaya bu iştahı gene maddi sürecin hazinesinden almıştır. **Kemalizm devlet örgütlenmesinde bir çerçeveye olma özelliğine sahip olduğu halde, aynı zamanda bir orta malı durumundadır.** Her kliğin, kesimin Kemalizm'i vardır ve iş o rad-

deye varmıştır ki ezilenlere hitap eden Kemalizm somut değil, tamamen soyuttur ve tümüyle bir baskı aracına dönüşmüştür. Kemalizm ile devlet arasına konan ayrımın bir yanlısı olduğu ve Kemalizm'in bir bağlanma, biat kültürüne dönüşmüşlüğü görünür hale gelmiştir. Kaypakkaya, Şnurov ile beraber bu gerçeğin tam bilgisine ulaşmıştır.

Bilindiği üzere, önemli derecede genelleşmiş ve devrimci hareketi de azımsanmayacak boyutta etkilemiş bir görüş olarak, M. Kemal'in kimilerine göre son dönemi, kimilerine göre ölümü sonrası, devlet erkinde ideolojik-politik bir dönüşüm gerçekleştiği ve onun devrimci niteliği, yönelimleri, yönetim anlayışı hızla etkisizleşip, karşı-devrimci çizgi tarafından yok edildiği iddia edilir. Cumhuriyetin kuruluşunu ve ilk dönemini ya tamamen ya da kısmen devrimci değerlendiren bu içerikteki yaklaşımlar ciddi oranda zayıflamış olsa da, günümüzdeki siyasi tahlilleri etkileyen karakteriyle, birçok defa karşımıza çıkabilmektedir. Yoldaş Kaypakkaya'nın tahlili henüz tamamen değil, kısmen kabul görmektedir. Tabii bunun çoğunlukla onun bahsi edilmeden gerçekleşmesi de, bu durumun niteliğini göstermesi bakımından önemli olduğunu belirtebiliriz.

Cumhuriyetin kurulduğu yıllar hiç kuşku yok ki, halka dayanma iddialarını, siyasi destek arayışlarına konu olan yaklaşımları, vaatleri ve bu bağlamda hedefleri de güçlü biçimde yansıtmıştır. Bir ölçüde işgale uğramış, dahası tamamen işgali de amaçlanmış topraklarda bağımsız bir devletin kurulması, aynı zamanda bu topraklarda yaşayan çeşitli milliyetlerden halka özgürlük vaat eden bir yönetim anlayışının propagandası elbette bütün halk kitlelerini bir beklentiye sokacak, umutlandıracaktı. Lenin, Stalin ve Mao Zedung Kemalizm'in bu dönem için "belirsizlik" ile tanımlanabilecek belirlemeler yaparken gerçekliğin kendileri için sisli olduğuna dikkat çekmiş olurlar. Nitekim bu dönemin "belirsiz" hali, belirttiğimiz sahte görünüm Kemalizm'in halk üzerinde bir baskı aygıtı olarak hızla gelişmesinde etkili olmuştur. Yoldaş Kaypakkaya yıllar sonra bu dönemin hangi sınıfların yönetimini, egemenliğini içerdiğini; Kurtuluş Savaşının Kemalizm'le bağı; devletin emperyalist, dahası işgale yönelmiş devletlerle ilişkisini, uygulanan ekonomi politikalarını; halk kitlelerine yapılan zulmü, ezilen ulus ve milliyetlere yönelik ulusal baskıyı ortaya çıkardıkça, her nasılsa Türkiye devrimci hareketini etkilemeye devam eden

“belirsizliğin” üzerindeki örtüyü de kaldırmış oluyordu. Çeşitli siyasi akımların bu örtülemdeki sorumluluğunu etraflıca ve açıkça serilmeyen Kaypakkaya, aynı zamanda iktidar ile sınıfların ve sınıflar mücadelesinin çarpık kavranışını da mahkum ediyordu. Kaypakkaya’nın bu meseledeki tutumu onun ne derecede ayırt edici bir yaklaşıma, yönetime sahip olduğunu somutlaştırır. Beyinlerin dumura uğramış olduğu bir meselede o açık ve özgür bir iradeyle gerçeğin bilgisine yönelmiştir. Günümüz komünistlerinin de başarması gereken esas olarak budur. Özgüven, cesaret ve bunların ürünü olacak devrimci fikirlerin kararlıca savunusu; hepsi gerçekten beslenen iradenin kendiliğinden sonuçlarıdır...

Kaypakkaya gerçeğin bilgisine ulaşmadaki cüret ve ısrarla, bunu bir gelenek yıkıcı asilikle ortaya koymadaki başarısıyla da tam açıklanmış olmaz. Aynı zamanda MLM bakış açısından/tarih anlayışından söz ediyoruz. Örneğin “devlet eliyle milli burjuvazi yetiştirmek” gibi pek kanıksanmış tez Kaypakkaya tarafından tereddütsüz reddedilmiştir. Onun bu tavrı Marksist tarih anlayışını, devlet teorisini kavramasından kaynaklanır. Kemalizm’e yönelik çarpık kavrayışın doğal bir ürünü olmaktan başka bir şey olmayan bu tez Kaypakkaya’nın Marksist eleştirisiyle aforoz edilmiştir! Kemalizm’le tüm bağların koparılması anlamına da gelen bu tavır bize, Kaypakkaya’nın, teorinin en ileri halkasında bulunduğunu da gösterir.

Devletin bir sınıf yaratma özelliğinden bahsetmek, onun sınıfların bir baskı aracı olduğunu silikleştirmek anlamına gelir. Elbette devlet “bir baskı aracı” olmakla beraber siyasi alanda, ideolojik mücadelede üretici roller de oynayabilir. Fakat onun bu özelliğini “sınıf yaratma” seviyesine çıkardığınızda gerçeklerden büsbütün kopmuş olursunuz. Hemen belirtelim ki, bu temelsiz tezin kaynağı gerçekler değil, Kemalizm’e dair baştan belirlenmiş olumlu tanımlardır. “İlerici” Kemalizm’in sorumluluğundan hareketle “olması gereken” bu tezde vücut bulmuştur. Komünist materyalistin düşmemesi gereken bir tuzaktır bu!

Devletin bir sınıf yaratmasından söz etmek, onu sınıflar üstü ya da sınıflar dışı bir olgu olarak kavramaya dayanır. Bunun da kaynağı devlet olgusundan, bürokrasinin ve uzmanlık gerektiren çeşitli işlevlerin, dolayısıyla araçların özerk yapılarıdır. Örneğin ordunun devlet bünyesinde etkin rol oynaması onu devletin sahibi gibi algılamamıza neden olabilir. Bu algılama ya da değer-

lendirmenin gerçeklik taşımadığını söyleyemeyiz; kimi dönemler devletin bazı unsurları işlevleri bakımından öne çıkabilirler, etkili olabilirler. **Ne var ki bu durumlar temel ilişkiyi bozacak düzeyde olmaz, ya da o noktaya gelinmesi temel özelliklere köklü müdahaleyi gerektirir...** Nihai bir tespit olarak, “sınıfların bir aracı olarak devlet” sınıf yaratıcı bir işlevle yükümlendirilecek özelliklere sahip olamaz!

M. Kemal ve arkadaşları askeri bürokrasiden geliyorlardı ve Osmanlı devletinde büyük deneyim edinmiş olarak devletin ne olduğunu ve onun idari yapısını biliyorlardı, uluslararası ilişkileri, ulusal güçleri yönetme yetenekleriyle TC’nin inşasına giriştiler. Üstelik bunu yaparken Osmanlı devletinin temel yapısını esasen miras aldılar. M. Kemal’i inceleyen herkes onun tamamen devlet yetiştirmesi bir asker ve aynı zamanda politikacı olduğunu bilir... O ve arkadaşları, TC’nin kurucuları olduklarında egemen ulusal güçlerin ve uluslararası güçlerin neredeyse tam desteğini almışlardı. “Devlet eliyle milli burjuvazi yaratma” tezini ileri sürenlerin bu apaçık gerçeği, yani devleti meydana getiren sınıfsal ittifakları, bunun oluştuğu gerçek zemini, anlaşmaları görmezden geliyorlar. Devletin oluşumunu sınıfların dışında ele almadıklarını iddia edeceklerse eğer bu tezin sahipleri “milli burjuvazi yaratma” amacını hangi sınıfın çıkarlarıyla açıklayabileceklerdir? Milli burjuvazi yoktu veya alabildiğine güçsüzdü fakat Kurtuluş Savaşının dinamikleriyle birleşince iktidar oluverdi denemeyeceğine göre, başka bir gücün milli burjuvaziye gereksiniminden bahsetmek gerekir! Ki bu durum, Marksist tarih anlayışında düşünülmeyecek bir durumdur! “Ulus yaratan devlet” tezi gibi bu da burjuva bir tezdur; nesnel gerçeklikten beslenmeyen, onun yerine, tarihi insanların bilinçli hareketi ve sınıflar mücadelesini de bunun bir parçası olduğunu savunan öznelci bir anlayışın ürünüdür. Kaypakkaya bu teze tereddütsüz itiraz ediyor ve Kurtuluş Savaşı sürecinde sınıfların konumlanışını özellikle Şnurov’a dayanarak açıklıyor. Anlamamız gereken şudur: Kaypakkaya Marksizm’in devlet teorisini gerçekliğin bilgisinde uyguluyor ve sahte bilincin dumura uğrattığı devlet-sınıf ilişkisini gerçeklikle beraber yeniden üretiyor. Daha önce de değindiğimiz özellik gerçekleşiyor; bir kez daha gerçekliğin bilgisi Kaypakkaya’da tezahür ediyor, doğru bilgi Kaypakkaya’da vücut buluyor...

Bu özelliği Kaypakkaya’yı diğer devrimci önderlerden ayırıyor. Onlarda devrimci bakış açısı

önemli ölçüde düşünce yapısının/dünyasının belirlenmiş sınırları içinde kalırken Kaypakkaya gerçeğin bilgisine dayanıyor ve teoriyi onun içinden gelerek/geçerek inşa ediyor. Oysa diğer devrimci önderlerde sahte bilincin etkisinden kurtulmak sonuç olarak mümkün olmuyor!

KAYPAKKAYA VE ULUSAL SORUN

Yoldaş Kaypakkaya'nın ulusal meseleye dair görüşleri de Kemalizm'i tahlili kadar önemli ve incelemeye değerdir. Bugün çok daha keskin, politik süreci altüst eden niteliğiyle, gündemde daimi yer işgal eden ulusal sorunun Marksist bakış açısıyla yorumu ilk Kaypakkaya'da vücut bulmuştur. Bu yorumun kuşku götürmez üstünlüğü gene gerçeklik ile uyumundan, devrimci yönün Kaypakkaya'da samimiyetle dile gelmesinden kaynaklanır.

Kürtlerin, bir "ulus" olarak görülmesinin tarihi 1800'lü yılların ortalarına kadar götürülebilir. Revanduz, Bedinanlı, Bedirhan, Yezdan Şer ve Şeyh Ubeydullah ile (1835 ila 1881 arası) simgeleşen süreç Kürtlerin ulusal mücadeleye geçişlerini ve tarih sahnesine bir ulus olarak gelmelerini içerir. Osmanlı İmparatorluğu'nun, kapitalizmin gelişimine ve nihayet emperyalizme evrilmesine denk gelen süreçte **parçalanması**, öncelikle içindeki uluslaşma ve ulusal kurtuluş mücadeleleriyle açıklanır/açıklanabilir. İmparatorluk kendine rakip, düşman gördüğü uluslaşmayı gerçeğe uygun kavrayamadığı, daha doğrusu onu dizginleyip biata zorladığı oranda, bu sürece hız vererek parçalanmıştır. Osmanlı'nın parçalanmasında belirleyici faktörlerden biri ve en önemlisi uluslaşmadır ve Kürtler bu parçalanma sürecinin en güçsüz, koşullardan da kaynaklı başarısız unsuru olmuştur. Bu, ilginç ama tarihsel bir olgudur. Kürt ulusunun "tarihsel bahtsızlığı"nın sebepleri üzerinde durmak başlı başına bir inceleme alanına girmek olur. Kaypakkaya'yı incelemek bakımından bu olgu çok önemlidir. Kürt ulusunun ulusal mücadelesinin Osmanlı ve TC açısından "önemi"ni belirtmek ve Kaypakkaya'nın gerçeğe olan ilgisinin "çığrılar açan" özelliklerini somutlaştırmak için bu olguya değinmemiz gerekir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanışı ve TC'nin doğumu keskin bir yadsıma-yaratma pratiği olmamıştır: TC Osmanlı'yı yadsımdan çok kısmen dönüştürmüştü; belirleyici özelliklerini koruyan Osmanlı devleti "yeniden biçimlenip" TC halini almıştır. Bu nedenle Osmanlı'dan miras yığınla sorun, çelişki, hareket, hiç kuşkusuz ki

yeni biçimler içinde TC'ye sarkmıştır. Bunlardan en önemlisi Kürt ulusal sorunudur. Bu sorunun önemini "Osmanlıyı parçalanmaya götüren önemli sebeplerden biri İmparatorluk içindeki uluslaşma sürecidir" tezinden hareketle anlayabiliriz. TC de kuruluşundan itibaren Kürt ulusal sorununu bir parçalanma sorunu olarak kavrayagelmiştir.

Böyle olduğu halde Türkiye devrimci ve hatta komünist hareketi Kürt ulusal sorununu ve de hareketini/mücadelesini anlamakta ve önemsemekte başarısız kalmıştır. En ileri olanı Kürtlerin bir ulus olduğunu kavramakta dahi yetersizdir! Tabii ki bu sıkıntının belirleyici nedenlerinden biri Kürt ulusunun ve ulusal hareketin biçimine damgasını vuran, dini, feodal ve milliyetçi motiflerdir. Şeyhlerin, aşiret reislerinin, feodal beylerin, toprak ağalarının, kimi burjuva aydınların varlığı Türkiye devrimci hareketini "olumsuz" etkilemiştir. Üstelik yeni devletin, TC'nin, daha bilinen bir kavramla Kemalizm'in bu hareket üzerindeki etkisi ya da bu hareketin Kemalizm'e dair çarpık görüşleri de bahsettiğimiz sıkıntının oluşumunda dikkate değerdir. Bu da değindiğimiz sıkıntının bir diğer nedenidir.

Yoldaş Kaypakkaya bu önemli sorunu kavramakla üstün bir seviye yakalamıştır. Zira o, Osmanlı'dan gelme bir sorunu, TC'nin temelini sarsabilecek bir meseleyi, devrimin önünü açmaya büyük katkı yapacak bir çelişkiyi Türkiye halkının devrimci hareketinin önüne apaçık biçimde koymuştur.

Kürt ulusal sorununu esas alan "Türkiye'de Milli Mesele" adlı belge Kaypakkaya'nın beş temel belgesinden biridir. Tek başına bu gerçek bile onun Kaypakkaya yürüyüşündeki önemini göstermeye yeterdir...

Komünistler, yaşadıkları ülkelerde ezilen ulusların varlığına özel ve tayin edici bir önem vermek gerektiğini Marks'tan beri bilirler. Marks ise "başkalarını ezen bir halkın kendisi özgür olamaz" dedikten itibaren ulusal sorun sınıflar mücadelesinde, özel olarak proletaryanın devrimci yürüyüşünde, hakkında hata yapılması affedilemez bir sorun olarak zihinlere/komünist bilince kazınmıştır. Lenin ve Stalin'in pratikleri, ürettikleri teori de bunu kesin olarak ispatlamıştır. Komünistlerin bu tavrı gerçeklik tarafından tescil edilmeye devam etmektedir.

Yoldaş Kaypakkaya bir komünist olarak bu me-

selede de rüştünü ispatlamıştır.

Kaypakkaya, Kürt ulusal sorununu yorumlar-ken gerçekliği görmek, açığa çıkarmak ve başından itibaren benimsediği proletaryanın kurtuluşu bakış açısından hareketle, haksızlığa uğrayıp, ezilenin devrimci hareketinin içinde bulunmak kaygısından zerrece ayrılmamıştır. Meseleyi proletaryanın kurtuluşu çizgisinden ayırmadan, tam da hümanizme, “doğal haklar” idealizmine düşmeden yorumladığını “dört parçanın birleştirilmesi” görevini programa geçirme önerisine karşı sergilediği tavrda görebiliriz.

Yukarıda değindiğimiz tarihi haksızlık (Kürdistan’ın Lozan Anlaşmasıyla kendi kaderini tayin hakkı çiğnenerek parçalanması açık bir tarihi haksızlıktır) artık günün meselesi olma niteliğini, üstelik uzun zaman önce yitirmiştir; “sosyal gelişmeyi ve sınıf mücadelesini doğrudan doğruya kösteklemek” gibi bir içerik taşımamaktadır. Bu nedenle komünistler, onun düzeltilmesini istemek akılsızlığını ve basiretsizliğini gösteremezler. “Biz Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını, yani ayrı bir devlet kurma hakkını savunuruz. Bu hakkı kullanıp kullanmayacağını veya ne yönde kullanacağını Kürt ulusunun kendisine bırakırız(…)” (Umut Yayıncılık, Seçme Yazılar, S: 280-81) Yine Şeyh Sait önderliğindeki Kürt ulusal isyanının arkasında İngiliz parmağı olduğu iddiasıyla desteklenemeyeceğini, dahası gerici olduğunu savunanlara karşı yaptığı yorum da, proletaryanın kurtuluşu perspektifine sahip olarak gerçekliği “devrimci” açıdan haksızlığa uğrayıp ezilenlerin çıkarları doğrultusunda kavradığını gösterir: “Şeyh Sait isyanının arkasında İngiliz emperyalizminin parmağının olduğunu varsayalım. Bu şartlarda bir komünist hareketin tutumunun nasıl olması gerekir? Birinci olarak, Türk hakim sınıflarının Kürt milli hareketini zorla bastırma ve ezme politikasına kesinlikle karşı çıkmak, buna karşı aktif bir şekilde mücadele etmek, Kürt milletinin kendi kaderini kendisinin tayin etmesini istemek, yani ayrı bir devlet kurup kurmamaya bizzat Kürt milletinin karar vermesini istemek (...) Kürt milletinin kendi geleceği hakkında kendisinin karar vermesi, komünist hareket birinci olarak bunun için mücadele eder ve Türk hakim sınıflarının bastırma, ezme, müdahale politikasını teşhir eder, ona karşı aktif olarak savaşırdı.”(S: 283-84)

Yoldaş Kaypakkaya ezilen ulusun siyasal köleştirme ve kültürel kişiliğizleştirilmeye karşı/ulu-

sal baskıya karşı mücadelesini olası bir emperyalist kışkırtmaya rağmen de desteklenebilir olduğunu savunmaktadır. Tabii bu durumda emperyalizmin ulusları birbirine düşürmekteki amacını teşhir etmek ve ona da karşı durmak görevini yok saymıyor, komünist hareketin önüne 2. olarak bu görevi koyması gerektiğinden de söz ediyor... Açıkça görüleceği üzere, aslolan proletaryanın kurtuluş mücadelesinde, ele alınan meselenin taşıdığı özellikler ve buna uygun olarak var olan devrimci demokratik içeriğinin aktif şekilde desteklenmesidir. Çünkü “başka bir halkı ezen bir halk özgür olamaz/özgürleşemez”. Ulusların tam hak eşitliği, halkların güvenine dayanan birliği sosyalizmin temellerinden biridir. Sosyalizm perspektifini uygulamak andaki/güncel sorunları, çelişkileri sınıflar savaşımında proletarya mücadelesinin zaferine uygun olarak çözümlenmeyi, çelişkinin o yöndeki gelişimine dair politika belirlemeyi ve uygulamayı gerektirir. Kaypakkaya’nın tam da böyle davrandığı ve bunu yeterince açık biçimde ortaya koyduğu bilinir.

Kemalizm ve Kürt ulusal sorunu Kaypakkaya’nın Marksist bakış açısının hemen tüm ana çizgilerini uyguladığı ve Türkiye proletaryasının çıkarlarına uygun politikalar belirlediği temel konulardan ikisi olmuştur. Bugün de aynı iki mesele- nin devrim sürecinin temel sorunları olduğuna tanıklık etmekteyiz. Ne yazık ki halen Türkiye proletaryası ve genel olarak halkı ne Kemalizm’i aşma/yenme başarısı gösterebilmiştir, ne de başta Kürtlerin maruz kaldığı ama diğer milliyetlerin de güçlü bir şekilde hissettiği ulusal baskıyı sonlandırabilmiştir. Kaypakkaya’nın tahlilleri Kemalizm’i kavramakta önemli veriler sunmuştur; Kürtlerin önündeki yolu görmekte onun tespitleri ve politikaları kuşkusuz belirleyici niteliktedir.

KAYPAKKAYA ÇİZGİSİNİN YENİDEN ÜRETİLMESİ

Fakat, hiçbir teori, devrimci nitelik taşısa da gerçekliğe dönüşmedikçe pratik süreçte oynayabileceği belirleyici rolü oynamaz! Kaypakkaya ürettiği teorinin pratiğe dönüşmesi sürecini yaşayamadı ve ne yazık ki her devrimci teori gibi onun teorisi de ancak uygulayıcısı olduğunda pratiği dönüştürme olanağı yakalayabilirdi. Yıllar sonra bizler bu alandaki başarısızlığımızın altını daha önce defaten yaptığımız gibi çiziyoruz... Tekrara düşen bu tavrımız nasıl ele alınmalı, nasıl alt edilmelidir?

Öncelikle her teorinin pratikle iç içe olarak

oluşturduğunu ve devrimcilerin de ancak bu iç içelik kapsamında kendine müdahale alanı bulabileceğini/bulabildiğini görmeliyiz. Kaypakkaya'nın teorisi maddi sürecin devrimci bakış açısıyla tahliline dayanıyordu. Yani biz Kaypakkaya'nın teorisinden bahsettiğimizde pratik süreçteki devrimci yönelimin zihinsel yorumundan başka bir şeyi konu etmiyoruz. Kemalizm'in yıkılabilir ve "yıkılması gerekir" olduğu onun için de barındırdığı bir gerçektir. Bu bilgiye ulaşmak ona hangi açıdan baktığımızla ilgilidir, başka bir şeyle değil! O halde halihazırda önümüzde duran bu sorunlar bizleri, içlerindeki tüm cevheri (bilgiyi) sökü� çıkarmamızı bekleyen sorunlardır. Kaypakkaya'nın dönüştürme şansına kavuşamadığı bu sorunlar önümüzde durmakta ve bizden Kaypakkayacı müdahaleyi "beklemek"tedirler.

Kemalizm Kaypakkaya'dan bu yana, özünü korumakla beraber kılık değiştirerek veya ona kılkılar giydirilerek yaşamayı sürdürdü. Nihayet bugün savunulamaz derecedeki suçlarıyla ezilenlerin gözünde ciddi derecede itibar kaybetmiştir. Elbette bunun sebebi bizlerin bu yöndeki başarılı faaliyetleri değildir. Bu sonucun asıl nedeni egemen sınıfların emperyalizmin ekonomik temelli gelişiminin ve sorunlarının yeni biçimlere, yöntemlere, anlayışlara ihtiyaç duyup kendilerine sunduğu "geçmiş eleştirisine, geçmişin belli ölçülerde yadsınmasına" uymalarıdır. Böylece hem eski ilişkiler yeniden tanımlanmakta ve derinleştirilmekte, hem de ezilenlerin gözünde Kemalizm'in yaşadığı itibar kaybı bu olumsuz süreçte eklenmektedir. Diyebiliriz ki, kitlelerde kendiliğinden bulunan ve gelişen mevcudu olumsuzlama pratiği karşı-devrimci teorinin bir manivelası olarak kullanılmaktadır. Kimileri bunu geleceğe doğru olumlu bir pratik olarak resmediyor (yetmez ama evetçiler ya da "II. Cumhuriyetçiler") oysa üretilen tekrar tekrar sistemin kendisidir.

Yeni bir dünya, yeni bir gelecek ancak devrimci bir düşünce ile mümkündür. Mahkum edeceğimiz kısır döngünün sistemi yeniden yeniden üretilmesinin son bulması, halk kitlelerinin ondan başlayarak geleceği belirlemek üzere bilinçlenmesi, eyleme geçmesi ile gerçekleşmeye başlayacaktır. Bunun için hiç olmadığı kadar gerçeğe dikkat kesilen, sabırlı ama cüretli, ısrarlı ama esnek, güçlü ama güçlenen/halka dayanarak güçlenen olmak zorundayız...

Kaypakkaya devrimci fikirler üretmede yepyeni bir dönemin başlamasına neden olmuştur; o

uzlaşmaya endeksli, yenilmeye mahkum fikirlerin karşısına toplumu, devrimci yönde harekete geçirecek fikirlerle çıkmıştır. Devrimci fikirler olmaksızın tarihi istediğimiz biçimde etkilememiz asla mümkün olmaz. "... ancak o anda tam bilinçli öz, tarihi yaratmaya başlayabilir. İlk defa olarak, büyük ölçüde ve giderek daha da büyük ölçüde, insanlar istedikleri etkileri yaratabilirler" (Engels) Burada Engels nesnel yasaları kavramaktan ve hayatı değiştirmek üzere "tam bilinçli öz"ün harekete geçmesinden bahseder. Komünist olarak Kaypakkaya bu sürecin devasa hamlesini başlatmıştır.

Günümüzde burjuvazi, devrimlerin, "sosyalist ekonomilerin" yenilgilerini de arkasına alarak ideolojik düzlemde bir belirsizlik, puslu bir görünmezlik ortamı yaratmış durumdadır. Bugün ağır basan ruh hali henüz umutsuzluktur. Umutunu yitirmiş insanlık kapitalizmin ebediliğine ikna edilmektedir. Umutsuzluğu alt etmek tam bilinçli özü inşa etmekle, bu düşünceyi eleştirmekle başlar.

Sosyalizmin yenilgisi/başarısızlığı bazıları tarafından kaçınılmaz bir sonuçmuş gibi aktarılıyor. İdeolojilerin öldüğü iddiasıyla proletaryanın iktidar amacına ket vuruluyor. Kapitalizmin zafelerini pek erken ilan edenler bugün sosyalizmin somut bir hedefi olmamasından hareketle kapitalizmin ağır yıkıntılarının (yoksulluk, işsizlik, eğitim mahrumiyeti, barınma sorunları, savaşlar, açlık, çevre felaketleri vs.) halklara yaşatılan azabın, gene halklarda kahredici bir güce dönüşmesi olasılığına sırtlarını dayamış durumdadır. Özellikle ekonomik gelişimleri ağırlaştırılmış, eski üretim ilişkilerine sıkıca bağlanmış ve her türden çağ dışı anlayışın varlık imkanı bulduğu ülkelerde yaşanan öfke patlamaları egemenlerde kimi endişelere yol açsa da, onlar bu patlamaları kontrol edilebilir görmeye devam ediyorlar. Dolarıyla "yönetilebilir değişiklikleri" yalancı bir memnulukla karşılıyorlar: "Bizi kovmadığımız sürece değişiklik istemekte haklısınız, ama bizi kovmaya kalkışmak terörizmdir!" diyorlar.

Kuşkusuz ki kör parmağım gözüne bu durum güçsüzlüğümüzün göstergesidir; ezilenler isyankar ama güçsüzdür. Güç yetiremediğimiz yer devrimci değişikliktir. "Ne yapacağız?" sorusunun zayıf cevapları emperyalizmin seçeneklerine alan açıyor.

Kaypakkaya devrimci değişikliği mümkün görmede, emperyalizmle, kapitalizmle baş edilebilir

olduğu kanıtlanmış bir teoremin savunucu olarak en öndeydi. Onu güçlü, sabırlı, cüretli kılan en önemli, belirleyici unsur buydu. O, devrimci düşüncenin kitlelerle bütünleştiğinde neden olacağı büyük değişimin savunucu, uygulayıcısı olarak harekete geçmişti.

İçinden geçmekte olduğumuz yıllar bizden benzeri bir netlik, berraklık ve ataklık bekliyor. Tüm dünyada egemen sınıflar sistemdeki tıkanmayı, krizi aşmak için halk kitlelerine sömürüyü artırmak üzere saldırırken kitlelerin sahip oldukları hakları koruma çabaları, “krizi biz yaratmadık, bedelini de biz ödemeyeceğiz” diye haykırmaları, “biz % 99’uz” demeleri, “büyük şirketlerin yönetimini istemiyoruz” diye meydan okumaları devrimci fikirlerin gerekliliğine, zorunluluğuna işaret eden gerçeklerin görünümüdür. Bu görünümün derinlerinde devrim için gerekli çığlık var, kendiliğinden değil Kaypakkayacı müdahaleyle dünyaya yayılacak bir çığlık! Devrimci düşünce olmadan devrimi gerçekleştirmenin, feodal ve bürokrat kapitalist asalaklardan kurtulmanın, eskimiş tüm fikir ve ilişkilerden, halk içinde düşmanlık yaratıp birliği engelleyen milliyetçilikten, şovenizmden arınmanın mümkün olmadığı açıktır. Tam da bu nedenle Kaypakkaya’nın aydınlık yolu kitlelerin önüne serilmelidir...

Kaypakkaya’nın her cümlesinin doğru ve geçerli olduğu iddiasında değiliz. Elbette eleştirinin sonsuz olanaklar içerdiğini tereddütsüz kabul ediyoruz. Fakat onun temel tezlerinin Marksist ve halen geçerli olduğundan kuşku duymadığımızı açıkça belirtiyoruz. Zira bu tezler aşılıp geçmiştir. Kaypakkaya güzergahını oluşturan temel tezlerin günümüzde, belki 1980’lerden sonra ya da 1950’lerden itibaren geçerli olmadığı iddiasında olanlar hep vardı ve halen de varlar. Onlar emperyalizm çağında kapitalizmin tüm dünyadaki egemenliğini tüm eski üretim ilişkilerinin tasfiyesi şeklinde yorumlayarak veya emperyalizmin sömürü ve talan politikalarına “ilerletici” bir misyon yükleyerek, gerçekte proletaryanın omuzlarına binmiş sorumlulukları ya yok sayıyorlar ya da görmezden geliyorlar. Onlar proletaryanın kapitalist sermaye ile mücadelesini öne çıkartarak emperyalizmi somut hali ile kavramaktan uzaklaşıyorlar. Kuşkusuz emperyalizmi somut olarak kavrayamamak ülke gerçekliğini, devrimci durumu, egemen sınıfların niteliğini, halkın somut meselelerini, eski çağdan kalmış devasa çelişkileri ve nihayet devrimin sınıflarını, niteliğini kavrayamamak an-

lamına geliyor. Bunun sonucu devrim karşısında belirsiz kalmaktır, yalpalamaktır, oportünizmdir. Emperyalizm ulusal kapitalizmin (elbette dünya çapında ülke kapitalizmlerinin) yıkımına, dolayısıyla bağımlılığın yol açan politikalarla halk kitlelerinin karşısına feodalizmden kalma yapıları ve çelişkileri, pre-kapitalist küçük üretimi, ekonomik yapıdaki dağınıklığı ve parçalı sorunları, ulusal baskıları, şovenizmi, milliyetçiliği vb. çıkarıyor. Proletarya, daha en başından beri ve hiç kuşkusuz bugün de bir bütün halkın daha ağır, yoğun, öne çıkmış sorunlarıyla, çelişkileriyle karşı karşıyadır. Evet, çağımız emperyalizm ve proleter devrimler çağıdır ama bu çağ önceki çağın sorunlarından ve çelişkilerinden azade değildir. Burjuvazi gericileştiği oranda eski çağın gericiliği ile bütünleşmiş proletaryaya çözmek zorunda olduğu tarihsel görevler bırakmıştır.

Bir önceki çağın devrimci sınıfı ölmüş ve yeni çağın devrimci sınıfı ondan kalan yükü de omuzlarında bulmuştur... Böyle bir gerçeklik devrimin biçimini zenginleştirir, dolayısıyla bu kavranmadan ilerlemek de mümkün olmaz. Örneğin küçük meta üretiminin yaygınlığı sanayileşmenin zayıflığının hem göstergesi hem de nedenidir. Sanayileşmemiş toplumda proletarya nispeten zayıftır ve devrim için yeterince güçlü değildir, (kuşkusuz proleter ideoloji ve siyaseti buna bağlamak komünizmden/Marksizm’den uzaklaşmak olur...) bu bakımdan proletarya yeni tipte devrimlerin öncüsü olmaya yükümlü olmaktadır. Bu gerçekliğe rağmen proletaryanın kendi gücüne dayanarak ve sosyalizme geçişi sağlayacak bir devrimi gerçekleştirebileceğine inanmak kendini oyalamaktan başka bir şey olamaz. Tunus, Mısır isyanları komünistlerin omuzlarındaki sorumlulukların çeşitliliğini, zenginliğini tüm açıklığıyla bir kez daha göstermiştir. Hâlihazırda Kürt ulusal hareketi ve Kürt halkının devam eden mücadelesi de aynı şeyi somutlaştırmaktadır. Proletarya elbette en devrimci sınıftır ve gerçekleşebilir devrimlerin ama tüm devrimlerin biricik öncüsüdür. Ancak proletaryanın özelliklerine sahip bir sınıf, emperyalizmle baş edebilir. Bunun diğer bir yüzü de proletaryanın omuzlarına binmiş yükü tam olarak kavramaktır. Bu nedenle Kaypakkaya demokratik halk devriminden bahseder. Kimileri bunun kapitalizmin zorunluluğu teorisine dayandığını iddia ediyor. Menşeviklerin bu teorisi ile DHD’nin ilgisi yoktur. DHD Menşeviklerin teorisinin reddi, Bolşeviklerin teorisinin farklı biçimde uygulan-

masıdır: Evet, diyoruz, mevcut düzeni yıkıp iktidar olabilecek bir güç vardır. Burjuvazi bunu yapamayacak derecede güçsüzdür, bu güç halkı birleştiren ve onun sorunlarını çözmeyi öncelikli görevi sayan proletaryadır!

DHD zorunludur. Çünkü sosyalizme geçişin şartları bizi küçük meta üretiminin zayıf ve dağılık ekonomisini, feodalizmi tamamen tasfiye etme göreviyle karşı karşıya getirmiştir. Bunu başarmadan sosyalizme geçişi düşünmek tarihsel gelişmeyi, nesnel süreci gözden kaçırmaktır.

Kaypakaya burjuvazinin yapamadığını ve bundan böyle de yapamayacaklarını, doğru olarak/biçimde proletaryanın yükümlülükleri arasında görmüştür. Apaçaktır ki bunları proletarya ittifaklarla gerçekleştirebilir, köylülerle, küçük burjuvazi ile, bir ölçüde ama olmazsa olmaz olarak ulusal burjuvaziyle gerçekleştirebilir. Bu nedenle Kaypakaya'ya küçük burjuva ya da köylü devrimcisi denmiştir! Küçük burjuvazinin, köylülüğün, hatta ulusal burjuvazinin anti-feodal, anti-emperyalist özelliklerini, çıkarlarını sosyalizm için proletaryanın öncülüğündeki bir devrime bağlamak bazılarınca böyle nitelendiriliyor! Onlar proletaryayı örgütlemeyi ama ondan sonra sosyalist devrime yönelmeyi Kaypakaya'nın DHD sürecinde sosyalizm öncesi koşulları proletarya partisinin önderliğinde tamamlayıp ondan sonra sosyalizme yönelme perspektifinin karşısına onun tam karşıtı olarak koyuyorlar! Somut koşulların somut analizini esasen ihmal edenlerin Kaypakaya'yı kavramadan reddedenlerin vardıkları sonuç böyle bir şeydir... Onlar, yine onlar, Kürt ulusal sorunu ile feodalizmin türlü biçimleriyle, küçük meta üretiminden kaynaklanan dağınlıklıkla vb. karşılaştıkça Kaypakaya'nın çizgisine ya yaklaşıyorlar ya da ondan, dolayısıyla devrimci olanaklardan yararlanma fırsatlarından uzaklaşıyorlar... Kuşkusuz bu durum bizler için de geçerlidir!

Kaypakaya güzergahının temel tezleri geçerli olmaya devam ediyor. Sorumluluklarımız aynıdır, dolayısıyla çağrımız da aynıdır! Fakat hiçbir şey değişimden azade değildir.

60'lı yıllarda Mao Zedung başka ülkelerden komünistlerle yaptığı görüşmelerde onlara Çin devrimini, ÇKP'yi taklit etmemelerini, kendi ülke özgünlüklerini bilince çıkararak hareket etmeleri gerektiğini, aksi halde devrimi gerçekleştiremeyeceklerini söylemişti. Mao'nun bu çok önemli ve doğru uyarısını ne yazık ki kavrayamadık. Kay-

pakkaya, geliştirdiği temel tezlerde belki doğrudan bu uyarının etkisinde olmayarak ama tamamen bu uyarıya uygun bir yöntem uygulamıştır. Onun her meseleyi veya tezi tarih biliminin ortaya koyduğu yasalarla ve somut gerçeklerle incelediği açıkça görülür. Bölge raporlarında özgünlükleri ortaya koymadaki titizliği aşıkardır. Ancak onun bu materyalist yöneme uygun yaklaşımı derinleştirilip yaygın hale getirilememiştir. Devrimden, halk kitlelerinden uzaklığın başlıca sebeplerinden biri budur! 40 yıllık komünist parti tarihi bu sorunun büyüklüğünü gösteriyor. Genelde özgün koşullara uygun bir devrim pratiği geliştirmekte başarısız kaldık. Kitlelerin karşı karşıya olduğu somut sorunları ayrıntıları ile irdeleyip çözmek ve örgütlenme zeminine dönüştürmek yerine Marksizm'in kaba bir uygulamasıyla sınırlı kaldık. Defalarca başarısızlıklarımızı tescil ettik. Kaypakaya'nın yönteminden uzaklık onun beş temel belgesini inceleyip duruşumuzla kıyaslanarak ortaya çıkarılabilir! Mao Zedung'un uyarısı hiç kuşkusuz belli nedenlere dayanıyordu. Her şeyden önce Çin devriminin ilk aşamalarında o, Rusya'daki Ekim devriminin taklidini savunanların başarısızlıklarına tanık olmuş ve onlara karşı verdiği teorik-politik mücadelenin de katkısıyla Çin devriminin biricik doğru teorisini yaratabilmişti. İkinci olarak Mao özellikle Lin Biao tarafından geliştirilen dogmatik teorilerinin, kendisinin merkeze konduğu sözde evrensel devrim biçimlerinin savunucusu değildi ve bunlara karşı uyarılarda bulunmayı gerekli görüyordu. Elbette devrimler nitelikleri bakımından kategorilendirilebilir ve en genel biçimler sınıflandırılabilir. Ancak bu, KP'lerin ülkelerindeki devrimleri nesnel olarak kavramak zorunda olduklarını asla ortadan kaldırmaz! Mao Zedung kişilerin putlaştırılmasına, tabulaştırılmasına, onlara tapınılmasına karşı olduğu kadar nesnel olanı incelemeyi hor gören, küçümseyen, teoriyi övmekle yetinen tarza da karşıydı. Yazdığı birkaç küçük kitabın abartılı ve içeriksiz övülmesi karşısındaki "şaşkınlığı" (Çiang Çing'e mektup, VI. Cilt, s.360) bunun basit ama çarpıcı bir göstergesidir.

Çin devrimini taklit etmemek demek, ülke koşullarını kavrayarak hareket etmek anlamına gelir. Özgülümüzde kaba bir biçimde taklitten bahsedilemez, bu anlamda dile getirilen/getirilmekte olan "şablonculuk" eleştirisi sorunludur ve genel olarak yanlıştır, öğretici, geliştirici olmaktan uzaktır. Şablon biçimde devrimlerin olmayacağını herkes bilir. Asıl mesele bunu kabaca bilmek ve

kaba biçimde dile getirmek değil, somut tahlillerle devrimin temel sorunlarına çözümler geliştirmek. DHD'yi savunmak, emperyalizme, feodalizme, komprador-bürokratik kapitalizme karşı halkı birleştirme politikasını savunmak, DHD'yi uluslararası proleter devrimin bir parçası olarak kavramak, uzun süreli gerilla savaşını benimsemek vs. şablonculuk değildir. Fakat bunları uygulamak, gerçekleştirmek için somut tahlillere önem vermemek veya az önem vermek yanlıştır. Kaypakkaya Türkiye devriminin nesnel şartlarını, somut meselelerini, tamamlanması gereken somut sorunlarını kavramanın ilk büyük ve de tayin edici nitelikteki adımlarını atmıştır ama bu adımların devamı pek gelmemiştir. Sorunlar varlığını korur, hatta büyürken devrimci çözüm geride kalmıştır.

Tabii ki komünist partilerin önderliğindeki her devrim proletaryanın çıkarlarına hizmet ettiği için belli özellikleriyle evrenseldirler. Bu açıdan 1917 Ekim Devrimi de, 1949 Çin devrimi de evrensel özelliklere sahiptirler ve muhteşem deneyimler olarak komünistlerin bilgi hazinesinde bulunmalıdırlar. Yine doğal olarak gelişmişlik dereceleri nedenleriyle bazı ülke devrimleri Çin'deki ya da Rusya'daki devrimlerine benzer biçimler kazanabilir, hatta benzer... Ama her koşulda her devrim kendine has özellikler gösterecektir. Farklı coğrafyalar, farklı kültürler, tarihi birikim ve koşullar, toplumsal özellikler, KP'lerin deneyimi, niteliği, başka devrimci örgütlenmelerin nitelikleri, bölgesel özellikler, düşmanın konumu, uluslararası hiyerarşideki yeri, savaş tecrübesi vb. devrimlerin biçimlerini adamakıllı etkileyebilir. Lenin'in "sosyalist devrim (...) Dreyfus Davası ya da Zubern Olayı gibi herhangi bir politik krizden ya da ezilen ulusların ayrılması sorunundaki bir referandumdan ya da benzeri bir şeyden de alev alabilir." (Sosyalist Devrim ve Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı makalesinden Sosyalist Devrim ve Demokrasi Uğruna Mücadele alt başlığı içinde) görüşü bile yeterince uyarıcı olmalıdır...

Hâlihazırda emperyalist ülkelerdeki devrimci kitle hareketlerinin geri kalmış/yarı-sömürge ülkelerde neden olabileceği gelişmeler hakkında düşünmek de hakeza aydınlatıcı olacaktır!

Mao Zedung'un uyarısı Kaypakkaya'nın doğru

bir incelenmesi içinde, somut koşullar karşısındaki edilgen duruşumuzu gidermek için belirleyici derecede önemlidir... Kaypakkaya güzergahında konumlananların başlıca başarısızlığı budur -ki bu belirleyici bir noktadır; komünist nitelik nihayet bu noktada tamamlanır. MLM'yi savunuyor olmak, Kaypakkaya güzergahına sahip çıkmak, varlığını sürdürüyor olmak son tahlilde hiçbir şeydir. Halkın böyle bir durumdan öğrenebileceği bir şey yoktur!

Nesnel koşulların incelenmesinden çıkartılmış devrimci düşüncelere, Marksizm'in, Leninizm'in, Maoizm'in geliştirdiği tezlerin sıkı bir uygulanmasına, devrimci dönüşüm fikrinin kitlelerin bilinciyle buluşmasına olanak verecek pratik yönelime ve kararlılığa ihtiyaç olduğu kuşkusuz. Kuzey Afrika'da, Latin Amerika'da, giderek Asya ülkelerinde, hatta Avrupa'da, ABD'de kitleler devrime ihtiyacı ortaya koyuyorlar. Burjuvazi, devletler bu kitle hareketlerini kendi varlık sınırlarında tutmak için yoğun ve etkin çaba içinde. Onlar ideolojik düzeyde bu hareketleri yönlendirmenin dehşet düzeyde çabasını vermekte. Sınırların aşılması kesinlikle istenmiyor. Oysa halklar tam da onları istemiyor! Devrimci düşüncenin boy vereceği yer de tam olarak bu istememe, reddetme durumudur... Kaypakkaya bu noktanın güçlü sembolü, öğretici eğitmenidir. O bir komünisttir.

Devrim halkın bağrında taşıdığı ateştir; biz sadece onu yanan bir meşaleye dönüştüreceğiz. Devrimimiz henüz önümüzde açığa çıkarılmayı beklemektedir. Onu saklı olduğu yerden çıkarıp tüm ülkeye, bölgeye, dünyaya yaymak istiyoruz.

Devrim halkın bağrındaki ateş olarak asla söndürülemeyecek bir olgudur ve devrim düşmanlarının tek başarısı onu olduğu yerde çıkışsız bırakmaktır. Bizi durduran, başarısız kılacak olan bu olabilir mi? Hayır!

O halde Kaypakkaya'yı okurken öğrenmemiz gereken, onun devrimci düşüncüyü ortaya çıkarmadaki üstün titizliği, çabası ve başarısı olmalıdır. Cüret, ısrar ve amansız savunma gayreti kendini kesinlikle devrimci pratikte gösterecektir.

Kaypakkaya'nın güzergahı yürünmesi meşakkatli ama zorunlu bir yoldur. O yolda yürüyenlerin başarılı olması kurtuluşa yaklaşımdır.

Bu karanlığa mahkum değiliz. Bu karanlığı yenebiliriz. Bu karanlığı yeneceğiz...

Özgür geleceği kazanmak için yeni demokratik bir kültürün oluşumu 40. YIL: KOMÜNİST KİMLİĞİN MAYALANMASINA DAİR NOTLAR

“Kültür” denilen olgu kendi başına bir anlam ifade etmez. “Her kültür, belli bir toplumun siyaset ve ekonomisinin ideolojik bir yansımasıdır.” (Mao Zedung, Kültür, Sanat ve Edebiyat Üzerine, Berfin Yayınları, 3. Basım, Sf. 19) Yaşamdaki her şey gibi, bu olgu da sınıfsaldır. Kültür üstyapısal bir kavramdır ve hangi sınıfın ideolojisiyle ele alındığı temel önemdedir.

GİRİŞ

I.

“Hareketimizin Büyük Proleter Kültür Devrimi'nin ürünü olduğunu belirtmeliydi.”(1)

(İbrahim Kaypakkaya)

A. Gramsci, **“Hapishane Defterleri”**nde *“bir partinin tarihini yazmak monografik bir bakış açısıyla bir ülkenin genel tarihini yazmak demektir”*(2) derken önemli bir noktaya işaret etmektedir. Ülkemizdeki komünist hareketin ve onun örgütsel ifadesi olan proletarya partisinin kuruluşundan bugüne geçen 40 yıllık zaman diliminde yaşanan tarihsel süreç, bu anlamıyla ülkenin genel toplumsal, siyasi, kültürel, psikolojik vb. tarihinden bağımsız değildir. Bu bağımsız olmama durumu doğallığında ülkemizin neredeyse yarım asra yaklaşan tarihsel sürecinde KP'nin tarihsel süreci ve evrimi ile ülke tarihinin gelişiminin iç içe olmasını doğurmuştur.

Rahatlıkla ifade edebiliriz ki, ülkemizdeki komünist hareketin gelişimi ve geçirmiş olduğu ev-

reler; -zaferler ve yenilgiler- ülkemizin genel tarihinden bağımsız değildir. Bu anlamıyla KP'nin tarihsel sürecine dair vurgularımız ister istemez ülkenin genel tarihsel süreciyle, yaşanan gelişmelerle birebir ilişkilendirilebilir. Bir başka ifadeyle KP'nin kuruluşunun 40. yıldönümünde yapılacak olan bir “tarihsel değerlendirme” ülkenin son yarım asrına damgasını vuran nicel ve nitel gelişmelere değinmemizi de zorunlu kılar.

Ancak bu çalışmanın konusu, ülkemiz komünist hareketinin 40 yıllık tarihsel sürecini değerlendirmek ve bu anlamıyla tarihsel bir döküm yapmak olmadığının, amaçlananın bu tarihsel gelişim içinde sadece “kültürel kimliğin” tanımlanması olduğunun altını çizmek gerekiyor.

Dolayısıyla bu noktada hedeflenen, komünist hareketin 40. yılında, ülkemizin genel tarihsel süreciyle paralel olarak geçirmiş olduğu tarihsel gelişim değil, esas olarak bu tarihsel süreç içinde komünist partisinin pratiğiyle oluşan kültürel kimliğe; can bedeli bir mücadele sonucunda yaratılan kültürel şekillenişe vurgu yapmaktır.

Kuşkusuz ki bu kültürel kimliğin oluşumu, hem genel olarak ülke tarihinden hem de KP'nin tarihinden azade değildir.

Bu topraklarda “Yeni Demokratik Kültür”ün oluşumundan bahsederken gerçekte ülkemizdeki KP'nin 40 yılında –bugün yüzlerce şehidin kanıcamı, binlerce kadro, üye ve militanın emeği ve on binlerce taraftarın özlemlerinin toplamı- yaratmış olduğu kültürün; bir yandan içinde yaşanan ve sınıf mücadelesinin bir tarafı olarak, bu toplumdan –onun kültüründen- neşet eden, diğer yandan ise yeni bir toplumun kültürel anlamda kurulmasının ön adımlarından bahsettiğimiz bilinmelidir.

Bu 40 yıllık tarihsel süreç içinde kendisini KP'nin iktidar mücadelesinde ve faaliyetçilerinin pratik eyleminde somutlayan ve bu anlamıyla on binlerin katkısıyla ortaya çıkan, milyonlarca kişiyi etkileyen bu kültür; ülkenin içinde bulunduğu kültürel şekillenışten, toplumun andaki kültürel üretiminden bağımsız değildir.

Her şeyden önce “kültür” denilen olgu kendi başına bir anlam ifade etmez. “*Her kültür, belli bir toplumun siyaset ve ekonomisinin ideolojik bir yansımasıdır.*” (Mao Zedung, **Kültür, Sanat ve Edebiyat Üzerine, Berfin Yayınları, 3. Basım, Sf. 19**) Yaşamdaki her şey gibi, bu olgu da sınıfsaldır. Kültür üstyapısal bir kavramdır ve hangi sınıfın ideolojisiyle ele alındığı temel önemdedir. Dolayısıyla herhangi bir toplumun kültüründen bahsedildiğinde gerçekte o toplumun üretim araçlarıyla olan ilişkisinden bahsedilir. Yerleşik kültür, tarımsal kültür, göçebe kültür vb. adlandırmalar toplumların üretim araçlarıyla ilişkisine işaret eder. Bu gerçeklikten hareketle insan toplumunun tarihsel evriminde, geçirmiş olduğu toplumsal aşamalara paralel olarak, komünal toplum ve kültürü, köleci toplum ve onun kültürü, feodal toplum ve feodal kültür, kapitalist toplum ve onun kültürü, sosyalist toplum ve onun kültüründen bahsedilebilir.

Bu anlamıyla bir etnisiteye vurgu yapılarak tanımlanan kültür tanımlamaları, tam olarak gerçeği yansıtmaz. Ulus kimlikleri üzerinden yapılan adlandırmalar gerçekte, kapitalizmin ortaya çıkışıyla birlikte uç veren “ulus” kavramıyla ilgilidir. Bu nedenle Alman kültürü, Türk kültürü, Kürt kültürü denildiğinde, bir yandan, bir ulusa ait kimi özelliklere, tarihsel, coğrafik, iklimsel vb. farklılıklara işaret ederken diğer yandan ise o ulus

içinde var olan sınıfsal farklılaşmayı gizleyen – üretim araçlarıyla ilişkisi örten- bir mahiyette olduğu için eksik kalır.

Dolayısıyla MLM'lerin “kültür meselesine” bakışı, toplumların geçirmiş olduğu tarihsel aşamalar ile doğru orantılıdır. Önemle belirtmek gerekir ki bu alanda MLM külliyatı bir hayli yoğundur. Başta beş usta olmak üzere, bu alanda önemli eserler verilmiştir.(3) Aslında bunun nedenini, komünist ustaların devrimciliklerinde aramak gerekir. Onlar toplumlar tarihi denilince sadece üretim araçları ve onların gelişimi ile ilgilenmemişler, aynı zamanda esas olarak üretim ilişkileriyle, toplumların dönüşümüyle ilgilenmişlerdir. Bizzat Başkan Mao'nun sosyalizmde yaşanan geriye dönüşlere dair ileri sürdüğü teorik çerçeveyi ve pratik adımı “Büyük Proleter Kültür Devrimi” olarak adlandırması bile tek başına bir anlam ifade eder.

Bir ülkenin kültüründen bahsedildiğinde, o ülkenin sosyal ve ekonomik yapısı ve bu yapının şekillendirdiği bir formasyondan bahsedilmektedir.

Bugün Türkiye'nin emperyalizm ve proleter devrimler çağında içinde bulunduğu yarı-feodal, yarı-sömürge sosyal ve ekonomik yapısı aynı zamanda Türkiye toplumunun kültürel şekillenışini de belirleyen bir durum arz etmektedir. Ülkemizdeki komünist hareket işte böyle bir sosyo-ekonomik yapı üzerinden yükselen bir kültürel şekillenış içinden ortaya çıkmış ve günümüze kadar evrilmiştir.

Bu durum konumuz özgülünde çeşitli olgular açığa çıkarmaktadır. Her şeyden önce yukarıda ifade ettiğimiz yapı nedeniyle, kültürel anlamda değişiklikler esasen devrimci bir müdahaleyi gerektirir. **Yani “kültür meseleleri” de devrime ait, devrimle gerçekleşmesi gereken hususlardır.** Ülkemizdeki burjuva-feodal kültürün hegemonyası da ancak ve ancak devrimle kırılabilir. Bu gerçekleşmediği sürece burjuva-feodal kültür kendini yeniden üretecektir. Bu kültür karşısında, proletaryanın ve halkın kültürünün sahiplenilmesi ve yeniden üretilmesi önemli ve de değerlidir.

Ancak temel mesele politik iktidarın ele geçirilmesidir. Bu yapılmadığı müddetçe, gösterilen çaba, gerçekleştirilen üretimler “iyi niyetli” birer girişim olarak ortaya çıkar.

Türkiye toplumunun yarı-feodal, yarı-sömürge yapısı “farklı bir kimlik” inşasına,

“farklı bir kültür” oluşumuna neden olmaktadır. Ancak şunu önemle belirtmemiz gerekir ki ülkemizin bu kendine özgü (sui-genesi) yapısı kimi gerici-faşistlerin iddia ettikleri gibi “biz bize benzeriz” anlamında bir kendine özgülük değildir. Burada bahsedilen kendine özgülük aynı zamanda emperyalizm ve proleter devrimler çağında bütün yarı-feodal, yarı-sömürge toplumsal yapıya sahip ülkeler için geçerlidir. Bu anlamıyla bir “biz bize benzeriz” kavramından bahsetmek yanıltıcıdır. Var olan özgünlük sınıf mücadelesini ret eden, buna zemin sunmaya çalışan anlayışlarla karıştırılmamalıdır.

Kuşkusuz ki Türkiye toplumunu oluşturan Türk-Kürt uluslarından ve çeşitli azınlık milliyet ve mezheplerden meydana gelen toplumsal yapının kendine has yanları vardır. En başından böylesi bir toplumsal yapıdan kavram olarak bahsetmek bile bir farklılığa işaret eder. Türkiye toplumu yekpare bir bütün değildir. Çok çeşitli ulus ve milliyetlerden oluşmaktadır. Demokratik devrimini gerçekleştirememiş olması beraberinde toplumsal yapı içinde, sınıf mücadelesine doğrudan doğruya etkide bulunan farklı çelişkilerin var olmasını da koşullamaktadır.

Ancak kuşkusuz ki KP açısından mesele sınıfsal bakış açısıyla ele alınmaktadır. Sınıf mücadelesi ve bu mücadele içinde sınıfların konumlanması, Türkiye devriminin önder ve temel güçlerinin yanında, ezilen ulus ve milliyetlere, azınlıklara-mezheplere uygulanan ulusal zulüm ve dini baskılar vb. dikkate alınması, önemsenmesi gereken çelişkilerdir. Dolayısıyla ülkenin özgünlüğü tarihsel, iklimsel, coğrafik, kültürel, askeri vb. alanlarda var olan farklılıklar-çelişkiler üzerinden değerlendirilmelidir.

Bugün Türkiye toplumunun içinde bulunduğu durum beraberinde emperyalizm ve onunla işbirliği içinde olan Türk hakim sınıflarının topluma dayattığı ve kendi sınıfsal tahakkümünü sürdürme ve yeniden üretmeyi amaçlayan kültürel hegemonyasını getirmektedir. Diğer yandan Türk-Kürt uluslarından ve çeşitli azınlık milliyet ve mezheplerden Türkiye halkının kendi sınıfsal çıkarlarının ifadesi olarak tanımlayabileceğimiz bir kültürel üretimi de doğurmaktadır. Türk hakim sınıflarının emperyalist kültür ile iç içe geçmiş kültürüyle, Türkiye halkının sınıfsal çıkarlarını ifade eden kültürel yeniden üretimler söz konusudur.

Ülkemizin burjuva demokratik devrimini yapmamış olması beraberinde doğrudan sosyalist devrime yönelik adımlar atmayı engellemekte, ülkemiz proletaryasının önüne sosyalist devrimden önce demokratik devrimi gerçekleştirme görevini koymaktadır. Yeni demokratik devrim olarak adlandırılan bu devrimci süreç beraberinde, kendine has bir kültürü de doğurmaktadır. Yeni demokratik devrimin **yeni demokratik kültürü** diyebileceğimiz bu kültürel şekillenmiş, doğaldır ki hem burjuva demokratik devrimini yapmış ülkelerdeki kültürden, hem de sosyalist kültürden farklı özellikler taşır.

“Halk kültürünü” en geniş anlamıyla devrimden çıkarı olan halkın sınıfsal talep, özlem ve duygularının ya da üretim araçları karşısındaki konumlanışlarının ifadesi olarak tanımlayabiliriz. Bu kültür içinden, proletaryanın MLM dünya görüşüyle ele alıp yeni demokratik Türkiye toplumu mücadelesi içinde şekillendirdiği, var olan halk kültürü içinde onun en ileri yanını temsil eden kültürden yeni demokratik kültür filizlenmiştir.

“Halk kültürü” kuşkusuz ki yekpare sınıfsal bir bütünlük arz etmez. Halk kapsamı içine giren ve devrimden çıkarı olan çeşitli sınıfların, kendi sınıfsal çıkarlarını, özlem ve taleplerini, sınıfsal konumlanışlarını yansıtan bir kültür çeşitliliğine sahiptir. Denilebilir ki sınıflı toplum ortaya çıkışından beridir, sınıflı yapıya içkin olarak “iki kültür”den bahsedilebilir. **Birincisi** ezen sınıfların, üretim araçlarının mülkiyetini kendi denetiminde bulunduran hakim sınıfların, **ikincisi** ise ezilen sınıfların, üretim araçlarının mülkiyetine sahip olmayan ama onları kullanan-üreten sınıfların kültürüdür.

Bu vesileyle en genel anlamıyla halk kültürü olarak tanımlayabileceğimiz kültür, geçmişten geleceğe uzanan bir tarihsel süreklilik içinde ezilen sınıfların sınıfsal çıkarlarını ifade eden bir konum içinde olmuştur. Toplumlar tarihine ve sınıf mücadelesine paralel olarak halk kültürü de ezilen sınıfların, ezen sınıflara karşı mücadelesinde çeşitli biçimler altında devam edegelmiştir.

Ancak burada halk kültürünün devrimden çıkarı olan kesimlerin kültürel üretimini ifade etmesi nedeniyle, hakim sınıfların kültürü karşısında ilerici bir konumda durduğunu ifade ederken, kendi içinde de ileri ve geri yanlar barındırdığını söylememiz gerekir.

İşte yeni demokratik kültür **halk kültürü**

denilen genel tanımlamanın içinde proletaryanın ideolojik önderliğinde devrimden çıkarı olan sınıfların kültürel olarak yeniden üretimine karşılık gelir. Bir başka ifadeyle yeni demokratik kültür, halk kültürünün ilerici-devrimci-komünist yönünü temsil eder. “Yeni demokratik kültür, geniş halk yığınlarının anti-emperyalist ve anti-feodal kültürüdür.” (Mao Zedung, Age, Sf. 23)

Yeni demokratik Türkiye mücadelesinde KP, MLM ideoloji önderliğinde, içinde bulunduğu toplumda sınıf mücadelesine müdahale ederken, halkın ileri kültürüyle birleşme ve bu kültürü MLM ideolojiyle sentezleyip yeni bir kültür yaratma uğraşısı içinde olur. Bu eylemi KP'nin bir başka biçimiyle ifade edilen “kitlelerden kitlelere” çalışma tarzıyla örnekleyebiliriz. KP'nin, halk kitlelerinin sınıf mücadelesi içinde dağılık ve sistemsiz olan düşüncelerini, kadro ve faaliyetçileri aracılığıyla alıp, MLM ideolojinin evrensel gerçekliğiyle sistemli ve düzenli hale getirip yeniden kitlelere gitmesi olarak tanımlayabileceğimiz bir çalışma tarzı, kültür meselesinde de benzer bir şekilde ele alınır. Halkın ileri kültürü; dağılık, sistemsiz biçimde kendi sınıfsal çıkarlarını yansıtan kültürel üretimi, KP tarafından alınır ve MLM ideolojisiyle sentezlenip **yeniden üretilir.**

Ülkemizin son 40 yıllık tarihinde, Türkiye halkının kültürel yeniden üretimi içinden yeni demokratik kültür filizlenmiştir derken, bir yandan en genel anlamıyla halk kültürü olarak tanımlanan kültürel üretim içinde onun ileri ve geri yanlarından bahsederken; diğer yandan kendisini KP'nin kurulması ve mücadelesiyle var eden halkın en ileri kültürünü, kendi bünyesinde barındıran ve yeniden üreten kültürün yeni demokratik kültür olduğunu ifade etmemiz gerekir.

Öte yandan yeni demokratik kültürün yeniden üretiminde MLM ideolojinin olmazsa olmazlığı beraberinde, yeni demokratik kültürün bir yanı sıra Türkiye toplumuna özgü yanlar içermesini, diğer yanı sıra da evrensel olmasını getirmiştir. Dolayısıyla yeni demokratik kültür kavramı sadece Türkiye toplumuna özgü değildir. Tüm yarı-feodal, yarı-sömürge ülkelerde demokratik devrimin gerçekleştirilmesine paralel ortaya çıkan kültürel üretimdir. Bu onun evrensel yanını oluşturur. Kuşkusuz ki demokratik devrim mücadelesinde, ülkenin kendine özgü yanlarını, çelişkilerini, kimi özelliklerini vb. içeren noktalarda

ise ortaya konulan pratik mücadele kendi kültürünü yaratacaktır.

Yeni demokratik Türkiye mücadelesi içinde, halkın ileri kültürüyle birleşen ve daha üst boyutta yeni demokratik kültürün ortaya çıkışına – yeniden üretimine- vesile olan temel önemdeki unsur MLM ideolojidir.

Üstelik ülkemizde yeni demokratik Türkiye'nin kurulmasını kendisine hedef olarak seçen ve bu doğrultuda 40. mücadele yılına girerken, geride bıraktığı yıllarda ülkemizde yeni demokratik kültürün oluşumunda önemli adımlar atan KP'nin kurucu önderi bizzat komünist partisini kurarken, partinin proleter kültür devriminin ürünü olduğunu ifade etme gereği duymuştur. Bir başka ifade ile ülkemizdeki komünist hareket, komünist bir kültür ihtilalinin, gökleri fethe çıkanların ürünü olarak kurulmuştur.

II.

“Umutumuz toprakta tohum, hasadımız devrim olacak!”

“Uzun ince boyu, kıvrırcak saçı/Halkını sevmekti onun tek suçu/Ali Haydar ölmez ağlama bacım/Milyon milyon doğan Ali Haydar'ım/...” (Halk Ordusu'nun ilk komutanı Ali Haydar Yıldız'ın şehit düşmesinden sonra halk arasında söylenen bir türkü.)

Geçmişte ve günümüzde her renkten gericilik ülkemizdeki komünist hareketi “mahkum” edip, halk kitleleri nazarında bir güç olmasını engellemeye yönelik olarak, doğrudan doğruya komünistleri katletmenin yanında, onu tamamlayan bir içerikte akla ziyan kara propagandalar başta olmak üzere sayısız yönteme başvurmuştur. Halen de bu yönlü bir politik yönelim içinde oldukları açıktır.

Hakim sınıfların, ülkemizdeki komünist harekete dair karşı-devrimci propagandasının en bilinen argümanı, ülkemizdeki komünist partinin “kökü dışarıda” bir örgütlenme olduğudur. Denilebilir ki ülkemizde bu argümanı ilk kullananlardan biri de M. Suphi ve yoldaşlarının milli mücadeleye katılma talebine karşılık, Büyük Millet Meclisi'nde konuşma yapan **M. Kemal**'dir. M. Kemal bir yandan, M. Suphi başta olmak üzere TKP önderliğini katlettirmek için Anadolu'ya –Ankara'ya- davet ederken diğer yandan ise 22 Ocak 1921'de mecliste yaptığı konuşmada, on-

ları “soysuz”, “sersem”, “para ile tutulmuş serseriler” biçiminde tanımlayarak ülkemizdeki komünist hareketi “hariçten komünizm cereyanı” olarak ifade etmiştir. (**M. Kemal’in bu konuşması için bakınız TBMM Zabıtları, 22.01.1921 oturumu**) M. Kemal’in bu konuşmasında kullandığı “hariçten komünizm cereyanı” tanımlaması, o tarihten günümüze kadar Türk egemenlerinin “en gözde” söylemi olagelmıştır. Türk hakim sınıfları, ülkemizdeki komünist harekete yönelik saldırılarında bu kavramı kullanmışlar ve komünist hareketin gelişip güçlenmesini, halk kitleleri içinde kök salmasını engelleme için, onun “hiçbir mukadderat ve maneviyata sahip olmadığını” propaganda etme ihtiyacı da duymuşlardır.

Bu karşı-devrimci propaganda başka biçim ve içerikte bugün de devam etmektedir. Haklarını vermek gerekir, Türk hakim sınıfları ve onların emrindeki burjuva-feodal medya bu argümanlara ek olarak, “kandırılmış”, “ailevi sorunları yüzünden dağa çıkan gençlerden”, “maceracı gençlere” ve “zorla gerilla yapılan köylülere” kadar birçok “dahiyane” tez de üretmiştir. Bu tezlerin en yaratıcı olanı ise, halk ordusu gerillalarının direnişleri karşısında acze düşen hakim sınıf temsilcilerinin ve onların kaleşörlerinin “cesaret hapi kullanan TİKKO’cular” şeklinde atmış oldukları “naçizane” haber başlıkları olmuştur.

M. Suphi ve Ethem Nejat’la birlikte 15 komünist ve savaşıcı 28-29 Ocak 1921’de Karadeniz’de hunharca katledildikten sonra KP’nin kurucu önderi İbrahim Kaypakkaya 17-18 Mayıs 1973’te Amed’de, ardından KP’nin 2. Genel Sekreteri Süleyman Cihan 15 Eylül 1981’de İstanbul’da işkencede, KP’nin 3. Genel Sekreteri Kazım Çelik 20 Mayıs 1987’de Elazığ Palu’da çatışmada ve yine KP’nin 4. Genel Sekreteri Mehmet Demirdağ 20 Kasım 1997 Tokat Ese yaylasında çıkan çatışmada katledilmesine rağmen, komünist hareketin faaliyeti bitirilememiştir.

Ülkemizde komünist harekete yönelik başta katletme olmak üzere tüm bu karşı-devrimci saldırılar nihai olarak başarısız olmuştur. Ancak bunu söylerken kabul etmek gerekir ki, Türk hakim sınıfları bu çabalarında komünist hareketin gelişimini, mücadelesini yükseltmesini önemli oranda etkileyebilmiş, örgütsel olarak yenilgiye uğratmıştır. M. Suphi’lerin Karadeniz’de hunharca katledilmesi ile ülkemizde komünist hare-

ketin gelişiminin önüne önemli bir engel çıkarılmış, komünist parti yarım asra varan bir şekilde “Karadeniz’in soğuk sularına gömülmüş” ve sınıf mücadelesine önderlik etmesi engellenmiş olsa da bu “başarı” hali uzunca bir süre devam etmesine rağmen sonuçta, komünist hareketin yeniden ayakları üzerine dikilmesi engellenememiştir.

Ülkemizde işçi sınıfının ve halk kitlelerinin eylem ve hareketlerinin yükselmesiyle birlikte 1970’lerde yaşanan süreçte somutlanan, bir yanı sıra 1971 devrimci atılımı, diğer yanı sıra da ülkemizdeki komünist hareketin yeniden kurulmasıyla yaşanan sürecin önüne geçilememiştir.

İşçi sınıfı ve halk kitleleri kendi mücadeleleri içinde bir yandan devrimci hareketin, diğer yandan da komünist partinin kurulmasına ön ayak olmuşlardır. Bu sayede 1971 devrimci atılımının komünist yüzünü oluşturan ve İ. Kaypakkaya’nın önderlik ettiği kadro ve militanlar, ülkemizde komünist hareketi, sınıf mücadelesi içinde yeniden ayakları üzerine dikmişlerdir.

Bizzat Başkan Mao’nun kaleme aldığı, 20 Mayıs 1970 tarihinde yayımlanan “*Dünya Halkları, Birleşin ve ABD Saldırganları ve Onların Ortalağa Salınmış Tüm Köpeklerini Alt Edin*” mesajı ve bu mesajda göze çarpan “*Emperyalistler kağıttan kaplandır*” sloganı başta İ. Kaypakkaya olmak üzere dönemin kurucu kadroları için bir “start” oldu. Nitekim o yıllarda aynı saflarda yer alan Gün Zileli’nin “*hep birlikte sola kayıyoruz, o daha çok sola kayıyordu*” dediği İ. Kaypakkaya, Başkan Mao’nun bu çağrısını yanıtsız bırakmamış ve (onun bizzat başlattığı BPKD’den de hareketle) ülkemizde komünist hareketin temellerini atmıştır. (**Gün Zileli’den aktaran Ethem Direhşan, İbrahim Kaypakkaya, Fırtınalı Yıllarda Bilinmeyen Yazılar, Belge Yayınları, Sf: 19**)

Böylelikle bizzat pratik süreç içinde 24 Nisan 1972’de Malatya-Kürecik dağlarında komünist partisi kurulmuş ve günümüze kadar evrilen mücadelelerinin temelleri atılmıştır.

Ülkemizdeki komünist hareketin ortaya çıkışı, en ileri kitle mücadeleleriyle buluşması ve aynı zamanda kitle mücadelesinin bir ürünü olması nedeniyle var olan kültürel şekillenişle buluşması beraberinde komünist hareketin, halk kitlelerinin ürettiği kültürel şekillenışı etkilemesini ve aynı zamanda halk kitlelerinin işçi sınıfının mücade-

lesi içinde ortaya çıkan kültürel şekillenişinin de KP'yi besleyip etkilemesini doğurmuştur.

Bu vesileyle ülkemizde "Marksizm" in işçi sınıfı ve köylülerle, öğrencilerle, Kürt ulusu başta olmak üzere tüm Türkiye halkıyla buluşmasının adımları atılmıştır. Marksizm'in günümüzde ulaştığı en üst aşama olan Marksizm-Leninizm-Ma-ozizm biliminin, sadece kitaplarda, kütüphane raflarında kalan bir külliyat değil de, yaşayan canlı bir organizma olarak kitlelere götürülmesi – bu konuda adım atılması- beraberinde Türkiye toplumunda belli bir karşılık bulmasına yol açmıştır. İlk adım atılmıştır. 40 yıldır bu topraklarda MLM, yaşayan bir ideoloji olarak varlığını sürdürmektedir. Bu ideolojinin gelişip güçlenmesi, ülkemiz devrimine yön vermesi ve bir bütün olarak kitle hareketlerine yön vermesi tamamen bir zaman sorunudur.

Kesin olan ise şudur! Ülkemizde İ. Kaypak- kaya önderliğinde bir avuç kadro tarafından 24 Nisan 1972'de kurulan komünist partisi, ülkemiz sınıf mücadelesi içinde tohum olmayı başarmıştır! Bu ülke topraklarında komünist partisi, sınıf mücadelesi içinde kendisine yer edinmiştir. 40 yıllık mücadele tarihi bunu fazlasıyla ispatlamıştır. Eğer ülkemizde komünist hareket sınıf mücadelesi içinde, kitlelerin özlem ve taleplerine yanıt olmasaydı, neredeyse yarım asra varan bir tarihsel süreç içinde kendisini var edemez, yeniden üretemezdi.

Bu vesileyle örneğin komünist partisinin ilk şehitlerinden ve TİKKO'nun ilk komutanlarından Ali Haydar Yıldız adına yakılan ağıt, binlerce insanın dilinde-söyleminde olabilmektedir. Öyle ki geçmişte söylenen bu türkü, bırakalım KP'nin birbir faaliyetleri olan bölgelerde ya da çalışma alanlarında, doğrudan politikayla ilgisi olmayan, KP ile herhangi bir aidiyet bağı bulunmayan "sıradan" halk kitlelerinin etkinliklerinde, düğünlerinde, sosyal faaliyetlerinde vb. çalınan, söylenen bir ezgiye dönüşmüştür.

Dolayısıyla tam da bu durumun işaret ettiği üzere, Türk hakim sınıflarının en büyük korkusu olan, komünist hareketin Türkiye halkı içinde kök salması gerçekleşmiştir. Bir halkın sosyal faaliyetlerinde, kültürel etkinliklerinde, o ülkenin komünist partisinin ilk şehitlerinden birine atfen söylenmiş türkü sahiplenilip okunuyorsa, bu durum o ülke topraklarında atılan adımın, kitle hareketine çalınan mayanın tuttuğunu gösterir.

Varsın gerisini gericiiler, her türden faşistler, "kökü dışarıda komünist cereyan"lar arayanlar düşünsün!

III.

*"... Demiri de, kömürü de sökeriz amman
Buğdayı da, pirinci de ekeriz amman
faşizme içimizde kan damlayan kılıcız
bir gün gelir kinimizi dökeriz amman..."*

(İ. Kaypakaya)

Bugün içinde yaşadığımız toplumsal formasyon yarı-feodal, yarı-sömürge bir sosyo-ekonomik yapı üzerinden yükselmektedir. Bu olgu diğer hususlar bir yana ülkemizdeki kapitalizmin komprador karakterli bir şekilleniş içinde olmasını doğurmuş, bu ise ülkemizde nüfusa oranla çok az miktarda ağır sanayi işçisinin ortaya çıkmasını, var olan işçi sınıfının ise ekseriyetle montaj sanayi diyebileceğimiz, yedek parçaya dayalı, hizmet sektörünü vb. içine alan üretim alanlarında yoğunlaşmasına neden olmuştur.

Ülkemizin bu nesnel gerçekliği Türkiye işçi sınıfının büyük bir kısmının kopup geldikleri memleketleriyle (kırsal kesimle) bağlarını tümünden koparmamasıyla birlikte ele alındığında, çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Konumuz açısından ise işçi sınıfının kültürel şekillenişinde, bu durum önemli bir rol oynamaktadır. Yine benzer şekilde, ülkemizin demokratik devrimini gerçekleştirememiş olması ve emperyalizme bağımlılığı, kültürel açıdan proletaryanın şekillenmesinde de etkili olmaktadır. Dolayısıyla ülkemizin sosyo-ekonomik yapısı, kültürel olarak bu yapıya uygun bir yeniden üretimin varlığını koşullamakta, proletarya da bu nesnel gerçeklik içinde yer almaktadır.

Proletarya Partisinin esas-tali ayrımı yaklaşımla toplumun çeşitli sınıfları içinde (proletarya içinde çalışmaya –özellikle de ağır sanayi işçileri- önem atfederek) proletaryanın ideolojik önderliği temel yaklaşımıyla, kırsal bölgelerde, köylülük içinde çalışmayı temel alan, işçi sınıfının önder, köylülüğün temel güç olduğu, demokratik devrimi hedefleyen pratik mücadele beraberinde ülkemizdeki komünist partisinin ideolojik, örgütsel, politik, kültürel, askeri, psikolojik vb. gelişiminde birebir etkili olmuştur.

KP'nin tarihsel gelişiminde ve kuşkusuz ki kültürel şekillenişinde olumlu ve olumsuz olarak tanımlayabileceğimiz bu etkiler, somut karşı-

lığı olan gerçeklerdir. Örneğin KP'nin yürütmüş olduğu silahlı mücadele, kitleler içinde kısa sürede karşılığını bulmuş, belli bir çevre yaratmış ve buna uygun olarak belli bir kültürel şekilleniş ortaya çıkmıştır. Ancak bu etkinin ve kültürel şekillenişin, sadece söylem düzeyinde yeniden üretimi değil, pratikte yeniden üretiminde, gerilla savaşının büyütülüp geliştirilmesinde sorunlar yaşanmıştır. Tüm bunların nedeni ayrıca tartışılabilir. KP açısından nedenleri-sonuçları değerlendirilebilir. Bizim açımızdan bu durumun bile kültürel bir şekilleniş ortaya çıkardığını ifade etmek yeterlidir.

Yine örneğin KP'nin köylülük içinde çalışma yürütmesi beraberinde komünist hareketin saflarında küçük burjuva ideolojisinin ve kültürünün dönem dönem etkili olmasını, KP saflarında uç vermesinin nesnel zeminini oluşturmuştur. KP'nin 40 yıllık mücadele tarihinde yaşamış olduğu sağ ve sol sapmalar ve kültürel olarak proletaryaya ait olmayan tavır ve davranışların yeniden üretiminde bu nesnel zeminin etkisi yadsınamaz.

Tüm bu örnekler KP'nin 40 yıllık mücadele pratiğinden hareketle çoğaltılabilir. Ancak bizi burada birebir ilgilendiren husus, KP'nin içinde çalışma yürüttüğü sınıfların ideolojik tahakkümlerine karşı, proleter ideolojiyi hakim kılma mücadelesinin yanında, aynı zamanda burjuva-feodal kültüre ait yeniden üretilere karşı, proleter kültürü ve bunun andaki ifadesi olan yeni demokratik kültürü yeniden üreterek hakim kılma mücadelesidir. Kabul edilmelidir ki KP'nin 40 yıllık mücadele tarihinde bu alanda da olumlu ve olumsuz yanlarıyla mücadele sürdürülmüş ve belli bir birikim yaratılmıştır.

KP çalışma yürüttüğü sınıf ve katmanlarla kültürel olarak da (olumlu ya da olumsuz) bir etkilendirme içinde olmuştur. Ülkemizde yeni demokratik kültürün uç verdiği nesnel zemin, bizzat sınıf bilinçli proletaryanın faaliyet yürüttüğü alanlarda, komünist partisinin kadrolarının, militanlarının halkın kültürüyle birleşip, iç içe geçmesi ve sınıf düşmanlarına karşı bu mücadele içinde yeniden üretilmesi olarak tanımlanabilir.

KP, enternasyonalist özelliğine uygun olarak da insanlığın günümüze kadar evrensel düzeyde geliştirmiş olduğu kültürel birikimi de sahiplenerek, çalışma alanlarında karşı karşıya kaldığı halk kültürünün en ileri yanlarıyla bir-

leşmekte, bu kültürü proletaryanın evrensel kazanımlarıyla harmanlayıp sentezleyerek daha ileri taşıma pratiği içinde bulunmaktadır. Bunun ne kadar başarılı olduğu, birebir karşılaşılan çeşitli sınıf ve katmanlara ait kültürün yeni demokratik bir kültüre evrilip evrilmediği ve bu anlamıyla halkın ileri kültürünün, devrimci zeminde yeniden üretilip üretilmediğinin ölçüsü, çalışma yürütülen alanlardaki pratik gelişimle doğru orantılıdır.

Diğer bir ifadeyle, yeni demokratik kültürün oluşumu, başlı başına bir "kültür üretimi" olarak değil, -böyle bir ele alış eksiktir- bizzat sınıf mücadelesi içinde, devrimci pratikle gerçekleşir.

Bu durum, başkan Mao'nun altyapı-üstyapı arasında kurmuş olduğu diyalektik ilişkiye benzer ve belli durumlarda-şartlarda üstyapının, altyapı üzerinde etkide bulunabileceği bilimsel çözümlerine dayanır. Kimi aydınlarca sür-determinasyon olarak kavramsallaştırılan bu olgu bizim açımızdan yeni demokratik kültürün oluşumunda, bizzat KP'nin kadro ve militanlarının, proletaryanın ve halkın ileri kültürüyle, politik iktidar mücadelesi içinde birleşmeleri ve sınıf mücadelesi içinde kültürel yeniden üretimde bulunmaları sonucunda, ortaya çıkan bu kültürel şekillenişin yeni kuşaklar üzerinde etkide bulunmasıdır.

KP'nin 40. mücadele yılına girdiği bu tarihsel kesitte, kurulduğu andan günümüze kadar aktarılan -sınıf mücadelesinin hemen hemen her alanında- ders, deneyim, birikim, değer vb. bir kültürel toplama karşılık gelir ve bu "toplam" günümüzde geleceğe dair yeniden üretimin nesnel zeminini oluşturur. Bu kültürel birikim, dönem dönem belirleyici bir unsur olarak, kitlelerin sınıf mücadelesi içinde, onların özlem ve talepleriyle birleşerek, sınıfsal çıkarlarının temsilcisi olarak, yeniden ve daha üst boyutta bir kültürel üretimin, yeni demokratik kültürün uç vermesinin mayasını oluşturur.

40. mücadele yılına adım atan KP'nin günümüze kadar aktardığı kültürel değerlerin bize gösterdiği en temel ders şudur: KP ne zaman yüzünü kitlelere dönse, onların mücadelesi ile birleşme çabası içine girse ve bu çabasına paralel olarak silahlı mücadele pratiği içinde bulunsa, ödemiş olduğu ağır bedellere rağmen, bu gelişim içinde olmuş; bu gelişim ise beraberinde kültürel anlamda da yeni değerlerin yaratılmasına, kül-

türel yeniden üretimlerin gerçekleştirilmesine ve-
sile olmuştur.

Çok çarpıcı bir örnek olarak bizzat İ. Kaypak-
kaya, kendisinin komünist bir önder olarak or-
taya çıkmasına nesnel zemin sunan kitle
mücadeleleri içinde, onların sınıf mücadeleleri
içinde yer alıp, birleşmesiyle teorisini oluştur-
muştur. Bu durum bir yandan ülkemizde komü-
nist tezlerin ortaya atılmasına neden olurken,
diğer yandan ise kültürel olarak yeni demokra-
tik kültürün ilk adımlarının atılmasına da yol
açmıştır.

Bizzat İ. Kaypakaya'nın kendi pratiği başta
olmak üzere o dönemde birlikte hareket ettiği
kadro ve militanların pratikleriyle-emekleriyle
faaliyet yürütülen alanlarda halkın ileri kültü-
rüyle birleşmiş ve komünist hareketin proto kül-
türü olarak tanımlayabileceğimiz, yeni
demokratik kültürün ilk adımları atılmıştır.

İ. Kaypakaya, bir yandan başta Türk hakim
sınıflarının iktidar aracı olan TC faşizmi ve içinde
yer aldığı Şafak Revizyonizmi ile mücadele içinde,
kitlelerin kendiliğinden yaşanan sınıf mücade-
leleriyle birleşme çabası içindeyken, diğer yandan
ise o dönem birlikte hareket ettiği kimi kadroların
anlatımlarıyla da sabit olan bir şekilde, halkın
kültürüyle birleşme çabası içinde olduğuna da
tanık oluyoruz.

Yani mesele sadece işçi sınıfının, köylülüğün,
öğrenci gençliğin, Kürt ulusunun mücadelesiyle
birleşme, içinde yer alma değil; aynı zamanda
tüm sınıf ve katmanların mücadele içinde yarat-
mış olduğu, kültürel şekillenışı **özümsemedir**.

Daha öğrencilik yıllarında Kaypakaya yolda-
şın sadece siyasi dergilerle değil aynı zamanda
kültür-sanat dergileriyle de haşır-neşir olduğu,
bu tür dergilerin de sıkı birer takipçisi olduğu,
Hasanoğlan Köy Enstitüsü'nde yken de, kimi kül-
türel etkinliklerde yer aldığı bilinmektedir. Ken-
disinin kaleme aldığı ve bugün elimizde bulunan
birkaç şiiri (ki bu şiirlerdeki halk kültürünün
sözlü formuna yakınlık ve coşkulu vurgular bulu-
nur) dikkat çekicidir.

Benzer şekilde Kaypakaya'nın politik bir kişi-
lik olarak ortaya çıkması ve silahlı mücadele pra-
tiği içinde, herhangi bir köye gerillaların gelmesi
ve o köydeki toprak ağasını öldürmesi, daha son-
rasında ise o köye gezici bir gerilla tiyatro birliği-
nin gelerek bu cezalandırmayı bir tiyatro oyunu
ile canlandırarak kitlelerin bilincinde dev-

rimci fikir ve eylemlerin, sanat yoluyla yerleştiril-
mesi “düş”ünün olması vb. tüm bunlar dönemin
koşulları içinde filiz veren kültürü, ülkemizdeki
yeni demokratik kültürün ilk adımları olarak ta-
nımlayabiliriz.

KP'nin İ. Kaypakaya önderliğinde Şafak Re-
vizyonizminden kopuşu ve kitle mücadeleleri
içinde kuruluşunda rol oynayan kadro ve militan-
ların bu alandaki katkıları da yadsınamaz. Örne-
ğin o dönem İ. Kaypakaya ile birlikte hareket
eden, hemen hemen bütün mücadele alanlarında
yan yana olan M. Oruçoğlu'nun hem KP'nin kuru-
luşundaki katkısı hem de o dönemi günümüze ak-
tarmadaki emeği yadsınamaz. Bugün KP'nin
kuruluşuna dair yaşanan kimi ayrıntıları, müca-
dele içinde ortaya çıkan sorunları, kimi askeri
pratikleri, kültürel üretimleri vb. M. Oruçoğ-
lu'nun tanıklığına borçluyuz. Örneğin M. Oruçoğ-
lu'nun anlatımında ifadesini bulan, KP'nin ve
Halk Ordusu'nun marşının yazılması ya da
KP'nin kuruluşu esnasında, silahlı mücadele pra-
tiği içinde kitle mücadelelerine nüfuz edebilme-
nin, bu mücadelelerle birleşip, onları proleter
ideolojinin önderliğinde daha ileri taşımamın ve
bu anlamıyla tüm bu pratiğin ürünü olarak ortaya
çıkan kültürel yeniden üretimin, ülkemizde yeni
demokratik kültürün ilk adımlarının atılması ol-
duğu kuşku götürmezdir.

Bu vesileyle KP'nin kuruluşu ve Halk Ordusu
ile gençlik örgütünün (Komsomol) ilk adımları-
nın atılması sırasında yaşananları, daha sonradan
roman formatında kaleme alan ve bu anlamıyla
KP'nin, yeni demokratik kültürü var etmesinin ilk
adımlarını atmasına katkı sunan (ve yeni basım-
larıyla katkı sunmaya devam eden) M. Oruçoğ-
lu'nun “**Tohum**” romanını burada ifade etmemiz
gerekir. Her ne kadar bahsi geçen “roman” bir
roman olarak kaleme alınmış olsa da, KP'nin ku-
ruluş döneminde yaşananları, bu pratik içinde
önemli bir rol oynayan yazarın kendi kaleminden
aktarması nedeniyle tarihsel önemdedir. Bahsi
edilen kitap, bugün KP ile ilk tanışanlara verilen
bir “ön kitap” olarak, artık yazarın “telif eser” sta-
tüsünden sıyrılmış, defalarca baskısı yapılmış ve
bu haliyle komünist hareketin kendi kurumsal
kimliği içinde, halka mal olmuş bir çalışmadır.

IV.

“...gider, gider, nice koç yiğitler gider

Senin de içinde bir oğulun varsa çok değerlidir,

*Ey mavi gök! Ey yağız yer bilesin ki,
Yüreğimiz kabına sığmamakta
Örsle çekiç arasında yoğrulduk
Hıncımız derya gibi kabarmakta.”*

(İ. Kaypakkaya)

Kaypakkaya'nın yukarıdaki şiiri, bizzat kendisinin de karşı karşıya kaldığı biçimde, TC güçleriyle girilen çatışmadan sonra yaralı bir şekilde tutsak düşmesi ve Amed işkencehanesinde aylar süren işkenceli sorgulama sonucunda “ser verip sır vermeyen komünist önder” olarak tanımlanmasına neden olacak şekilde 17-18 Mayıs 1973 gecesi kurşuna dizilerek katledilmesiyle birlikte yaşamda karşılığını bulur.

İ. Kaypakkaya tıpkı kaleme aldığı şiirinin mısralarında ifade ettiği biçimde “devrim için” düşenlerin karşılaştığı bir “son”la karşılaşır. Kaypakkaya'nın kendi yaşamının sonunun nasıl olacağına dair dizelerinde dile getirdiği bu düşünceler, onun “kahin”liğinden kaynaklanmıyor elbet. Aksine onun bu uzak görüşlülüğü içinde bulunduğu koşulları, devlet ve düşman olgusunu, ülke devriminin karakterini, çelişkilerin keskinliğini ve bunun sonucu olarak yönetim biçiminin faşist niteliğini ve bu nedenle de devrimci mücadele içinde ölümlerin, işkencelerin, tutsaklıkların olabileceğini öngördüğünü doğrular. İ. Kaypakkaya, KP'yi kurarken ileriye sürdüğü tezlerin bilimselliğinden zerre kadar kuşku duymayarak, bu tezler doğrultusunda hareket etmenin ancak ve ancak silahlı mücadele içinde, şehitler verilerek zafere ulaşabileceğinin bilincinde olmasıyla ilgilidir. Kaypakkaya yoldaş bu durumun en yalın ifadesini dizeleriyle yazıya dökmüştür.

M. Suphi ve 14 yoldaşının Karadeniz'de Kemalistlerin alçakça bir komplosuyla vahşice katledilmesi, aradan geçen yarım asır sonrasında komünist hareketin yeniden ayağa dikilmesinde belirleyici bir rol oynayan kurucu önderinin benzer vahşilikte bir işkence sonrasında kurşuna dizilerek katledilmesi, KP'de ve onu çevreleyen halkın ileri kesimlerinde, karşı tepkiyi de doğuran bir biçimde, kültürel, psikolojik, ideolojik vb. hemen hemen her alanda çeşitli sonuçlara yol açmıştır.

Karşı-devrimin bu tür pratikleriyle karşı karşıya kalan devrimci ve komünist hareket, beraberinde mücadelesini bu tepkiyi gözeterek ele almıştır. Ülkemizde var olan kurulu düzene yöne-

lik en ufak bir eleştirinin dahi, baskıyla, tutuklamayla, katletmeyle yanıtlanması beraberinde ülkemizde bırakalım devrim mücadelesini, demokrasi mücadelesinin dahi bedeller ödenerek verilmesini doğurmuştur. Böylelikle ülkemizde demokrasi mücadelesi, devrim mücadelesiyle iç içe geçmiş ve en ufak bir hak alma dahi uğruna bedeller ödenerek gerçekleştirilmiştir.

Günümüzde “hak verilmez alınır” sözü sadece slogan olarak eylemlerde atılan bir ifade değil, kültürel olarak bilinçlerde yer eden bir gerçeklik olarak ortaya çıkmıştır.

Aynı zamanda ülkenin sosyo-ekonomik yapısıyla da doğru orantılı olarak; ülke burjuvazisinin komprador karakterli olması, güçsüz bir niteliğe sahip bulunması, halka ve işçi sınıfına yönelik olarak devlet aygıtı aracılığıyla feodal şiddeti de içeren bir şekilde, sürekli olarak karşı devrimci bir şiddet uygulaması beraberinde gerek devrimci hareket ve gerekse de komünist hareket saflarında, sadece teorik düzlemde değil, kültürel olarak da belli bir şekillenmenin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu şekillenme nedeniyle ülkemizde devrimcilik-komünistlik, gözaltılarla, tutuklamalarla, baskılarla, işkence, kaybetmeler ve nihayetinde katletmelerle birlikte anılır olmuştur.

Ülkemizdeki komünist hareket de bu gerçeklikten bağımsız değildir. Komünist partisi de bizzat savaş içinde kurulmuş, 1920'lerde atılan temelleri, 50 yıl sonra bu kez daha sağlam bir şekilde, harcı kanla yoğrulan bir biçimde yeniden atılmıştır. Bu durum KP'nin daha sonraki mücadelesinde ve özellikle ona gönül veren, sempati duyan taraftar kitesinde ve halkın ileri kesimlerinde –haklı olarak- KP ile silahlı mücadeleyi eşdeğer tutan bir şekilde değerlendirmeye neden olmuştur.

Ülkemizdeki komünist hareketin yeniden ortaya çıkışının bedeller verilerek yaşanması beraberinde kültürel yeniden üretimde ve şekillenişte bu olgunun önemli bir yer tutmasını getirmiştir. Bizzat kurucu önderinin aylar süren işkenceler sonrasında, kurşuna dizilerek katledilmesi ve böylelikle “ser verip sır vermeyen komünist önder” olarak, Türkiye devrim tarihinde yer alması; yine komünist hareketin ilk şehidi Meral Yakar'ın ve ilk komutanlarından Ali Haydar Yıldız'ın hayatlarını kaybetmesiyle yaşanan süreçle birlikte, karşı-devrimin kapsamlı saldırısı sonucunda önemli sayıda kadro, militan ve sempati-

zannın tutsak düşmesi beraberinde gerek KP'nin bu süreçten sonraki mücadelesi ve gerekse de başta devrimci örgütlenmeler olmak üzere halkın mücadelesinin var olan somut gerçeklikler -12 Mart faşizmi olarak da adlandırılan ve gerçekte ülkemizdeki siyasal yapıyı tanımlayan parlamenter maskeli faşist diktatörlüğün, gerçek yüzünü göstermesi- üzerinden, şehit düşmeler, tutsaklıklar, işkenceler, baskılar, gözaltılar vb. üzerinden kültürel üretim gerçekleştirmelerine neden olmuştur.

Tabii bu durum tek yönlü değildir. Bir yandan mücadeleye-direnışe dair bir kültürel üretim, devrimci ve komünist bir tavır ve ele alış varken, diğeryandan bu baskı karşısında, tasfiyeci, pasifist bir ele alış, kültürel şekillenış ve üretim söz konusu olmuştur. Bu durum eşyanın tabiatı gereğidir. Bir yanda ileriye ve geleceğı temsil eden bir kültürel üretim, diğeryanda ise geriyi temsil eden, var olan kurulu düzeni kutsayan bir kültürel üretim söz konusu olmuştur. Bu kültürel yeniden üretim devrimci hareket ve komünist hareket saflarında da karşılığını bulmuş, tasfiyeci anlayışlar baş göstermiştir. KP saflarında kuruluş sonrası yaşanan "birinci örgütsel yenilgi" sonrasında gelişen Koordinasyon Komitesi hizbi "darbeciliğı" bununla ilgilidir. Buna değineceğiz.

Ancak bu olgunun bile daha sonradan KP'nin tarihi açısından bir kültür oluşturduğunu ifade edelim. Koordinasyon Komitesi hizbi, ortaya çıkışı ve kendisini KP'ye dayatmasıyla oldukça kötü bir kültürel şekillenışin uç vermesine zemin hazırlamıştır. O dönem bu durumunun, olması gerektiğı gibi mahkum edilmemesi, sadece KP'nin kuruluş ilkelerini, tezlerini vb. sahiplenmekle yetinilmesi -bu önemli bir sahiplenıştir ancak yeterli değildir- tasfiyeciliğın uç verdiğı zemin doğru tahlil edememesi, özellikle demokratik merkezîyetçilik, tüzük vb. konularda daha üst seviyede bir birikim elde edilememesi ve en önemlisi de konumuz açısından, parti içi mücadelede bir kültür oluşması açısından "örnek" teşkil etmiştir.

Benzer bir durum 12 Eylül AFC döneminde de yaşanmıştır. Bu dönemde de faşizme karşı bir yandan can bedeli mücadele geliştirilirken diğeryandan ise, ülkede esen tasfiyeci, pasifist, teslimiyetçi politikalarından bağımsız olmayarak KP içinde bu süreçten yeterli bir birikimle çıkılmadığı, kültürel olarak da özellikle parti içi mücade-

lede, proleter çizginin tasfiyeci çizgiler karşısında oldukça güçsüz düştüğü, DABK gibi bir çıkışın, KP saflarında karşılık bulmasına yol açtığını görmek gerekir.

Tüm bunlar 40. yılına giren bir KP'nin mücadele tarihinde yaşanmış olan gerçeklerdir. Bir başka ifadeyle, kültür denilince sadece bugün genellikle algılanan biçimde, edebi eserlerden, şarkılardan, türkülerden bahsetmiyoruz. **Belli bir davranış biçiminden, ideolojik bir yeniden üretimden ve dolayısıyla yaşamın her alanında, sınıf mücadelesine dair var olan her şeyden bahsediyoruz.**

KP de 40 yıllık mücadele tarihinde hem parti içinde hem de parti dışında karşı karşıya kaldığı somut gerçeklikler üzerinden şehitler, direnişler, tutsaklıklarla beraber, içte ve dışta yaşanan tasfiyeci saldırılardan, sağ ve sol sapmalardan, KP'ye karşı gerçekleştirilen darbelerden vb. "kendini yeniden üreten"; proleter çizgiyi ve dolayısıyla kültürü güçlendirirken; her türlü gerici, burjuva çizgiye ve kültüre karşı mücadele içinde kendini var eden bir yapıdan bahsediyoruz. Kültürel olarak sadece "kahramanlıklardan", "üstün değerlerden" değil, olumlu ve olumsuzlukların yan yana olduğu parti içinde proletaryanın yeni demokratik kültürünün sürekli hakim kılınmaya çalışıldığı bir mücadele sürecinden, tarihinden bahsediyoruz.

Ve kabul etmek gerekir ki bugün 40. yılına girilen bir mücadele tarihinden bahsediyoruz. Burada bazen azalarak, bazen çoğalarak yeniden üretilen ama **asla karşıtına dönüşmeyen** bir kültürel şekillenışten bahsediyoruz. Çünkü bu 40 yıllık süreçte tamamıyla karşıtına dönüşen bir olgudan bahsetseydik, bugün KP'nin 40. yılından bahsedemezdik. Dolayısıyla İ. Kaypakkaya yoldaşın 40 yıl önce göndere çektiğı bayrak hala dalgalanıyorsa, bunun nedeni, göndere çekilen bayrağın yere düşürülmemiş olması ve bayrak tutanların hala varlığını koruyor olmasıdır. Diğerybir ifadeyle -diğeryhususlar bir yana- 40 yıldır kültürel olarak da yeniden üretimin söz konusu olmasıdır.

KP'nin 40 yıllık mücadele tarihi içinde, kadroları, militanları, sempatanları ve nihayet bu politik organizasyonun çevre-çeperi olarak tanımlayabileceğimiz taraftarlar ve halkın ileri kesimlerinin üretmiş olduğu kültüre değinmeden önce, ülkemizde komünist hareketin ortaya çıkı-

şına değinmekte yarar vardır. Çünkü başta komünist hareket olmak üzere devrimci hareketin daha sonraki gelişiminde bu ilk dönemin belirleyici etkisi vardır.

Bugün dahi ülkemizde devrimci ve komünist hareket denilince 1970'li yılların başı akla gelmektedir. Bu bir yanıyla doğaldır. Çünkü ülkemizde devrim ve komünizm adına 50 yıllık suskunluk bu yıllarda kırılmıştır. Diğer yanıyla iyi değildir. Çünkü halen aradan geçen neredeyse yarım asra rağmen, kurucu önderlerin üzerine, onları da “aşan” bir pratik var edilememiştir.

Ülkemizde komünist hareketin ortaya çıkışı 1971 devrimci çıkışıyla birlikte olmuştur. Dönemin koşulları içinde '71 silahlı devrimci çıkışının diğer “gençlik” önderlerinin ve halkımızın bilincinde yer eden isimleriyle Deniz Gezmiş ve Mahir Çayan'ın, onların içinde yer aldığı, bizzat örgütledikleri mücadele ve duruşlara dair, halkımızın çeşitli biçim ve araçlarla dile getirdiği, yazıya ve söze döktüğü kültürel yeniden üretimler, '71 devrimci çıkışının komünist yüzünü oluşturan İbrahim Kaypakkaya için de gerçekleştirilmiştir.

'71 devrimci çıkışının Türk devleti tarafından kapsamlı bir karşı saldırıyla yanıtlanması, Deniz Gezmiş ve yoldaşlarının asılarak, Mahir Çayan ve silah arkadaşlarının Kızılder'e, İbrahim Kaypakkaya'nın Amed'te kurşuna dizilerek katledilmesi ve bir bütün olarak geride kalanların önemli bir çoğunluğunun tutsak düşmesi, kültürel anlamda Türkiye devrimci ve komünist hareketinin yeniden üretimini besler. Ardılları, önderlerinin bu miraslarını sadece teorik düzeyde değil, kültürel olarak da sahiplenir ve yeniden üretirler.

Türkiye devrimci ve komünist hareketinin, Türk devletinin karşı-devrimci saldırısına maruz kalarak, katledilmeler, işkenceler, gözaltılar ve tutuklamalarla, hapisanelerle yoğun olarak karşı karşıya kalması, kültürel üretimde bu koşulların etkisini artırır. Daha önceden örneğin T“K”P ve Nazım Hikmet gibi, geçmişin hapisane koşulları, tutukluluk, gözaltı vb. yaşayanların anıları, şiirleri üzerinden öğrenilen gerçekler, somut olarak yaşanır. Ancak bu durum fazla uzun sürmez. “ '74 affi” olarak bilinen ve tutsak düşen devrimcilerin serbest bırakılmaları ve dışarıdaki kitle mücadeleleriyle yeniden birleşebilme başarısını gösterebilmeleri sonucunda, yeni bir kitle hareketinin kabaran dalgasında, devrimci ve komünist hareketin kültürel üretiminde –ki bu anlamıyla halkın

kültürel üretiminde- '71 devrimci çıkışında düşman tarafından hunharca katledilen devrimci ve komünist önderleri, onların mücadele mirasları ve tarihsel direnişleri önemli bir yer tutar.

Türkiye devrimci ve komünist hareketi ilk çıkışından ve yenilgiye uğramasından, devrimci ve komünist önderlerin mücadele miraslarına, onların halen canlılığını koruyan hatıralarına sarılarak, kitlelerin nezdinde onları ve mücadelelerini, direnişlerini propaganda ederek çıkmayı başarmıştır. Kültürel üretimin yeniden gerçekleştirilmesinin bu önderler ve onların mücadeleleri/direnişleri üzerinden yapılmasının, daha sonraki kuşaklar açısından çeşitli olumlu ve olumsuz yanları bulunmaktadır. Ancak bu olguyu tartışmanın hedefi bu yayının kapsamı dışındadır. Bahsini ettiğimiz, devrimci ve komünist önderlerin siyasal görüşleri, tezleri vb. mücadelenin yeniden üretilmesinin merkezine oturtulması değildir. Kültürel olarak bu komünist ve devrimci önderlerin yeniden üretilmesinin beraberinde onların neredeyse “dokunulmaz” olarak algılanmasına yol açmasıdır.

Gerek devrimci örgütlenmelerin ve gerekse de KP'nin ve en geniş anlamıyla halkın bu dönemdeki kültürel üretiminde esas yoğunlaşılan alanın devrimci ve komünist hareketin bedel ödemesi, şehitler vermesi ve somut olarak da bu olgunun devrimci ve komünist önderler nezdinde gerçekleşmiş olması bir gerçektir ve bu kültürel yeniden üretimin olumlu ve olumsuz olarak günümüzde de etkileri bulunur. Devrimci ve komünist önderler, temsilcisi oldukları örgütler aracılığıyla, kitle mücadeleleriyle birleşmek amacıyla önemli bir referans olarak gösterilerek sadece siyasal değil kültürel olarak da yeniden üretilir. Mücadele mirasları tarihsel pratikleri, kişilikleri vb. yüceltilir. Bedel ödemiş olmaları, kararlılıkları, fedakarlıkları vb. övülür. Devrimci ve komünist önderler, başta onların devamcısı olan devrimci ve komünist örgütler olmak üzere, bu örgütlenmelerin etkisi altında olan halk kitleleri de dahil olmak üzere, tüm bu kesimlerin ürettiği şiirlere, şarkılara, türkülere, ağıtlara, öykülere, romanlara, belgesellere, resim ve diğer sanatsal ürünlere konu olur. En önemlisi de halkın kültürel olarak kendini ifade etmesinde, ülkemizde en yaygın olarak yer alan biçimiyle söze gelir, dilden dile aktarılan biçimde “efsaneleşirler.”

Burada ayrıca değinmemiz gerekir ki '71 dev-

rimci ve komünist önderlerinin mücadeleleri ve ortaya koymuş oldukları pratik, halk kitleleri tarafından çeşitli biçimler altında sahiplenilmiştir. Bu vesileyle de ülkemiz yeni demokratik kültürüne de katkı içermektedir. Özellikle '71 devrimci ve komünist önderlerinin birbirleriyle dayanışma içerisinde olmaları, halkımızın bilincinde onların bir "bütün" olarak, aynı dava uğruna mücadele eden gençler olarak algılanmalarına ve değerlendirilmelerine yol açmıştır. Devrimci mücadeleyi doğru bir zeminde ele alan bu algı, beraberinde, halkın kültürel yeniden üretiminde etkili olmuştur.

O dönemin koşulları içinde "talebe"lerin gitmediği, birlikte görülmediği şehir, köy, kasaba yok gibidir! Deniz Gezmiş arkadaşlarıyla Anadolu'nun falan ilinin filan köyünde "görülmüş", İ. Kaypakkaya falan köyde, köylülerle "sohbet" etmiştir! Ya da hep birlikte görülmüşler, köyleri gezmişlerdir!!! Tüm bu söylenenler, kitle faaliyeti yürüten devrimcilerin her adımı devrimci ve komünist önderlere mal edilmiş, bu önderler katledildikten sonra bile Anadolu'da "gezmeye" devam etmişlerdir! Halkımız devrimcilerin faaliyetlerini, bu devrimci ve komünist önderler şahsında, kendi kültüründe yeniden üretmiştir. Artık her devrimci bir Deniz Gezmiş, Mahir Çayan ve İ. Kaypakkaya olarak tanımlanır olmuştur.

Öte yandan şu gerçeği de vurgulamadan geçmeyelim. Birkaç yıl önce ülkemizde burjuva-feodal yapı, Türkiye devrimci hareketinin, bu önderlerinin mücadelesini, kendi ideolojik bakış açısıyla ele alarak, kültürel anlamda yeniden üretmiştir. Farklı isimler adı altında çekilen TV dizilerinde, Türkiye devrimci hareketinin önderlerini konu edinen senaryolar işlenmiştir. Bu durum kuşkusuz ki günümüzde burjuva-feodal gericiğin, birdenbire "gerçekleri" keşfetmesinden kaynaklı değildir. Tamamen **burjuva-feodal faşist diktatörlüğün sınıfsal çıkarlarıyla** ilgilidir. Bahsi edilen dizilerde canlandırılan devrimci rollerden de ortaya çıkmaktadır ki, burjuva-feodal gericiğin geçmişin devrimci önderlerini, kendisi açısından tehlikesiz kılmaya çalışmakta, "iyi çocuk" tular propagandalarıyla birlikte, günümüzde hakim sınıf klikleri arasındaki mücadeleyi de kapsayacak biçimde –örneğin Deniz Gezmiş'in "Atatürkçülüğü"nü vurgulayarak- ele alıp, illa ki de onların silahlı mücadeleye yönelmelerini bir "hata" olarak yansıtmaktadırlar.

Burjuva-feodal gericiğin ve bu ideoloji doğrultusunda özellikle devrimci önderler nezdinde geçmişin devrimci mücadelelerinin kitaplar, belgeler, filmler ve dizilere konu edilmesinin hakim sınıf klikleri arasındaki, klik dalaşından da bağımsız olmadığını ifade edelim.

Sınıf mücadelesi her alanda olduğu gibi bu alanda da tüm yakıcılığıyla sürmekte, burjuva-feodal gericiğin kendi sınıfsal çıkarlarına uygun olarak, devrimci önderlerin miraslarını ehlileştirmeyi, onların temel aldığı silahlı kalkışma gibi görüşlerini birer "gençlik hatası" olarak gösterip "mahkum" etmeyi amaçlamaktadır.

Bu vesileyle bahse konu olan TV dizilerinde, komünist önder İ. Kaypakkaya'nın yer almamasına da ayrıca dikkat çekmek gerekir. Bu durum İ. Kaypakkaya'nın devrimci önderler içinde "önemsiz" olmasından kaynaklı değildir. İ. Kaypakkaya'nın kurmuş olduğu KP'nin mücadelesini aktif olarak sürdürmesi gibi nedenler bir yana, esas olarak burjuva-feodal kültürel üretim, İ. Kaypakkaya'yı –onun ileri sürdüğü tezler bağlamında- kendi ideolojik formasyonuna massedebelecek (içerecek-emecek), onun fikirlerini alıp, kendi dünya görüşü doğrultusunda şekillendirip yeniden kitlelere götürebilecek bir muhtevaya sahip olmadığını görmesinden kaynaklıdır. Örneğin Kaypakkaya'nın Kemalizm ya da milli mesele hakkındaki tezleri, bugün Türk hakim sınıfları arasındaki klik mücadelesinde kullanılabilir, şu veya bu minvalde de olsa dillendirilebilecek nitelikte olmadığı içindir ki, onun katledilmesinden yıllar sonra bile, TV dizilerinde "rol alması" mümkün olmamıştır. Bırakalım rol almasını, günümüzde İ. Kaypakkaya'dan bahsetmek bile halen ağır ceza davalarına konu olmakta, soruşturmaya maruz bırakılmaktadır. Hal böyleyken, Kaypakkaya'nın burjuva-feodal kültürel yeniden üretimin konusu olamayacağı açıktır.

Önemle altını çizmek gerekir ki '71 devrimci ve komünist hareketinin ortaya çıkışı ve faşist diktatörlük tarafından en değerli evlatlarının hunharca katledilmesi, dönemin halk kültüründe (ve bu anlamıyla bu kültür içinde mayalanan yeni demokratik kültürde) belirleyici etkide bulunmuştur. Denilebilir ki özellikle halkın bilincinde bu durum, devrimci ve komünist önderlerin, siyasal duruşları, politik görüşlerinden çok onların fedakarane bir şekilde bedel ödemeleri, canlarını vermeleri ve şehit düşmeleriyle somutlanır. Halkın

kültürel üretiminde bu olgunun daha ön plana çıkması kaçınılmazdır. Belli ölçüde doğaldır da. Önemli olan –bilhassa komünist hareketin- yeni demokratik kültürün üretiminde bu olguyu dik-kate alması ve meseleyi sadece fedakarlık, direniş olarak algılayan bilincin dönüştürülmesidir. Sorun sadece direniş ya da fedakarlık değil, bir iktidar sorunudur ve devrimciler ve komünistler bu iktidarı alma mücadelesinde katledilmişlerdir.

Ülkemizde komünist partisi kuruluş kongresinden kısa bir süre sonra, önderlerinin Karadeniz’de katledilmeleriyle karşılaşmış, aradan geçen yarım asır sonra bile burjuva-feodal gericiğin, faşist diktatörlüğün sınıf tavrı değişmemiş ve KP’nin yeniden kurulmasına önderlik eden İ. Kaypakkaya başta olmak üzere kadro ve militanlarının katledilmeleri ya da tutsak düşmeleriyle karşılaşmış ve yenilgi almıştır. Daha ilk adımda, KP’nin düşman saldırısıyla karşılaşması bir yandan düşman karşısında ideolojik bir karşı konumlanması –devlet dışılığı- bilinçlere mıhlamış, diğer yandan bu süreç sonrası atılan her adımda bu olgunun –adeta bir uyarı gibi- daima gündemde olmasına neden olmuştur.

Komünist hareketin kayıpları kuşkusuz ki gelişimine bir engel olurken beraberinde kültürel yeniden üretiminde ise alınan bu yenilgi değil, başta kurucu önderin katledilmesi olmak üzere şehitler ve direnişler ön plana çıkmıştır. KP’nin şehit düşen kadro, militan, sempatizan, taraftarları tıpkı diğer devrimci önderlerde yaşandığı gibi, özellikle sözlü halk kültürü denilen türkü, ağıt, marş vb.lerle anılmıştır.

Kabul etmek ve belli ölçüde doğal karşılamak gerekir ki, halkımız nezdinde ön plana çıkan daha çok İ. Kaypakkaya ve onun “ser verip sır vermeyen bir yiğit” olarak tanımlanması olmuştur. Bunda İ. Kaypakkaya’nın katledilmesi sonrasında KP’nin almış olduğu örgütsel yenilgiden sıyrılarak, tekrar sınıf mücadelesinin engin denizine atılarak kitle mücadeleleri içinde yer alması ve bu mücadele içinde bir yandan onun tezlerinin savunularak yaşama geçirilmeye çalışılması, diğer yandan ise bu siyasal üretime paralel ona atfedilen çeşitli türkü, marş, ağıt, şiir, düz yazı vb. çalışmalar belirleyici önemde olmuştur.

Bu noktada İ. Kaypakkaya’nın katledilmesi sonrasında Nihat Behram tarafından kaleme alınan ve önce bir gazetede dizi yazı olarak yayımlanan ve daha sonra ise kitap olarak ve nihayetinde

günümüzde de başta Umut Yayıncılık olmak üzere çeşitli yayınevlerince basımı yapılmaya devam eden “Ser verip sır vermeyen komünist önder, İbrahim Kaypakkaya Hayatı ve Mücadelesi” adlı eserin önemine değinmek gerekir. Yine ’90’lı yıllarda Emrah Cilasun’un “Kırmızı Gül Buz İçinde” adlı belgesel çalışması anılmalıdır. Bunun gibi çalışmalar İ. Kaypakkaya’nın direniş ve mücadelesinin kültürel üretiminde etkili olmuşlardır. Özellikle Nihat Behram’ın çalışması, yayımlandığı ilk andan günümüze kadar KP ile ilk tanışanlara, İ. Kaypakkaya’yı ve onun mücadelesini tanıtmak için verilen bir “ön kitap”tır ve bu anlamıyla hem ülkemizde yeni demokratik kültürün üretiminde rol oynar, hem de İ. Kaypakkaya ve onun kurduğu KP’nin görüşlerinin kitlelere ifade edilmesinde önemli bir araç işlevini görmeye devam eder.

V.

*“...Halkımız arıyor seni her yerde
İşçiler ocakta, köylüler dağda
Dökülen kanların kalmayacak yerde
Hesap soracağız İbrahim yoldaş...”*

İ. Kaypakkaya’nın başta KP tabanı olmak üzere, halkımız tarafından ön plana çıkarılması, tanınması ve sevilmesinde onun genç bir komünist önder olarak aylar süren bir sorgulama sonucunda, destansı bir şekilde direnerek katledilmesi kuşkusuz etkili olmuştur. Öyle ki katledilmesinin ardından sadece KP militanları açısından değil, Türkiye devrimci hareketinin diğer bileşenleri açısından da “Kaypakkaya’nın sorgu tavrı” belli bir ölçü olmuş, örnek alınmıştır. **İşkencede direnme geleneği ve kültürünün ülkemizde dönüm noktası İbrahim Kaypakkaya ve onun pratiği olmuştur.**

Meselenin ideolojik yanı bir yana, devrimcilerle şu ya da bu şekilde ilişkilenen, haşır-neşir olanlara düşmanın sorgu tavrı ve işkence denildiğinde örnek olarak İ. Kaypakkaya’nın direniş tavrı verilmiştir. Bu açıdan, İ. Kaypakkaya’nın, bizzat yaşamını kaybetmesiyle sonuçlanan direniş pratiği, Türkiye devrimci ve komünist hareketi açısından kültürel bir geleneğin oluşumuna da ön ayak olmuştur. Kuşkusuz ki İ. Kaypakkaya’nın direniş tavrı onun **ideolojik formasyonu** ile ilgilidir ve MLM dünya görüşüne sahip olmasından bağımsız değildir. Ancak burada meselenin asıl

yanı, bu ideolojik tavırla, Kaypakkaya'nın düşmanın elinde, tutsaklık koşullarında gereken tavrı göstermesi bir direniş kültürünün oluşumuna yadsınamaz bir katkı sunmuş olmasıdır.

İ. Kaypakkaya'nın bu denli ön plana çıkması ve Kaypakkaya eşittir KP şeklinde bir algılamının ortaya çıkması, bir yanıyla doğru olmakla birlikte eksik kalacaktır. Doğrudur çünkü ülkemizde komünist hareketin yeniden ayakları üzerine dikilmesinde İ. Kaypakkaya'nın ileri sürdüğü tezler ve pratiği belirleyici önemdedir. Bu anlamıyla ülkemizdeki komünist hareketin ortaya çıkışı, temel tezleri, programatik görüşleri demek, İ. Kaypakkaya'nın ileriye sürdüğü tezlerden hareket etmek demektir. Eksiktir, çünkü ülkemiz sınıf mücadelesi Kaypakkaya'nın katledilmesinden sonra da tüm yakıcılığıyla sürmüştür ve halen Kaypakkaya'nın ileri sürdüğü tezlerden hareketle bu mücadele içinde bulunan KP vardır. Dolayısıyla İ. Kaypakkaya'nın ve komünist partisinin tezleri, o ünlü ve bilinen ifadelerle "bir dogma değil, eylem kılavuzudur".

Bu noktada özellikle kültürel anlamda İ. Kaypakkaya ve onun şahsında ülkemizde komünist hareketin yeniden üretiminde tarihsel bir figür olarak ön plana çıkarılmasının çeşitli riskleri de bulunmaktadır.

Öncelikle şunu ifade etmemiz gerekir. Kaypakkaya ve ülkemizdeki komünist hareket "etle turnak gibi"dir. Yani hem Kaypakkaya'nın kişisel olarak ülkemizdeki sınıf mücadelesinde, komünist saflarda ön plana çıkışı, hem de kendisinin ve yanındaki bir avuç kadronun pratiği ile KP'nin kurulması, hem dünya genelinde hem de ülkemizde yaşanan kitle mücadelelerinden bağımsız değildir.

Kuşkusuz ki KP'nin temel tezlerinin sahibi olarak Kaypakkaya, "özel türden" bir insandı! Bu anlamıyla herhangi biri değildir! Ancak onun insan üstü olmadığı, bu toprakların, ülkemiz sınıf mücadelelerinin, işçi sınıfının ve halkın içinden çıkan komünist önder olduğu kuşku götürmezdir. Kaypakkaya'yı Kaypakkaya yapan bu mücadele içinde yer alıp ortaya çıkan sonuçları, proletaryanın evrensel dünya görüşüyle –MLM bilimiyle- birleştirebilmesidir. Terside doğrudur, ülkemizdeki sınıf mücadelesinin sonuçlarını pratik mücadele içinde MLM dünya görüşü ile tahlil edebilmesidir. Bunun da belli bir yetenek istediği, kavrayış ve uzak görüşlülükle ortaya konabileceği açıktır.

Ancak Kaypakkaya'yı sadece "çok zeki biri" olarak değerlendirmek, ona yapılacak en büyük haksızlıklardan biri olur! Onun kısacık mücadele yaşamında da gösterdiği üzere, mütevazılık temel özelliklerinden biridir ve asıl "derdi" daima kitlelerin sınıf mücadelesiyle birleşmek, bu mücadeleler içinde yer almak ve ortaya çıkan sonuçları MLM dünya görüşüyle sentezlemek olmuştur.

Bu nedenle Kaypakkaya'nın tezlerinde, ülkemizdeki sınıf mücadelesini, kitlelerin ulaştığı olduğu bilinç seviyesini ve kuşkusuz ki bunları var eden sosyo-ekonomik yapıyı kavrayış ve bu yapı üzerinden yükselen Türkiye devrimini ele alış bir bütünlük arz eder. Diğer bir ifadeyle Kaypakkaya'nın temel tezleri, ülkemizdeki sınıf mücadelesinin, kitle hareketlerinin ürünüdürler. Bizzat Kaypakkaya tarafından "saha"da yapılan çalışmalar sonucu ortaya konulmuşlardır. Kaypakkaya'nın meselelere bakış açısının, analiz yönteminin "Çorum İlinde Sınıfların Tahlili"(4) ya da "Kürecik Bölge Raporu"(5) gibi çalışmalarda da çok net görüldüğü üzere somut gerçeklikler üzerinden yükselmesi, onun Türkiye devrimine ilişkin diğer meselelerde ileriye sürdüğü tezlerin de benzer bir muhtevaya sahip olduğunu gösterir.

Dolayısıyla Kaypakkaya'nın Türkiye devrimine ilişkin ortaya koyduğu temel tezlere yaklaşımın bu "bütünlük" dikkate alınarak belirlenmesi gerekir. Bir başka ifadeyle Kaypakkaya'nın temel meselelere ilişkin tezlerinden bazılarını doğru kabul edip, bazılarını etmemek, Kaypakkaya'nın meselelere eklektik yaklaştığını değil, onu kavrayışta bir problem olduğunu gösterir. Sorun kuşkusuz ki, ideolojiktir. Bu tür yaklaşıma sahip olanlar, Kaypakkaya ve onu var eden MLM'yi ayrı değerlendirir, Maoizm'i yadsırlar. Doğru değildir bu ele alış. Nihayetinde bahsedilenler temel meselelere ilişkin tezlerdir, stratejiktir. Kimi tali ve taktiksel meselelere ilişkin Kaypakkaya'nın hatalı, eksik tutumları vardır. Ancak bunlar yukarıda işaret ettiğimiz üzere, bir bütünlük içinde ifade ettiği tezlerin "yanlışı" nı göstermez!

Kaypakkaya'nın tezlerini bütünlüklü ele almak, ideolojik bir probleme işaret eder ve kültürel olarak da proletaryaya ait olmayan, yeni demokratik kültürün dışında bir kültürel şekillenmeye karşılık gelir. Kuşkusuz ki, bu kültürel üretim, halk arasındaki çelişkilerin ele alınmasına benzer bir şekilde halkın kültürel üretimi içinde

kendine yer eder. Ancak son tahlilde proletaryanın çıkarını değil, küçük burjuvazi başta olmak üzere, burjuvazinin sınıfsal çıkarını yansıtan kültürel üretime karşılık gelir.

Başta Kaypakkaya olmak üzere KP'nin kuruluş döneminde ileri sürülen tezlerin doğruluğu ve her şeyi karşıladığı biçimindeki algı beraberinde daha sonraki kuşaklar açısından, bir yanıyla "düşünce tembelliği" denebilecek bir kültürel şekillenmeye de yol açmıştır. İ. Kaypakkaya ve kurucu önderlerin, Türkiye devrimi üzerine ileri sürdükleri tezler, doğru kabul edilip geliştirilecek bilimsel yaklaşımlar olarak değil de, tartışmasız doğrular olarak, hemen hemen her şeye yanıt olan tezler olarak ele alınmıştır. Bu ise KP'nin saflarında, kuruluş döneminde ileri sürülen tezleri daha üst boyutta geliştirip, yeni katkılarla zenginleştirme yerine "geleneğe bağlılık" olarak tanımlayabileceğimiz bir kültürel şekillenmeye yol açmıştır. Böyle bir şekillenmenin ortaya çıkmasında KP'den ayrılan tasfiyeciler anlayışların, kendi çözümsüzlüklerini ya da tersinden proletaryaya ait olmayan sınıfsal çıkarlarını gerçekleştirmek için Kaypakkaya'nın tezlerinin "yanlışı"yı "keşfetmeleri" de etkili olmuştur. Ancak bu durum taliidir. Asıl mesele tarafımızdan Kaypakkaya'nın ileri sürdüğü tezlerin, ülkemizde Türkiye devrimini gerçekleştirebilecek yegane tezler olduğunu ve bu tezlerin pratiğe geçirilerek geliştirilmesinin şart olduğunun bilince çıkarılmamasıdır. Kaypakkaya'nın ve KP'nin temel tezlerine yaklaşım devrimci olmak zorundadır.

VI.

*"18 Mayıs'ı unutmam
unutmam 18 Mayıs'ı
işçinin köylünün kurtuluş ordusu
devrimci erleriz
ölümlerle yeniden doğan
ölmeyen devrimci erleriz"*

KP meseleyi bu şekilde koymasına karşın bugün açısından, özellikle konumuz dahilinde gerek halkımızın kültürel üretiminde ve gerekse de bununla iç içe olan yeni demokratik kültür üretiminde Kaypakkaya'nın hem tarihsel bir figür olarak hem de ileri sürmüş olduğu teorik görüşlerle "yaşayan" bir şahsiyet olarak savunulması beraberinde, dışarıdan bir bakışla onun "ilahlaştırıldığı" şeklinde eleştirilere neden olmuştur. Kuşkusuz doğru olmayan bu eleştiri kabaca, KP'nin

ve onun tabanının İ. Kaypakkaya'yı (ve onun özellikle işkencede katledilmesini) bir fenomen haline getirdiği, 40 yıl önce söylenmiş tezleri hala savunarak onu dogmatik bir şekilde kavrayıp, kültürel olarak yeniden ve yeniden ürettiğini vb. ileri sürmektedir.

Kaypakkaya'nın bu sahiplenilişini, onun KP'nin mücadelesiyle birlikte ele alınmasını, onu ilahlaştırmak olarak tanımlamak doğru değildir. Böyle bir eleştiride bulunmak, Kaypakkaya'nın ileri sürdüğü tezler doğrultusunda bugün mücadele içinde olanlara haksızlık etmektir. Yanlıştır çünkü bugün Kaypakkaya'nın kurmuş olduğu partide mücadelesini devam ettirenler, onu hiçbir zaman "ilah"laştırmamışlardır. Böyle bir eleştiri savundukları diyalektik materyalizm görüşüne yabancıdır. MLM bilimine uzak bir kavrayışa sahip olmaktır. Ardılları Kaypakkaya'yı içinde bulunduğu iç ve dış koşulların bir ürünü olarak kavramışlar ve onun tezlerini ileri sürdüğü koşullarda en ileri duruşu temsil ettiğini savunmuşlardır. Günümüz açısından ülkemizin sosyo-ekonomik yapısında temelden bir değişiklik olmadığı için, Türkiye devriminin temel meselelerine ilişkin tezlerinde esaslı-öze dair bir değişikliğin olmadığını savunmaktadırlar.

Öte yandan Kaypakkaya'yı "ilah"laştırdıklarını iddia ederek yoldaşlarını "havari" olarak tanımlayanlar gerçekte bu ele alışılarıyla bizzat Kaypakkaya'nın tezlerini doğruladıklarının da farkında değildirler. Çünkü Kaypakkaya ileri sürdüğü görüşlerinde, içinde bulunduğu toplumu analiz ederken, özellikle bu toplumun yarı-feodal, yarı-sömürge yapısına vurgu yaparak, Türkiye devriminin niteliğini bu somut gerçeklik üzerinden tanımlamıştır. Bu toplumsal formasyon beraberinde, üst yapısal bir unsur olarak, kişileri "ilah"laştırmaya, "şef"ler, "kurtarıcı önderler", "baba"lar vb. yaratmaya müsait bir zemin sunar. Kaypakkaya'nın işaret ettiği üzere üretici güçlerin içinde bulunduğu durum üstyapıda (özellikle) "kurtarıcı"lar, "her şeyi bilen önderler ve muktedirler" yaratmaya ve onu yeniden ve yeniden üretmeye elverişlidir.

KP de, Türkiye'nin sosyo-ekonomik koşulları içinde ortaya çıkmış bir örgütlenme olarak, böyle bir olgunun var olabileceğinin bilincindedir. Bu nedenledir ki İ. Kaypakkaya'nın katledilmesinden sonra ve günümüzde (çeşitli etkinlikleri içinde barındırmış olsa da) parti metinlerinde kolektif

önderliğin önemi ve yaratılmasının zorunluluğu üzerinde durulmuştur.

Günümüz açısından da KP'nin temel meselelerinden biri **sürekliliği sağlanmış kolektif bir önderliğin** ortaya çıkarılmasıdır. KP'nin bu mesele üzerinde kafi derecede tevazusu vardır ve en son ihtiyaç duyacağı şey, Kaypakkaya da dahil olmak üzere bir kişiyi "ilah"laştırmaktır. Bu tarz bir kültür KP'ye uzaktır ve küçük burjuvazinin sınıfsal çıkarına, onun ideolojik formasyonuna aittir. MLM bize kitlelerin mücadelelerini salık verir. Başkan Mao, "*parti ve kitleler olduğu müddetçe her türlü mucize gerçekleştirilir*" der.(6) Halk Savaşı'nın temel esprisinde de KP'nin önderliğinin yanında kitlelerin mücadelesi vardır. Açıktır ki burada bahsedilen proletaryanın öncü ve örgütlü müfrezesi olarak proletaryanın kolektif önderliğinin –parti önderliğinin- yaratılması ve sürekliliğinin sağlanarak, kitlelerin savaşıma önderlik edilmesidir.

KP'nin, kişilere ve kitlelere bakışı özet olarak böyledir ve bu bakış kendi kültürel üretimini yaratır. Yapacak bir şey yok!!! Kaypakkaya halen günceldir!!! Türkiye'de devrim yapılacaksa eğer bu İ. Kaypakkaya'nın ortaya koyduğu tezler doğrultusunda olacaktır. "Bu ülkede bir devrim olacaksa eğer, İbocular-Partizancılar yapacak bunu" diyen Siverekli köylü, bizzat yaşadığı hayattan bu dersi çıkarmıştır.(7)

KP'nin tabanı ve halkın ileri kesimleri, şehit düşen devrimcileri anmak, onların mücadelelerini sahiplenmek için ve kuşkusuz ki andaki ve gelecekteki sınıf mücadelelerine yardımcı olmak, moral aşılama, ders ve deneyim aktarmak vb. amacıyla kültürel yeniden üretimleri sonucunda birçok değerli ürün, çalışma, eser ortaya koymuşlardır. Kim unutabilir ki "18 Mayıs'ı unutmam" dizelerini? Kim halkımızın kültürel bilincinden silebilir ki, devrimci ve komünist önderlere ithaf edilen sözleri? Parti ve kitleler var olduğu müddetçe sadece mucizeler yaratılmayacak, geçmişin şanlı mücadele günleri, bu mücadele içinde düşenler, bayrağı devredenler de yaşayacak, kültürel olarak yeniden ve yeniden üretilecektir.

VII.

"Yakalamışlar seni içim buruk, yüreğim çok daha katı/üzülmedim diyemem, üzüldüm ama yanıp yıkılmadım/bilmem biliyormusun düşman zindanda yenilmez diye/düşünme hiç/ha-

tırla İbrahim'i, Mehmet Zeki'yi, Orhan'ı"

(H. Hakkı Erdoğan)

Ülkemizin sosyal ve ekonomik koşulları beraberinde, KP'nin uzun süreli silahlı mücadele içinde, illegal mücadeleyi temel alan bir politik iktidar mücadelesi perspektifi içinde olmasını getirmiştir. Bu durum başta KP'nin kadroları olmak üzere, militan ve sempatanlarından taraftarlarına kadar faşizmle dişe diş-kana kan mücadele içinde şekillenen kültürel birikimin çoğunlukla **belli bir yönünün** kitlelere mal edilmesini doğurmuştur. Ya da kültürel birikim olarak ön plana çıkan genel olarak birkaç husus olmuştur. Bunlar özellikle fedakarlık, şehit düşme, bedel ödeme, direniş vb. olarak tanımlayabileceğimiz pratiklerdir. Kuruluşunu ve gelişimini "savaş içinde" gören bir anlayış için bu türden pratiklerin kültürel olarak yeniden üretimi doğaldır.

Faşizmle mücadele içinde şehit düşenlerin anılarını mücadelenin manivelası olarak ele alıp, onları, uğruna canlarını verdikleri kavganın daha da güçlenmesi için kültürel üretimin birer nesnesi yaparak, partinin, ilericilerin, devrimcilerin ve genel olarak halkın güç alacağı birer silah olarak yararlanmak amaçlanmıştır. Faşizmi yenilgiye uğratmak, halka karşı, devrimcilere, komünistlere karşı saldırganlığının yanıtı kalmayacağını göstermek, andaki ve gelecekteki mücadele için dersler çıkarmak için bu tür bir ele alışa başvurulmuştur. Her şey bir yana sınıf mücadelesi içinde, daha önceden düşenlerin varlığı, tarih bilinci açısından andaki ve gelecekteki mücadeleye "manevi" bir destek olmuştur. Düşenlerin varlığı, zaferin teminatı olarak ele alınmıştır. Kültürel olarak onları yeniden üretmek, saflara yeni katıllara tanıtmak ve böylelikle mücadelenin kuşaktan kuşağa aktarılması, daha güçlü bir şekilde kavranması amaçlanmıştır.

Ancak bunu gerçekleştirirken, özellikle şehitlerin konusu olduğu kültürel yeniden üretimlerde, gerçeklerden kopmamak gerekir. Sınıf mücadelesi içinde hayatlarını kaybeden devrimci ve komünistlerin, toplumun birer parçası oldukları, ulaşılmaz birer niteliğe sahip olmadıkları, olumluluklarının yanında hataları, eksiklikleri de olan insanlar oldukları göz ardı edilmemelidir.

Bu türden bir ele alış, şehitlerimiz başta olmak üzere bedel ödeyenlerin, her türlü olumlu direniş pratiğinin yeniden üretilmesinin sorumlusu olanların sadece basit birer propaganda ürünü olma-

sını engeller. Dolayısıyla gerçekçi olmak, halka gerçekleri aktarmak her zaman iyidir. Zaten devrimcilerin, komünistlerin halkın kendi mücadelesini verdikleri düşünülürse abartılacak bir durum da yoktur. Başka bir türlü ele alış proletaryanın değil, bilhassa küçük-burjuvazinin karakterine işaret eder.

Onları değerli kılan, olumlu ve olumsuz yanlarıyla birlikte, nihayetinde sınıf mücadelesi içinde olumlu yönlerini baskın kılmaları ve bu uğurda canlarını vermeleri olmuştur. Dolayısıyla kültürel yeniden üretimde şehitleri anarken objektif olmak gerekir.

Şehitlerin ve onların mücadele pratikleriyle ilgili "sıcağı sıcağına" yapılan üretimler genelde şehitlerin olumlu yanlarını, kitlelere propaganda etme ve uğruna en değerli şeylerini –canlarını– verdikleri mücadelenin daha da gelişip güçlenmesini amaçlayan, bu zemine hizmet etmeyi hedefleyen çalışmalar olmuştur. KP'nin kendi içinde örgütlü faaliyet yürütenler tarafından kısa bir süre önce yanı başlarında bulunan, omuz omuza birlikte mücadele ettikleri yoldaşlarının ya da devrimci dostlarının şehit düşmeleri beraberinde onların, ölümsüzleşenlerin mücadele anılarını, kavgalarını, ideallerini, duyguları ve özlemlerini vb. kültürel olarak yeniden üretmelerine yol açmıştır. Çoğunlukla kendiliğinden gelişen bu kültürel yeniden üretim –örgütlü ve planlı yapılan kültürel üretimle birlikte– şehitlerin ardından gerçekleştirilen kültürel üretimin önemli bir kısmını oluşturur. Bu sayede kavga yeminleri edilir, şehitlerin ideallerine ve mücadelelerine bağlılık yenilenir. Şehitlerin ardından oluşan duygusal bilinç, kültürel bir şekillenişe, ortak bir ruh haline neden olur.

Bu anlamıyla kültürel üretim denilince ilk olarak akla başta KP şehitleri olmak üzere devrim şehitlerine dair yazılan anı, makale, öykü ve şiir gibi edebi ürünler gelir. Geçmişte ve bugün devrimci ve sosyalist basında bu türden üretimler, hem tarihsel olarak hem de güncel gelişmelerden hareketle, şehitlere ve pratiklerine dair yapılan göndermelerle yeni üretimler gerçekleştirilmektedir.

Kabul edilmelidir ki sanatsal ve estetik açıdan da oldukça iyi olan kültürel üretimler, kitlelerin bilincinde yer etmiş ve onların mücadeleye katılmaları ya da mücadele içinde görevlerine daha sıkı sarılmalarına veya sınıf mücadelesine daha

fazla katkı sunmalarına neden olmuştur. Başkan Mao, halkın iki ordusundan birinin kültür ordusu olduğunu ifade ederken, hareket noktasının kitlelerin bilincinin, bu türden kültürel yeniden üretimlerle dönüştürülmesi olduğu açıktır.

Bu türden kültürel üretilere dair pek çok örnek verilebilir. Gerek dünya ve gerekse de Türkiye devrimci ve komünist hareketi, varlığını her ne kadar işçi sınıfına, ezilen halka borçlu olsa da önemli oranda da şehitlerine ve onların mücadele miraslarına bağlı olduğu içindir ki kültürel üretim sadece işçi sınıfının ve ezilen halkların günlük yaşam pratiğine dair değil, aynı zamanda şehitlerine yönelik de olmuştur. Nitekim halkımızı genelde etkileyen de, genelde devrimcilerin korkusuzca ölüme gitmeleri, hesapsızca canlarını vermeleri olmuştur.

KP de şehit düşen devrimcileri kültürel yeniden üretimlerle anmayı, mücadelesinin bir gerekçesi haline getirmeyi kendisine görev bilmiştir. Örneğin 12 Eylül AFC'si tarafından idam cezası verilerek asılan İlyas Has ve Hıdır Aslan adlı Devrimci-Yol militanları, yine kendisi de bir idam hükümlüsü olan ve TKP/ML davasından yargılanan M. Öztürk'ün ölümsüz dizelerinde günümüzde de yaşamaktadır. "*İlyas kardeşimiz canımız bizim, Hıdır yoldaşımız bizim...*" (**Güneşe Türkü müzik grubu tarafından söylenmiştir.**)

Bu türden kültürel yeniden üretilere bir başka örnek ise H. Hakkı Erdoğan'ın şiiridir. H. Hakkı Erdoğan, KP'nin kadrosu ve İşçi Köylü Kurtuluşu (İKK) yazı kurulu üyesiyken 18 Eylül 1984'te İstanbul'da tutsak düşmüş ve 30 Eylül'e kadar TC güçlerince işkenceye maruz bırakılarak katledilmiştir. H. Hakkı Erdoğan'ın kendisinden önce şehit düşen M. Zeki Şerit'i, Süleyman Cihan'ı andığı şiir, KP'nin tabanı ve halkımız tarafından bilinmektedir.

Özellikle anı-anlatı türünde tanımlayabileceğimiz ve yer yer yazarının kendi kişisel geçmişini de ifade ettiği bu türden çalışmalar bir yandan KP'nin tarihsel sürecine ilişkin, geçmişte gerçekleştirilmiş olan pratikleri, yaşanan kimi mücadele deneyimlerini anlatan, şehitler de dahil olmak üzere, çeşitli olumlu ve olumsuz direniş pratiklerini aktaran üretimler olarak, KP'nin kültürel üretiminde ve onu çevreleyen biçimde halkın kültürel üretiminde önemli bir yer tutar.

Bu türden üretimlerin, kişisel yönünün ağır basması, "bağımsız" olması ve dolayısıyla esas

olarak kişinin kendi tarihini, kolektif bir iradenin tarihiyle keşişme noktalarıyla ibaret bir içerikte aktarması beraberinde bu tür üretimleri sorunlu kılsa da bu durum, onların önemini azaltmaz. Aksine bu tür üretimler olumlu ve olumsuz yönleriyle yeni mücadele kuşaklarının, kitlelerin kültürel olarak eğitilmesinde önemli birer materyal olarak ele alınır.

Günümüzde sürdürülen devrimci mücadele açısından ve gelecekteki mücadele açısından, deneyimlerin aktarılması ve kültürel devamlılık sağlanması nedeniyle belli bir önemi olan bu türden çalışmaların, sanatsal olarak değerlendirilmesi ayrı olmakla birlikte, kültürel yeniden üretimin önemli bir alanını oluşturmalarına rağmen, “resmi” olmamaları beraberinde doğal olarak yazının hiçbir kaygı gütmeyen ya da esas olarak “kendini anlatması” nedeniyle, subjektif bakış açısının ürünü oldukları tartışmasıydı. Yazan kişi eğer halen örgütlü mücadele içinde değilse, doğal olarak örgütsel denetimden, eleştiri-özeleştiri mekanizmasından uzaktır ve geçmişi kendi bakış açısıyla yorumlayarak aktarır. Yazan geçmişte KP'nin ya da herhangi bir devrimci örgüt içinde yer almış, daha sonra ise fiili mücadele içinde yer almayıp geçmiş mücadele deneyimlerini aktaran bir kişi ise, anlattığı tarih, kendini merkeze koyarak, kendi hafızasında kaldığı biçimdedir. Bu anlamıyla bu türden ürünlerin subjektif yanı ağır basar. Ancak bu durum, çalışmanın önemini yadsımaz. Sadece daha dikkatli bir gözle, eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşmayı zorunlu kılar.

Bu alanda yapılan çalışmalar ve ürünler görece fazla bir yer tutar. Bunun komünist ve devrimci hareket açısından ne kadar iyi bir kültürel üretim olduğu ayrı bir tartışma konusudur. Ya da bu türden bir kültürel üretim, örgütlü bir şekilde gerçekleştirilmediği için, devrimci mücadeleye katkısı, getirileri ve götürüleri ayrıca tartışılabilir. Burada önemli olan bu kültürel üretimin “sol” sekte bir anlayışla ele alınmaması gerektiğidir.

Sonuçta mesele, KP'nin kendi dışındaki üretilere, halkın ilerici kültürünün birer ürünü olarak yaklaşması, ele almasıdır. Arzu edilen bu türden üretimlerin örgütlü bir şekilde gerçekleştirilmesi, doğru olanın, mücadeleye daha fazla katkı sunacak olanın yayımlanmasıdır. Ancak bu yapılmıyorsa da –eleştiriye saklı tutmakla birlikte- cepheden tavır almamak gerekir. Sonuçta ortada “özel” bir üretim vardır. Bireyin bu “özel-

leştirme” pratiğinin bilicinde olarak meseleye yaklaşmak, bu türden çalışmalarını eleştirel “sahiplenmek” doğru olandır. Sonuçta kolektif irade bu türden kaygılarla yapılan kültürel çalışmalarını kendi ideolojik duruşu içinde elemine edebilir, zararlı yönleri atıp yararlı yönleri alabilir. Bunun yolu da kuşkusuz ki ideolojik olarak, kendine güven ve militanların, sempatan ve taraftarların doğru çizgide eğitilmesinden geçer.

Bu alandaki üretimlerin sayıca fazla olduğunu işaret etmiştik. Doğaldır ki bu çalışmada bu eserlerin hepsine değinmek imkanı yoktur. Ancak birkaç örnekle yetinebiliriz. Örneğin “**Saklanmaya Çalışılan Bir Meşale-İbrahim Kaypakkaya**” adlı çalışma, KP'nin kuruluş dönemi öncesi ve sonrasında, onunla birlikte mücadele içinde yer almış ya da aynı dönemde Kaypakkaya'yı tanımış olan kişilerin anılarından-yazılarından derlenen bir çalışmadır.(8) Benzer şekilde yukarıda izah ettiğimiz biçimde, bir dönem KP saflarında mücadele etmiş bulunan Erdoğan Şenci'nin “İz” ve hemen ardından çıkan “Fırar” ürünleri(9) ya da yine bir dönem KP saflarında mücadele etmiş Ali Taşyapan'ın Duvarın İki Yakası (10) adlı anlatı kitapları bu türden çalışmalara örnek olarak verilebilecek üretimlerdir.

VIII.

“O ilktir, devrimcidir ve kadındır... Adı Meral'dir”

...Meral Yakar bacımız var
Çelikten bir partimiz var
Yenilmeyen ordumuz var
Yürüyoruz yürüyoruz
İktidara yürüyoruz...

KP'nin kuruluşunun ardından kısa bir süre sonra, Halk Savaşı'nın pratikleştirilmesinin ilk adımları atılırken, Dersim'de 24 Ocak 1973'te yaşanan köm baskınında, Ali Haydar Yıldız'ın şehit düşmesi ve İbrahim Kaypakkaya'nın yaralanması ve birkaç gün sonra tutsak düşmesiyle, önemli bir darbe almasından hemen önce 22 Ocak 1973'te İstanbul'da ilk şehidini vermiştir.

“Şafak Revizyonizmi”nden kopuşla birlikte, İ. Kaypakkaya önderliğindeki bir grup kadro ve militan gerek kırsalda ve gerekse de şehirlerde KP'yi örgütlemeye başlar. Kırsal alandaki çalışmalar bizzat İ. Kaypakkaya'nın önderliğinde sürdürülür. Başta İstanbul olmak üzere büyük şehirlerde de KP'yi örgütlemek için yoğun bir çalışma içine girilir.

Bu çalışmalar içerisinde İstanbul, Maltepe, Gülsuyu'nda KP'nin bir evinde silahını temizleyen bir militan kaza kurşunu sonucunda Meral Yakar'ın yaralanmasına neden olur. Meral Yakar yaralı bir şekilde Haydarpaşa Numune Hastanesi'ne kaldırılır. Ancak düşman “yaralı bir kadın”dan şüphelenir ve tedavi edilmesinden önce sorgulamayı tercih eder! Bu nedenle Meral Yakar, TC devletinin “devlet geleneğine” uygun olarak işkence sonucunda katledilir. Tarih 22 Ocak 1973'tür!

Bu tarih son derece önemlidir. Ülkemizdeki komünist hareketin ilk şehidinin bir kadın olması özel bir anlam taşır. Bu tarih her açıdan “anamlı” bir kayba işaret eder. Her şeyden önce ülkemizdeki komünist partisinin yeniden ayakları üzerine doğrulmasının ilk somut adımlarından birinin bir kadın şehitle atılmış olması acı ama tarihseldir. Yine yaşanan kaybın bir kaza sonucunda başlayan süreçle ve düşmanın bilinçli bir engellemesi sonucunda gerçekleşmiş olması, KP'nin silahlı mücadele pratiğinin ciddiyetini göstermesi ve savaşın yasalarını hatırlatması açısından önemlidir.

KP'nin ilk şehidi olma onurunu taşıyan M. Yakar –eğer M. Suphi'nin eşinin katledilmiş olmasını saymazsak- Türkiye devrimci hareketinin de ilk kadın şehitlerinden birisidir. Bu anlamıyla

M. Yakar sadece KP açısından “özel” öneme sahip bir devrimci değil, aynı zamanda Türkiye devrimci hareketi açısından, devrimci ve komünist kadın hareketi açısından da önemli bir misyona sahiptir. O ilktir, kadındır ve devrimcidir. Dolayısıyla “özel” bir ilgiyi hak etmektedir.

M. Yakar'ın İ. Kaypakkaya önderliğinde, A. Muharrem Çiçek'le birlikte Şafak revizyonizmi saflarından ayrılıp, KP'nin kuruluşunda yer alması, onun sadece partinin temel tezlerinin “daktilo ile temize çekilmesi” ile sınırlı değildir. M. Yakar bir yandan Şafak revizyonizminden kopuş ve KP'nin örgütlenmesi mücadelesinde aktif olarak yer alırken, diğer yandan o dönemde, bir gecekondu mahallesi olan Gülsuyu-Gülensu mahallelerinin kuruluşunda da yer alır. Bölgede partinin çalışmalarında bulunur.

Ancak kabul etmek gerekir ki –tarihsel pratik tecrübe bize göstermiştir ki- esas olarak KP başta olmak üzere onun çevre-çeperinde yer alan taraftarlar, sempatizanlar M. Yakar'ın nesnesi olduğu, onu konu edinen kültürel yeniden üretimlerin gerçekleştirilmesinde atıl kalmışlardır. Bunun ideolojik bir sorun olduğu ve bilhassa da kadın sorununa bakışla alakalı olduğu açıktır!

KP'nin birinci örgütsel yenilgisi sonrasında kendisini yeniden örgütlemesi ve sınıf mücadelesine müdahil olmaya başlamasıyla birlikte atılan adımlara paralel olarak, yaşanan direnişlere, verilen şehitlere atfen yapılan kültürel üretimlerde, M. Yakar çok ön planda değildir. Hatta denilebilir ki şehit düşme tarihine ve özellikle kadın kimliğine rağmen daha “özel” bir şekilde ele alınması gerekirken bu yapılmamıştır. Bu durum tartışılmaz biçimde, esas olarak KP olmak üzere tüm kadro, militan, sempatizan ve taraftarlara, halkın yanında olan sanatçılara, kadın mücadelesi içinde olanlara, gençlere vb. kısacası bilcümle halkımıza M. Yakar'ı sahiplenmeleri, onu kültürel üretimin çeşitli araçlarıyla yeniden ve yeniden üretmeleri görevini yükler.

M. Yakar'ın da bayraklaştırıldığı ve gerek uluslararası komünist hareketin kadın mücadelesine dair deneyimleri ve gerekse de ülkemizde devrimci hareketin ve özellikle de Kürt ulusal hareketinin kadın örgütlenmesi ve mücadelesine dair deneyimlerinin incelenip dersler çıkarıldığı mücadele günleri önümüzde durmaktadır. KP açısından tarihsel sürecine baktığımızda saflarında şehit düşen kadın devrimci ve komünistlerin var-

lığı tartışma götürmezdir. Ancak aynı tartışma götürmezlikle söylemek gerekir ki kültürel yeniden üretimde kadın devrimcilere ve önderlerimize yönelik yeterli ilgi gösterilmemiştir. Aksi yönde atılacak adımlar, yani kadın şehitlerimize yönelik yapılacak kültürel üretimler, aynı zamanda saflarımızdaki erkek hakim bakış açısına da darbe vuracaktır. Bu anlamda M. Yakar'dan, Kamile Öztürk'e oradan enternasyonalist devrimci Barbara Anna Kistler'e ve son olarak da "Beşler"e uzanan çizgide "kadın yüzünü" daha bir görünür ve hakim kılmalı, kültürel yeniden üretimde, hem faşizmle hem de erkek hakim kültürel şekillenişle mücadele içinde şehit düşen devrimci ve komünist kadın şehitlerine gereken ilgi gösterilmelidir.

IX.

"Ne ölümden korkar, ne işkenceden

İşçi-köylü ordusunun erleri

Ölümü gözüne alır önceden

İşçi köylü ordusunun erleri

Halk uğruna kurban gider serleri"

KP'nin ilk kurucu şehitlerinden sonra, ülkemizdeki sınıf mücadelesinin genel seyrine paralel olarak, kitle mücadeleleri içinde kendini yeniden örgütlemesiyle birlikte, büyük şehirlerde düşmanla karşı karşıya gelen kadro ve militanların silahlı çatışmalara girerek TC güçlerine teslim olmamaları başta KP tabanı olmak üzere, devrimci harekette ve halkın ileri kesimlerinde bu tür durumlardaki tavrına dair belli bir yargının oluşmasına neden olmuştur.

Bu durumda belirleyici rol oynayan etken, birinci örgütsel yenilgiden çıkış sürecinde özellikle şehirlerde ve daha sonradan '80 AFC'sinden sonra alınan ikinci örgütsel yenilgi sürecinde de kırsal bölgelerde düşman saldırısı karşısında, bizzat bu pratiklerin öznesi kadro ve militanlarının direngen ve teslim olmayan tavırları, direniş pratikleriyken, bu pratiklerin hemen ardından gerek KP'nin örgütlü devrimci sanatçılarının ve gerekse de halkımızın ilerici sanatçılarının, bu pratikleri ve direnişlere dair gerçekleştirmiş olduğu kültürel yeniden üretimde, bu türden pratikleri olumlayıp propaganda etmeleri ve türkü, marş, şiir vb. araçlarla yeniden üretmeleri etkili olmuştur.

Bu durum aynı zamanda KP'nin kendi içinde ve tabanında, birinci örgütsel yenilginin ardından

ayağa dikilen KP'nin kadro ve militanlarının silahlı mücadele anlayışlarını devam ettirdikleri, düşmanla karşı karşıya geldiklerinde takınmış oldukları direnişçi tavrın, sadece ideolojik olarak değil, onun ürünü olacak biçimde, kültürel bir şekillenmenin devamcısı ve yeniden üretilmesi olarak algılandığını ve sürdürüldüğünü gösterir.

Dikkat çekici bir olgu olarak KP'nin kuruluş dönemi şehitleri ve almış olduğu birinci yenilgi sonrasında kendisini yeniden örgütlemesinde, bir önceki pratiğe oranla ön plana çıkan **şehirler** olmuştur. KP'nin kadro ve militanlarının şehirlerde girdikleri çatışmalar ve bunun sonucunda yaşanan direnişler ve kayıplar bir yandan kültürel anlamda **direnişçi** ve **uzlaşmaz** bir çizginin ve şekillenişin somut pratik örneklerini teşkil ederken, öte yandan bu durum, KP'nin esas örgütlenme alanlarının dışında –şehirlerdeki- çalışmaları tarzının ve pratik tutumunun nasıl olması gerektiğini de göstermiştir.

Kuşkusuz ki bu olguya günümüzden baktığımızda KP'nin bu dönemde şehirlerdeki direnişçi çizgisinin, olması gereken ve daha sonraki çalışmalara yol gösteren bir kültürel şekillenme yaratıldığını, etkilerini günümüzde de devam eden bir öncü pratik ortaya konulmuş olduğunu ifade ederken ve bu anlamıyla oluşan kimliğinde yadsınamaz katkısını vurgularken, asıl yoğunlaşılması gerekenin –kuruluş döneminde olduğu gibi- kırsal bölgeler olması, bilhassa da gerilla savaşının temel alınması gerektiği unutulmamalıdır.

Daha sonradan özellikle 1980 AFC sonrasında bilhassa Dersim bölgesinde TC güçleriyle girilen silahlı çatışmalarda halk ordusu gerillaları teslim olmama geleneğini sürdürmüşler, düşmanla uzlaşmaz tavırlarını devam ettirmişlerdir. Bu noktada yaşanan çatışmalarda birçok şehit verilmiştir. Yeri geldiğinde bu örneklerle değiniriz. Aslında KP'nin tarihinde önemli bir yeri olan "kötü ünlü" II. MK, 5. Toplantı Tutanaklarında yer alan –Mart 1983- tespitlerde, 12 Eylül AFC'nin etkilerinden bahsederken, bölge olarak ayakta kalan ve olumlu olarak gelişen tek bölgenin 1 Nolu Bölge (Dersim) olduğunun ifade edilmesi, KP'nin çalışmalarını yoğunlaştırması gereken alanı da "kendiliğinden" gösteriyordu.

Birinci yenilgi sonrasında yeniden örgütlenme çalışmalarında ön plana çıkan, daha çok şehir faaliyeti (ve özelinde de şehir gerilla faaliyeti) olmuştur. Bu durumda, şehirlerde yaşanan ve gü-

nümüzde de KP'nin askeri anlamda net çizgisine katkı sunan silahlı direniş ve cezalandırma pratikleri etkili olmuştur. Ancak önemli ve belirleyici olanın kırsal merkezli bir askeri ele alış olduğu ve bu konuda eksik kaldığıdır. İ. Kaypakkaya sonrası, bu dönem yaşanan gelişmeler ve meseleye dair KP'nin kendi içindeki tartışmalar biliniyor. Konumuzla bağlantılı olarak bizi ilgilendiren husus dönemin gerilla faaliyetinin bu şekilde ele alınmasının beraberinde kültürel olarak da bu zeminde bir şekillenmeyi ortaya çıkarmış olmasıdır.

KP açısından dönemin koşulları içinde bu türden askeri pratiklerin ön plana çıkması, kültürel üretimin de bu direniş pratiklerini propaganda eden bir içerikte olmasını doğurmuştur. Bu durum doğallığında KP'nin kültürel üretimine bu dönem damgasını vuran olgunun, şehir gerilla faaliyeti, bu faaliyet içinde direnişçi bir askeri çizgi ve hesap sorucu bir yönelim oluşturulmasına neden olmuştur. Kırsal alanın ele alınışındaki tavır dönemin kültürel üretimini de etkileyip belirlemiş ve var olan kültürel üretim daha çok, somut olarak gerçekleştirilen çalışmalar, direniş ve silahlı mücadele pratikleri üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bugün KP'nin mücadelesinde dillerde olan marşlar, türküler, bu dönem içerisinde yoğun olarak üretilmiştir.

Örneğin A. Muharrem Çiçek'in 19 Mart 1973'te İstanbul Şehremini'de TC güçleriyle yaşanan çatışmada teslim olmayıp, çatışarak şehit düşmesi pratiği hem bu uzlaşmaz tutum olarak KP'nin silahlı mücadeleye bakışının altını bir kez daha çizmiş hem de bu tür durumlarda nasıl tavır takınılması gerektiği üzerine öncü bir pratik olarak günümüze kadar aktarıla gelmiştir. Bu aktarımda en önemli araçlardan biri gerek yazılı gerekse de sözlü anlatımlar, eğitim çalışmaları iken, diğer yandan A. Muharrem'in şehit düştüğü çatışmaya dair söylenen türkü, marş vb. kültürel üretimlerdir.

Kurucu önderlerin hem kırsalda, hem şehirlerde hem de işkencehanelerdeki bu net ideolojik tutumu, düşmana teslim olmayarak yaşamlarını kaybetmeleri beraberinde, KP'nin daha sonraki kültürel şekillenmesinde önemli bir referans oluşturmuştur. Kurucu önder kadrolarının bu olumlu pratikleri KP'nin sonraki döneminde, kırsal alanlarda, şehirlerde ve işkencehanelerde, hapisanelerde düşmanla karşı karşıya gelen kadro, militan, sempatzan ve taraftarlar açısından

örnek alınacak ideolojik bir tutum, ölçü alınacak bir siyasal tavır olarak ele alınmıştır. Hatta ilk dönem önderlerin bu tavırları gerek tüzüksel olarak ve gerekse de halk ordusu yönetmeliklerinde karşılığını bulmuştur. Tabiri yerindeyse kurucu önderler, yalnız tezleri ve teorik değerlendirmeleriyle değil aynı zamanda pratikteki bu net ideolojik tutumları ve siyasal tavırlarıyla "çıtayı belli bir yüksekliğe" çekmişler ve ardıllarına bu yüksekliği "miras" bırakmışlardır. Başka hususlar bir yana, bu "çıtaya" kültürel bir şekillenmenin ana kolonlarından birini oluşturmuştur.

Kurucu önderlerinin KP'yi kururlarken takınmış oldukları bu pratik tavırlar, alınan kayıplar sonrası KP'nin yaşamış olduğu örgütsel yenilgiden çıkışta önemli bir rol oynamıştır. KP'nin ayağa dikilmesinde aynı zamanda bu olumlu pratikler hem referans kaynağı hem de moral değerler açısından daha sonraki kadro, militan, sempatzan ve taraftarlara yadsınamaz bir katkı sunmuştur. Daha sonraki pratik tutumlardan da görüleceği üzere kurucu önderlerin bu öncü pratik tavırları, KP'nin her çatışma alanında, silahlı mücadeleyi temel alan, bu uğurda can bedeli bir mücadele içinde, düşmanla uzlaşmaz bir karşıtlık bilinciyle hareket eden, militan bir kadro şekillenmesinin, kültürel bir anlayışın ortaya çıkmasına önderlik etmişlerdir.

Bu deneyimlerin aktarılmasında başta siyasal metinler olmak üzere, anı-anlatı türünde yazılar, şiirler, türküler, marşlar vb. araçlarla gerçekleştirilen kültürel üretimler etkili olmuştur. Örneğin partinin kitle yayın organı olan *İşçi-Köylü Kurtuluşu* (İKK), bu kültürel yeniden üretimde son derece belirleyici bir rol oynamıştır. KP'nin şehit düşen militanlarına dair yazılar, şiirlerin yanında, siyasal olarak da değerlendirmelerin vb. yayımlanması, hem kültürel şekillenişin oluşumunda hem de bu kültürün süreklileşerek gelecek kuşaklara aktarılmasında, kitlelere yayılmasında etkili olmuştur.

Burada önemli olan husus bizzat kurucu önderler tarafından temelleri atılan düşmana teslim olmama ve direniş tavrının, kendini feda etme anlayışının ve bu pratiği gerçekleştirirken KP'yi düşünme, halkın mücadelesini daha ileri taşıma biçiminde ortaya çıkmasıdır. Bu tavırda halk ve işçi sınıfı merkezi konumdadır. İşçi sınıfının ve halkın çıkarı esas alınır. Sloganlarda dahi bu olgu ön plana çıkarılır. KP'nin militanları ve kadroları,

kendi meşruluklarını MLM biliminden alırken, diğer yandan ise işçi sınıfının, halkın çıkarlarını savundukları, doğru safta ve yerde oldukları, haklı ve meşru bir davanın sürdürücüsü olma bilinciyle hareket ettikleri için, düşmana bir toplu iğne başı dahi kaptırmama yaklaşımı içinde olmuşlardır. Düşmana KP belge ve silah, mühimmat vb. malzemeleri kaptırmamak kültürel olarak şekillenmede önemli bir yer tutar.

Bugün 40. yılında bir “Partizan” kimliğinden bahsediliyorsa ve “Partizan” denildiğinde halkımızın bilincinde belli bir imge oluşuyorsa (kimi eksik, hatalı vb. yanları olsa da esasta olumlu bir duruşu temsil eder bu sıfat) bunda KP’nin 40 yıldır, bu ülke toprakları üzerinde sınıf mücadelesi içinde yer alması belirleyici etkenken, aynı zamanda bu mücadele içinde –olumlu ya da olumsuz- yaşanan her gelişmeye dair halkın, işçi sınıfının çıkarlarını savunan bir pratik tavır alış ve dolayısıyla ortaya çıkan nesnel duruma dair, şu veya bu araçlarla yapılan siyasal-kültürel üretim etkili olmuştur.

Bugün KP açısından 40. mücadele yılında olmak demek, (kuşkusuz devrimci hareket açısından da!) önemli bir durumdur. Bir parti açısından neredeyse yarım asra yaklaşan bir tarihsel süreçte, halen varlığını devam ettiriyor olmak ve daha da önemlisi pratik mücadele içinde (Türk hakim sınıflarının sevdiği deyimle “aktif”) olmak, kendini ideolojik olarak üretmek ve yetersiz de olsa örgütsel ve askeri olarak da yeniden üretmek önemlidir. Kesintisiz bir şekilde dönem dönem yenilgiler olsa da 40. mücadele yılında olmak demek, ülkemiz koşullarında, daha ilk adımdan itibaren düşmanın katliamcı yüzüyle karşılaşılmasına ve alınan yenilgilere rağmen halen sınıf mücadelesi içinde olmak demektir. Halka kendi kurtuluşunun ancak ve ancak direnmekle, mücadele etmekle kazanılabileceğini gösteriyor olmanın en önemli referans noktalarından birini, kuruluş dönemi başta olmak üzere, hemen ardından gelen kadro ve militanların, direniş kültürünü devam ettirmeleri, sonrasında ise bu kültürel şekillenişin (12 Eylül AFC’sinin halkımız üzerindeki etkilerine paralel) önemli darbeler alınmasına rağmen günümüze kadar aktarılmış olması önemlidir. Hatalarıyla, eksiklikleriyle birlikte sürekliliği sağlanmış bir kültürel mirasın aktarımından, devamlılığından bahsetmekteyiz. Bu durum her şey bir yana, KP’nin bu toprak-

larda ne kadar derinlere kök saldığını, işçi sınıfı ile halkla şu veya bu oranda buluşabildiğini gösterir.

Sınıf mücadelesi içinde işçi sınıfının ve halkın mücadelesinin ürünü olarak ortaya çıkan kültürel şekillenişle buluşan –onun en billurlaşmış hali olan- yeni demokratik kültürün, ortaya çıkmasına vesile olan –maya- “Parti kültürü” üzerinde durmak gerekir.

Ülkemiz sınıf mücadelesi içinde, mücadele alanlarında, kırlarda, şehirlerde, kitle örgütlerinde, okullarda, sendikalarda, fabrikalarda kısacası kitlelerin olduğu her yerde faaliyet yürüten “Partizancılar”, genel bir tanımlamayla “Maocular” ya da bilinçli veya bilinçsiz ifadelerle, her türden revizyonist-reformist anlayış tarafından yapılagelen tanımlamalarla “köylüler” ya da “günderiler” veya “kirveler” gibi “masum” ama gerekli olmayan sıfatlarla tanımlayarak müstehzi ifadelerle güya küçümseleser de, halkımızın o güzel deyimle “yiğidi öldürüp hakkını verir” misali **“Partizan” demek aynı zamanda direniş demektir. Özü-sözü bir demektir. Düşmana karşı uzlaşmaz, dosta karşı anlayışlı bir gelenek-yapı demektir. Gerilla demek, silahlı mücadelede ısrar, devrim için bedel ödeme demektir. Partizan demek, yan yana, birlikte iş yapabileceğiniz, güvenilir, dost bir örgüt demektir. Partizan demek, halka, devrimcilere saygı, düşmana ise amansız olmak demektir...** Dolayısıyla bugün işçi sınıfımızın ve halkın ileri kesimlerinin, devrimcilerin bilincinde “Partizan” denildiğinde bu kimlik karşısında canlanan imgede (siyasal kimi eleştirilerden farklı olarak) başta gerilla mücadelesi olmak üzere, direniş, silahlı mücadele, kararlılık, düşmana korku, dosta güven vb. olumlu addedilebilecek anlamlar+sıfatlarla karşılaşılacağını ileri sürmek, bu yazı açısından iddialı ve ayakları havada bir yaklaşım olmaz.

Böylesi bir algının oluşmasında, ideolojik düruşta ısrar etmek, sınıf düşmanlarına karşı net bir tavır içinde bulunmak belirleyici etkenken, bu doğrultuda geçmişten günümüze ortaya çıkan-şekillenen pratik tutumun aktarılmasında kültürel yeniden üretim önemli bir rol oynamıştır. Kuşkusuz bu durum 40. mücadele yılında olan bir örgütlenme için ancak ve ancak gurur duyulacak, referans gösterilecek tarihsel bir arka plana, kültürel bir mirasa karşılık gelir. Bu kültürel miras

ve tarihsel arka plan, kuruluş döneminden başlayarak, başta kurucu önder olmak üzere ilk dönem kadrolarının kaybı, alınan yenilgilere rağmen, mücadelede ısrarın, halka ve işçi sınıfına güvenin bir yansıması olarak, mücadelede ve direnişte tereddüt etmemenin ve atılan her adımın belli bir misyona karşılık geldiğinin bilincinde olarak davranmanın ve en önemlisi de 40 yıldır kesintisiz bir şekilde bu ülke topraklarında mücadele ediyor olmanın sonucudur.

İbrahim'den Mehmet'e bu 40 yıllık zaman diliminde, mücadele içinde atılan her adım, olumlu olumsuz pratiklerin üzerinden yükselen bir değerler bütününden bahsediyoruz. Bu değerler bütünü ülkemizdeki yeni demokratik kültürün mayalanmasına işaret eder. Yeni demokratik kültür, halkımızın, işçi sınıfının ileri kültürüyle bütünleşen bu değerler bütününden -toplamından- neşet eder.

X.

“... Çelik başlı itler, mitler
Şehremini çevirdiler
Bir devrimciyi vurdular
Ahmet Muharrem Çiçek'im...”

Kaypakkaya'nın sadece görüşleri değil, örneğin işkence tavrı ve sorguda takınmış olduğu tutum, daha sonradan hem devrimci hareket hem de KP'nin faaliyetçileri açısından örnek bir tutum olarak ele alınmış, kültürel bir şekillenişe neden olmuştur. Pek çok devrimci Kaypakkaya'nın tavrını izleyerek şehit düşmüştür. KP'nin başta şehit düşen 2. Genel Sekreteri Süleyman Cihan olmak üzere birçok kadro ve militanı da önderlerinin bu tavrını izlemiştirlerdir. Kuşkusuz bu tavır ideolojik bir devamlılığa işaret eder. Ama aynı zamanda bu ideolojik devamlılığın, işkencede düşman karşısında ortaya çıkardığı kültürel bir tavrı da işaret eder. KP'nin işkencede katledilen ya da katledilmeyen ama başarılı direniş gösteren kadro ve militanları hem önderlerinin bu mirasını devralmışlar hem de bu mirasa şu veya bu oranda katkı sunmuşlardır.

KP, şehirlerdeki çatışmalarda benzer bir kültürel şekilleniş içindedir. Silahlı mücadeleyi temel alan çatışma tarzı beraberinde öncü kadroların ilk dönem pratikleri üzerinden, bu pratiklere dayanarak bir geleneğin oluşturulmasına yol açar.

Diğer ders ve deneyimler bir yana, bu alanda yaşanan pratik, KP'nin kültürel şekillenişinde önemli bir yer tutar.

Örneğin daha önce de işaret ettiğimiz üzere 19 Mart 1973'te İstanbul Şehremini'de TC güçleriyle kuşatılan bir evde teslim olmayıp, direnişe geçen KP üye ve halk ordusunun İstanbul Bölge Askeri komutanlarından **A. Muharrem Çiçek'in pratiği bu alanda öncü bir pratik ve aynı zamanda benzer koşullarla karşılaşacaklar için sadece net bir ideolojik tutum örneği değil, benzer örnekleriyle birlikte, kültürel bir aidiyet-şekilleniş yaratılmasında hizmet etmiştir.** A. Muharrem Çiçek'in bu direniş tavrı sadece kendisinden birkaç ay önceki öncü direnişleri tekrarlayan değil aynı zamanda bugün dahi KP'nin siyasal-askeri eğitimlerinde, kültürel yeniden üretiminde örnek gösterilen bir tavra karşılık gelir.

A. Muharrem'in şehit düştüğü, yanındaki yoldaşlarının tutsak edildiği bu çatışma, onun halk ordusunun bir komutanı olarak, düşmanla girilen bir çatışmada, bir yandan yoldaşlarını düşünürken, diğer yandan ise düşmana hiçbir parti belgesini ve silahını kaptırmamak için, belgeleri yakarak imha eden ve en sonunda da silahını kırarak düşmanın eline geçmesini önlemeyi gerçekleştiren bir pratik tutum içinde olması nedeniyle, kendisinden sonraki KP'nin kadro ve militanlarına örnek oluşturmuştur. Bu pratik tutum ve ona yön veren ideolojik tavır, kendisinden sonra gelen kuşaklara önemli bir direniş geleneği ve kültürel olarak yeniden üretimlere vesile olan bir öncü pratik olmuştur. Böylelikle daha ilk adımda ortaya konulan pratik tutum, daha sonraki mücadele kuşakları tarafından sahiplenilmiş ve daha

da ileriye taşınma çabası içinde olunmuştur.

A. Muharrem'in öncü pratiği 3 yıl sonra Atilla Özkan, 7 yıl sonra Armenak Bakır ve Raci Yılmaz, 19 yıl sonra Emre Bilgin, 24 yıl sonra Özgür Kemal Karabulut vd. tarafından yeniden üretilir. Farklı zamanlarda ve yerlerdeki bu direniş örnekleri, düşmana teslim olmama ve son mermisine kadar mücadele etme anlayışı üzerinden yükselir. Bu çizgi sadece ideolojik bir tutumun sonucu/ürünü değildir. Aynı zamanda bu ideolojik kavrayışın ortaya koyduğu kültürel bir şekillenmenin, teslim olmama ve düşmana zarar verme anlayışının, her şart altında yoldaşlarını, KP'yi koruma, halkın çıkarını düşünme ve düşmana sonsuz bir sınıf kını duymanın ürünüdür. Bu tavırlar daha ilk adımdan başlayarak, öncü kadroların canları pahasına yarattıkları geleneğin yeni bedeller ödenerek süreçle birlikte bir birliğe dönüşmesiyle elde edilen bir kültürel şekillenmeye yol açmıştır.

Örneğin, bu direniş kültürü M. Zeki Şerit'in pratiğinde yeni ve daha zengin bir içerik kazanır. M. Zeki Şerit, 12 Mart AFC koşullarında tutsak düşer. İlk gözaltı tavrı olumsuzdur. KP'nin direniş geleneğinden geriye düşer. Ancak bu durum onun yeniden ayağa doğrulmasında engel oluşturmaz. **Meselenin yere düşmekte değil asıl olarak ayağa kalkmakta olduğunun bilinciyle** 1977 yılının Mart ayında Ulucanlar Hapishanesi'nden **"O duvar, duvarınız vız gelir bize"** diyerek firar eder. 24 Ekim 1977 gecesi İstanbul-Kadıköy, Altıyol'da kalmış olduğu ev düşman tarafından kuşatılır. Bu kez KP'nin direniş geleneğini yaşatır. Yaralı olarak düşmana tutsak düşer. Bir ay boyunca hastanede gözetim

altında tutulur. Tabii bu sırada düşman "olağan" işkenceli sorguları ihmal etmez! O, önderlerinin pratiğinden, KP'nin kültürel şekillenmesinden ve pek tabii ki ideolojik olarak doğru safta olduğundan direnir. Ve 24 Kasım 1977'de katledilir.

M. Zeki Şerit'in bu kısacık mücadele pratiğinden ortaya çıkan sonuçlar, birçok açıdan gelecek kuşaklara aktarılması gereken bir deneyime sahiptir. Nitekim KP daha sonraki mücadele pratiğinde bir yandan M. Zeki Şerit'in direniş tavrını olumlar ve örnek gösterirken, diğer yandan yenilginin zafere, zaferin yenilgilere dönüşebileceğini de, kadro ve militanlarına aktarır. Bu aktarım beraberinde sadece siyasal üretimi değil kültürel üretimi de doğurmuştur. M. Zeki'nin bu pratiğinden hareketle, kültürel şekillenme meselesinin sadece zaferler kazanmak olmadığını, yaşamın ve mücadelenin aynı zamanda kendi içinde yenilgiler de barındırdığını göstermek açısından ele alınmıştır.

Önder kadrolardan alınan tüm bu ideolojik şekillenmiş örnekleri ve kültürel miras kesintisiz biçimde sürdürülmüştür. Örneğin 6 Aralık 1980'de KP'nin II. Konferans delegesi Raci Yılmaz, İstanbul Harbiye'de kuşatıldığı evde, direniş geleneğini sürdürerek şehit düşer. Bu pratikten yıllar sonra 19 Temmuz 1992'de İstanbul Maltepe'de kuşatıldıkları evde, Nurgüzel Yaşar, Hasan Demir ve Ramazan Ceviz, KP'nin direniş geleneğini devam ettirir. Bir gün sonra 20 Temmuz 1992'de Emre Bilgin, devralır bayrağı ve uzun süreli bir çatışma sonucu şehit düşer. Aynı kültür, direniş geleneği kendisini 20 Ekim 1997'de Amasya-Taşova'da yeniden üretir. Bu kez Özgür Kemal Karabulut'tur kültürel mirası, ideolojik sağlamlılığın, işçi sınıfına ve halka bağlılığın somut bir göstergesi olarak yeniden üreten.

KP'nin şehir faaliyetleri ve şehirlerdeki düşman karşısındaki silahlı direniş pratikleri, kültürel üretiminde önemli bir yer tutarken, 40 yıllık mücadele yaşamında sadece bu tür pratikler yoktur. Aslında her biri ayrı ayrı incelenmeyi hak eden ve bu anlamıyla KP'nin kültürel şekillenişinde önemli rol oynayan bu pratikler önemli ve kayda değerdir.

Örneğin '80 AFC sonrasında devrimci ve komünist hareketin sınıf mücadelesine, kitle hareketlerine müdahil olmaya başlamasına paralel olarak, TC devletinin saldırganlığı kendisini "ilk yargısız infazlardan" birinde gösterir.

7 Ekim 1988'de, Tuzla Köprüsünde, KP'nin 4 kızıl karanfili Kemal Soğukpınar, İsmail Hakkı Adalı, Fevzi Yalçın ve Reha Şen katledilirler. Bu katliam sadece KP açısından değil, Türkiye devrimci hareketi açısından da daha sonradan yaygınlaşacak olan "yargısız infaz" politikasının ilk adımlarından biri olarak önem taşır.

Bir başka örnek ise 20 Temmuz 1992 tarihinde, evinden çıktıktan sonra gözaltına alınan ve gözaltında kaybedilen Hasan Gülünay'dır. Ailesinin, KP'nin ve diğer kayıp yakınlarıyla birlikte mücadelesi önemli bir deneyim yaratırken; yıllar sonra 1995'te MLKP kadrolarından Hasan Ocak'ın gözaltında kaybedilmesiyle devam eden mücadele süreci, ülkemiz kamuoyunun "Cumartesi Anneleri" olarak tanıdığı mücadele pratiğini geliştirdi.

KP'nin kültürel şekillenmesinde etkili olan bir başka örnek de, Murat Deniz'in yaşadığı süreçtir. KP'nin yaşamış olduğu darbeci tasfiyecilik sonrasında, KP'nin dışında kalan, devrimci yapının kendi içinde yaşanan gelişmeler sonrasında, "Kardelen Harekatı" olarak adlandırıldığı ve bir dizi ajan-işbirlikçiyi cezalandırdığını açıklamasıyla başlayan bu süreç sancılı geçer. Adı geçen devrimci örgüt Murat Deniz'in de "ajan" olabileceği iddiasında bulunur. Ancak kendilerinden istenmesine rağmen, bu iddialarını destekleyecek bilgi ve belge sunulmaz. KP bu süre zarfında, Murat Deniz'in Parti Üyeliğini askıya alır. Uzun bir süre gerilla saflarında üstelik de silahsız bir biçimde bulunmak zorunda kalır. Murat Deniz buna rağmen, KP'ye olan güvenini kaybetmez. Kendisi hakkında yaratılan bu şüpheye kaleme aldığı uzunca bir çalışma ile yanıt verir. KP'nin arşivinde var olan bu çalışma, bir yandan o süreçte darbeci-tasfiyeci anlayışının içyüzünü ortaya koyarken, diğer yandan, hiçbir somut belgeye ve bilgiye dayanmadan bir devrimci hakkında böyle ağır ithamda bulunmanın yanlışlığı üzerinde durur. Bu süreç tamamlanmadan Murat Deniz 10 Temmuz 2001 tarihinde Tokat'ta çatışmada şehit düşer. KP daha sonradan, onun onurunu iade eden bir karar alır. Deniz'in yaşamış olduğu bu ağır süreç ve nihayetinde onun KP'ye ve yoldaşlarına bağlılığı, KP'nin kültürel şekillenmesinde etkili olur. Bu pratikten genç devrimciler, KP'ye güven, en olumsuz koşullarda dahi KP'nin ilke, işleyiş ve kurallarına uyma pratiğini öğrenirler.

40 yıllık sınıf mücadelesi pratiği içinde olan

bir partinin bu ve benzeri, sınıf mücadelesine dair onlarca pratik deneyimine, pratik deneyimlerden süzülüp gelen kültürel şekillenmeye dair sayısız örnek verilebilir. Hemen her pratik, KP'nin 40. yılına ulaşan kültürel şekillenmesinde şu veya bu oranda rol oynamıştır. Bir yandan muazzam direniş pratikleri, neredeyse yoktan var eden bir biçimde şekillenen mücadele pratiği yanında, aynı zamanda bu olumluluğun karşısı, teslimiyetin, ihanetin ve yenilgilerin de olduğu bir pratik. Her birine dair sayısız örnek verilebilir. Ancak bugün 40. yılına ulaşmış bir pratikten bahsediyorsak, esas olan, kendini yeniden üreten olumlu pratiklerdir.

Dolayısıyla KP'nin var olduğu bütün çalışma alanlarında, işçi sınıfı, köylülük, öğrenci gençlik, kısacası halkımızın içinde şehirlerde, kırlarda, fabrikalarda, tarlalarda, dağlarda ve yurtdışında, kısacası yaşamın ve sınıf mücadelesinin var olduğu her yerde, 40 yıldır şu veya bu oranda, temelleri öncü kadrolar tarafından atılmış olan pratik faaliyetin sürdürülmesi, beraberinde bu pratik faaliyetin belli bir kültürel şekillenmeyi yaratması ve daha da önemlisi yeniden üretilmesiyle birlikte sürdürülmesi söz konusudur.

Kuşkusuz ki sınıf mücadelesi içinde komünist partisinin kadro ve militanlarının en değerli yanlarını-canlarını ortaya koymaları ve bu uğurda hayatlarını kaybetmeleri önemli bir gerçeğe işaret eder. Bu durum ülkemiz koşullarında sınıf mücadelesi diye bir derdi olanın samimiyetini ve kararlılığını gösterir. Nihayetinde ülkemiz koşulları içinde devrimcilikten, komünist bir anlayıştan bahsedilecekse bunun ancak ve ancak silahlı mücadele pratiği içinde, illegal mücadeleyi esas alan bir çalışma tarzıyla olacağı açıktır. Gerek dünya devrim deneyimleri ve gerekse de ülkemizin hiç değilse son yarım asırlık tarihsel süreci bu gerçeği fazlasıyla gösteriyor. Zor ancak zor ile alt edilecektir. "Varılacak yere kan içinde varılacaktır." (Nazım Hikmet, Zafere Dair, Bütün Şiirleri, YKY Yayınları, Mart 2010, Sf 717) Dolayısıyla bunun – mücadelenin- zorunlu olarak beraberinde şehitliği, tutsaklığı ve daha bir dizi kaybı ve bedel ödemeyi getireceği açıktır.

Bu ise doğal olarak, diğer hususlar bir yana, kültürel şekillenmede, başta şehitler olmak üzere, onların paha biçilemez fedakarlıkları, ülkemiz sınıf mücadelesi açısından örnek gösterilecek, ders alınacak olumlu pratiklerinin ön plana çık-

masına yol açar. Geride kalanlar, kendilerinden önce gidenlerin anılarını, mücadele pratiklerini, sınıf mücadelesinde yeniden üretirler. Hem siyasal hem de kültürel olarak, sınıf mücadelesinin, kitle hareketlerinin mücadelesi içinde bayraklaştırılır. Bu türden bir ele alış eğer bilimsel temelde yapılıyorsa yanlış değildir.

İşçi sınıfı ve halkımız kendi içinden, daha önceden yaptığı gibi bundan sonra da oğulları ve kızlarını kavgaya verecek, feda edecektir. Sınıf ve sınıflar mücadelesi olduğu müddetçe bu olgu bir realite olarak yaşanacaktır. Tarihsel süreç bize bunu fazlasıyla öğretiyor. Oysa sınıf mücadelesi sadece şehitlerden ibaret değildir. Onlar sınıf mücadelesinin özü ve özeti olarak çok önemli birer sonuçturlar. Ancak kültürel şekillenmede sadece ve sadece şehitler ve onların, başta şehit düşme pratikleri olmak üzere, direnişler, çatışmalardan ibaret bir ele alış eksik ve hatalı bir tutum olur.

Kuşkusuz ki sınıf mücadelesi içinde şehitlerin varlığı ve hele ki sınıf mücadelesinin bizimki gibi faşizm koşulları altında sürdürüldüğü ülkelerde daha da yoğun olacaktır. Nitekim 40 yıllık mücadele pratiği bize bunu fazlasıyla öğretiyor. Yine ülkemizdeki devrimci hareketin, ulusal hareketin pratiği bize, iktidar mücadelesinin, en ufak bir hak alma mücadelesinin dahi mücadele edilerek ve uğruna şehitler verilerek elde edilebileceğini gösteriyor. Bizim gibi ülkelerde iktidarın tüfeğin namlusunun ucunda olması ve en un ufak demokratik-ekonomik bir hak talebinin dahi ülkemiz koşullarında geçmişte olduğu gibi gelecekte de şehitler verilerek kazanılabileceğini ve halkın iktidarının ancak böyle kurulabileceğini fazlasıyla ortaya koyuyor.

Dolayısıyla ülkemiz koşullarında, devrimci ve komünist mücadele denilince, doğal olarak ön plana çıkan hususlardan birisi bedel ödeme ve şehitler olacaktır. Kültürel yeniden üretimin en önemli alanlarından biri bu olgu olacaktır.

XI.

“TİKKO’cular cezalandırmışsa vardır bir suçu!”

(Halk arasında bir söylem)

Günümüzde en genel anlamıyla “Partizancı” olarak tanımlanan ve kuşkusuz ki politik bir kimliğin ifadesi olan tanımlama aynı zamanda kültürel bir şekillenişin, geçmişten günümüze uzanan

olumlu-olumsuz bir değerler pratiğinin ürünü olarak ortaya çıkan bir “anlam” a işaret eder. Zaten gelenek denilen şey de “anlam”ların devamlılığında ortaya çıkar. Eğer bugün bir “Partizan geleneği”nden bahsediliyorsa, geçmişten günümüze aktarılan, geçmişte ortaya konan ve halen yaşamakta olan bir değerler bütününden bahsediyoruz demektir.

Geçmişten günümüze irili-ufaklı pek çok devrimci örgütün ülkemiz topraklarında siyasal mücadele içinde yer aldığı ve özellikle kitle hareketlerinin yoğun olduğu, sınıf mücadelesinin gelişkin ve devrimci mücadelenin etkin olduğu dönemlerde, önemli bir kitleliliği yakalayan parti ve örgütlerin günümüzde faaliyetlerini sürdürmemeleri, onların devamcısı olduğunu ileriye süren çevrelerin ise geçmiş süreçten oldukça uzak bir pratik tutum içinde oldukları düşünüldüğünde, günümüzde KP’nin varlığını devam ettiriyor olması üstelik de silahlı mücadele anlayışında ısrarını koruyor olması dikkat çekicidir ve küçümsenecek bir durum değildir.

Pratiğe ilişkin sorunlar-yetersizlikler giderilebilir sorunlardır. Önemli olan yaşanan gerilemeler, darbeler, yenilgilerin karşısında, ülke devrimine yol veren çizgiden geri adım atmamak, ideolojik olarak sağlam durmaktır. Doğru ideolojik tutumun ortaya koyduğu doğru politikada sebat etme, güçsüzü güçlü, yetersizi yeterli yapabilir. Burada belirleyici olan işçi sınıfı ve ezilen halkın çıkarlarını savunma, ideolojik olarak “sağa-sola” savrulmama ve ideolojiyle politikayı, stratejiyle taktiği karıştırmama, karşı karşıya getirmemedir. KP, günümüz koşullarında, ilk kurulduğu anda, ülke devrimine ilişkin ileri sürdüğü tezlerin, bugün de geçerli olduğunu savunmaktadır. Ülke devriminin izleyeceği çizginin, işçi sınıfının ideolojik önderliğinde köylülüğü temel alan, işçi-köylü ittifakına dayanan, kırlardan şehirlere uzun süreli halk savaşıyla politik iktidarı ele geçirebileceği doğru yaklaşımını halen korumaktadır. Ülke devriminin üç silahı olan parti, ordu ve birleşik cephenin, ancak ve ancak silahlı mücadele içinde örgütlenebileceğini ileriye sürmektedir. İ. Kaypakkaya yoldaşın henüz Şafak Revizyonizmi saflarında iken 10-12 Nisan 1971’de Ankara Hukuk Fakültesi’nde 30 kadar TİİKP kadrosunun yaptığı toplantıya sundukları ve 11 il keden oluşan görüşleri biliniyor. Revizyonistlerin “izaha muhtaç olduğu” gerekçesiyle oylanmasını

engelledikleri bu ilkeler, daha sonradan KP'nin kuruluşuna zemin sunacak temel belgeler arasında yer alır.(11)

Kimi çevrelerce "dogmatiklik" olarak adlandırılan ve küçümsenerek eleştiri konusu yapılan bu durum, ülkemizin son 40 yılında başta sosyo-ekonomik yapısına ilişkin olarak esash bir değişiklik olmadığı gerçeğini göz ardı ederek yapılan bir değerlendirme olması bir yana, bu türden eleştiri yapanların, "değişim"den, "revize etmek"ten yana olanların kendi pratikleri de ortadadır.

KP'ye yönelik "eski kafalar" diye "eleştiri" getiren, "yeni kafaların" tezleriyle günümüzü yakalayamadığı, kitleler ve sınıf mücadelesi içinde açık bir varlık gösteremedikleri ortadadır. Söylemle pratik arasındaki tutarsızlık, sahibini bağlar elbette. KP, ülkemiz koşullarını analiz ederek ortaya koyduğu politikalar doğrultusunda faaliyetini sürdürür. Demokratik devrimi savunanları "eleştiren" ancak daha sonra gelip de, demokratik devrimin konusu olan, hedefinde bulunan sorunlara/çelişkilere dair çalışma yapmak, ancak ve ancak, bu pratik sahiplerinin tutarsızlığını, devrim karşısındaki samimiyetlerini gösterir.

Bunu şunun için söylüyoruz, ülkemizde demokratik devrimin geçerli olmadığını ve dolayısıyla KP'nin geçmişe ait, dogmatik olduğunu savunan anlayışlar, politik çalışmada bizzat demokratik devrimin konusu olan sorunlarla kendini yeniden üretmektedirler. Öyle kalıntı vb. diyerek geçiştiremez. Düpedüz neredeyse bütün faaliyetleri bu tür çelişkiler üzerinden yükselir. Kültürel olarak da bu çalışma alanlarında faaliyet yürütmek demek, kültürel yeniden üretimin, bu çelişkilere dayanan çözümünü hedefleyen siyasal mücadele üzerinden yapılması anlamına gelir.

Bu nedenle sorunun "dogmatiklik"te olmadığı, asıl meselenin proletaryanın bilimi olan Marksizm-Leninizm-Maoizm'i kavrayış ve bu bilimin ülkemiz toplumuna, sınıflar ve sınıf mücadelesine, sosyal ve ekonomik yapıya uyarlayışta olduğu açıktır. Bu türden anlayış sahipleri bilimsel olmadıkları, MLM bilimini savunmadıkları, işçi sınıfının değil, burjuvazinin ve çeşitli katmanların sınıfsal çıkarlarını savundukları için, kendi hatalı bakışlarını savunmak için, KP'nin görüşlerini "dogmatik" olarak yaftalarlar.

Bu türden "eleştiri" sahiplerinin MLM bilimiyle sorunlu olduğu ve esasen her türden oportünist, revizyonist, Troçkist, tasfiyeciler anlayışlara

sahip oldukları biliniyor. Dolayısıyla uzun uza-dıya üzerinde durmanın gereği yok. Burada önemli olan husus, KP'nin hala bu topraklarda varlığını devam ettiriyor olması ve yetersiz de olsa kitlelerin içinde, başta silahlı mücadele olmak üzere sınıf mücadelesini çeşitli araç ve biçimler altında sürdürüyor olmasıdır.

Kuşkusuz ki mesele bir varlık-yokluk sorunu değildir. En azından tarafımızdan böyle algılanmamaktadır. Ülkemizde devrimci ve komünist hareketin içinde bulunduğu durumdan, KP de azade değildir. Ülkemizdeki devrimci hareketin kitlelerle ilişkisine paralel olarak komünist hareket de oldukça geri bir ilişkileneşindedir. Bunun çok çeşitli nedenleri ve bilhassa da KP'nin kendi içinde yaşamış olduğu sorunlar vb. bulunmaktadır. Ancak bu vesile ile, ülkemizdeki sınıf mücadelesinin seyri, kitle hareketlerinin durumunun vb. ilelebet böyle gitmeyeceğini de hatırlatmak gerekir. Önümüzde hakim sınıf sözcülerinin de öngördüğü üzere şiddetli mücadelelerin, ayaklanma ve isyanların olacağı mücadele günleri vardır. Sınıflar ve sınıf mücadelesi bitti diyenler, tarihin sonunu ilan edenler, bu kez 21. yüzyılın ayaklanmalar yüzyılı olacağı "kehaneti"nde bulunuyorlar.

Emperyalizmle bu kadar iç içe geçmiş olan ülkemizde de çetin ama şanlı, zorlu ama onurlu mücadele günlerinde KP önderlik rolünü oynamaya adaydır. Bugünkü adımları, basitten karmaşığa, küçükten büyüğe yönelimi, kendisini sınıf mücadelesi ve silahlı mücadele içinde örgütleme-inşa etme ısrarı bununla ilgilidir. KP bunu başaracak ideolojik donanıma sahiptir. Dolayısıyla MLM'yi kavrayış, daha üst boyutta yeniden üretmek temel önemdedir. Bu gerçekleştirilebildiği oranda KP ülkemizde sağlam adımlar atacak, sınıf mücadelesine etkili bir şekilde müdahale edecek, kitle hareketleri içinde yer alabilecektir. En önemlisi de "silahların eleştirel gücünü" hayata geçirecektir. Böylelikle KP 40 yıllık mücadele pratiği içinde hak ettiği yerde olacaktır. Dünya üzerinde KP'nin kardeş partilerinin atmış oldukları adımlar, kazanmış oldukları başarılar, elde ettikleri mevziler, bize bunu fazlasıyla gösteriyor.

En başta işçi sınıfının bilinci olan MLM'ye hem dünya üzerinde, hem de ülkemizde saldırıların arttığı özellikle Sovyetler Birliği'ndeki geriye dönüşün aleni biçimde yaşandığı (sosyalist maskenin çıkartılıp atıldığı), yine Çin'de Başkan

Mao'nun ölümünden sonra iktidarın kapitalist yolcularca gasp edilmesi ve kapitalist restorasyonun başlatılmasıyla birlikte, MLM'ye yönelik saldırganlığın "gemi aızığa aldığı" bir süreçte, ülkemizdeki komünist hareket, kimi eksikliklerine, kavrayış yetersizliklerine rağmen, kuruluşundan günümüze kadar MLM bilimini savunmada sebat etmiştir. Bu yadsınamaz bir gerçek olduğu kadar, başarıdır.

Ülkemizin sosyo-ekonomik koşulları gereği sınıf mücadelesinin niteliğinin temel olarak silahlı biçimlerde sürdürülen bir içerikte olması beraberinde, başta komünist partisinin kadrolarından, sempatanlarına ve taraftarlarına kadar kültürel olarak, silahlı mücadele anlayışı temelinde bir şekillenme ortaya çıkmasına yol açmıştır. Silahlı mücadele gerilla savaşı ve Halk Savaşı söylemi içinde gerek şehirlerde ve gerekse de kırlarda atılan pratik adımlar ve bu pratik adımlar sonucunda yaşananlar, KP'nin tüm örgütlü kitleleri üzerinde ve taraftarlarında belli bir anlayış birliğinin ve buna bağlı olarak belli bir duyarlılığın ortaya çıkışına neden olmuştur. Özellikle Halk Savaşı vurgusu ve onu amaçlayan temelde, kırsal bölgelerde gerilla gücünün oluşturulması, şehirlerde ise bunu tamamlayan bir şekilde pratik sürecin ele alınması sonucunda özellikle yaşanan kayıplar, direnişler, fedakarlıklar vb. bu anlayış birliğinin oluşmasında, kültürel bir şekillenmenin ortaya çıkışında önemli etkide bulunmuştur.

KP bugün sınıf mücadelesi içinde, onun her alanında, çalışma yürüttüğü her bölgede, bir yandan kitlelerin sorunlarına eğilirken, diğer yandan ise geçmişten günümüze evrilen kültürel birikimini, siyasal görüşleri doğrultusunda propaganda etmekle karşı karşıyadır. Bu ertelenemez bir görevdir. Ancak bunu gerçekleştirirken bile, geçmişten devralınan kültürel birikimin yeniden üretildiğini hatırlatmak gerekir. Tabiidir ki bu yeniden üretimin niteliği, daha sonraki mücadele kuşaklarına aktarımı da belirler.

KP'nin örgütlü olduğu her yerde, ilmek ilmek örülen mücadele içinde, sınıf mücadelesine ve hayata dair, insana ait her şey bulunur. Muazzam bir tarihsel mirasa karşılık gelen bu kültürel şekillenişte sadece zaferler yoktur. Teslimiyetler, hainlikler de bulunur. Bu kültürel şekillenişin yaratılmasında, isimleri günümüzde dahi bilinmeyen (sadece parti isimleri olan) şehitler vardır. Aynı zamanda çizgiye yabancı bir şekilde uç veren

ve dolayısıyla KP dışına çıkan "ben"ci anlayışlar vardır. Bu kültürel şekillenişin oluşumunda en olmaz denilen bir şekilde, M. Yakar'dan, Beşlere ve Yurdal Yıldırım'a kadar uzanan bir biçimde şehitler vermek bulunur. Örnekler çoğaltılabilir.

Kısacası bu kültürel şekillenişte olumlu ve olumsuz birçok pratiğin toplamı olarak, bugün bir gelenekten bahsediliyorsa, bu geleneğin doğal olarak bir kültürel şekillenmesinin olduğunu söylüyorsak, bu şekillenmenin "mükemmel" olduğunu ileri sürmek idealist bir yaklaşım olur. Bu tamamen çelişkinin evrenselliğiyle ilgilidir. Diyalektiktir! Zıtların birliği ve mücadelesinin ifadesidir!

Ancak şunu da vurgulayalım. Bugün 40. yılına ulaşan bir gelenekten bahsediyorsak ve bu geleneğin halen kendini sınıf mücadelesi içinde, çeşitli biçim ve içeriklerde, farklı farklı araç ve yöntemlerle yeniden üretildiğini söylüyorsak, bu durum aynı zamanda, bu tarihsel süreç içinde esas olarak olumlulukların ağır bastığı anlamına gelir.

40. mücadele yılına giren KP'nin olumluluğundan bahsederken, bunun abartılmaması gerektiği de açıktır. KP de kendi değerlendirmelerinde, bugün "olunması gereken yerde olunmadığı"na vurgu yapmaktadır. Bu biliniyor. Biz burada 40. mücadele yılına giren bir kültürel yeniden üretimin varlığından, kendisini devam ettirmesinden bahsediyoruz. Bu durumun belli bir "olumluluğa" karşılık geldiğini ifade ediyoruz. Ancak bu konuda da var olan genel geriliğe bağlı olarak önemli oranda bir **geriye düşüşün** yaşanmış olduğunu da açıklıkla ifade etmemiz gerekir. Somut durum, gerçekler bize bunu gösteriyor. KP'nin bugün sınıf mücadelesi içinde faaliyetine baktığımızda, başta kuruluş dönemi olmak üzere, geçmişteki kültürel şekillenmesinden geriye düşüldüğü, kimi konularda yeniden üretimde sorunlar ve sıkıntılar yaşandığı görülmektedir.

Daha başından itibaren ülkemizde KP'nin kuruluşu ve örgütlenmesinin ancak ve ancak silahlı mücadele içinde, halk savaşı pratiğiyle gerçekleştirilebileceği tezi; beraberinde faaliyetçilerinin – başta kurucu önderi olmak üzere- bu tez doğrultusunda pratik yaşamlarını örerken ve hayatlarını kaybedip tutsak düşerken, diğer yandan ise bu pratiğin ürettiği/var ettiği bir kültürel şekillenme ortaya çıkmıştır.

Bu kültürel şekillenmenin, revizyonizmden kopuş ve KP'nin kurulması bağlamında, pratikte

atılan her adımın ortaya çıkardığı bir sonuca karşılık geldiğini ifade ederek, birkaç örnek verelim. Tabii bu örneklerin geçmişten günümüze 40 yıllık bir mücadele tarihi pratiği içinde yaşandığını ve sadece birkaçına değindiğimizi ifade edelim.

KP'nin kuruluşu ve ülkemiz sınıf mücadelesi içinde kendini var edişinin ortaya çıkardığı kültürel şekillenişin en önemli göstergelerinden birini silahlı mücadele pratiği oluşturur. Bu konuda geriye düşüşün olduğu, pratikte sorunlar yaşandığı açıktır. Her ne kadar teorik düzlemde bu konuda bir sorun olmasa da, pratikte yeniden üretimde sıkıntılar vardır. Bu durumun ülkemizde genel kitle hareketinin ve sınıf mücadelesinin seyri, tasfiyeci akımların güç kazanması vb. birçok nedeni olabilir. Ama öbür yandan aynı koşullarda, belki farklı bir ideolojik formasyonda da olsa Kürt ulusal hareketinin “silahlı mücadele” pratiği de ortadadır. Hiç burun kıvrımadan, “hevaller”den öğrenmek zorunluluğu vardır. KP'nin kültüründe bırakalım dostlardan öğrenmeyi, düşmandan öğrenmek, yenilgilerden öğrenmek diye bir kavram da vardır. Bu bir kültürdür. Geçmişte -pratik mücadeleyle eşgüdüm içinde- hayata geçirilen bir kültür! Ancak günümüzde öğrenme konusunda sıkıntı yaşadığımız açıktır. Hemen her şeyi “bilen”, en iyisini “yapan” ve çok “konuşan” bir kültürel yeniden üretim kendisini dayatıyor. Bu nedenle KP'nin geçmişteki “dili değil eli konuşan”, “almış olduğu görevleri layıkıyla yerine getiren” militan kadro ve sempatizanlarının sayısını artırmak göreviyle karşı karşıya olduğu açıktır.

KP'nin kültürel şekillenişinde, “silahlı mücadele” anlayışı temel önemde bir yerde dururken, bununla bağlantılı olarak “hesap sorma” bilinci de önemli bir etkiye sahiptir. Örneğin daha KP'nin kuruluşunun ilk adımlarının atıldığı sırada, KP'nin ilk askeri eyleminin Kürecik'te Sinan Cemgil ve yoldaşlarını ihbar eden muhtarın cezalandırılması olduğu düşünülürse, yine Dersim'de ilk askeri eylemlerin, halka zulmeden TC askeri güçlerine karşı bombalama eylemleri olarak yapıldığı hatırlanırsa, bu noktada kurucu önderlerin kendilerinden sonra mücadeleyi omuzlayacak olanlara, pratikte çok önemli bir referans oluşturacak ve bu anlamıyla düşmandan hesap sorma, hiçbir ihanetin ve işbirliğinin karşılıksız kalmayacağı, halka zulmedenlerin mutlaka ama mutlaka cezalandırılacağı bir pratik tutumun üzerinden yükselen kültürel şekillenişin yaratılmasına ön

ayak olmuşlardır.

KP, kuruluşundan günümüze kadar halk düşmanlarına yönelik birçok cezalandırma eylemi gerçekleştirmiştir. Kurucu önderlerin bu net pratikleri, hemen ardından gelen kadro ve militanların bu net pratiği sahiplenerek, pratikte daha da ileri taşınmaları, hem KP içinde hem de KP'ye bakışında belli bir algının oluşmasında etkili olmuştur. Düşmana karşı hesap sorma bilinciyle davranmak, halka, devrimcilere ve KP'ye yönelik düşmanca tavırları ve suçları yanıtızsız bırakmak ve bunu gerçekleştirirken mümkün olduğunca halka zarar vermemek, KP'nin kültürel şekillenişinde önemli bir yer tutmuştur.

Temellerini bizzat kurucu önderin atmış olduğu bu kültürel şekilleniş, 40 yıllık tarihsel süreçte KP'nin geçirmiş olduğu evrelere bağlı olarak da –kah azalarak, kah artarak- günümüze kadar devam edegelmiştir. İ. Kaypakaya ile başlayan bu süreç, irili ufaklı birçok askeri eylemle devam ettirilmiştir. Böylelikle başta KP kadro ve militanları olmak üzere, halkın ileri kesimlerinin bilincinde, “düşman” olgusu, halka, devrimcilere ve komünistlere yönelik hiçbir saldırının cezasız kalmayacağı düşüncesi var edilip, diri tutulmuştur. Bu askeri pratiklerin net hedeflere sahip olması, halkın nazarında, halk düşmanı oldukları tartışma götürmez derecede açığa çıkanları ve işkenceci-işbirlikçi oldukları son derece açık olanları hedeflediği için hiçbir tereddüde yer bırakmamıştır. Çoğu kez de işçi sınıfının ve halkın talepleri doğrultusunda, KP faaliyet gösterdiği bölgelerde cezalandırmalara başvurmuş, başta devlet güçleri olmak üzere halka zulmeden karşı-devrimcilere yönelmekten imtina etmemiştir. KP'nin eylemlerindeki bu netlik ve seçicilik, kuruluş dönemi sonrasındaki askeri pratiklerinden dolayı, halk arasında, faaliyet yürütülen bölgelerde “TİK-KO'nun kurşunu adresini bulur!” şeklinde söylemlerinde de üretilmesine yol açmıştır. Bir yanı sıra da KP'nin askeri güçlerine, halk ordusuna duyulan güveni de ifade eden bu söz, geçmişten günümüze kadar gerçekleştirilen askeri pratiklerin hedefinin netliğini de gösterir. Devrimciler ve halk “onlar yapmışsa vardır bir suçu” ya da “hiçbir ihanet, zulüm cezasız kalmaz” diyebilmiş, yeri geldiğinde de “halk ordusu katillerin peşinde” sloganını atmıştır.

Bu dönemin kültürel yeniden üretimini, bir yandan başta kurucu önder İ. Kaypakaya'nın iş-

kencede katledilmesi olmak üzere, önder kadroların pratiklerinin, siyasal alanda savunulmasıyla ortaya çıkan kültürel üretim ve dönemin kadro ve militanlarının askeri pratikleriyle güçlendirilen bir kültürel yeniden üretimin ortaya çıkışı karakterize eder. Hiç kuşkusuz ki kültürel yeniden üretime damgasını vuran Kaypakkaya yoldaşın işkencede direnişi, sorgu tavrı ve katledilmesi olmuştur. Bunu tamamlayan biçimde dönemin kadro ve militanlarının askeri pratikleri etkili olmuştur. Her iki olgu da KP'nin almış olduğu I. örgütsel yenilgiden sıyrılmada, kitle hareketleriyle buluşmasında ve kendini yeniden üretmesinde önemli bir misyona sahip olmuştur. Öyle ki dönemin pratikleri, günümüzde halen anlatılmakta, kültürel olarak yeniden üretilmektedir.

KP '74-'75 dönemi ve sonrasında özellikle kitle örgütlerinde, işçi sınıfı içinde ve gecekondu semtlerinde yoğun olarak faaliyet sürdürür. Dayanışma ve yardımlaşma dernekleri, devrimci gençlik derneği, kültür derneği vb. bir dizi dernek aracılığıyla faaliyetini sürdürür. Bu araçlarla hem siyasal hem de doğal olarak kültürel üretimde bulunur. Öte yandan yayın alanında ise Halkın Gücü adlı bir gazetenin yayımlanması girişiminde bulunur. Keza Partizan isimli teorik dergi bu dönem içinde çıkarılmaya başlanır. Tüm bu araçlar –siyasal mücadele bir yana- kültürel yeniden üretimin de araçlarıdır.

Ancak bu dönemde ve sonrasında ve hatta üzerinden yıllar geçtikten sonra bugün bile etkili olan –ki bunda işlediği konular belirleyicidir- türkü ve marşların önemine ve kültürel yeniden üretimdeki rolüne değinmek gerekir. Ve kuşkusuz ki bu noktada KP saflarında örgütlü olduğu dönemlerde Ozan Emekçi'nin emeği ve katkısını hatırlatmak gerekir.(12) Ozan Emekçi'nin geçmişte söylediği ve bugün de etkili olan eserleri, gerek KP'nin şehitlerine ve gerekse de dönemin sorunlarıyla, ülkemizin gerçekliklerine parmak basmasıyla vb. bugün dahi güncelliğini koruyor olmasının en önemli nedeni, safını örgütlü bir şekilde belirlemesi, sınıf mücadelesinin ihtiyaçları temelinde gerçekleştirmiş olmasıdır. Sınıf mücadelesi tüm yakıcılığıyla sürdüğü için, Ozan Emekçi'nin dile getirdiği, söze döktüğü notalar yaşamaktadır. Kültürel olarak yeniden üretilmektedir. Çünkü KP siyasal mücadelesini devam ettirmektedir.

Geçmişten günümüze aktarılan kültürel şekil-

lenişte önemli yıpranmalar, dezenformasyonlar yaşandığı açıktır. Kuşkusuz bu durum, Türk hakim sınıflarının saldırılarından, topluma yönelik kültürel hegemonyalarını kurma çabalarından bağımsız değildir. KP de bu saldırılardan etkilenmiştir. Genel olarak ülkemizdeki devrimci ve komünist hareketin içinde bulunduğu durum, bu alanda da var olan gerilikle, yıpranmayla da örneklendirilebilir. Yani ülkemizde devrimci ve komünist hareket sadece politik alanda değil kültürel alanda da önemli sıkıntılarla karşı karşıyadır. Sınıf mücadelesine etkisi ve kitle hareketleriyle ilişkisi geri düzeydedir. Bu durum ise doğallığında kültürel yeniden üretimin niteliğini ve kapasitesini belirlemektedir.

Açıklıkla ifade etmek gerekir ki geçmişten günümüze aktarılan ve KP'nin alamet-i farikası olan kimi kültürel özelliklerde yıpranmalar söz konusudur. Düşmandan hesap sorma, halka ve devrimcilere yönelik hiçbir suçun cezasız kalmayacağı algısı, görev ve sorumluluk bilinci, fedakarlık, mütevazılık vb. birçok olumlu özellik, KP'nin 40. yılına ulaşmasında önemi yadsınamaz değerlerin aşınması söz konusudur. Sınıf mücadelesinin genel seyrine paralel olarak KP'nin sınıf mücadelesinin şu veya bu biçimlerde de olsa süregiden hareketine müdahil olması, bu mücadelenin içinde yer almasıyla giderilebilecek olan bu kırılmaya dikkat çekilmesi gerekir.

Bu durumun en önemli nedeni, esas olarak MLM bilimini kavrayışta yaşanan sorunlardır. İdeolojiyi kavrayışta ve buna paralel olarak ülkemiz sınıf mücadelesine uygulamışta düşülen hatalar, diğer birçok neden bir yana, kültürel olarak da bu alanda kırılmanın nedeni olarak ortaya çıkar. MLM bilimini kavrayışta yaşanan sorunlar, kültürel yeniden üretimde yaşanan sorunların kaynağını oluşturur. Temel mesele budur. Bu nedenle ülkemizde sınıf mücadelesine etkili müdahalede bulunmamakta, pratik olarak özellikle silahlı mücadelenin geliştirilmesinde sorunlar yaşanmaktadır. Bu konuda yaşanan sıkıntılar, kültürel üretimi de belirlemektedir.

XII.

“TİKKO'dur adımız, firardır andımız!”

(Bayrampaşa Hapishanesi'nde havalandırmada yazılmış olan bir slogan.)

12 Eylül 1980 AFC'si, Türkiye devrimci hare-

ketini olduğu gibi komünist hareketi de etkiledi. KP her ne kadar Nisan 1980'de Dersim-Hozat'ta bir mezrada yapmış olduğu I. MK Dokuzuncu Toplantısında; derinleşen ekonomik krize "çözüm" olarak ileri sürülen 24 Ocak kararlarının, siyasal istikrarsızlık ortamında sonuç veremeyeceği ve bu nedenle hakim sınıfların demokratik hakları kısıtlamaya gideceği tespiti yapmış olmasına ve bu kararların doğrultusunda uygulanacak olan ekonomik politikanın üst yapıda bir "askeri rejim" dayatmasında bulunacağı ifade edilmesine rağmen, buna uygun bir taktik politika tespiti yapılmadı. Daha açıkçası, Türk hakim sınıfları, içinde buldukları krizi aşmak ve emperyalizmin neo-liberal politikaları doğrultusunda devleti yeniden yapılandırmak için parlamenter maskeli faşist yüzlerini çıkarıp, doğrudan askeri faşist cuntayı devreye sokacakları öngörüsünde bulunulması ve bir "darbe"nin geldiği açık açık ifade edilmesine rağmen KP bu saldırıya uygun bir taktik konumlanış içine sokulamadı. I. MK Yedinci Toplantısında karar altına alınan "iç çalışmayı esas alma" politikası devam ettirildi.

Bu nedenle KP darbe sonrasında -2. Konferansını başarıyla gerçekleştirmiş olmasına rağmen- ikinci örgütsel yenilgisini almıştır. Bunun nedenlerine burada girmeyeceğiz. Ki KP çeşitli vesilelerle bu süreci değerlendirmiş ve belli bir yaklaşım ortaya koymuştur. Bizi burada esas olarak ilgilendiren husus ise 12 Eylül AFC'sinin sonrasında, devrimci ve komünist hareketin almış olduğu yenilgi ve bunun devrimci saflarda ve KP'de ortaya çıkardığı kültürel şekillenmedir.

Bu kültürel şekillenme ki bir yandan her türlü tasfiyeci saldırıya karşı, ideolojik netliği kazanmak ve direniş ve mücadele içinde olmak; diğer yandan ise toplumun yoğun bir faşist terör saldırısıyla sindirilmesi, milyonlarca insanın tutuklanması, işkenceden geçirilmesi, işinden gücünden olması, toplumsal olarak oldukça ağır bir travma yaşanmasının ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Bir yandan Türk hakim sınıflarının neo-liberal ekonomik politikaların uygulanması için toplumu depolitizasyona tabi tutması, işçi sınıfının ve halkın her türlü örgütlenmesine yönelik azgın bir faşist terör saldırganlıkla eşgüdüm içinde sürdürülen kültürel saldırılar, diğer yandan ise devrimci ve komünist hareketin bu saldırıları etkili bir şekilde karşılayamaması, beraberinde yenilgi almasını da getirmiştir. Bu durum 12 Eylül AFC'sinin kültürel

yeniden üretimi de önemli oranda belirlemiştir.

Çokça ifade edildiği üzere, burada bir "yenilgi edebiyatı", kaçkınlık, tasfiyecilik vb. bahsetmiyoruz. Kuşkusuz ki saldırının kapsamıyla orantılı olarak, devrimci ve komünist "saflarda" bu yönlü kültürel üretimler, tasfiyeciliğin etkisinden hareketle gerçekleştirilen çalışmalar vardır. Bu bir gerçekliktir. Ancak bu durum 12 Eylül AFC sırasında ve sonrasında hiçbir direniş olmadığı, mücadele edilmediği anlamına gelmiyor. Konumuz bağlamında kültürel olarak, direnişin-mücadeleinin yeniden üretiminin gerçekleştirilmediği anlamına gelmiyor.

Bu vesileyle şairin dediği gibi "direnenler de vardı bu havalarda" (Ahmed Arif). Ama bu direniş ve mücadele TC faşizminin her alandaki saldırısını karşılamaya yetmemiştir. Askeri darbenin gerçekleşeceği öngörüsüne rağmen, buna göre bir hazırlık yapılmaması ve politika geliştirilmemesi ideolojik bir yetersizliğe işaret eder. Bu durum ise darbeye karşı direnişin niteliğini belirlemiştir. Aralarında KP'nin de olduğu kimi devrimci ve komünist yapıların direnişi, saldırının kapsamı ve hedefleri düşünüldüğünde yetersiz kalmıştır. Darbeye karşı doğru taktik politikalar geliştirilememiş, bu ise faşizmin saldırılarını karşılayıp işçi sınıfının ve halkın mücadelesiyle yenilgiye uğratılmasının önüne geçmiştir. KP açısından süreç kendi stratejik yönelimine uygun olarak, esas gücünü kırık bölgelerde gerilla savaşı içinde konumlandırma anlayışından uzak, farklı tartışmalar içinde geçmiştir.

Bu süreç KP'nin kendi tarihsel gelişimi içinde değerlendirilip belli bir yaklaşıma sahip olunduğu için burada girmiyoruz. Bu noktada diyebileceğimiz, kültürel yeniden üretimi de etkileyen biçimde –kendi içinde kimi yetmezlikleri barındırmış olsa da- dünyada ve ülkemizde bilhassa Maoizm'e yönelik saldırılara yanıt olunmaya çalışılmıştır. Yine KP örgütsel olarak 2. Konferansını toplamak gibi 12 Eylül faşizmi koşullarında görmezden gelinemeyecek bir iş gerçekleştirmiş olsa da yenilgi almaktan kurtulamamıştır. MLM bilimini kavrayıştaki yetersizlikler, sadece darbe değil, genel siyasi çizgi olarak da KP'nin güçlerinin esasını kırık bölgelerde, uzun süreli gerilla mücadelesi anlayışı doğrultusunda, Halk Savaşı'na uygun olarak konumlandırılmaması ikinci örgütsel yenilgisini almasına neden olmuştur.

KP bu süreçte kendi içinde yaşamış olduğu çeşitli sorunlara rağmen, faşizmle mücadele içinde, başta 2. Genel Sekreteri Süleyman Cihan'ın işkencede katledilmesi olmak üzere 31 üye, aday üye ve sempatanını kaybetmiştir. Şehit düşenlerden 10'u parti üyesi ya da aday üyesidir. Şehit düşenlerin 8'i faşizmin işkencehanelerinde, 23'ü de düşmanla girdikleri çatışmalarda yaşamını yitirdi. Bu dönem zarfında (yurtdışına gidenler ve ayrılanlar dışında) KP saflarında mücadele içinde olan parti üye veya aday üyelerinin yüzde doksanı düşmanın eline geçti ya da şehit düştü.(13) Dolayısıyla KP'nin 12 Eylül faşizmine direnmediğini söylemek büyük bir haksızlık olur. Ancak direniş saflarında olmak demek, hatasız olmak demek değildir. Bir yandan faşizme karşı oldukça önemli direnişler gerçekleştirilir ve bu anlamıyla önderlerden devralınan direniş geleneği ve kültürel şekilleniş devam ettirilirken, diğer yandan olumsuz pratikler, teslimiyetçi ve ihanetçi pratikler de ortaya çıkmıştır. Bunlar yaşanan gerçeklerdir.

Sürecin olumlu ve olumsuz yanlarıyla bir bütün olarak kavranması, bu dönemin kültürel şekillenişini anlamak açısından önem taşır. 12 Eylül dönemine günümüzden bakan kimi anlayışlar, bugün yaşanan sorunlardan hareketle, o dönem "direnilmediğini", "mücadele edilmediğini" dillendirmektedirler. Bu tür yaklaşımlar sonuçtan hareketle yapılan genellemelerdir ve çoğu genellemeler gibi yanlıştır. KP, 12 Eylül koşullarında direniş içinde olmuştur. Bir yandan, tüm olumsuz koşullara rağmen can bedeli fedakarlıklar, diğer yandan yılgınlık ve tasfiyecilik, mücadele saflarından kopuşlar, teslimiyet... Aslında bu durum sadece KP'ye özgü değildir.

Genel olarak Türkiye devrimci hareketinde hakim olan durumdu bu. Toplumda ve onun ürünü olan devrimci örgütlerde yaşanan gelişmelerden, KP bağımsız değildir. Nitekim öyle de olmuştur. Türkiye devrimci ve komünist hareketi yenilgi almaktan kurtulamamıştır. Burada asıl vurgulanması gereken, bu yenilgiyi engelleyebilecek, faşizmin saldırısını karşılayıp yanıt olabilecek tek gücün KP olmasına rağmen, doğru bir politika izlememesi nedeniyle, yenilginin asıl sorumlusunun KP olduğunun vurgulanmasıdır. KP oynaması gereken rolü oynayamamış, devrimcilerin, işçi sınıfının ve halkın 12 Eylül darbesine karşı mücadelesini örgütleyememiştir. Bu durum, diğer bütün hususlar bir yana (politik, askeri, ör-

gütsel, vb. karşı koyuş) kültürel anlamda da karşı koyuşun örgütlenmemesini doğurmuştur.

Gerek KP'nin ve gerekse de Türkiye devrimci hareketinin 12 Eylül AFC'si karşısında yer yer direniş pratiklerine rağmen, esaslı bir karşı koyuşu örgütleyememesini ve faşizmin zaten var olan örgütlü gücünün yanında psikolojik üstünlüğü de ele geçirip, toplum üzerinde bir yandan zor aygıtlarıyla faşist terör üretirken, diğer yandan ise kültürel hegemonyasını kurmak için adımlar atması beraberinde; yeni demokratik kültürün ilk adımları diyebileceğimiz ve KP'nin kuruluşundan 8 yıl sonra almış olduğu ikinci örgütsel yenilgiyle birlikte süregelen kültürel yeniden üretimi, esas olarak yine şehitler, direniş, işkence, tutsaklık, hapishane ve firar gibi konularda yoğunlaşmasına ve ürünler vermesine yol açmıştır.

Gerçi bu durum da sadece KP'ye özgü bir özellik değildir. Genel olarak devrimci hareketin, işçi sınıfının ve emekçi halkın faşizmin azgın saldırısıyla karşı karşıya kalması beraberinde, bu saldırı karşısında duran güçlerin pratik olarak takındıkları tavırları, düşmanın saldırganlığı ve gösterilen direniş pratiklerini, işkence ve tutsaklık koşullarını, idam vb. işçi sınıfı ve halkın bilincinde son derece önemli etkiler bırakan katliamları, direniş ve mücadeleleri, kültürel olarak yeniden üretmekle karşı karşıya bırakmıştır. Devrimci hareket, işçi sınıfı ve halk, kültürel yeniden üretiminde içinde bulunduğu koşullardan hareket etmiştir.

KP'nin kuruluşundan itibaren silahlı mücadele anlayışı doğrultusunda, politik iktidar hedefli bir pratik faaliyet içinde olması, daha ilk adımlarından itibaren, şehitlerle, tutsaklık ve hapishane koşullarıyla karşı karşıya kalmasına yol açmıştır. Bu durum beraberinde kültürel üretiminin önemli bir kısmının da bu hususlar üzerinden gerçekleştirilmesine sebep olmuştur.

Hapishaneler, işkence, tutsak düşme ve tutsaklık koşulları ve düşmanın azgın saldırılarına karşı bu koşullarda örgütlenen mücadeleyle birlikte bu mekanlarda da devrimci kültürel yeniden üretimi gerçekleştirilmiştir. Bu durum sadece KP'ye özgü değildir. Oldukça zengin bir niteliğe sahip olan bu kültürel yeniden üretim, günümüzde de varlığını devam ettirmekte, değişen hapishane koşullarına rağmen devrimci ve komünist tutsaklar bir yandan direnirken diğer yandan bu direniş kültürel yeniden üretimin sür-

dürülmesine neden olmaktadır.

Gerek KP ve gerekse de Türkiye devrimci hareketi açısından hapisane koşullarında kültürel üretim 12 Eylül AFC sonrasında daha yoğun yaşanmıştır. Bu durumun ortaya çıkmasında bir yandan faşist cuntanın geniş kapsamlı saldırısının çok sayıda devrimci ve komünisti halkın ileri kesimlerini tutsak etmesi etkenken; diğer yandan hapisane koşullarının sertliği ve faşizme karşı direnişin şu veya bu şekilde de olsa, kah yenilgilerle, kah mevzi kazanımlarıyla devam eden bir süreçle birlikte, can bedeli bir direnişle örülmüş olması da etkili olmuştur. Bir diğer neden ise faşizme karşı hapisanelerin dışındaki mücadelenin önemli oranda geriletilmiş olmasına rağmen, hapisanelerdeki direnişin çeşitli biçim ve içeriklerde de olsa devam etmesidir.

Hapisanelerdeki direniş, kendi içinde taşıdığı zaaf, yenilgi ve kuşkusuz ki düşmana teslim olunmayarak korunan devrimci ve komünist ideolojik-politik kimlikle birlikte kültürel üretimini de yaratmıştır. 12 Eylül koşullarında hapisanelerde üretilen ve direnişe, kavgaya davet eden yoğun bir hüznüyle yüklü değerli kültürel üretimler, bugün en gerici faşistin bile dilinde olabiliyorsa ya da kavgaya yeni katılan kuşakların dillerinde ve bilinçlerinde, dönemin şiirleri, marşları ve türküleri yankılanıyorsa bu o koşullar altında gerçekleştirilmiş olan kültürel yeniden üretimin sayesinde. Bir yerde direnişin, mücadelenin, faşizme karşı teslim olmayışın kültürel yeniden üretimi gerçekleştirilirken, diğer yanda teslimiyetin, yılgınlığın, mücadele kaçkınlığının, “yorgun demokratiğin” kültürel üretimi gerçekleştirilmiştir.

Günümüzde 12 Eylül koşulları altında hapisanelerde üretilen kültürel yeniden üretimlerin “yaşıyor” olması, onların üretildikleri koşullar ile ilgilidir. En genel anlamıyla ülkemizde faşizmin tüm kurum ve kuruluşlarıyla varlığını devam ettiriyor oluşu, konumuz bağlamında hapisanelerde her türlü aracı kullanarak, devrimci ve komünistleri ve halkın ileri kesimlerini teslim alma çabasının tüm hızıyla devam ettiriliyor olması, beraberinde bu zulme karşı direnişi getirmekte ve bu da kültürel ürünlerin bir yandan yenilerinin üretilmesine diğer yandan ise eskinin kültürel üretiminin yeniden ve yeniden üretilmesine neden olmaktadır.

Hapisaneler ve tutsaklık koşulları halkımızın

kültürel geleneğinin içinde bilhassa da sözlü edebiyatında önemli bir yer tutmuştur. Mahpushane ve tutsaklık türküleri meşhurdur. Bu durumun yadsınamaz etkileriyle de olsa gerek –kuşkusuz bunu tetikleyen hakim sınıfların saldırganlığının, her türlü hak talepli kalkışmayı ve davranışı şiddetle cezalandırma yönelimi ya da tutsak etme ile sonuçlanması olmaktadır- 1970’ler öncesinde, bu ülke topraklarında devrimcilik ve komünizm adına faaliyet gösteren ya da rejime muhalif olduğundan kuşkulanan kişilerin –eğer öldürülmemişlerse- tutuklanmaları, işkence görmeleri ve hapsedilmeleri sonucunda; bu koşulların ürünü olarak, belli bir kültürel yeniden üretimin gerçekleştirilmesine yol açmıştır. TC’nin kuruluşundan itibaren çeşitli tarihlerde, işçiler, köylüler, gençler ve aydınlar komünizm adına faaliyet gösterdikleri iddiasıyla tutuklanmışlar, işkenceden geçirilerek hapsedilmişlerdir.

Bu durum beraberinde bu alanlarda, halkın yüzyıllardan beridir sürdürdüğü kendi kültürüyle birleşen bir şekilde kültürel yeniden üretimlerin konusu olmasını doğurmuştur. Bir yanda halkın şu veya bu bu nedenle de olsa hapisanelerde hapisane koşullarıyla ilişkili olmasının ve bilhassa da, zulmedene, hakim olana karşı gösterdiği kültürel refleksin ürünü olan kültürel yeniden üretimler, diğer yanda ise devrimcilik, komünistlik adına gerçekleştirilen kültürel üretim iç içe geçmiştir. Dönemin Kemalizm’den yoğun bir şekilde etkilenen “aydın”ları, bir yandan Kemalist diktatörlüğün saldırganlığı sonucunda hapisane koşullarıyla karşılaşmışlar ve bu koşullarda ikili bir tutumla –bir yanda Kemalizm’e hayranlık, diğer yanda ise Kemalizm’in-faşist diktatörlüğün mağduru olma- kültürel yeniden üretimlerde bulunmuşlardır. Bu zor durum, o dönemin ilericilerinin, aydınlarının en büyük çelişkisi ve kuşkusuz ki sorunu olmuştur. Kemalizm’e net bir karşı duruş olmaması bu sonucu doğurmuştur.

Nazım Hikmet’in bugün dahi devrimci ve komünist saflarda –bilhassa hapisane koşullarında bulunanların- duygularına, faşizmin zulmüne karşı direnenlerin, direnişlerine tercüman olan şiirleri bilinmektedir. Bu şiirler sadece ülkemiz açısından değil, genel olarak enternasyonal proletarya ve ezilen halklar açısından da önemlidir. Nitekim tam da bu nedenle örneğin 1990’lı yıllarda Avrupa’daki ilericiler, demokratlar, ABD’de idam hükümlüsü olan Maoizm’den etkilenmiş olan

“Kara Panterler” üyesi Mumia Abu-Jamal’a Nazım Hikmet’in “*Hapiste Yatacak Olana Bazı Öğütler*” adlı şiirinin İngilizce çevirisini yollamışlardır.(14) Ya da büyük devrimci Che’nin Nazım Hikmet’e ilgisi biliniyor. Veya yakın bir zamanda Helen gençliği, polis kurşunuyla vurulan bir gencin ardından yayımladıkları bildiride “*Ben yanmasam/Sen yanmasan/Biz yanmasak/Nasıl çıkar karanlıklar/Aydınlığa*” dizelerine yer vermişlerdir.(15) Dolayısıyla bu örneklerden de görüleceği üzere, ülkemizdeki hapishaneler ve hapishaneler üzerine yazılan şiirler sadece ülkemizde değil, dünyada da “meşhur”dur.

Yukarıda ülkemizde, hapishane merkezli kültürel üretimin esas olarak 12 Eylül 1980 sonrasında daha yoğun olarak gerçekleştirildiğine işaret ettik. Kuşkusuz ki daha önce de ülkemizde hapishaneler merkezli kültürel yeniden üretimler olmuştur. 1971 öncesine kısaca da olsa işaret ettik. 1971-72 devrimci ve komünist çıkışı sonrasında da devrimci ve komünistler, hapishaneler, tutsaklık koşulları ve işkencelerle karşılaşmış ve ağır bedeller ödemişlerdir. Bizzat İ. Kaypakka-ya’nın sorgu süreci ve işkencede direnişiyile birlikte katledilmesi biliniyor. Keza Mahir Çayanların tutsaklık koşulları ve Maltepe Askeri Hapishane’den firarları, yine Deniz Geçmiş ve yoldaşlarının, idam edilmeden önce Ulucanlar Hapishanesindeki tutsaklık koşulları ve mücadeleleri vb. Türkiye devrimci ve komünist hareketin ortak hafızasında, kültürel birikim anlamında muazzam bir değerler bütünü yaratılmasına vesile olmuştur.

Ancak asıl olarak ön plana çıkan 1980 sonrasında gerçekleştirilen üretimler olmuştur. Kuşkusuz ki bunları ikiye ayırmak gerekir. Birincisi o koşullarda gösterilen direnişi ve tutsakların mücadelesini anlatanlardır. Diğeri ise faşizmin azgın saldırısı karşısında tasfiyecilerle saldırganın da etkisiyle teslimiyetin, kaçkınlığın, kültürel olarak “meşrulaştırılmasının” ortaya çıkardığı üretimler. Küçük burjuvazinin, yenilginin ortaya çıkardığı ruh halinin, teslimiyetin ve tasfiyenin ürünü olanlara konumuz olmadığı için değinmeyeceğiz. Ancak bu çalışmaların da göstermiş olduğu gibi yaşanan süreç o kadar basit değildir. Sınıf mücadelesi içinde yaşanan büyük altüst oluşların ifadesidir ve aynı zamanda da bu durum, o koşullarda gösterilen direnişin önemini daha iyi anlamak açısından önemlidir. Teslimiyetin, ye-

nilginin, geriye düşüşün kapsamı aynı zamanda ayağa kalkışın, direnişin ve mücadele etmenin çapını da etkilemiştir.

KP’nin kendi tarihi açısından ise bizzat kurucu önderinin tutsak düşmesi ve Amed Hapishanesinde işkenceli sorgular eşliğinde katledilmiş olması, yeni demokratik kültürün oluşumunun daha ilk adımlarında, tutsaklık, işkence, hapishane ve direniş, teslim olmamak kavramlarının birlikte kullanılmasının; kültürel yeniden üretimin, sınıf mücadelesi içinde KP’nin karşı karşıya kaldığı bu türden somut gerçekler üzerinden en azından bir kısmının gerçekleştirilmesine neden olduğunu ifade edelim. Tıpkı silahlı mücadelenin, şehitlerin ve direnişlerin, düşmana darbe indirmenin, somut olarak, kültürel yeniden üretimde kendine yer bulması gibi, hapishane koşulları da benzer bir kültürel yeniden üretimin gerçekleştirilmesine zemin sunmuştur.

Tabii hapishaneler, tutsaklık koşulları sadece işkenceler ve buna karşı direnişle gündeme gelmemiştir. Aynı zamanda tutsaklığa karşı düşmanın devrimci ve komünistleri işçi sınıfı ve halktan yalıtılmak amacıyla rehin tutma eylemine bir başkaldırı olarak “*firar etme hakkı*” da kullanılmıştır. Düşmana karşı ideolojik bir meydan okuyuş anlamına gelen “firar” olgusu da, KP’nin hapishanelerde her daim gündeminde olmuştur.

Rahatlıkla ifade edilebilir ki, hapishaneler ve firar denildiğinde, ülkemizde ilk akla gelen KP’dir. Türkiye devrimci hareketinde ve halkın ileri kesimlerinde böyle bir algı oluşmuştur. Bu algının oluşmasında KP’nin kadro ve militanlarının tutsaklığı ve hapishaneleri ele alışları, buldukları her fırsat ve olanağı firar etmenin bir aracı olarak değerlendirmiş olması, meseleyi ideolojik bir bakışla değerlendirmeleri ve dolayısıyla bu hususta kültürel bir gelenek yaratmış olmaları önemli bir etkidir. Bugün hapishaneye yolu düşen hemen hemen her KP sempatizanı ve taraftarında, firar etme ve hapishanedan kaçış olgusu bilinçlerde yer etmiş, yaşayan bir olgu olarak yeniden ve yeniden üretilmektedir.

Gerçekten de KP’nin 40 yıllık mücadele tarihine baktığımızda bu hususta irili ufaklı, çeşitli biçim ve içeriklerde birçok hapishane firarı ya da düşmana tutsakken kaçma eylemi (Armenak Bakır’ın firarı gibi...) örgütlendiğine tanık oluruz. Denilebilir ki bu alanda gerçekleştirilen pratikler –başarıya ulaşanlar- Türkiye devrimci hareketi-

nin tarihinde önemli bir yer tutar. Hemen hemen büyük bir çoğunluğunda KP'nin kadro ve militanlarının emeği bulunur. KP hapishanelerden firar etme konusunda gerçekten de bir gelenek yaratmış, bir kültür oluşturmuştur.

Hapishanelerden firar etme eylemi denilince hemen bir çırpıda akla gelenleri bile ifade etmek yeterlidir sanırız. Örneğin MLSPB militanları ile birlikte Üsküdar Toptaşı Hapishanesinin dışarıdan gerçekleştirilen başarılı bir askeri operasyonla basılarak firar örgütlenmesinden Armenak Bakır'ın İzmir'deki hastaneden silahlı çatışma sonrasında kaçırılmasına, oradan 12 Eylül faşizminin suratına büyük bir tokat gibi inen Büyük Metris firarına, Nevşehir ve Kayseri Hapishanelerinden kaçışlara, Bayrampaşa'dan Ümraniye hapishanelerine kadar irili ufaklı tünel kazarak ya da başka biçimlerde örgütlenen firar eylemlerinde, KP'nin kadrolarının, militan ve sempatanlarının emeği, çabası bulunur.

Biz meseleye sadece bu alanda KP'nin yadsınamaz bir kültürel şekillenme yarattığı ve günümüz hapishane koşullarında bile bu kültürünü yaşattığını ifade etmek açısından yaklaştık. Ancak bunu ifade ederken şu gerçeği de hatırlatmak gerekir. Hapishaneler ve firar denilince ilk akla gelen KP bu ideolojik tavrı ve ortaya çıkan kültürel şekillenışı her ne kadar kendi içinde devam ettirse de bu olumluluğu işçi sınıfı ve emekçi halkın mücadelesini güçlendirme açısından propaganda etme noktasında bir hayli yetersiz kalmıştır. Bunun oldukça önemli bir eksiklik olduğunun altını çizmek gerekir.

KP'nin hapishanelerden firar eylemlerine ilişkin bütünlüklü bir çalışmanın olmayışı, bu alanda yapılagelen çalışmaların ise genelde gazetelerdeki kimi kısa anı anlatılardan ya da çeşitli vesilelerle değinilen polemiklerden-haberden vb. ibaret olması, bu noktada var olan eksikliğe karşılık gelir. Bu alanda gerçekleştirilmiş olan tarihsel önemde pratikler ve bu pratiklerin gerek tarihsel olarak anlatımı ve gerekse de anı-öykü ya da belgesel tarzda kültürel olarak yeniden üretiminin gerçekleştirilmesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Benzer şekilde hapishanelerde yaşanan çeşitli süreçlere ve direnişlere dair de, haddinden fazla bir şekilde mütevazı davranılmış ve bu süreçlerin ve direnişlerin aktarılmasında oldukça eksik kalmıştır. Bunun şöyle bir handikabı vardır. Bu

eksiklik nedeniyle, günümüzde, hapishaneler ve mücadele konusunda, kimi küçük burjuva anlayışların propagandaları neticesinde, var olan direnişler ve mücadeleler neredeyse yok sayılmıştır. Kuşkusuz ki kimi kendini bilmez küçük burjuva anlayışların, "karşıkı büyük dağları ben yarattım" propagandaları, tarihsel gerçeklerin, yaşanan direniş ve mücadelelerin üzerini örtemez. Ama bu durum aynı zamanda KP'ye bir sorumluluk da yükler.

XIII.

KP'nin gerilla savaşı merkezli kültürel şekillenişinin önemli bir ayağını oluşturan Dersim bölgesindeki faaliyet bizzat kurucu önderi tarafından başlatılmıştır. Bölgedeki TC askeri güçlerine yönelik başlayan süreç, Vartnik baskınıyla kısa bir kesintiye uğramıştır. Ancak kısa bir süre sonra, İ. Kaypakaya'nın "düş"ünü pratikleştirmenin adımları olarak, Dersim'de faaliyetin sürdürülmesi ve gecikmiş de olsa gerilla faaliyetinin başlatılması beraberinde bölgede "Partizan"ın kök salmasını getirmiştir. KP'nin bölgede gerilla savaşını ele alışı ve aslında çok sonraları sistemli bir politika doğrultusunda hareket etmesi vb. biliniyor. Bunlara girmiyoruz. Bizler açısından burada belirtilmesi gereken husus şu veya bu şekilde de olsa KP'nin bölgede faaliyetini kesintisiz bir şekilde sürdürmesi ve bunun karşılığında Dersim'de kitlelerle bütünleşmesidir. KP'nin kendi faaliyetini bölgede yeniden üretebilmesidir. Dolayısıyla kültürel olarak da bölgeden beslenmesidir.

KP'nin faaliyetiyle orantılı olarak, önemli bir militan, kadro ve savaşçı kaynağını oluşturan bölge, gerek kültürel şekillenışı ve gerekse de hakim sınıfların uyguladıkları zulüm politikalarıyla birlikte, KP ve gerilla gücüyle bütünleşmede ve iç içe geçmede bir sorun yaşamamıştır. Özellikle kırsal bölgelerde, köylerde, köylülerle gerilla güçleri yakın ilişki içinde olmuş, köylülerin sosyal ve kültürel yaşamında belli bir yer edinebilmiştir. Öyle ki köylülerin düşünlerinde ya da başka etkinliklerinde, kültürel olarak gerilla olmazsa olmaz bir figür olarak ortaya çıkmıştır. Bu iç içe geçme nedeniyle örneğin Dersim bölgesine özgü halayın yer yer "Gerilla Halayı" olarak da adlandırılmasına ve kültürel olarak yeniden üretimin konusu olduğuna tanık oluruz. Bölgedeki gerillanın ve kitlelerin iç içe geçmesine, kültürel olarak yeniden üretilmeye vesile olmasına dair sayısız

örnek verilebilir. Zaten TC açısından her Dersimlinin potansiyel bir “terörist” olması, biraz da bununla ilgilidir. Dersim’le şu veya bu şekilde ilişkili olan herkes, bir biçimde gerillaya ilişkin, gerillaya dair bir fikre, bir “anlama” sahiptir. Bu ise beraberinde olumlu ya da olumsuz, eksik ya da fazla gerillanın kültürel üretimde bir yer edinmesini doğurmuştur.

Öte yandan KP’nin gerilla gücünün bir dönem Karadeniz’deki faaliyeti de benzer etkiler yaratmıştır. Karadeniz’de ise gerilla gücünün belki Dersim’de olduğu kadar kitlelerle iç içe olmamasına rağmen, yine köylere girip çıktığında –kitle faaliyeti yürütüldüğünde- kültürel olarak belli bir etkileşim içinde olunması kaçınılmaz olmuştur. Karadeniz bölgesinde özellikle Tokat-Sivas Çorum vb. bölgelerde gerilla faaliyeti sürdürüldüğü esnada, gerillanın kitlelerle ilişkisi beraberinde, bir yandan bu bölgelerdeki gençlerin gerilla saflarına katılmasını getirmiş, bu ise gerilla saflarında, KP’de bölgenin kimi kültürel özelliklerinin ortaya çıkmasına zemin sunmuştur. Diğer yandan KP gerilla faaliyetiyle bölgedeki kitleleri etkilemiştir. Faaliyet içinde kültürel olarak karşılıklı bir etkileşim yaşanmıştır.

Bu olgu sadece kırsal bölgelerde değil büyük şehirlerde de etkisini göstermiş, KP’nin çeşitli kurumlarında, örgütsel faaliyetlerinde, bu bölgelerden kitlelerin kültürel etkisi hissedilir olmuştur. Derneklerde, kültürel etkinliklerde, gecelerde vb. bölgenin kültürel üretimlerinden örneklere rastlanır olmuştur. Aslında tamamen diyalektik bir olgu yani karşılıklı bir etkileşimin sonucu ortaya çıkan bu durum, KP’nin kültürel olarak kendini üretebildiğini göstermesi açısından dikkate değerdir. Gerilla gücü içinde de benzer bir durum ortaya çıkmıştır. Örneğin gerilla gücünün, kış üslenim alanlarında, düzenlemiş olduğu kültürel etkinliklerde, Tokat bölgesine ait cem törenlerinde yapılan “semah”ı uyarlayarak, onun dinsel özünden farklı bir nitelikte, tamamen folklorik-kültürel bir biçimde oynanıp yeniden üretilmesi ve böylelikle bölgenin kültürel şekillenişinin daha ileri boyutta sahiplenilmesi vb. iyi bir örnektir. Böylelikle bölgedeki gerilla gücünün içinden çıkmış olduğu halk kitlelerinin kültürel şekillenişini kimi folklorik özelliklerini, kendi içinde buldukları koşullara uyarlayarak ve kuşkusuz ki kimi gerici yanlarını bir kenara koyarak sahiplenip yeniden üretmesine tanık oluyoruz.

Kuşkusuz ki mesele sadece Dersim-Erzincan bölgesinde “halay”, Tokat-Sivas bölgesinde “semah” değildir. Bunlar iki “basit” örnektir. Her iki örnek de, KP’nin faaliyet yürüttüğü bölgelerde, kitlelerden kültürel olarak etkilenmesine ya da daha doğrusu, halkın kültürel üretiminin KP’nin saflarında da devam ettirilmesine dair küçük örneklerdir. Bu iki örnekten hareketle gerillanın faaliyet sürdürdüğü bölgelerde halk kitleleri ile ilişki içinde, kültürel olarak bir yandan yeni demokratik kültürü temsil eden ilerici bir güç olması, diğer yandan halkın kendi kültürüyle birleşerek yeni bir kültür oluşturmasının basit ama somut örneklerini temsil etmesi bakımından değerlendirilmiştir.

Gerillanın faaliyet yürüttüğü bölgelerde halkın yüzyıllara dayanan kültürünün ileri yanlarıyla birleşmesi ve böylece yeni demokratik kültürün mayasını oluşturan yeni üretimlerde bulunmasıdır söz konusu olan. Örneğin gerillanın kitle faaliyeti sırasında, köylülerle kurduğu ilişkide, kolektif iş yapma kültürünün propagandasının yapılması, köylülerin kendi aralarındaki çeşitli sorun ve anlaşmazlıkların, kişisel ya da mülkiyete ilişkin sorunların çözümü ya da sağlık sorunlarına dair yardımlar veya kadınların uğramış oldukları basıklara dair sohbetler vb. ekonomik ve sosyal yaşamlarına dair –var olan sorunlara dair- müdahaleler ya da köylüler arasında olumlu kimi pratiklerin teşvik edilmesi gibi... Bu türden bir ele alış KP’nin gerilla güçleriyle yeni demokratik kültürünün, halk kitleleri arasında filizlenmesinin tohumlarının atılması demektir. Gerillanın, kitle faaliyeti içinde, birebir ilişki kurduğu kitlelerle her teması, gerçekte yeni demokratik kültürün kitlelere taşınması anlamına gelir.

KP’nin faaliyetçilerinin kitlelerle kurmuş olduğu ilişkide, kültürel olarak ön plana çıkan unsurlardan biri de “dayanışma” kavramı ve bu kavram etrafında örgütlenen “kültürel şekilleniş” olmuştur. Köylük bölgelerde üretimin köylülerin yararı doğrultusunda örgütlenmesinden tutalım da köylülerin ürünlerinin fiyatlarının belli bir seviyede tutulması (peynir fiyatları ve tüccar sömürüsü) ya da kooperatifleşmenin teşvik edilmesi vb. örneklerin KP’nin tarihinde var olduğunu biliyoruz. Benzer şekilde şehirlerde özellikle gecekondu mahallelerinde, halkın barınma sorunlarının çözümünde dayanışma ile örgütlenen pratikler vardır. Nitekim KP’nin içinde yer aldığı, şehitler

verdiği, “2 Eylül, 1 Mayıs Mahallesi” direnişi biliniyor. KP geçmişte kurulması mücadelesinde yer aldığı ve bugün devrimci hareketlerin mücadele yürüttüğü emekçi semtlerde, önemli bir kültürel miras bırakmıştır. Bugün hakim sınıfların yıkım, “kentsel dönüşüm” saldırısıyla karşı karşıya olan bu mahallelerde, geçmişin “dayanışmacı”, “mücadeleci” devrimcilere yapılan atıflar, biraz da KP’nin bu bölgelerdeki mücadeleleriyle, bırakmış olduğu olumlu izlerle ilgilidir. Kültürel olarak olumlu bir şekillenme yaratıldığı içindir ki, bugün bu bölgelerdeki işçi sınıfı ve halk, günümüz devrimcilerine, geçmişin devrimci pratiğini örnek göstermekte, bu kültürün yeniden üretimini talep etmektedir.

KP’nin tarihinde gerilla gücünün halkla birlikte hareket etmesinin örneği olarak, gerilla gücünün bir dönem halkın ekinlerini biçmesine yardımcı olacak kadar “halklaşması” (ki KP’nin erken dönem her faaliyetinde bu tür örnekler vardır) ya da şehirlerde halkın barınma hakkının sağlanması (gecekondu yapımı) ve düşman saldırısına karşı en ön saflarda direniş içinde şehitler verme gibi dayanışma, fedakarlık ve mücadele örnekleri bulunur. Bu türden örnekler oldukça fazladır. Bu durum KP’nin kitlelerle kurmuş olduğu ilişkinin niteliğini ve boyutunu gösterir. Ancak tabii ki burada önemli olan bu ilişkinin nasıl ele alındığıdır. Bu ilişkiye hangi politikanın yön verdiğidir. Kitleler kendilerine “yardım eden” bu gücü benimsemiş, sevmiş ve “bizim çocuklar” olarak sahiplenmiştir.

Ancak bilinir ki böyle bir ele alış yeterli değildir. Amaçlanan kurulu olan bu ilişkinin politik olarak daha ileri taşınması, kültürel olarak daha üst boyutta yani halkın ileri kültürüyle bir politik bakış açısıyla, daha üst boyutta yeni demokratik kültürün ortaya çıkarılması olmalıdır. Kitlelerle gösterilen dayanışma, onların kendi sorunlarına sahip çıkmalarını sağlamıyor ise onların sınıf mücadeleleri içinde, kendi mücadelesine sahip çıkar biçimde konumlanmalarını beraberinde getirmiyor, dolayısıyla örgütlenmelerine ve bilinçlenmelerine hizmet etmiyorsa, orada bir problem vardır.

Nihayetinde KP bir “yardım kuruluşu” değildir. Amaçları ve hedefleri net olan, politik iktidar mücadelesi yürüten bir örgütlenmedir. Dolayısıyla atmış olduğu her adım, dayanışma da dahil olmak üzere, kültürel olarak her faaliyeti bir

amaca –politik iktidar mücadelesine- hizmet etmelidir. Bu nedenle geçmişin, KP’nin erken dönem pratiğinin kültürel yeniden üretimini olumlu özelliklerinin yanında bu türden eksikliklerine de dikkat çekmek gerekir.

KP’nin faaliyet gösterdiği bölgelerde, kitlelerle kurmuş olduğu ilişkide bu hususa özellikle dikkat etmek gerekir. Geçmiş pratik süreçte yaşanan ve “geçinmeci kitle çizgisi” olarak mahkum edilen anlayış, kültürel olarak da benzer bir içerikte ele alınmalıdır. KP’nin faaliyetçileri, kültürel olarak halkın ileri yanlarıyla birleşirken, sadece bu kültürel üretimle yetinmemeli, yeni yeni üretimlerle daha ileriye taşınmasına önderlik etmeli ve halk kültürüyle, proletaryanın kültürünün sentezinden yeni demokratik kültürün uç vermesini sağlamalıdır.

Günümüzde KP’nin faaliyet gösterdiği bölgelere bakıldığında ve yoğun olarak ilişki içinde olduğu kesimler göz önüne alındığında, bu bölgelerin gerilla faaliyetinin sürdürüldüğü Derişim Bölgesi başta olmak üzere, Kürt-Alevi ve Türk-Alevi ulusal mezhepsel kimliğe sahip işçi sınıfı ve köylülük içinde olduğu görülmektedir.

Dolayısıyla “şu anda” kültürel olarak esasta halkımızın ve işçi sınıfının bu kesimlerinin kültürüyle karşı karşıyayız. Şehirlerde işçi sınıfı içinde belli alanlarda yoğunlaşmaktadır. Bu alanlardaki çalışmalarda, sendikal faaliyetlerde vb. Türk-Sünni ulusal kimlik ve mezhebe sahip işçilerle de kurmuş olduğu ilişkiler vardır.

Ülkemizin sosyo-ekonomik yapısı gereği işçi sınıfının içinde bulunduğu durum, hakim sınıfların işçi sınıfı arasında, şovenizmi ve mezhepçiliği körükleyen gerici saldırılarına karşı mücadele ediliyor. Bu alanlarda Türk-Kürt uluslarından ve azınlık milliyetlerden ve mezheplerden işçi sınıfının kendi sınıf bilincine ve dolayısıyla kültürüne sahip olmasının mücadelesi veriliyor. Denilebilir ki sınıf içindeki çalışmalarımız, kendisini “sınıf”tan uzak olmakla eleştirenlerden daha nitelikli ve niceliklidir. Ancak bu çalışmaların yetersiz olduğu malumdur. Devrim stratejisine uygun olarak, işçi sınıfının demokratik devrimdeki ideolojik önderliğini sadece söylem düzeyinde değil, pratikte de somut işçi havzalarında, sınıf içinde çalışarak, sınıftan beslenerek gerçekleştirme çabası içindeyiz. İşçi sınıfının ideolojik önderliği; kültürel olarak sınıftan beslenerek yeniden sınıfa ve

emekçi halka yönelik gerçekleştirilen faaliyetlerle yaşama geçirilir.

Günümüz açısından KP'nin gerilla faaliyetine yoğunlaştığı alanlar itibariyle Türk-Alevi ve Kürt-Alevi kitleleriyle yoğun ilişki içinde olmasını doğurmaktadır. Halkımızın Alevi mezhebine bağlı kesimlerinin tarihsel olarak uğradığı katliamlar, ezilmişlik ve maruz kaldığı zulüm biliniyor. Hakeza halkımızın Kürt ulusuna mensup kesimlerinin maruz kaldığı ulusal zulüm de biliniyor. KP'nin Türk hakim sınıflarının kendi sınıfsal çıkarlarını gerçekleştirmek için, uygulamış oldukları ulusal baskı ve onunla paralel biçimde tek bir mezhebe dayalı Sünnileştirme politikasının karşısında, Türk-Kürt uluslarından ve çeşitli milliyetlerden-mezheplerden işçi sınıfı ve emekçi halkımızın uğramış olduğu sömürüye, her türlü ulusal ve mezhepsel baskıya, katliama karşı duruşu beraberinde, "kendiliğinden" de olsa TC faşizmiyle bir konumlanması –karşı karşıya geliştirmiştir.

KP'nin faaliyetinde kimi bölgeleri öncelikli olarak belirlemesi ve buralarda çalışmalarını yoğunlaştırması, aynı zamanda bu bölgelerdeki halkımızın kültürel olarak hakim sınıflara yönelik tepkisini, sosyal ve kültürel yaşamdaki karşılığını da benimsemekte, ona yön vermeye çalışmaktadır. Ancak kabul edilmelidir ki mesele sadece ulusal ve mezhepsel aidiyette bitmemektedir. Asıl olarak faaliyet gösterilen bölgelerde dayanılan güç, temel alınan kesim yoksul köylülüktür. Mesele sınıfsaldır. Gerek Kürt ve gerekse de Türk köylüsü KP'nin mücadelesinde temel aldığı güçtür. Özellikle de günümüzde yoksul Kürt köylüsü KP'nin gerilla savaşına katkı sunmaktadır. Dolayısıyla yoksul köylülüğün kültürel şekillenmesi ve kültürel yeniden üretimi objektif olarak KP'nin saflarına yansımaktadır.

Bu kültürel şekilleniş ve yeniden üretim, eğer ideolojik olarak iyi ele alınmaz, doğru bir şekilde karşılanmazsa sınıfsal kimi yanları olması gerektiği gibi düzeltilip yeniden kalıba dökülüp üretilmezse, KP'nin saflarında diğer hususlar bir yana kültürel olarak olumsuz etkilerde bulunmasına kapı aralanır. KP'nin saflarında küçük burjuvazinin yaratmış olduğu tahribat ziyadesiyle biliniyor. Biz burada sadece bu durumun kültürel zeminine işaret ettik ve "tehlikenin" farkında olunmasına vurgu yaptık. Nesnel olarak, objektif olarak böyle bir tehlike her zaman vardır.

Hem Kürt ulusunun ezilmişliği ve uğramış olduğu milli baskı hem de Alevi mezhebinin uğramış olduğu haksızlıklar ve bu kesimlerin demokratik talepleri, beraberinde sadece KP'nin değil, Türkiye devrimci hareketinin tabanının genel olarak bu kesimler içinden çıkmasına neden olmuştur. İstisnalar kaideyi bozmaz. Var olan çelişkiler beraberinde bu çelişkilere tercüman olarak devrimci ve komünist hareketi beslemiştir. Hal böyle olunca, bu ulusal ve mezhepsel aidiyete sahip halkımız, kendi evlatlarının devrimci mücadelesinde ya da KP saflarında, şu veya bu anlayışın şehidi değil de, bir bütün olarak "kendi" şehidi olarak görme, kendi ezilmişliğinin, mağduriyetinin ve sömürülmesine karşı mücadele edenlerin katledilmesi olarak algılamıştır. Dolayısıyla, emekçi halkımız kendi kültürel üretiminde, başta devrimci ve komünist hareketin şehitleri olmak üzere, mücadele edenleri "kendi" mücadelesini verenler olarak, kültürel çeşitli araçlarla yeniden üretmiştir.

KP'nin kuruluşu ve kısa bir süre içinde, başta kurucu önderi olmak üzere, kimi kadrolarının Kürt ulusuna mensup ve Alevi inancına sahip bölgelerdeki faaliyetleri sonucunda, şehit düşmeleri ya da tutsak edilmeleri, beraberinde bu bölgelerdeki halk kitleleri üzerinde derin izler bırakmıştır. Şehitler gerek KP'nin kendi kadro ve militanları ve gerekse de faaliyet yürütülen bölgelerde halkımızın kendi kültürel üretiminde önemli figürleri haline gelmişlerdir. Sınıf mücadelesinin seyrine paralel olarak artan kitle hareketleri ve yükselen devrimci mücadele içinde birer "örnek" olarak, onları sahiplenmenin ve yüceltmenin birer nişanesi biçiminde, kültürel yeniden üretimin nesnesi olarak ele alınmışlardır.

Burada birinci olarak KP'nin politik iktidar mücadelesi içinde kendi şehitlerini ve mücadelelerini çeşitli araçlarla kültürel olarak üretmesinin yanında, faaliyet yürütülen bölgelerde ve alanlarda, başta şehit düşen faaliyetçiler olmak üzere KP'yi ve genel olarak devrimcilere sempati duyan, destekleyen halkımızın kendi kültürel üretiminde de bulunur. Bu ise meselenin ikinci yönünü oluşturur.

Örneğin "71 devrimci komünist çıkışının" devlet tarafından yenilgiye uğratılması ve başta devrimci ve komünist önderler olmak üzere, kadro ve militanların katledilmesi sonucunda bazı Alevi aşıkların ağıtlar yoluyla, bu önderleri

sahiplenen kültürel üretimlerde bulduklarına, çeşitli eserler verdiklerine tanık oluruz. Aşık İhsani'nin "Kızıldere ağtı" ya da Aşık Mahsuni'nin Nurhak ve İ. Kaypakkaya için yazmış ve söylemiş olduğu ağıtlar gibi...

Tüm bunlar dönemin devrimci mücadelesinin belirlediği atmosfer içinde, devrimci örgütlerin kültürel hegemonyasına paralel olarak, halkın ileri kesimlerinin kültürel üretiminin somut örneklerini oluşturur. Bu tür üretimler, sınıf mücadelesinin seyrine göre, kitle hareketlerinin artışına ya da azalışına paralel olarak yapılagelmiştir. Burada önemli olan husus, bu tür kültürel yeniden üretimlerin gerçekleştirilmesinin işçi sınıfının mücadelesini yükseltmesine paralel olarak kültürel hegemonyasını inşa etmesi ve toplum üzerinde var olan burjuva-feodal kültürel hegemonyayı geriletmesidir.

Örneğin 1993 yılında İstanbul'da Tunceli Kültür ve Dayanışma Derneği'nin düzenlemiş olduğu bir kültürel etkinliğe değinen makalesinde Cemal Şener, salonu dolduran kitlenin Ali, Hüseyin, Kerbela gibi Alevi inancıyla ilgili sembolik şahsiyet ve olaylara göstermiş olduğu coşku ve ilgiyi, komünist önder İ. Kaypakkaya için de tekrarladığını ifade etmektedir. İşin ilginç bu satırların yazarı olan Cemal Şener, bahsi geçen makalenin yer aldığı kitabın kapağında, Hüseyin, Seyit Rıza ve İ. Kaypakkaya, semah dönen iki insan figürünün üzerinde birlikte resmedilmişlerdir.(16)

Kuşkusuz KP'nin diyalektik ve tarihsel materyalist dünya görüşüyle, nihayetinde dinsel bir içeriği olan Alevi inancına "prim vermesi" düşünülemez. Ancak hatırlatmak gerekir ki kimi Alevi örgütleri de, Aleviliğin dini bir inanış değil, bir yaşam biçimi, bir kültür olduğunu savunmaktadır. Bunlar bizler açısından ayrıca değerlendirilebilir. Bizi burada ilgilendiren husus, çalışma yürütülen bölgelerde halk kitlelerinin kendi kültürel üretimleriyle karşı karşıya olmasıdır.

KP'nin tarihinde bu anlamıyla "Alevi siyaseti" yaptığına dair bir eleştiri de yoktur. Dönem dönem hakim sınıf kliklerinin bazılarında bu yönlü propagandalar olsa da, bu daha çok kitlelerin çıkarlarını savunmakla ilgidir. Bu noktadaki sahiplenme kendisi de Alevi olan İ. Kaypakkaya'nın ve onun kurmuş olduğu partinin Alevi kimliğine sahip olduğu, böyle bir iddiada bulunduğu için değildir. Tam tersine KP'nin ülkemizde Kürt-Türk uluslarından ve çeşitli azınlık milliyet ve

mezheplerden halkımızın komünist öncüsü olma misyonuyla hareket etmesi nedeniyle, halkımızın hangi ulusal kimliğe ya da mezhebe sahip olursa olsun, sınıfsal olarak ezilip, sömürüldüğünün ve dolayısıyla onları birleştiren esas "kimliğin" sınıfsal olduğu bilinciyle hareket eder. Bu nedenle KP her türlü sömürüye, baskıya, zulme, hak gaspına karşı mücadele etmesi nedeniyle ki, kitleler kendilerinden bir şeyler bulmakta ve onu sahiplenmekte, mücadeleye katılmaktadırlar.

Bilinmelidir ki KP'nin şehitlerinin ulusal ve mezhepsel aile kökenleri incelendiğinde, sadece Alevi mezhebine bağlı ve dolayısıyla bu kültürel şekillenme içinden gelenler olmadığı görülecektir. KP'nin şehitlerinin aile geçmişlerine bakıldığında Türkler ve Kürtler başta olmak üzere, Ermeni milliyetinden, Boşnak, Çerkez ve Arap milliyetlere, Türkiye'de var olan çeşitli azınlık milliyetlere kadar, oradan da çeşitli mezheplere kadar çok çeşitli ulus ve milliyet, mezheplere ait olan bir kültürel çeşitlilik görülecektir. KP'nin şehitleri tüm bu kimliklerinden gelerek kendi kültürel şekillenmelerini de alarak bir potada, sınıfsal zeminde buluşmuşlardır. KP'nin şehitlerinin aile kökenleri incelendiğinde (aile kökenleri diyoruz çünkü KP'ye geldiklerinde artık daha üst bir kimlikte buluşmuşlardır) tam bir Türkiye mozaiki görürüz. Bu durum KP'nin "diline" de yansımıştır. Bu nedenle KP genel olarak Türkiye toplumunu tarif ederken, "**Türk-Kürt uluslarından ve çeşitli azınlık milliyet ve mezheplerden işçi sınıfı ve emekçi halkımız**" hitabını kullanır.

Bu durum aynı zamanda KP açısından işçi sınıfı ve halkın her "renkten" kesimi içine, kültürel olarak ve ileri üretimlerle bulunduğu, halk kültürünü yeni demokratik kültüre evriltmede önemli bir avantaja sahip olduğunu gösteriyor.

Ülkemizde yeni demokratik kültürün filizlenmesinden bahsediyorsak eğer, bu sadece, yeni demokratik kültürün "ezen ulusa ve mezhebe ait" kültürün hakimiyetinden değil, bu kültürün de ileri yanlarıyla birlikte başta Kürt ulusu olmak üzere diğer azınlık milliyet ve mezheplerin ileri kültürüyle birleşen ve bu kültürel zenginliği daha üst boyutta sentezleyerek yeniden üreten ve sınıf mücadelesine tabi kılan bir pratik ele alıştan bahsediyoruz. Andaki pratikte bunun kimi yanlarının ön plana çıkması tamamen nesnel durumla, çalışma alanları, faaliyetin kapsamı ve nihayetinde güçle ilgilidir.

KP'nin faaliyetinde ön plana çıkan bir diğer olgu ise Kürt ulusunun ülkemizde yaşamış olduğu ulusal baskı ve buna karşı demokratik hak talepli mücadelesidir. Bilinir ki ülkemiz devrimci ve komünist hareketi içinde Kürt ulusunun uğramış olduğu ulusal baskıyı ve Kürtlerin bir ulus olduğu gerçeği başta olmak üzere daha bir dizi son derece önemli meselede, İ. Kaypakkaya ve KP oldukça net ve bilimsel tutum takınmıştır. Temel meselelerin ulusların kendi kaderini kayıtsız şartsız tayininden –bu hakkın kabul edilmesinden- geçtiğini her fırsatta ifade etmişlerdir.

KP'nin ortaya koymuş olduğu tezlere uygun olarak esas faaliyet bölgesini Kürt ulusunun yoğun olarak yaşadığı bölgelerde örgütlemeye başlamıştır ve halen de bu anlayış doğrultusunda pratik faaliyetini sürdürmektedir. Kırsal merkezli bu çalışmalar, KP'nin kendi içinde yaşamış olduğu çeşitli sorunlarla akamete uğramıştır. Ancak pratik süreç göstermiştir ki İ. Kaypakkaya ve kurucu kadroların başlatmış oldukları pratik yönetim, ısrarlı bir şekilde devam ettirilseydi –bilhassa kırık bölgelerdeki gerilla faaliyeti- bugün KP'nin çok daha farklı bir konumda olacağını öngörmek yanıltıcı olmazdı. Her şey bir yana bugün ulusal hareketin gerilla savaşı merkezli yürüttüğü ve belli bir aşamaya ulaştırdığı mücadele, bunu gösteriyor. Ders çıkarmak ve ülkemiz sınıf mücadelesi açısından bu olgunun önemini görmek fazlasıyla gereklidir.

Günümüzde KP'nin faaliyetinin ana omurgasını oluşturan bölge yine Dersim bölgesidir. Bölgenin kimi özgünlükleri, kültürel olarak farklı yapısı biliniyor. Bu durum bölgenin Kürt ulusal kimliği içinde farklı bir konumlanmış içinde olmasını, kültürel olarak kimi özgün yanları içinde barındırmasını doğurmuştur. KP mücadelesinde, faaliyet bölgesinde var olan bu tür özgünlükleri, kültürel farklılıkları dikkate almak ve ona göre bir politika oluşturmakla da karşı karşıyadır.

KP'nin mücadelesinin bir ayağını da oluşturan, Kürt ulusunun maruz bırakıldığı ulusal baskıya karşı, mücadelenin demokratik özünü sahiplenmek, bu taleplerin sadece destekçisi değil aynı zamanda savunucusu olduğunu da pratikte göstermek şarttır. İ. Kaypakkaya bizzat kendi pratiğinde bunu gösterdiği içindir ki, bugün Kürt halkı tarafından sahiplenilmektedir.

Dersim bölgesi dışındaki diğer Kürt illerinde KP'den daha çok onun kurucu önderi İ. Kaypak-

kaya'nın ve halk ordusunun tanındığı gözlemlenmektedir. Bu bölgelerde yapılan çeşitli etkinliklerde ve birebir sohbetlerde, Kürt halkı İ. Kaypakkaya adı geçtiğinde coşkuyla sahiplenmektedir. Yine Kürt ulusal hareketinin yürütmüş olduğu gerilla savaşı nedeniyle olsa gerek, gerilla ordusu Kürt halkına yabancı gelmemekte, sahiplenmektedir. Kuşkusuz ki bu tür duyarlılıkların oluşmasında asıl etken, bölgedeki Kürt ulusal hareketinin mücadelesidir.

Ancak Kürt ulusunun uğramış olduğu ulusal baskı ve buna karşı mücadelesinden bahsederken, KP'nin tarihsel süreç içinde, her konuda üzerine düşen kimi görevleri yeteri kadar yerine getirmediğini de ifade etmemiz gerekir. Mesele ulusal soruna karşı, ulusal hareketle dayanışma değildir. Mesele, ulusal sorunun almış olduğu biçimlerden hareketle, KP'nin örneğin kültürel olarak, Kürt kültürüne gerekli ilgiyi göstermemesi, yeterli derecede ilgilenmemesidir. Kürt kültürünün ilerici yanlarının, sınıf mücadelesine kanalize edilmesinde, dolayısıyla da yeni demokratik kültürün oluşumunda eksik kalınmasıdır. Denilebilir ki sadece ulusal sorun konusunda değil, diğer birçok konuda yetersiz kalınmıştır. Ancak bu durum eksiklikleri ifade etmemiz önünde bir engel oluşturmamalıdır. Yetersizlikler giderilmek üzere kavranmalı ve bu alanda sistemli bir çalışma içine girilmelidir. Bunun gerçekleştirilmesi için de belli bir politikanın oluşturulması gerekir.

Bunu şunun için söylüyoruz. Kültürel olarak halkın ileri kültürüyle buluşup yeni demokratik kültürün oluşumundan bahsediyorsak eğer, bugün ulusal baskıya karşı amansız bir mücadele içinde olan Kürt ulusunun, kültürel üretimiyle buluşmak, Kürt halkının sınıfsal çıkarlarına tercüman olmak için bu kültürel üretimden beslenmek ve daha ileri taşımak, KP'nin görevi olarak ele alınmalıdır. Kürt halkına önderlik edilmek isteniyorsa, Kürt halkının içinde olmak gerekir. Mesele sadece demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü ya da ulusal baskıya karşı çıkmak değildir. Bunlar çok önemlidir. Ancak aynı zamanda Kürt halkına önderlik etmek isteniyorsa, kültürel olarak da sahiplenmek ve yeniden üretimde bulunmak gerekir..

Bu ve benzeri nedenlerle KP'nin bugün açısından esas olarak Türk-Kürt uluslarından ve Alevi mezhebine bağlı halkımız arasında –kırsal bölgelerde- yoğun faaliyet yürütüyor olması, etnik ya

da mezhepsel bir tercih değil, esas olarak ülkemizdeki devrimin izleyeceği çizgiyle alakalıdır. KP'nin şehirlerde işçi sınıfı içinde faaliyeti biliniyor. Ancak kırsal bölgelerdeki yoğunlaşması tamamen kimi askeri gerçeklerle birlikte, coğrafik, kültürel ve belirleyici olarak da devrimdeki temel güç esprisiyle ilgilidir. KP, sınıfsal dünya görüşüne uygun olarak işçi sınıfının ideolojik önderliğinde köylülüğün temel güç olduğu, demokratik devrimin çözmesi gereken çelişiklere yüklenerek, hedefine koyarak mücadelesini sürdürür. Ülkemizde kapitalizmin eşitsiz gelişim yasası doğrultusunda, bazı bölgelerde feodalizm çözülmüşken, bazı bölgelerde yoğun olarak yaşanmaktadır. Ülkenin yarı-feodal, yarı-sömürge yapısı, üst yapıda buna uygun bir kültürel şekillenışı ortaya çıkarmıştır. Kaldı ki İbrahim yoldaş Ege bölgesinde bile demokratik devrimin kimi önemli görevlerinin yerine getirilmesi gerektiğinden bahisle, bu bölgede bile demokratik devrimin gündemde olduğunu ifade eder.

Burada ifade etmeye çalıştığımız KP faaliyet yürüttüğü bölgelerde, bölgedeki üretim tarzının ürünü olarak ortaya çıkan kültürel şekillenmelerin üstyapıya etkileri ve buna karşı mücadele edilmesidir. Ülkemizde feodalizm bir "kalıntı" değildir ve kimi bölgelerde üstyapıda, kültürel şekillenmede son derece etkilidir. Dolayısıyla KP mücadelesinde, bu özgünlükleri görmelidir.

XIV.

"Halkın sanatçısı, halkın savaşçısıdır."

(Yılmaz Güney)

Bu çalışma vesilesiyle altını çizmek gerekir ki ülkemizde yeni demokratik kültürün ilk adımlarının atılmasında KP'nin kadro ve militanlarının pratik faaliyetlerinin ve özellikle de hakim sınıf temsilcileriyle girmiş oldukları silahlı çatışmalar, direnişler, fedakarlıklar vb. göstererek şehit düşmeleri ya da kimi cezalandırma eylemleri veya silahlı mücadeleye dair sanatsal açıdan da olumlu yanlar barındıran ve bu anlamıyla basit birer propaganda ürünü olmayan kültürel ye-

niden üretimler de belli olumluluklar taşıırken, başta KP'ye yakın kişiler olmak üzere, halkın ileri kesimleriyle, onların kültürel üretimleriyle birleşmede ve daha üst seviyede yeniden üretimde bulunmada eksik kalınmıştır.

Bu eksiklik esas olarak KP'nin ona "hayat veren" ideolojiyi kavrayışı ile ilgili olarak değerlendirilebilir. Tali olarak ise güç sorunu, olanaklar, koşulların ağırlığı vb.dir. Ancak önemli olan bu konuda net bir politik bakış açısına sahip olmak, geçmiş süreçte oldukça eksik kalınan bu türden bir ele alışın, ilericilerle, demokratlarla, aydınlarla -halkın ileri kesimleriyle- onların çeşitli alanlardaki kültürel üretimleriyle, yeni demokratik kültürü üretmek için birleşme perspektifine sahip olmaktır.

KP'nin kendi içinde yaşamış olduğu sorunlarla mücadele etmesi, bu mücadelelerin yeterli bir ideolojik donanıma sahip olarak yapılamaması nedeniyledir ki parti içi mücadelenin partiyi daha da güçlendirmesini sağlayamamış, bir yandan sınıf mücadelesine müdahale etmek için adımlar atılırken, diğer yandan ise sürekli bir güç kaybetme ve enerjisinin önemli bir kısmını parti içi mücadelede harcamasını doğurmuştur. Burada şu noktayı ifade etmek gerekir. Parti içi mücadele nedeniyle, parti gelişmemiştir demiyoruz. Nasıl ki düşmana karşı mücadele etmek partiyi gerilettiler demek "saçma" bir tez olursa, parti içi mücadele ya da partide yaşanan sorunlar ve buna karşı mücadele de partiyi gerilettiler, gelişmesini engellediler demek de doğru bir yaklaşım değildir. Proleter çizginin görevi hem parti içinde hem de parti dışında düşman çizgiye karşı mücadele etmektir. Bizim burada ifade etmeye çalıştığımız, ne olursa

olsun, KP'nin kendi içinde yaşamış olduğu süreçlerin, hem kendi içindeki kültürel üretimleri belirlediğini, hem de kendi dışındaki kültürel üretimlerle birleşmede çeşitli sorunlara yol açtığını vurgulamaktır.

Şöyle kısacık bir 40 yıllık KP tarihi izlenimi bile bu olguya varır. Örneğin KP'nin kuruluş dönemi sonrası –alınan birinci yenilgiden sonra- '74-'75 yıllarındaki örgütsel toparlanma Koordinasyon Komitesi olarak adlandırılan hizip ile 1976'da önemli darbe alır. Mesele örgütsel olarak darbe almaktan ziyade bu hizip başta olmak üzere bu dönemde parti içinde ortaya çıkan irili ufaklı hizipler, daha sonra da parti içi mücadelede hiziplerle mücadele konusunda “kötü örnek” olurlar! Kuşkusuz ki kötü örneklerden, öğrenmesini bilen iyi öğrenciler oluşabilirdi.

Ama burada mesele KP'nin tarihsel sürecinde, örneğin 1976'daki Koordinasyon Komitesi'nin “darbesi” daha sonradan parti tarihinde, belli bir “kültürün” ilk işareti olması açısından önem taşır. Meselenin siyasal, ideolojik, örgütsel vb. yönleri ayrıca uzun uzun tartışılabilir tabii. Bu süreç sonrası 2. Konferans sonrası yaşanan hizipler, '87 DABK tasfiyeci çıkışı ve hemen ardından 1994 darbeci-tasfiyeci saldırısı, parti içindeki geçmiş birinci yenilgi sonrası döneme kadar uzanan bir tarihsel arka plana sahiptir. Bu nedenle KP'nin tarihsel sürecinde son derece önemli olan bu tasfiyeci çıkışlar, bir yandan KP'nin sınıf mücadelesine yoğunlaşmasının sadece dışarıdaki düşmana değil, içerideki “düşman” a da yoğunlaşması, beraberinde geçmişten günümüze 40. yılına ulaşan bir KP ortak hafızasında –kültürel şekillenişte- yeniden üretimde ve dışındaki üretimlerle birleşmesinde etkili olmuştur.

KP şehitlik ve tutsaklık üzerinden kültürel olarak çeşitli biçim ve araçlarla yeniden üretimin içine girerken, diğer yandan bu yeniden üretimi sadece dış düşmana karşı değil, “iç düşman” a yönelik alanlarda da gerçekleştirmiştir.

Sınıf mücadelesi içinde birçok faktör, proleter ideolojinin temsilcisi olarak KP'nin saflarında, içinde bulunduğu toplumun farklı sınıf ve katmanlarının ideolojik etkilerinin ortaya çıkmasının sonucunda sorunlar yaşanmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla meselenin ideolojik donanımlı, MLM ideolojiyi kavrayışla ilgili olması ve KP'nin de tarihi boyunca yaşamış olduğu sağ ve sol sapmalar, bu noktada belli eksikliklerin ol-

duğuna işaretler. İdeolojik olarak yeterli donanımda olmamak ya da MLM ideolojiyi kavrayışta sorunlara sahip bulunmak, beraberinde dış düşmana değil, parti içindeki sağ ve sol tasfiyeciliğe karşı mücadelede çeşitli sıkıntıların yaşanmasına zemin sunar.

Bahsini ettiğimiz ideolojik-politik mücadele değildir. Bu noktada zaten sıkıntılar olacağı açıktır. Çünkü ideolojik olarak yetmezlikler, parti içinde ortaya çıkan sağ ve sol tasfiyeci sapma, hizip, çizgi vb. proletaryaya ait olmayan her türlü düşünceye karşı mücadele edilmesinde, doğal olarak etkili olur. Bu etkili olma hali aynı zamanda –konumuz bağlamında- kültürel yeniden üretimde de rol oynar. Bizim burada esas olarak üzerinde durduğumuz, hem parti içinde ve çevresinde hem de halk kitlelerine yönelik kültürel üretimlerde, bu ideolojik yetmezliklerin, kavrayışta yaşanan sıkıntıların ortaya çıkardığı sonuçlardır.

İdeolojik olarak yeterli donanıma sahip olmak beraberinde, gerek parti içi mücadelelerde ve gerekse de düşmanla mücadelede kültürel yeniden üretimde önemli bir yer tutan şehitlerin anıları, onların mücadele pratiklerini olması gerektiği üzere bilimsel bir ele alıştan ziyade, yer yer duygusal bir şekilde ele alınmasına da yol açmıştır. KP içinde yaşanan mücadeleleri, partiden kopuşların, bilimsel temelde yeterli derecede ele alınamaması beraberinde bu tür durumlarda kültürel üretimlerde “ihanet”lerin, “arkadan hançerlemelerin” vb. olarak değerlendirilmelerine neden olmuştur. Böylelikle bu türden gelişmelerin, sadece ideolojik-politik olarak değil, kültürel yeniden üretimde KP'yi güçlendirmenin –dolayısıyla kültürel olarak da güçlendirmenin- aracı haline dönüştürülememesi sonucu daha çok duygusal bir ele alışla-tepkisel çıkışlarla yetinilmiştir.

Oysa mesele “ihanet”, “arkadan hançerleme” olmadığı gibi, KP içinde proleter ideoloji ile burjuva ideolojinin mücadelesinden ibarettir. Dolayısıyla kültürel olarak da burjuva-feodal ideolojiyle –onun etkileriyle- proleter ideolojinin mücadelesi söz konusudur. Yaşananlar tamamen sınıf mücadelesinin KP içindeki tezahürüdür ve kültürel yeniden üretimin bu gerçeğe göre ele alınması, duygusal tepkilerden ziyade ideolojik bir karşı duruşla meseleye yaklaşılması gerekir. KP içinde yaşanan mücadeleler ve bunun sonuçlarına karşı kültürel yeniden üretimlerde duygusal tepkilerle yetinmek, bu yönlü bir ele alış içinde olmak açık-

tır ki doğru değildir. Böylesi bir yetinmenin ideolojik donanımıyla ilgili olduğu, ideolojik kavrayıştaki yetersizliğin başta ideolojik alanda olmak üzere kültürel olarak da KP'yi daha da güçlendirmenin ve geliştirmenin önünde engel teşkil ettiği açıktır.

Bu türden bir ele alış aynı zamanda KP'nin yeni demokratik kültürün üretiminde darlıklar, sıkıntılar, yetmezlikler içinde olmasını da doğurmuştur. Örneğin bugün daha sarıh bir biçimde bakılmasına rağmen (halen kimi eksiklikler vardır) bir Yılmaz Güney sinemasına dair geçmişte, birlikte hareket edilebilecekken, bunun farklı kaygılarla yapılmıştıdır. Geçmişte, özellikle Y. Güney yurtdışındayken, imkanlar olduğu halde bu gerçekleştirilmemiştir.

Yılmaz Güney'in politik görüşleri bilinmektedir. İleri sürdüğü politik görüşler, KP'ye uzak görüşler değildir. Kendisinin MLM ideolojiye yaklaşımı biliniyor. Daha da önemlisi KP'nin yeni demokratik kültüre dair görüşleriyle, Yılmaz Güney'in kültür alanındaki görüşlerinde var olan benzerlik, kimi önemli noktalarda yaşanan örtüşme, onunla birlikte iş yapmanın, birlikte hareket etmenin, ülkemiz yeni demokratik kültürüne katkı sunmanın bir aracı olarak kullanılabilir. Böylesi bir olanağa rağmen Yılmaz Güney'le birlikte hareket etme, onun kültür alanındaki üretimleriyle, sinemasıyla buluşma yönlü adım atılmamıştır.

Önemli olan husus, hiç kuşkusuz ki başta sinema olmak üzere, birçok alanda kültürel anlamda Türk-Kürt uluslarından ve çeşitli milliyetlerden işçi sınıfına ve halkımıza katkısı tartışmasız olan devrimci bir sanatçının, üstelik de özellikle "Maoizm" meselesinde, kültür-sanat meselelerinde vb. KP'yle dikkat çekici bir şekilde örtüşen düşünceler taşımasına rağmen, onunla birlikte iş yapmamak, ortaya çıkan kimi olanakları, yeni demokratik kültürün üretimi açısından değerlendirmemek, meseleye "sol"dan yaklaşım, getirilen teklifi reddetmektir. Bu durum dönemin kimi kadrolarının KP'nin yeni demokratik kültürün üretimini nasıl kavradıklarına iyi bir örnek oluşturur. İdeolojik alandaki darlık (kendine güvenmeme!) hatalı kavrayış, kültürel alana da sirayet etmiş ve gerçekte KP'nin kültürel üretiminde, Yılmaz Güney gibi son derece önemli bir değerle, sağlığında birleşmenin ve yeni yeni üretimlerde bulunmanın önüne geçmiştir.

Öte yandan tüm bu eksikliklere rağmen Yılmaz Güney'in sadece sinemacı olmadığı, onun aynı zamanda "halkın sanatçısı, halkın savaşı" olduğu gerçeğinden hareketle, üretmiş olduğu çeşitli hikayeler, senaryo çalışmaları, makaleler vb. kaleme almıştır.

Tabii meseleye sadece KP ve onun çevresi açısından bakmamak gerekir. Bir dönem Yılmaz Güney adına Tohum Kültür Merkezi tarafından düzenlenen kısa film festivali ve yarışmaları gibi günümüzde de çeşitli çevrelerce Yılmaz Güney'in sineması ve onun kültürel yeniden üretimine dair çalışmalar, festivaller vb. yapılmaktadır. Her ne kadar bu tür çalışmalar doğrudan doğruya KP'yle ilgili olmasa da, halkın ileri kültürünün yeniden üretimi olarak meseleye yaklaşmak, sahiplenici olmak gerekir. Dolayısıyla bu türden çalışmalar önemlidir ve halkın ilerici kültürünün yeniden üretimi bağlamında desteklemek, olumlu değerlendirmek gerekir. Bu türden çalışmaların, festival ve etkinliklerin artmasını, burjuva-feodal kültürel yeniden üretimi ve kültürel hegemonyaya karşı halkın kültürel yeniden üretiminin desteklenmesi, ya içinde yer alıp bizzat örgütlenmesi ya da dışımızda geliyorsa da olumlu bulup katkı sunulması, propaganda edilmesi gerekir.

Bu minvalde KP kendi dışında, halkın ileri kültürünün önünü alarak ortaya konulan kültürel yeniden üretimleri de sahiplenmeli ve propaganda etmelidir. Örneğin kimi küçük burjuva devrimci örgütlenmelerin, reformist partilerin, grup ve çevrelerin, halkın kültürel üretimi bağlamında üretmiş oldukları kültürel yeniden üretimlere yaklaşım, bu kültürel üretimleri ele alış kesinlikle halk arasındaki çelişkilerin çözüm yöntemi hususunda ortaya konulan anlayış çerçevesinde olmalıdır. Bu kültürel üretimlerin ileri yanlarının, devrimi güçlendiren, halkın mücadelesini katkı sunan yanlarını alıp, geri yanlarını, proletaryaya uygun olmayan ve başta küçük burjuvazi olmak üzere diğer sınıfların çıkarlarını ifade eden yanlarını/yönlerini ret ederek-eleştirerek sahiplenmek gerekir.

XV.

"Yoldaşlar, buraya kadar, fazla zaman kaybına gerek yok, beni bırakın!"

(Halil Çakıroğlu)

KP'nin 40 yıllık mücadele tarihi içinde, 90'lı yıllar kültürel şekillenmede, yukarıda ifade

edilen “parti” olgusu önemli bir yer tutar. Halil Çakıroğlu'nun 15 Nisan 1995'te Erzincan Ke- mah'ta TC güçlerinin saldırısı sonucunda yaralan- ması ve şehit düşmeden önce yoldaşlarına vasiyeti olan “partiyi güçlendirin” sözü, dönemin kültürel şekillenmesine damgasını vuran olguyu özetler. Halil Çakıroğlu, KP'nin kendi içinde yaşamış ol- duğu darbe-tasfiye saldırısından sonra, KP'nin ya- ralarını sarması ve kendisini her anlamda yeniden örgütlemesi temennisinde bulunduğu bu saldırıda Süheyla Dağdeviren ve Munzur Keskin yoldaşla- rıyla birlikte şehit düşer. Dönem daha sonradan kendisi de şehit düşecek olan KP'nin 4. Genel Se- kreteri Mehmet Demirdağ'ın ifadesiyle “fırtınalar içinde, bıçak sırtında” olunan bir dönemdir.

KP o döneme kadar karşı karşıya kaldığı en kapsamlı tasfiye saldırısıyla mücadele etmektedir. KP'nin saflarında kır küçük burjuvazisinin sol söylemli tasfiyeci saldırısı önemli etkiler yarat- mıştır. Sadece ideolojik olarak değil, kültürel ola- rak da KP'nin saflarında ve özellikle de askeri güçleri arasında kır küçük burjuvazisinin kültürel şekillenmesinin yakıcı, bozucu ve çürütücü etki- leri ortaya çıkmıştır. KP'nin ideolojik olarak zayıf- lığı, saflarında, darbeci-tasfiyeci kültürün ortaya çıkmasına ve nihayetinde KP iradesine darbe ya- pılmasına kadar vardırılmıştır.

Özellikle 1992 yılında gerçekleştirilen 5. Kon- feransla (1. OPK) DABK tasfiyeciliğiyle gerçekle- ştirilen “Birlik”, KP'nin saflarında sadece ideolojik-politik-örgütsel olarak değil, kültürel olarak da önemli bir kırılmanın ve yıpranmanın yaşanmasının başlangıcını oluşturur. Daha sonra 6. Konferansta oportünist bir tutum olarak değer- lendirilip mahkum edilen bu “birlik” süreci, KP'nin o döneme kadar yaşamış olduğu en zorlu tarihsel sürece karşılık gelir. DABK tasfiyeciliği ile gerçekleştirilen “birlik” KP'yi bir varlık-yokluk so- runuyla karşı karşıya bırakacak kadar önemli tah- ribatlar vermiştir.

Kültürel olarak KP sadece kendi içinde ve ta- banında değil, devrimci kamuoyunda, ilerici halk nezdinde de önemli bir darbe almıştır. Bunda dar- beci-tasfiyeci saldırının fütursuz saldırıları, önünü-arkasını düşünmeden dillendirilen iddia- ları, politik olmayan yaklaşımları, deşifrasyonlar vb. etkili olmuştur. O dönemki koşullar içindeki darbeci-tasfiyeci saldırının kullanmış olduğu yön- temler, ulu orta dillendirilen apolitik söylemler sadece KP'ye değil, bu iddiaları dillendiren de

dahil olmak üzere, devrimci harekete, halkın mü- cadesine zarar vermiştir. Sadece KP'ye değil, bir bütün olarak devrimci harekete güven duygusu zedelenmiştir. Aradan yıllar geçtikten, KP'ye yö- nelik bu apolitik, gayri ciddi söylem düzeltilmiş ancak izleri mutlaka ki devam etmiştir. Dolayı- sıyla bu dönem sadece örgütsel olarak, askeri ola- rak değil, kültürel olarak da son derece önemli bir yıpranma yaşanmış, darbeci-tasfiyecilik KP'nin yıllara varan mücadele tarihinde “ilk”leri yaşama- sına hizmet etmiştir.

İlginçtir aradan yıllar geçtikten sonra, darbeci- tasfiyeciliğin günümüzdeki devamlıları, KP'ye “neden bize darbeci diyorsunuz, Kenan Evren'e bile bu kadar söylemediniz” gibi ifadelerle, döne- min politik tespitini önemsizleştirmeye çalışmış- tır. Bu durum halen KP'ye karşı yaklaşımın sağlıksızlığını göstermesi bir yana, yıllar önce ya- şanan ve KP tarafından hastalığa doğru teşhis ola- rak konulan politik bir tanımlamadan rahatsız olmak, ancak ve ancak o dönemde KP'ye yönelik dillendirilen apolitik ifadeler-tanımlamalardan da haberdar olmayan bir anlayış tarafından yazıldı- ğını gösterir.

Açıktır ki bugün açısından KP'nin darbecilik- tasfiyecilik gibi kendi dışında kalan bir anlayışla “iş” yoktur. Bugün varlığı KP'ye darbe ile gerçek- leşen, kendini politik bir organizasyon olarak ifade eden devrimci bir parti vardır. KP bu partiyi devrimci bir yapı olarak değerlendirmekte ve ta- nımlamaktadır. Ancak “izin verilirse” KP kendi- sine yönelik yıllar önce gerçekleştirilmiş bulunan bir tasfiyeci saldırıyı, “darbe” olarak tanımlasın! Açıktır ki bu tanımlama politik bir karşılığa denk gelir. Rahatsız olacak olanlar KP'ye iradesine darbe yapanlardır. Bu topraklarda darbecilğin se- vilmediği, politik olarak karşılığı olmadığı anla- mına gelmiyor. Kültürel olarak bu türden bir pratiği KP'nin tarihsel sürecinde yer edenler, bugün ondan rahatsız oluyorlarsa bu iyi bir şey- dir. Devrimcidir. Ancak bu durum geçmişte, KP'nin saflarında darbecilği, kır küçük burjuvazi- sinin sol sektör tasfiyeciliğinin yaşanmadığı, kül- türel olarak son derece kötü pratiklerin gerçekleştirilmediği ve bilhassa da KP'ye yönelik akıl almaz, apolitik, gayri ciddi tanımlama ve sı- fatların kullanılmadığı anlamına gelmiyor.

Burada bizim açımızdan önemli olan husus, darbeci-tasfiyeciliğin saldırısı değildir. Önemli olan KP'nin saflarında kır küçük burjuvazinin bu

sol sekter ideolojisinin-kültürünün etkili olabilmesidir. Temel önemde olan budur. Bu olgu bize KP'nin ideolojik olarak güçsüz düştüğünü, MLM ideolojiyi kavrayışta ve hayata uygulayışta problem yaşadığını gösterir. İdeolojik olarak güçlü olan bir KP'de bu türden saldırılar, çok fazla etkili olmaz. Hatta KP'yi eğitmesi açısından yararlı bile olabilir. Ama ideolojik olarak sorunlu bir durumdaysanız, her türden küçük burjuva, burjuva sol ve sağ sapma çizgi, proleter çizgiyi etkiler, geriletir ve zayıflatır. Kültürel olarak da KP saflarında proletaryanın yeni demokratik kültürünü değil, başta küçük burjuvazi olmak üzere, her türden akım ve anlayışın kültürel etkisi görülür. Proletaryaya ait olmayan kültürel yeniden üretimler söz konusu olur.

1992 yılında gerçekleştirilen "oportünist birlik" ve sonrasında yaşananlar, bir yönüyle bununla ilgilidir.

Burada temel sorun DABK tasfiyeciliği değildir. Ya da bir hata olmakla birlikte kendini DABK olarak ifade eden sol sekter tasfiyeci anlayışla "oportünist bir birlik" gerçekleştirmek değildir. Nihayetinde bu durum KP'nin dışındaki bir gücü yetersiz değerlendirmesiyle, onun tasfiyeci-oportünist yönünü görmemesiyle ya da en "iyimser" ifadeyle "birlik" kaygısıyla hareket edip, hata yapmasıyla açıklanabilir. Sonuçta iyi niyetli yaklaşımların sınıf mücadelesinde yeri olmadığını, kısa bir süre sonra yaşananlar net olarak ortaya koymuştur. Bu noktada asıl sorun KP'dedir! KP'nin MLM'yi kavrayışta yaşamış olduğu yetmezlikler, gerilikler beraberinde bu türden proletaryaya ait olmayan sapma ve çizgileri doğru bir biçimde ele alıp KP'yi ve dolayısıyla da ideolojik formasyonunu güçlendirecek tarzda ele almamak, bu türden sapma ve çizgileri yok etmek üzere kavrayamamak ile ilgilidir. Kuşkusuz ki bu ideolojik bir geriliğe, yetmezliğe, MLM bilimi tam olarak kavrayamamaya işaret eder.

Hiçbir şekilde akıldan çıkarmamak gerekir ki, KP içinde ortaya çıkan, yaşanan her pratiğin, her gelişmenin iki çizgi mücadelesi ile ilişkisi vardır. KP'nin mücadele tarihi boyunca ortaya konulan pratiklerin, düşüncelerin, kararların vb. "iki çizgi mücadelesi"nde de bir karşılığı bulunur. Geçmişte yaşanan, şu anda ve gelecekte yaşanacak olan da budur. Bu durum aynı zamanda kültürel şekillenişe, kültürel yeniden üretime de damgasını vurur.

Son dönemde devrimci bir partinin KP'ye yönelik "birlik" çağrılarını nedeniyle gittikçe altı boşaltılan, yanlış kavranılmasına zemin sunulan "iki çizgi mücadelesi", "özel türden" bir mücadeledir! Bu mücadele öyle her aklına gelenin, her canı isteyen gerçeğe göre bir türden mücadele değildir. En başından "iki çizgi"den bahsedildiğinde doğal olarak bir bütünden yani bir KP'nin iki tarafından bahsedilmektedir. Bu mücadele "aynı zeminde", bir parti içinde ya da KP'lerini kapsayan bir yapı içinde gerçekleşebilir. Başka bir türlü savunu "elmalarla elmaları değil, armutlarla elmaları" karıştıran, "sapla-samanı ayıklayamayan" bir bakış açısının ürünüdür. Bu nedenle doğru bir yaklaşım barındırmaz. Bir yerde iki çizgi mücadelesinden bahsedilecekse önce birlik olunmalı, bir bütün olunmalı, sonra bu mücadeleden bahsedilmelidir. Başka türlü bir yaklaşım, sonuçsuz, boş belki hoş bir fikir teatisinden, uzaktan uzağa "davul çalmaktan" başka bir anlam taşımaz. Üstelik bu türden bir politik çalışma kültürel olarak da ortaya iyi ürünler çıkarmaz. Bunun sayısız örneklerini görmek için çok uzaklara gitmeye gerek yok.

İki çizgi mücadelesinin aynı bütün içinde verilen özel türden bir mücadele olması, beraberinde bu mücadelenin sadece belli zamanlara ya da belli gruplara, kişilere ait bir mücadele olmadığını, KP'nin ortaya çıkışı, gelişimi ve sınıf mücadelesi içindeki varlığıyla doğrudan doğruya ilişkili olması gerçekliğiyle karakterize olur. Bilimsel olarak bu böyledir. KP'nin gelişiminin ana özelliğidir. Bu mücadele KP içinde farklı biçimlerde ortaya çıkabilir ve KP var olduğu müddetçe de yaşanır. KP içinde yaşanan sorunların, ortaya çıkan tavırların, kararların, düşüncelerin vb. her şeyin iki çizgi mücadelesi ile ilişkili olması bize, kültürel olarak da yapılan yeniden üretimlerin, iki çizgiyle ilintili olduğunu gösterir. KP'nin saflarında yaşanan kültürel yeniden üretimler de doğrudan doğruya, KP içinde var olan iki çizginin damgasını taşır.

Bu noktada kültürel olarak dikkat edilmesi gereken husus, tıpkı KP'nin kendi içinde iki çizgiye yaklaşımında olduğu gibidir. KP'nin 40 yıllık mücadele tarihinde bugün bilince çıkarmış olduğu gerçek, onun içinde ortaya çıkan yaklaşımların, anlayışların, tavırların vb. kültürel yeniden üretimlerin sistemleşmiş çizgi ya da sapma olması, bunların iki çizgi mücadelesinden ayrı

olarak değerlendirilmesini getirmez. Tam aksine KP içinde en küçük tavırların, sapma da olsa her fikrin, burjuva çizgiyle ilişkili olduğu gerçeğinden hareket etmek gerekir. Dolayısıyla KP'nin içinde proleter kültürün, yeni demokratik kültürün dışında her kültürel yeniden üretimin, burjuva-feodal kültürle bir ilişkisi vardır. Nasıl ki KP'nin içinde sapma da olsa bu türden burjuva çizgiyle ilişki içinde olan gelişmelerin düzeltilebilir olmasının tek koşulunun proleter çizginin geliştirilmesinden geçmesinde olduğu gibi, KP'nin içine sirayet eden her türden burjuva-feodal kültürel yeniden üretimlerin, tavır ve davranışların "ilacı" proleter kültürün yeniden üretilmesidir.

Öte yandan, şunu da vurgulayalım. KP içinde ortaya çıkan, sapma ya da çizgilerin proleter çizgiyi güçlendirmek için doğru bir şekilde ele alınması son derece önemlidir. KP içinde bu türden gelişmeler adeta birer "aş" gibi ele alınmalıdır. Eğer doğru bir şekilde ele alınmazsa bu türden sapma ya da çizgilerin, proleter çizgiyi zayıflatması kaçınılmazdır. KP'nin içinde burjuva çizgiye karşı gerçekleştirilen mücadelelerde yapılan hatalar, ciddi yenilgilere, gerilemelere yol açabilir. Nitekim KP'nin 40 yıllık mücadele tarihinde yanlış yönelimleri, kararları, başarısız dönemleri vb. iki çizgi mücadelesindeki yetmezliklerinin, yanlışlarının ürünü olarak ortaya çıkmıştır. KP içinde yaşanan bütün olumsuzluklar, yanlışlıklar, hatalı kararlar ve illaki de proletaryaya ait olmayan kültürel üretimler, burjuva-feodal çizginin etkisiyle oluşmuştur.

Sonuçta KP içinde baş gösteren bu türden proleter ideolojiye ait olmayan sapma ve çizgiler, beraberinde kültürel olarak da, KP içinde "Partizan kültürüne" uygun olmayan, yeni demokratik kültürü değil de, başka kültürel şekillenişleri var ederler. Bu türden kültürel yeniden üretimlerle mücadele etmenin yolu, meseleyi kestirip atmak değildir. Tıpkı KP içinde proleter çizginin hakim kılınması için, her türlü burjuva çizgi ve sapmanın yok edilmek üzere kavranması gibi, KP saflarında uç veren bu kültürel şekillenişler de yok edilmek üzere kavranır. KP saflarında proleter kültürün hakim kılınması, ideolojik tahakkümün kurulmasıyla, proleter çizginin tesisıyla gerçekleştirilir. KP saflarında proleter çizgi hakim kılındığı oranda, MLM bilimi kavrandığı oranda, her türden burjuva-feodal kültürel üretimin yerini,

proleter kültürün alması söz konusu olur.

Kabul edilmelidir ki 40 yıllık mücadele tarihinde KP bu noktada iyi bir sınav vermemiştir. KP'de ortaya çıkan irili-ufaklı birçok hizip, gerçekte burjuva çizgilerin ürünü olarak, KP'ye çok fazla zarar veremeyecek, tam aksine proleter çizginin güçlendirilmesi bağlamında kötü öğretmenler olarak iyi birer malzeme olacakken, MLM'nin yetersiz kavranışıyla birlikte bu türden gelişmeler KP'ye haddinden fazla zarar vermişlerdir. Daha önce değinmiş olduğumuz üzere KP'nin 40 yıllık mücadele tarihinde yaşanan, 1976 Koordinasyon Komitesi hizbinin parti tasfiyeciliğine dönüşen "darbe"sinden, 1987'de DABK sol sekter tasfiyeciliğine, oradan ise 1994 yılında yaşanan darbe-tasfiye saldırısına kadar yaşanan somut gerçekler bize bunu gösteriyor. Yine kabul edilmelidir ki, bu türden KP karşıtı burjuva çizginin etkisinde kalan ve giderek KP'yi tasfiyeye dönüşen saldırıların –temelde doğru ele alınmakla birlikte- yeterli derecede karşılanamaması beraberinde KP'ye haddinden fazla zarar vermiştir. Üstelik bu durum beraberinde KP'ye yönelik, devrimci çevrelerde, halkın ileri kesimlerinde, haksız bir tanımlamayla "bölünme kültürü"ne sahip olmakla değerlendirilmesini getirmiştir.

Günümüzde halkın ileri kesimlerinin "Partizancı" denildiğinde aklına gelen ya da çeşitli vesilelerle yapılan değerlendirmelere konu olan "ayrılıp birleşen gruplar" algısı tamamen yersiz değildir. Geçmişte KP'nin MLM bilimini kavrayışında yaşadığı sorunlar, KP içinde çıkan sapma da dahil her türlü burjuva çizginin ürünü olarak ortaya çıkan gelişmeler, proleter çizgiyi güçlendirmek bir yana, tam tersine doğru bir temelde ele alınamaması sonucunda, KP'den kopuşların uzun süre hem KP'nin gündeminde, hem de halkın gündeminde yer almasına neden olmuş, gündemi meşgul etmiştir. Bu durum ise beraberinde halkın KP'ye bakışında sürekli kopmaların, ayrılımların yaşandığı bir yapı olarak algılanmasına neden olmuştur.

Şunu özellikle vurgulamamız gerekir. Burada bahsini ettiğimiz husus "dışarıdan" böyle bir algı var, KP'ye bakışta "bunlar sürekli bölünüyor" diye değerlendiriliyor, o nedenle KP'nin kendi içindeki "iki çizgi mücadelesi" anlayışı yanlışır demiyoruz. Biliniyor ki bu türden temelsiz eleştiriler, bilimin karşısına dikilişler bulunuyor. Bu türden iddialarda bulunanların kendileri de

dönem dönem kopuşlarla, ayrılıklarla karşılaş- tıklarında bunu açıklamakta zorlanıyorlar. KP açısından parti içi mücadele ideolojik bir mesele olduğu kadar aynı zamanda kültürel bir kavrayışa da işaret eder. Bunun bugüne kadar tam anlamıyla hayata geçirilememiş olması, pratikte kimi sorunların yaşanması, kavrayış yetersizlikleriyle ilgilidir. Bu nedenledir ki KP hem kendi içinde, hem de taraftarlarında kültürel bir şekilleniş olarak, halk arasındaki çelişkileri çözmede belli bir birikime sahiptir. 40 yıllık mücadele tarihi buna fazlasıyla tanıktır. Unutmamak gerekir ki KP içinde iki çizgi mücadelesi her ne olursa olsun KP içinde bir grubu sonuna kadar partide tutma anlayışı demek değildir. Böyle bir ele alış KP ilkelerini göz ardı etmek anlamına gelir. İlkel sorunlar KP'nin birliği ile ilgili sorunlardır.

Başkan Mao, bu noktada bize yeteri kadar fikir veriyor: “*Her türlü klik ve hizip mutlaka saf dışı edilmelidir. Esas mesele, onların kendilerini düzeltmeleri, fikirlerini uyumlu bir hale getirmeleri ve bizimle birleşmeleridir.*”(17) Ve yine Mao: “*Çizgi meseleleri, ilke meseleleri söz konusu olduğunda işi sıkı tutarım ve asla gevşetmem. Önemli ilke meselelerinde taviz vermem.*”(18) diyerek KP'nin bu noktadaki görüşlerine referans oluşturmuştur.

Ancak şunu da vurgulamak gerekir. Partinin geçmişinde, proleter ideolojiye ait olmayan, bu anlamıyla proleter kültürle, yeni demokratik kültürle ilgisi olmayan pratikler, yeniden üretimler de yaşanmıştır. Bu durumu tespit etmek gerekir. Kültürel olarak bu türden pratiklerin uç vermiş olmasının, proletaryaya ve halka yabancı kimi pratiklerin yaşanmasının nedenini ideolojik yetmezlikler, kavrayışsızlıklar olarak ifade etmek demek, örneğin KP'de yaşanan bu türden burjuva-feodal kültürel yeniden üretimlerin DABK ya da darbeci-tasfiyecilik olmadığını, bu türden tasfiyeci çizgilerin, burjuva-feodal kültürel üretimlerle, KP içinde etkili olabilmesinin nedeninin, **asıl olarak buna zemin sunan KP'nin kendi duruşu olduğunu akıldan çıkartmak gerekir.** KP saflarında her türlü burjuva çizgisinin etkili olması, proleter çizgiyi tam olarak hayata geçirmemekle ilgilidir. Mesele kesinlikle içseldir, dışsal değildir.

KP'yi ilgilendiren her şeyin ilk önce onunla ilgili olması, meseleleri kendi dünya görüşü olan MLM bilimi ile kavraması zorunluluğu berabe-

rinde kendi dışında gelişen ve KP'nin saflarını etkilemesi ihtimali olan ya da etkileyen gelişmeleri de ilk önce kendi içinde değerlendirmesini şart koşar. KP'nin dışında yaşanan gelişmelerin kültürel olarak KP'yi etkilemesi, tabanını şekillendirmesi vb. tamamen KP'nin tutumuyla ilgilidir. Bu türden proletaryaya ait olmayan ama halkın kültürel üretimleri olarak değerlendirebileceğimiz gelişmeler, kültürel yeniden üretimlere dikkatli yaklaşmak ve özellikle bazılarını düşmanca olmasa bile hassas yaklaşmak gerekir.

XVI.

“*Devrimin atak, bilgili ve fedakar kadroları olalım!*” (M. Demirdağ)

KP'nin '90'lı yılların ikinci yarısından itibaren M. Demirdağ KP içinde yaşanan sol tasfiyeciliğe ve hemen ardından gelişen sağ tasfiyeciliğe karşı MLM biliminin savunulmasında önemli bir rol oynamıştır. KP'nin kendi içinde yaşadığı kültürel olarak da proletaryaya ait olmayan yeniden üretimler, M. Demirdağ'ın önderliğindeki MLM kadrolar ve militanlar tarafından pratikleştirilen kültürel üretimlerle önemli oranda geriletilmiştir. KP '90'lı yılların ortalarında yaşamış olduğu “bıçak sırtında, fırtınalar içinde”ki dağları-zirveleri hedefleyen zorlu yürüyüşünde, KP'yi ilkeleri üzerinde yeniden ayakları üzerine dikmiştir. KP'nin ilkeleri üzerinde, yeniden ayağa kalkması demek, kültürel anlamda, daha kuruluş döneminde temelleri atılan kültürel yeniden üretimin yaşamsallaştırılması demektir.

KP, M. Demirdağ'ın yazılarında da işaret ettiği üzere, yüzünü kitlelerin mücadelesine döndüğü, silahlı mücadeleyi pratikleştirdiği oranda, kendisine yönelik sol ve sağ tasfiyeciliği bertaraf edebilmiştir. Bu döneme ilişkin belgeler yayımlanmıştır.(19)

'90'lı ve 2000'li yıllara dair kültürel yeniden üretim konusunda değinilmesi gereken önemli hususlardan bir tanesi de, bu alanda –kültürel-kurumlaşma adına atılan kimi adımlardır. İlk girişimlerin, KP içinde yaşanan “darbe-tasfiye” saldırısı sonucunda akamete uğramasından sonra, yeniden yapılan girişimlerle, kitlelerin seferber edilmesiyle, kurumlaşma noktasında adım atılmış, kültür kurumu kurulmuştur. Kuruluşunun ilk dönemlerinde belli bir çekim merkezini oluşturan kurum, kimi olumlu pratiklerin gerçekleştirilmesinde ve kimi bölgelere şubeler

açmasına rağmen, belli bir zaman sonra kendini tekrara düşmüş ve yeniden üretim konusunda sıkıntılar yaşamıştır. Var olan üretimler, genelde belirli günlerde, takvimsel eylemlerin-üretimlerin yapılması gerçekleştirilmesine yol açmıştır. Kendini tekrar eden ve bu anlamıyla yeni üretimlerde bulunmaktan ziyade eldekini tüketen bir pozisyona düşen kurum iradi bir müdahaleyle kapatılmıştır.

KP açısından bu deneyim de önemlidir. Meselenin sadece bir kurum açmakta olmadığı, önemli olanın bu türden kurumların hem KP'yi hem de halkın ileri kültürünü yeniden üretme bağlamında ele alınması gerektiği bir kez daha ortaya çıkmıştır. Bu vesileyle hiçbir pratik tecrübe değersiz değildir. Geçmişte bu alanda yaşanan deneyimler, gelecekteki pratik açısından son derece önem taşır. Her şeyden önce KP'nin kültür alanında da temel sorununun ideolojik bir kavrayışa, KP kitesinin ve halkın kültürel üretiminin, doğru temelde ele alınıp, yeniden üretilmesinde, temel meselenin bu alanda MLM bilimini uygulayacak kadrolara, militanlara bağlı olarak şekilleneceğini unutmamak gerekiyor. KP'nin bu alanda belirleyeceği politikayla birlikte yeni adımlar atması zor değildir.

Önemli olan bu adımların, kendini yeniden üreterek, sınıf mücadelesine katkı sunabilmesidir. Geleceğe dair kültürel yeniden üretimlerin gerçekleştirilmesidir. Eğer bu yapılmıyor, bu tür merkezler, kitlelerin eğitilmesinde, dönüştürülmesinde ve sınıf mücadelesine katılmasında araç olarak kullanılmıyorsa, tam aksine kimi zorluklar içinde –devrimci mücadele içinde hangi kurumlar zorluk içinde değil ki?- kendi yağında kavrulur bir pozisyondaysa, güçleri esastaki yaklaşımı içinde değerlendirmek daha doğrudur.

KP'nin 40 yıllık mücadele tarihinde, önemli bir tecrübe olarak, kültür çalışmaları, yine de belli değerlerin yaratılmasına ön ayak olmuştur. Bunlardan ilk akla geleni, Ölüm Oruçlarını anlatan belgesel “Su Damlasına Sığdırılan Yaşam”dır.(20) Bunun dışına kültür merkezi birçok çalışmaya imza atmış, çeşitli kurslarla, önemli sayıda kitleye ulaşmıştır. Gelenekselleştirdiği gece ve pikniklerle, kapalı toplantılarla vb. binlerce kişiye ulaşmada hatırı sayılır bir başarı elde etmiştir. Örneğin tiyatro alanında “Ben Ulrike Bağırıyorum” adlı oyun ya da “Pir Sultan Abdal” adlı tiyatro gösterileri vb. bazılarından-

dır. Tüm bu çalışmalar ve kültürel yeniden üretimler, bu alanda da şu veya bu şekilde, eksik ya da fazla belli bir üretimin yapıldığına, kitlelerle diyalog kurulduğuna işaret eder. Ancak mesele devrimci bir kurum açısından, devrimci kültürün yeniden üretilmesi açısından sadece bununla sınırlı değildir.

Kültürel yeniden üretim, kitleleri bilinçlendirip, sınıf mücadelesine kattığında anlam kazanır. İşçi sınıfını, emekçi halkı kendi sınıf çıkarları doğrultusunda eğitip bilinçlendirip, mücadeleye sevk etmeyen bir kültürel yeniden üretim, “hoşça vakit” geçirmekten öteye gitmez. Aslında bu gerçeklik sadece sanat alanına ilişkin kültürel yeniden üretimlerle ilgili değildir. Bir bütün olarak devrimci pratiğin sonucu var edilen kültürel yeniden üretim de buna dahildir. Amaçsız, hedefsiz, plansız, devrimci pratik yapılmayacağı, yapıldığı iddia olunan pratiğin de “kendiliğinden” bir ürün ortaya çıkardığı açıktır.

Öte yandan kültürel yeniden üretimlerin sadece ve sadece adı “kültür merkezi” olan mekanlarda gerçekleştirileceği yanlıgisına da düşmemek gerekiyor. Devrimciler, bir aracı, yararlı ve işlevli olduğu zaman kullanırlar. İlkesel temelde yanlış olmayan her aracı mücadelenin gelişimi açısından kullanırlar. Kültürel yeniden üretimin adı “kültür merkezi” olan kurumlarda gerçekleştirilmesinin şart olduğu yaklaşımı, devrimci kültür üretiminin, yeni demokratik kültürün, kitlelerin bulunduğu her yerde, sınıf mücadelesi içinde var edileceğini göz ardı etmektir. Bu türden kurumlaşmaların yararlı olacağı, yeni demokratik kültürün üretiminde rol oynayacağını ifade etmekle birlikte, asıl belirleyici olanın politik yaklaşım olduğu ve meselenin “kurum”dan ziyade, bu aracın nasıl kullanıldığına düğümlendiği ortadadır.

KP'nin 40 yıllık mücadele tarihinde, çalışma bölgelerinin kültürel yeniden üretimde önemli roller oynadığı, KP kadro ve militanlarının kitlelerle kurdukları ilişkide, kültürel yeniden üretimin etkili olduğu ortadadır. KP açısından kültürel yeniden üretimde önemli roller oynayan bir çalışma alanının da yurtdışı olduğunu ifade etmemiz gerekir. KP'nin ülkemiz topraklarında kurulmasıyla birlikte yurtdışında da atılan adımlar, karşılığında bu alanda da belli bir kültürel üretimin, birikimin ve değer yaratımının ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Yurtdışı alanının kendine has, ülkedeki koşullardan farklı yapısı biliniyor. En basitinden, bu alanlardan Avrupa'nın emperyalist-kapitalist sistemin önemli merkezlerinden olması, bu farklılığın temelini oluşturur. KP'nin bu alanlarda faaliyeti bu özgünlükleri dikkate alınarak gerçekleştirilir. Uluslararası komünist hareket ve devrimci hareketler açısından kapsamlı bir alan olan "mültecilik", "göçmenlik" vb. kavramlar, KP'nin kültürel yeniden üretiminde şu veya bu oranda etkili olmuştur. Biz burada uzun uzadıya bu alanda geçmişten günümüze yaşanan kültürel yeniden üretimlere değinmeyeceğiz. Bu apayrı ve daha kapsamlı bir çalışmanın ürünü olabilir. Burada ifade edeceğimiz KP'nin mücadele tarihinde bu alanda da kültürel yeniden üretimde son derece önemli çalışmalar gerçekleştirildiği, bilhassa da kitle örgütlerinde, derneklerde, bu türden yeniden üretimlerde bulunduğu belirtmek gerekir.

Bilhassa da KP açısından tarihsel önemde olan günler, dönemlerde bu alanda yapılan çalışmalar, faaliyetler, uluslararası alanda kardeş parti ve örgütlerle kurulan ilişkilerde, ülkemiz kültürel üretimlerinin, işçi sınıfının ve emekçi halkımızın tarihsel birikimlerinin yansıtılması vb. açılarından önem taşırlar. Bu anlamıyla bu alanda yapılan çalışmalar –diğer konularda da olduğu gibi- kültürel yeniden üretimlerde de KP açısından değerlidir.

Bu alana ilişkin, belki de ifade edilebilecek husus, günümüzde iletişimin ve olanakların daha da artmasına paralel olarak, kitle örgütlerinin, gençlik örgütlerinin düzenlemiş olduğu kültürel çalışmaların, festival vb. etkinliklerin ülke ile daha sıkı bir ilişki içinde gerçekleştirilmesi olabilir. Örneğin gençlik alanına ilişkin gerçekleştirilen kültür-sanat festivalinin, geleneksel hale dönüşen bu etkinliklerin, ülke içindeki faaliyetlerle daha eşgüdümlü yapılması gündeme gelebilir. Özellikle merkezi olarak düzenlenen etkinliklerde sadece ülkeden çeşitli sanatçıların davet edilmesi değil, bu alana yönelik daha kapsamlı bir politika oluşturarak, gençlik içerisinde "yarışmaların" yaygınlaştırılması ve bu türden kültürel yeniden üretimlerin teşvik edilmesi gerçekleştirilebilir.

Tüm bu ve benzeri çalışmalar, farklı farklı alanların kültürel yeniden üretimlerinin, tek bir potada bütünleştirilmesi ve yeni demokratik kül-

türün üretilmesi, KP'nin politik yönelimiyle gerçekleştirilecek meseleler olduğu için, her alanın kendine ait kendine has özelliklerinden hareketle kültürel yeniden üretimler olacağı için bizlerin burada ayrıntılara girme durumumuz olamaz. Burada ifade edebileceğimiz sadece genel bir yaklaşımdır.

KP'nin mücadele tarihi bize öğretiyor ki, KP'nin kültürel yeniden üretimlerinin zenginleştiği, arttığı dönemler, kitlelerle sıkı ilişki kurduğu, kitlelerin şu veya bu biçimde de olsa sınıf mücadelesi içinde yer aldığı bu mücadeleleri çeşitli biçim ve içeriklerde silahlı mücadele pratiğiyle birleştirebildiği oranda yaşanmıştır. Yurtdışı da dahil olmak üzere KP'nin faaliyet yürüttüğü tüm alanlarda gözlemlenen, pratikten teorize edilen ders budur.

40. mücadele yılına giren KP, bugün gelinen aşamada; az ya da çok, şu veya bu oranda kendini kültürel olarak yeniden üretebilmektedir. Böylesine bir durum, 40. mücadele yılına girerken, ülkemiz topraklarında sınıf mücadelesini illegal koşullarda ve silahlı mücadeleyi temel alan bir anlayış açısından küçümsenecek bir olgu değildir. Bu bir başarıya da işaret eder. KP 40. mücadele yılında halen bu topraklarda varlığını devam ettiriyor ve sınıf mücadelesine müdahil olmak adına kültürel yeniden üretimlerini gerçekleştiriyorsa, bu durum ülkemiz topraklarındaki derin köklerine işaret eder. KP'nin ülkemiz sınıf mücadelesine daha etkili müdahalesi arzu edilendir. 40 yıllık mücadele geleneğiyle, ödenen bedellerle birlikte hesap edildiğinde vb. olunması gereken yerde/durumda olmadığı ortadadır. Bu duruma ilişkin KP'nin kendi değerlendirmeleri vardır. Bizler açısından bu çalışmada ifade edilecek olan KP'nin 40. mücadele yılına girerken, bu ülke topraklarında kültürel yeniden üretimlerini gerçekleştirmeye devam ediyor olmasıdır.

Bu duruma dair "dışarıdan" bir gözlemler ifade etmek; KP ile doğrudan bir ilişki içinde olmayan bir akademisyenin bir etkinlikte yapmış olduğu şu konuşmayı aktarmak yararlı olur: "... *Hozat Belediyesi'nin düzenlediği festival sürecinde diasporadan çok farklı görüntü içerisinde gençler, Avrupa'dan gelenlerle birlikte festival alanında kendi gençlik alt kültürünün özellikleriyle karşımıza çıkar. Örneğin Punk giyimiyle elinde Partizan pankartı taşıyan gençler karşı-*

muza çıkıyor. Bu benim açımdan çok sevimli bir görüntü. Bunun tabii ki tartışılması, sorgulanması gereken yönü var. Bu renklilik ve canlılığın üzerinde durmak lazım. İbrahim Kaypakkaya görüşünde bir sosyalist siyasetin çok etkili bir şekilde varlığını sürdürdüğü, bu birikimin taşındığı, hem ideolojik giderek de mitolojik noktalara vardığı ama sonuçta bilge hayatının da bir parçası olduğu durumda, kültürel parçası olma özelliğini sürdürdüğü bu coğrafyayı konuşmak, konuşulanları dinlemek keyif verici.”(21)

(1) İbrahim Kaypakkaya, Nisan 1972; Umut Yayıncılık, 2004, 2. Basım, Sayfa 180

(2) A. Gramsci, Hapishane Defterleri, Sf: 151

(3) K. Marks, F. Engels, “Alman İdeolojisi”; K. Marks, “Felsefenin Sefaleti”, “Grundrisse”; ya da Lenin’in makaleleri; hakeza Mao Zedung’un Kültür ve Sanat üzerine yazdıkları ilk akla gelenlerdendir.

(4) Umut Yayıncılık, Seçme Yazılar I, Eylül 1993, Sf. 93

(5) Umut Yayıncılık, sf 61, Nisan 2004

(6) Mao Zedung, Kızıl Kitap, Umut Yayıncılık, 1993

(7) PŞTA’nın 2012 Ocak ayı Parti ve Devrim Şehitleri Anma Haftası vesilesiyle Urfa-Siverek’te yapmış oldukları aile ziyaretlerinde dile getirilen bir söz. Özgür Gelecek, sayı 25, sf: 28

(8) Saklanmaya Çalışılan Bir Meşale; İbrahim Kaypakkaya, Umut Yayıncılık, Ocak 2003/Nisan 2008

(9) Erdoğan Şenci, “İz”, Yıldız Kitaplar; “Fırar”, Yıldız Kitaplar

(10) Ali Taşyapan, Duvarın İki Yakası, El Yayınları

(11) 11 Temel ilke için bakınız: İ. Kaypakkaya, Seçme Yazılar, Umut Yayıncılık, Nisan 2004, Sf 359-360

(12) Kim unutabilir ki “Hammal Ali Emmiyi”? Ya da halkın bilincinden silinebilir mi “Bizde hesapları namlular sorar, halkın yarasını sarmaz Ankara” dizelerini. Açıktır ki bu eserler KP’nin kültürel üretimine aittir. Bu konuda bakınız İşçi-köylü gazetesinin 10-23 Mart 2006 tarihli 43. sayısında Ozan Emekçi ile ilgili yayımlanan yazı.

(13) II. MK, 5. Toplantı Raporundan

(14) Nazım Hikmet, Hapiste Yatacak Olan Bazı Öğütler, YKY, Sf 934

(15) Nazım Hikmet, Kerem Gibi, Sf 209

(16) Cemal Şener, Bihalayık Evladı Kerbelayık, Ant Yayınları, İstanbul 1995, Sf 10-12

(17) Mao Zedung, Seçme Eserler, 24 Ekim 1966, sf 359

(18) Mao Zedung, Seçme Eserler, 12 Eylül 1971, Sf 360

(19) Bakınız Belgelerle TKP/ML, 3. Cilt, Umut Yayıncılık, 2001

(20) Su Damlasına Sığdırılan Yaşam, Yönetmen: Ümit Elçi, 2001, Tohum Kültür Merkezi

(21) Prof. Dr. Tayfun Ataş; H. Günlüğü, 10-20 Aralık 2011, Sf 18, Sayı 34, Yerel Belediyecilik üzerine bir konuşmadan.

Bir düşünce okuma çalışması: NEPAL DEVRİMİ BAŞI DÖNMEK, BAŞA DÖNMEK

Nepal’de son 6 yıl içerisinde izlenen politikada yukarıda sözünü ettiğimiz bütün marksist kavramlar revizyondan geçirilmiştir. Neredeyse bire bir örtüşen savunu ve pratikler karşısında daha 10-15 yıl öncesine kadar tam aksi yönde yorum ve değerlendirme yapanlar büyük bir açmaza düşmüşlerdir. Başkan Prachanda’nın eski revizyonist ve reformistler hakkında söyledikleri, geçmişten günümüze gönderilmiş mektuplar gibidir.

Mao Zedung yoldaşın ölümünü takip eden süreçte, Stalin yoldaşın ardından yaşananlara benzer biçimde parti ve devlet iktidarını ele geçiren modern revizyonizmin, proleter dünya devrimi cephesine indirdiği darbelerle ciddi yaralar alan Uluslararası Komünist Hareket; ülkemizin de aralarında bulunduğu bir dizi savaş ve mücadele pratiğinden ciddi boyutlarda beslenmesine karşın, emperyalizmin 90’lı yıllarda ivmelenen ideolojik saldırılarına göğüs germeyi esas olarak başaramamış bulunmaktadır.

Bu sert dalgalara karşı koyuşun yeterli temelde örgütlenemediği koşullarda, sürecin aktörleri olarak sahne alan komünist güçler savaş kazasız belasız atlatamamış, bir kısmı alabora olurken bir bölümü karşı kıyılara savrulmuş, en “şanslı” olanlar ise hayatta kalmayı başarı olarak tanımlamışlardır. Buna istisna teşkil eden çıkışları, isabetli çözümler ve doğru politikalar üzerinden halk savaşlarını geliştirerek gösterenlerin geldiği aşamada, bazıları için fırtınaya yakalanmadan ilerlemenin yine mümkün olamadığı

görülmektedir.

Karşı-devrim saldırılarının en güçlü dalgalarını sınıf mücadelesinin kendisidir. Çelişki alanlarının hemen tümünde kaçınılmaz biçimde yoğunlaşan çatışmaların yükselen ateşi, emperyalistlerin örtmeye çalıştığı perdeleri kavurmuş, örtmeye çalıştığı çitleri paramparça etmiştir. Bunun komünist öncüyü sahneye çıkardığı alanlarda yaralar sarılmaya çalışılırken, taze kuvvetler içerisinden filizlenen yeni aktörler, geleneğin misyonunu sahiplenmek için yeni hamleler geliştirmekte gecikmemişlerdir. Proleter dünya devrimi sahipsiz değildir. İçinde bulunduğumuz süreci yeniden doğru bir rotaya oturtmak, her şeye karşın mümkündür ve mümkün olacaktır.

Yakın tarihin halk savaş deneyleri içerisinde en önemli yenilgi ve beraberindeki savrulmuş Gonzalo önderliğindeki PKP’de yaşanmış, Peru devrimi ciddi ilerlemeler kaydetmesine karşın savaş son aşamaya taşıyamamıştır. Sorunu, önderliğin darbe almasına neden olan pratik ve taktik konularda, hatta politik yaklaşımlarda arayanlar, ger-

çeği görme imkânını dışlamaktadır. Esaret koşullarıyla beraber önderlik mekanizmasının devrim ve halk savaşına dair yaptığı değerlendirmeler ile açığa serilen gerçeklik, MLM biliminin temellerini oluşturan çözümleme yöntemleri (felsefesi) ve ana parametrelerini oluşturan yaklaşım esaslarından uzak düşme/sapma halini işaret etmektedir.

Durum, bu yazının esas konusunu oluşturan Nepal devrim sürecinde de kendini göstermektedir. Ama daha önemlisi, sorun, UKH'in çeşitli bileşenleri açısından da benzer tehlikeleri üretmekte, Marksist ideolojinin özümsemesi ve pratikleştirilmesi açısından ciddi derecede olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Bir eylem kılavuzu olarak Marksist ideoloji, her şeyden önce felsefi, yani düşünüş mantığı/yöntemi olarak doğru biçimde anlaşılmalı, bu yaklaşım esasıyla belirlendiği sınıf mücadelesine dair yasalarıyla kavranmalı ve nihayet politik arenaya aktarılmalı durumundadır.

Gerçeğin olgulardan çıkarılması gerekmektedir ama önce bunun nasıl başarılacağı üzerinde durulmalıdır. Elinde/kavrayışında buna dair doğru analiz metotları olmayanın, gerçeğe ulaşma şansının bulunmadığı ortadadır. Diyalektiğin materyalist karakteri, iktisadi, toplumsal ve politik yasaların doğru kavranışına bağlı olarak şekillenmektedir. Marksizm dogmalar yığını değildir ama günümüz sisteminin şifrelerini çözümleyen bir bilimi ifade etmekle, geçerliliği ve doğruluğu kanıtlanmış bir dizi tez ve tespiti içermektedir. Bunlarla oluşturduğu temel sayesinde çağımızda da yol gösterici ve yol açıcı bir anahtar olma işlevini yüklenmiştir. Eskimeyen özü, değişimi açıklama kudreti, gelişime açık yapısı sayesinde ışığı sönmekte, rehberlik misyonu devam etmektedir.

Sorun elbette kavrama-anlama eksenli yorumlanıp, değerlendirme bunun sonucu oluşturulamaz. Bir boyutu oluşturan teknik ve bu bağlamda ustalaşma, esasa rengini veren sınıfsal olgudan kopuk değildir. Düşünce, ayağın basılı olduğu zeminin ürünüdür. Çelişkinin yarattığı devrimin sonucu biçimlenen düşünce, buradaki sınıfsal çatışmanın yansımasıdır. Dışsal faktörleri ön planda tutan bütün yaklaşımlar, farkına bile varamadan batığın anaföründe kalmışlardır. Durumu açıklamakta düşülen yanlışın asıl faturasını kendisinin ödeyeceğinin farkında olmama hali trajiktir.

Nepal'deki sürecin geldiği aşamayı sağlıklı de-

ğerlendirebilmek için filmi biraz daha geriye sarmaya ihtiyaç vardır. Önce yakın döneme ait gelişmelerin, proletarya partisi tarafından bir karar özeti bağlamında nasıl değerlendirildiğini hatırlamakta fayda olduğunu düşünüyoruz:

“Maoist komünistlerin halk savaşı mücadelesinde iktidarı almaya en yakın oldukları ülke Nepal'deki gelişmeler, bilindiği gibi BNKP-M (2009 Ocak ayında NKP-M ile NKP Maşal'ın birleşmesi sonucu oluşturuldu)'nin önderlik ettiği hükümetin Genelkurmay Başkanı'nı görevden alması nedeniyle Mayıs ayında hız kazanmıştı. Kongre Partisi üyesi devlet başkanının bu kararı veto etmesi üzerine Başbakan Prachanda bunu darbe olarak niteledi ve istifa etti ve yerine BML'den Madhav Kumar geçti. Bu aynı zamanda “koalisyon”un sonu anlamına geliyordu. 7 hâkim sınıf partisiyle kurulan ittifakın nihayetinde çatlayacağı bilinen bir olguydu ve kilitlenme noktasında yapılacak olan, savaşın yeniden başlatılmasıydı. BNKP-M'nin grev, sokak gösterileri ve protesto eylemleriyle beraber şehirlerde geliştireceği halk ayaklanmasını hayata geçirme yolunda adımlar atılmaya başlanmıştır.

Temmuz'da yapılan MK toplantısında bölgesel federal yönetimler ve yerel yönetim organlarını kurma kararı alan ve Devrimci Birleşik Cephe'nin inşası ve Birleşik Halk Hareketi'nin örgütlenmesini planlayan Nepalli yoldaşların, bununla beraber “barış süreci”nin raydan çıkarılması ve yeni-demokratik anayasa girişiminin engellenmesini durdurmak amacıyla hareket ettiklerini açıklamaları, “hassasiyet” ve “sabır”larının son derece güçlü olduğunu göstermektedir. Beyaz ve kırmızı ordular arasındaki entegrasyon hedefinden vazgeçmeyen BNKP (M)'nin “zorlu” bir yoldan ilerlediği görülmektedir.

29 Haziran 2007'de ilan edilen cumhuriyetten bugüne geçen sürede amaca uygun adımlar atıl(a)maması karşısında beklenen süre, parti içinde de kamuoyuna yansıyan çapta tartışmalar doğurmuştur. Önderliğin “sabrını” uzlaşmacı bir anlayış boyutunda sorgulayan “muhalif” SB üyelerinin tavrı, biz dâhil eleştiride bulunan çeşitli kardeş partilerin de bulunduğu husus ve kaygılarla örtüşen benzerlikler taşımaktadır. Parti içinde bir uzlaşıyla sonuçlanan son MK toplantısından sonra alınan kararlar, bu süreçten belli derslerin çıkarıldığına işarettir ama gidişatı esas olarak süreç belirleyecektir.

İdeolojik mücadeledeki süreç ve görevlerimiz bakımından belli bir süredir gündemimizde bulunan Birleşik Nepal Komünist Partisi-Maoist - (BNKP (M)) özgülündeki gelişmeler daha da kritik aşamalara gelmiştir. Bir yandan parti içerisindeki iki çizgi mücadelesi dışı vurmuş diğer yandan Hindistan KP (Maoist) ve Amerika DKP (RCP-USA), eleştirilerini alenileştirme tavrına girmiştir. Eleştirilen hususlarda görülen ortaklık şaşırtıcı değildir. Zira belli yorum ve yaklaşım farkları bulunsada, MLM ideolojiyi kriter/referans olarak alma halinde benzer analizlere ulaşmak zor olmasa gerektir. Nitekim NKP (M)'in yeni tezler geliştirirken bu referansla sık sık bağını koparması, kendi içerisinde belli bir "tutarlılığa" işaretler.

BNKP (M)'nin sürecine bakacak olursak; önce nesnel şartların değiştiği, "yeni biçim ve görünüm aldığını", yani emperyalizmin "global devlet" formuyla başka bir aşamaya taşındığı savunulmakta, bundan kaynaklı 21. yüzyılda MLM ideolojinin yaratıcı biçimde geliştirilmesi ve zenginleştirilmesi (dolayısıyla "Prachanda Yolu" denilmesi) gerektiği iddia edilmektedir. Mao ve Lenin gibi ustaların günümüzdeki "yetmezliği" ile "geçersiz ve zamanı dolmuş" olması da bu çerçevede açıklanmaktadır. Buradan ilerlenerek, bilimsel sosyalizmin devlet ve devrim ile proletarya diktatörlüğü teorileri revize edilmekte; devrim stratejisinde "orijinal katkılar" (Halk Savaşı ile Toplu Ayaklanma modellerinin birleştirilmesi -füzyon-) ile bağlantılı olarak, "barışçıl geçiş" ve "çok partili demokrasi" konularına yer verilmektedir.

Bütün bunlar elbette pratiğe yön vermekte, başka bir deyişle pratik politikanın açıklayıcısı olmaktadır. Barış görüşmelerindeki anlaşmalardan başlayarak komprador-feodal partilerle kurulan ittifak, krallığın devrilmesi ve burjuva demokratik cumhuriyetin kurulmasına atfedilen önemin niteliği, Halk Kurtuluş Ordusu (HKO)'nun silahsızlandırılması, GKB (Genç Komünistler Birliği)'nin etkisiz/hareketsiz kılınması, Üs Alanları'ndaki inisiyatifin terk edilmesi, enternasyonal alanda ilkesiz (pragmatist) ve sorumsuz bir politika takip edilmesi ve özellikle Hint yayılcılığın karşı tavizkar olunması gibi hususlar, örnek olarak sıralanabilir.

BNKP (M) ile ilgili durumu özetleyen HKP (M)'nin şu satırlarına katılmamak mümkün değildir: "MLM ideolojisinde kavrayış eksikliği,

"çabuk zafer" anlayışı, halk savaşının bir dizi başarısıyla gelişen Nepal'de devrimin yoluna ilişkin eklektizm, günümüz dünyasındaki değişime yönelik yanlış bir değerlendirme ile emperyalizm ve proleter devrim çağının doğasında niteliksel bir değişim olduğu sonucuna varılması ve tüm savaş içinde bazı savaşlarda geçici yenilgileri zafere dönüştürebilecek stratejik bakış açısındaki yetersizlik, NKP (M)'nin duruşunda sarsılmaya ve sağ oportünizme kaymasına sebep olmuştur."

Diğer yandan, BNKP (M)'deki gelişmelere göz atacak olursak; tarihinin en keskin tartışmalarından birisi olarak kaydedilen 17-26 Kasım 2008'de (Chunwang) MK toplantısında yaşananlar, önce ileri sürülen tezler sonra da demokratik ortamın yaratılmış olması nedeniyle umut verici bir duruma işaret etmektedir. Bu ortamı sağlayan en önemli nedenin Maoist parti anlayışı olduğunun altı çizilmeli, sonra vurgulanması gereken nokta Halk Savaşı'nın kazandırdıkları olmalıdır. Bu tartışmada başlıca üç sorun üzerinden hareket edilmiştir.

Birincisi, yaşanan deneyimlerin nasıl sentezleneceği, ikincisi devrim müttefiklerinin nasıl ve hangi taktiksel sloganla birleştirilebileceği ve esas düşmanın nasıl tecrit edilebileceği, üçüncüsü ise üç mücadele cephesi arasında koordinasyonun nasıl sağlanacağı ve hangisinin esas olduğu üzerinedir.

Bu çerçevede yürütülen çalışmaların çeşitli spekülasyonlara da yanıt niteliğinde vardığı ortak tespitlerin başında, Maoistlerin hükümete girmesi ve cumhuriyet ilanına karşın Nepal'in sosyo-ekonomik açıdan bir değişime uğramadığı, yarı-sömürge yarı-feodal yapının sürdüğü gelmektedir. Bir diğeri ABD emperyalizmi ve Hint yayılcılığının işgal tehdidinde ciddi bir yükseliş olduğudur. Bu durumun devrim karakteristiğinde "ulusal" faktöre dikkate değer bir yer açtığı üzerinde durulmaktadır.

"Federal demokratik ulusal halk cumhuriyeti" başlığı ve sloganıyla oluşturulan programın sürecin önünü açacağı konusunda mutabakat sağlanmıştır. Bu programın birinci ilerleme noktası toprak reformu ile feodal toprak beyliğini saf dışı bırakmak, ikincisi Beyaz Ordu ile Halk Kurtuluş Ordusu'nu birleştirmek şeklinde çizilmektedir.

Konulara ilişkin farklı görüşlerin çatışmasıyla oluşturulan sentez (bu konuda ABD DKP'nin, "birin ikiye bölünmesi yerine ikinin bir yapılı-

ması” hususunda öteden beri olan yöntem ve yaklaşım eleştirisi önemli bir yerde durmaktadır), parti birliğini de güçlendirerek sonraki döneme ilişkin bir perspektif sunulması anlamına gelmektedir. Bu yeni taktik sürecin gereği olarak bir yandan parlamenter partiler ile mücadele yoğunlaştırılacak diğer yandan devrimci parti ve örgütlerle “birleşme” konusunda somut adımlar atılacaktır. Nitekim ilk birleşme NKP (Birlik Merkezi-Maşal) ile 12 Ocak 2009’da gerçekleşti. Zamanında Halk Savaşı’nın başlatılması konusunda yaşanan ayrılık, yeni sürece dair (yeni demokratik devrimin tamamlanması ve MLM konuları) ortaklaşma neticesinde ortadan kaldırılmıştır.

Belirlenen program doğrultusunda adım atılmaya çalışılırken Ordu’ların birleştirilmesi noktasında ilk ciddi kriz meydana gelmiş, bilinen olayların sonunda Prachanda yoldaş istifa etmiş ve BNKP (M) hükümetten çekilmiştir. Bu tarz bir gelişmenin yoldaşlar tarafından hangi vadede ön görüldüğü tartışma götürmektedir. Basanta yoldaşın Red Star dergisinin 16-31 Mart tarihli sayısında yayınlanan 12.03.09 tarihli makalesinde, nesnel boyutlarıyla “barışçı geçiş” süreci ve bu bağlamda hükümette bulunma hali ile “dost” çevrelerden gelen eleştirilere dair yorumları dikkat çekicidir. Yoldaşın, komünist hareket tarihinde bir “ilk” olarak belirlediği “*partinin hükümetteyken devrime önderlik etmesi*” meselesi, iyimser yorumlarının aksine fazla uzun ömürlü olamamıştır. Sağ oportünizmle mücadele ederken dogmato-sekterizme düşme tehlikesi karşısında “*yeni yüzyıl, yeni koşullar*” ve “*özgün durum*” adı altında geliştirilen düşünce ve taktiklerde ısrar, parti çizgisi üzerindeki tartışmanın henüz istenen/beklenen sonuçları vermediğini göstermektedir.

Basanta’nın, “*21. yüzyılın devrimlerine 20. yüzyılın gözleriyle mekanik şekilde bakmanın sonucu olarak nesnel şartlardaki değişimlere cevap olmak için ideolojiyi geliştirmeye önem vermeme sorunu günümüz komünist hareketinde ideolojik bir sorundur*” tespitine katılmak mümkün değildir. Ama tam da bu çıkış noktasında tuzağa düşme ya da ileriye doğru adım atma arasında bir tercih söz konusudur. Kendi durumu ve çoktan yapılmış tercihini kamufle amacı taşınmıyorsa, çok geç kalınmadığı takdirde tuzaktan sıyrılma şansı her zaman vardır. Tuzaktan kast edilen elbette proleter dünya devrimine ait temel doğrulardan sapma halidir.

Dogmatizmle mücadele, özgünlük ve “yeni model” oluşturma adına, ideolojinin temel unsurları bozulduğu takdirde varılacak noktanın, çeşitli devrimlerin trajik aşamalarına denk gelen sayısız örneği bulunmaktadır.

Hükümetten ayrılmayı da içine alan süreç değerlendirilmesinin yapıldığı Temmuz’daki MK toplantısının, öncekinden daha da şiddetli geçtiği ifade edilmektedir. Hisila Yami’nin 5 Ağustos tarihli yazısında, 2005’de savaş sürerken Rolpa’da yapılan ve barışçı mücadele taktiklerinin kabul edildiği toplantıdan bu yana “*en önemlisi*” olarak nitelediği bileşimde, iki çizgi mücadelesinde yeni bir “*sentez*”e ulaşıldığı iddia edilmektedir. Bu toplantıda mücadele eden çizgilerden birincisi, barış sürecine son verilmesi ve eski günlerdeki gibi savaşa yeniden başlayıp devrimin tamamlanmasını istemekte; lüks yaşam tarzını geliştiren ve saflar arasında eşitsizliği derinleştiren parti önderliğinin sağa kaydığı ve devrim davasından uzaklaştığını savunmaktadır.

İkinci görüş ise mevcut çizginin biçimsel yaklaşımla sağcı ve reformist olarak algılandığı, ne var ki ülke gerçekliğine bakıldığında, özünde devrimci olduğunu ileri sürmektedir. Bu görüş sahipleri özgün durumun unutulmaması gerektiği ve devrimin zikzaklarla ilerleyeceğini hatırlatmaktadır. Özünde farklı olmayan her iki çizginin gelişen noktayı yeterli bulmamakta anlaştığı ancak hareket hızı ve zamanlama konusunda ayrıştığı vurgulanmaktadır. Oysa bu iki çizgi arasında ciddi farklar vardır ve bunu farklı bir biçimde göstermenin devrim mücadelesine hiçbir katkısı olmayacaktır. MK toplantısında sağlanan uzlaşmayla varılan karar, önceki hedef doğrultusunda halk hareketi yaratmak üzere eyleme geçmektir. Bir aylık eylem programının Üçüncü Halk Ayaklanması’nı başlatabilmek için yeterli bir birikim sağlayacağı öngörülmektedir.

Nepal’deki süreç bazı konu başlıkları ve ayrım noktalarıyla beraber böyle akmaktadır. Bu gidişata, benimsenen politika ve taktikler ile ileri sürülen görüş ve tezlere yönelik yukarıda ismini andığımız partilerin birçok eleştirisi yayınlanmıştır. Bunların bir bölümü başka kardeş partiler tarafından da ikili görüşmeler zemininde savunulmaktadır. Kaldı ki partimiz de sürecin başından itibaren bu hususların önemli bir kısmının altını çizmiş ve NKP (M) ile yapılan merkezi görüşmede gündeme taşımıştır. Ancak eleştirilerin alenileştirilmesi konusunda partimizin durumu

nun henüz olgunlaşmadığını söylemek gerekiyor.

Bu durum ikili ve kapalı tartışma sürecini aşan söz konusu iki parti açısından geçerli değildir.

Partimizin çoklu platformlar üzerinden tartışma açılmasını savunduğu bu gelişmeler, örgütlenme sağlanamadığı için başka şekilde ele alınmak durumundadır. Bunun için tercih ettiğimiz yol ikili ilişkiler üzerinden değerlendirmelerde bulunmak sonraki aşamada görüşlerimizi kamuoyuyla paylaşmak şeklindedir. Nitekim HKP (M)'nin Mayıs ayında BNKP (M)'e gönderdiği mektupta, *“Bu Açık Mektubu sizle ve dünya çapında Maoist devrimci kampla polemik yapmak için gönderiyoruz.”* denilmektedir.” (Komünist 64, Şubat 2012, s.72-75, 130-131)

Bilindiği gibi yaklaşık 6 yıl önce girilen barış süreci öncesinde toprakların yüzde 80’inde denetim ele geçirilmiş, düşman ağır bir yenilgiye uğratılmış ve başkent Katmandu’ya sıkıştırılarak kuşatma altına alınmıştı. Son darbenin indirileceği aşamada gerek şehirde yeterli bir birikimin bulunmaması, gerekse de emperyalist ve yayılmacı güçlerin (Hindistan devleti) müdahale olasılığı, karşı-devrimin barış çağrılarına yanıt vermeyi koşullamış ve seçimler yoluyla parlamentoda elde edilecek güç üzerinden yeni demokratik devrim sürecinin tamamlanabileceği öngörülmüştü.¹

Bu yolla mutlak bir sonuç, kesin bir zaferden açıkça bahsedilmiyor, belirleyici güç olarak halk ayaklanmalarından söz ediliyordu ama gidişat daha işin başında belli olmuş, girilen kulvardan çıkıl(a)mayacağı ise çok geçmeden anlaşılmıştı. Esasen bunun işaretleri sürece henüz girilmişken ortaya atılan görüş ve tartışmalarda kendini gösteriyor, Baburam’ın “demokratik cumhuriyet” formülasyonu² Kruşçev’in ünlü “barışçıl geçiş” tezinin versiyonu olarak dillendiriliyordu. Bu tezin hâkim görüş haline geldiği ve süre giden stratejiyi tarif ettiğine kuşku yoktur.³ Kaldı ki kimse gerçek düşüncelerini açıklamaktan da çekinmemektedir.⁴

Burada, temel gerçeklere/kavramlara yaklaşım bozukluğundan önce, tartışma konusu olan güç dengesi üzerinde durmak gerekir. Kitlelerin gücüne dair kavrayış sorunu, hakeza emperyalist ve gerici sınıfların rolü ve durumuna ilişkin belirlemeler tipik bir sınıfsal yanılgıyı göstermektedir. Bu bağlamda tartışılan tek bir ülkede devrimin başarılabilmesinin zorluğu hatta imkânsızlığı konusu, bu alanda yeni bir tartışma değildir. Em-

peryalistlerin “büyük” etkinliği ve egemenliği üzerinden müdahale pratikleri de örneklendirilerek ileri sürülen görüş, tek ülkede sosyalizmin yaşatılamayacağına varan bir boyut almakta ve proleter devrimlerine ket vuran bir içerik taşımaktadır. Bu yaklaşımın yapı taşları, sınıf işbirliği, uzlaşma içerisinde kaderine razı olma durumu, iyileştirmeci bir felsefeyle donanmış reformizmdir. Devrimlerin tek ülkede imkânsızlığı inancıyla çıkılan yolculuk devrimlerin bütünüyle imkânsızlığı ve dolayısıyla gereksizliğine varmaktadır.

“Bölgesel devrim” görüşleri, “ulusal cephe”nin mutlaklığına karşı-devrimci sınıflarla işbirliği şeklinde formüle etme çabaları bu temelde hayat bulmaktadır. Emperyalizmden soyutlanan bir karşı-devrimci sınıf olgusu yaratılmış, devrimci mücadele, klik kavgasının basit bir aracı olarak, kaldıraç işlevi görme noktasına itilmiştir. Gonzalo’dan sonra Prachanda ve arkadaşlarının yenilgi ya da açmaza düşme aşamasında teslimiyete/savrulmuş giydirdikleri elbise budur. Yeniden ve yeniden mücadeleyi sürdüremeyen, başa dönmeyi göze alamayıp başı dönenlerin, daha büyük zorluklar karşısında tedavülden kalkmış teorilere sarılması başka nasıl izah edilebilecektir?

Yukarıda aktardığımız değerlendirmelerin yapıldığı dönemi takip eden aylarda (Ekim 2010) yapılan genişletilmiş parti toplantısında egemen sınıflara karşı birleşik bir cephe kurma politikası kabul edildi. Silahlı halk ayaklanması mücadelenin esas biçimi olarak belirlendi. Yanı sıra tali olarak da sokaktaki, yasal alandaki ve hükümet içindeki mücadelenin sürdürülmesi taktiğinin benimsendiği ilan ediliyordu. Uygulamada buna göre değil tam tersi bir hat izlendi ve ağırlık verilen parlamentoda komünistler ve yurtsever güçler 2/3 çoğunluğa sahip olduğu halde, iktidarda söz sahibi olabilecek bir pozisyon elde edemediler. Oyalanmaları için teslim edilen bakanlık koltuklarında, buldukları yerin teorisini geliştirmekten başka bir üretim ve icraat içerisinde olmadılar.

Ancak durumun bununla sınırlı kalmayacağı ve proletaryaya/halka hizmet etmeyen burjuvaziye, emperyalizme hizmet edeceği kuralı acımasızca işlemeye devam etti. Devlete ait temel gerçeklerin daha çok farkında olan egemen sınıflar, önce Halk Ordusu’nun tasfiyesi yolunda adım attılar. Beraberinde savaş döneminde kamulaştırılan toprakların iadesi ve bir diğer önemli güç olan gençlik örgütünün etkisiz kılınması kararları

da devreye sokuldu.⁵ Diğer yandan, emperyalistlerin taşeronluğunu da yapan Hindistan gerici-ğiyle köleleştirme anlaşmalarına tereddütsüz biçimde imzalar atıldı. Bu anlaşmaları imzalayan başbakanın, bir zamanlar konuya “açıklık” getirmiş bulunan Baburam Bhattarai olması, tarihin cilvesi olarak kayıtlara geçecektir.⁶

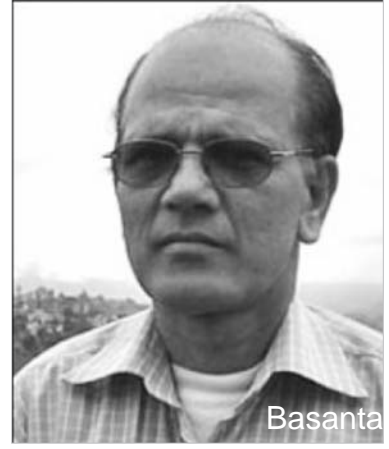
HKO'nun tasfiyesine giden süreç hatırlanacağı gibi üs alanlarının dağıtılması ve kızıl ordunun silahlandırılması ile başlamıştı. Bu politikayı Çin pratiğiyle benzerlik kurarak açıklamaya çalışmak, gerçeklerin açıkça tahrif edilmesidir.⁷

Oysa, ABD DKP ile yürüttükleri polemik kapsamında, 01.07.2006 tarihli mektuplarında, ittifak kurdukları parlamenter partilerin gerçek yüzünü bildiklerini, düşman arasında çelişkilerden yararlandıklarını, HKO'yu güçlendirmeye ve 24 saat savaşa hazır olmaya öncelik verdiklerini, diplomaside uzlaşma olabileceğini ancak HKO'da bir uzlaşmanın mümkün olmayacağını, taktiklere siyasi açıdan güçlenmek için başvurduklarını, burjuvazinin daha kötüsünü engellemek için bunları kabul etmeye mecbur kaldığını, stratejide bir değişimin olmadığını belirten Nepalli Maoistler; sabırlı olunmasını, beklenmesini ve izlenilmesini talep etmişlerdi.

BNKP (M), bu resmi mektupta kendi ifadesinde çelişkilerin olduğunu kabul ettiklerini, bunları düşmanı aldatmak ve uluslararası alanda çelişkileri kullanmak adına yaptıklarını, Kurucu Meclis talebi kabul edilse de bunun asıl çözümü getirmeyeceğini bildiklerini, biçimsel bakılmaması gerektiğini söylemektedir. “Siyasi içeriği doğru alınrsa, toprak reformu yapılırsa, ulusal ordu kendi önderliğimizde kurulursa, neden karşı çıkılması gerekir ki?” sorusu sorulmakta, devamlı, “Kitleler barışçıl çözüm istemektedir, devrimci partiler hedeflerine barışçıl yöntemlerle ulaşamadıklarını kanıtlamamalıdır” denilmektedir. Ancak sürecin tam tersi yönde aktığı, toprak reformu bir yana el konulan toprakların geri verildiği; ulusal ordunun bırakın kendi önderliklerinde kurulması, halk ordusunun bile tasfiye edildiği bir süreç yaşanmaktadır. Durumu ne o günlerde ne de bugün “kitlelerin barış çözüm talebi” ile açıklamak inandırıcı değildir.

Parti içerisinde tartışma yürüten kimi yoldaşlar, yukarıdaki anlaşmalara yön veren politikaları sert biçimde eleştirmekte ve ağır tanımlar kullanmaktalar. Ne var ki önceki sürecin mimarı olarak anılan bu yoldaşların, parti iktidarındakilerle ger-

çek nitelikte kopuş sağlayan bir yaklaşım içerisinde olup olmadıkları da değerlendirilmek durumundadır. Yakın dönemin bazı ayrıntılarını bu yoldaşların ağzından aktarmakta fayda var:

“Öncelikle, burjuva çalışma tarzına karşı mücadele evresi. Partimiz, barış anlaşmasını imzalayıp şehirlere yerleştikten sonra parti içi burjuva çalışma tarzı yaygınlık kazanmaya başladı. Balaju'da bu çalışma tarzına karşı alınan kararların bulunduğu belge hiçbir zaman okuma, tartışma ve uygulama amacıyla partilere dağıtılmadı.

İç mücadelenin ikinci aşaması partinin benimseyeceği yeni taktiğe dairdi. Nepal'in bir demokrasi olduğunun ilanından sonraki bir yıllık süre boyunca partinin hiçbir taktiği yoktu. 2008 Kasımında gerçekleştirilen Kharipati Kongresi sonunda Nepal'in hala yarı-feodal ve yarı-sömürge bir ülke, 'federal demokratik cumhuriyet' adı verilen yönetim biçimininse karşı-devrimci olduğuna karar kılınmış ve parti Federal Halk Cumhuriyeti'ni hedefleyerek yeni demokratik devrimi sonuna kadar sürdürme taktiğinde karar kalmıştı. Bu karar hala geçerlidir ve uygulamaya konmayı beklemektedir.

Üçüncü aşama, yukarıda belirtilen taktiğin uygulanması için planlar geliştirmeye dairdi. Parti, Kharipati Kongresi'nden sonra dokuz ay boyunca elle tutulabilir bir plan ortaya koymadı. Daha sonra 2009 Ağustos'unda başlayan ve üç ay süren MK toplantısı, bazı önemli kararlara vardı. Birincisi, Federal Halk Cumhuriyeti için halk ayaklanmasının gerekli olduğu, ikincisi ise, halk ayaklanmasının başarıya ulaşması için dört hazırlığın ve dört üssün zaruri olduğuydu.

Dördüncüsü, planın uygulamaya konmasına ilişkin tartışmaların söz konusu olduğu aşamadır. Parti, bu planı üç aşamada uygulamaya koymaya karar vermişti. Bunlar, 6 Nisan 2010'daki kitlesel yürüyüş, 1 Mayıs ve süresiz genel grevdi. 1 Mayıs 2010 tarihinde parti Kathmandu'daki Tundikhel Stadyumu'nda, genel gre-

vin halk ayaklanmasına dönüşerek, emekçi yığınlar iktidarı zapt edene kadar sürdürüleceğini ilan etmişti. Bu açıklamayla birlikte halk yığınlarını eşi benzeri görülmemiş bir heyecan sarmıştı. Ancak ilginç bir şekilde, söz konusu grev ilan edilmesinin üzerinden iki hafta henüz geçmiştiken durdurulmuştu. Parti bu kitlesel grevin durdurulmasına sebep olan nesnel ve öznel durumun tam bir değerlendirmesini hala yapmış değildir.

Beşinci aşama, Palungtar toplantısında ve sonrasında gelişen ideolojik mücadeledir. Yapılan şey, dönüşümün, birliğin ve halk ayaklanmasının başka alternatifleri olmadığına karar verilmesiydi. Ama ilginçtir ki önder çekirdek kadrolar bu alınan kararların pratikte uygulanmasının önemine pek vurguda bulunmamıştır.

Altıncısı, önderliğin Sukute toplantısında 180 derecelik keskin dönüşünden sonraki aşamadır. Dört gün öncesine kadar gözü halk ayaklanmasından başka bir şey görmeyen önderliğimizin, Singapur gezisinden sonra Sukute'ye geldiğinde her yanda karşı-devrim tehlikesi görmesinin sebebi açıklanabilir değildir.

Bu süreç, reformizmin parti içinde yer edinmesine olanak tanıyacak bir ortam oluşuncaya dek yıllarca sürdü. Ve öyle bir noktaya gelindi ki, bir yandan devrim tezahüratları yapılırken artık devrim tasfiyeye uğruyor. Önderliğin bunu planlı biçimde, kasten yaptığı söylenemez. Ama gerçek şudur ki, bu olan bitene yol açan önderliğimizin sırtını yasladığı problemli ideolojik zemindir. Sukute'nin kanıtladığı şey, felsefede eklektizmin ve siyasette orta yolculuğun yol açtığı şeyin reformizm olduğudur.

Demokratik merkezîyetçiliğin daha etkili bir hale getirilmesine ilişkin pek çok örgütsel soruna dair de bir çizgi mücadelesi mevcuttur. Özellikle merkezîyetçiliğin bürokratizme ve totalitarizme evrilmekte olduğu şu noktada, partimizin gündemindeki tartışmalardan biri de önder çekirdeğin yukarıdan aşağı şekilde, kolektif kararın merkezi bir ifadesi olan bir komite sistemine, tam anlamıyla nasıl dönüştürüleceğine ilişkindir.

Nepal'deki yeni demokratik devrim sürecinin, karşı-devrimin eşiğinde olduğu artık gün gibi açıktır. Bu tehdit, HKO'nun 'entegrasyon' bahanesiyle gerçekleştirilmek istenen lağvı ve sözde yeni bir anayasanın yazılması için 'mutabakat oluşturmak' adına komprador, bürokrat burju-

vazi ve feodal derebeyleriyle imzalanması tartışılan uzlaşma belgesinde vücut bulmaktadır.

Parti içinde sürmekte olan iki çizgi mücadelesinde bir hat Federal Halk Cumhuriyeti'nin kapısını açarak Nepal yeni demokratik devrimini sürdürmeyi savunurken, bir hat da burjuva demokrasisini kurumlaştırarak yeni demokratik devrimi geriletmeyi savunuyor." (İndra Mohan Sigdel (Basanta), NBKP (M) MK üyesi, Ekim 2011)

"Partimiz içinde süregitmekte olan çizgi mücadelesi artık sadece kadrolarla sınırlı değil, sokaklara dökülmüş durumda. Genel Başkan, diğer yoldaşların haberi olmaksızın, Madheshi partileri ile demokratik bir cumhuriyet anayasası yazacağını beyan eden 4 başlıklı bir anlaşma imzaladı. Bunu imzalayarak, partinin federal halk cumhuriyetini inşa etme yönündeki hattını görmezden geldi, diğer yandan da parti tüzüğünü ihlal etmiş oldu. Dahası, bahsi geçen anlaşmada komşu ülkelerin tüm tekliflerinin çözüme kavuşturulacağını söyleyen bir cümle var. Gerçekte bu, Hindistan'ın Nepal'e imzalatmaya çalıştığı olağanüstü anlaşmaya destek anlamına geliyor. Buna göre, Hindistan, Nepal havaalanında bir general bulundurabilecek ve dilediği zaman, 'Nepal'deki Hintli firmaların çıkarlarını korumak için' ordusunu Nepal'e sokabilecek.

İkinci olarak, başbakan Baburam Delhi'ye gerçekleştirdiği ziyaretinde bağımsızlık karşıtı BIPPA'ya (Karşılıklı Yatırım Teşvik ve Muhafaza Antlaşması) imza attı. Daimi komite toplantısında, bu zorlu geçiş sürecinde Hindistan'la hiçbir tartışmalı antlaşmaya imza atılmayacağı yönündeki kararı böylelikle açıktan ihlal etmiş oldu. Üçüncü olarak, Başbakan Baburam'ın 'rahatlama paketi' hiçbir zaman başta yoksul ve topraksız köylüler olmak üzere ezilen sınıfları kapsamıyordu. Hatta bu paketle birlikte, halk savaşı esnasında köylülerce işgal edilen topraklar toprak ağalarına iade ediliyordu.

Dördüncü olarak, partimizin hattı, ordu entegrasyonu ve anayasa yazımı süreçlerini başa sürdürmekti. Ama, anayasanın yazımından önce ve partimiz hükümeti oluşturduktan hemen sonra, HKO, silahların bulunduğu depoların anahtarlarının 'özel komite'ye verilmesi suretiyle lağvedildi. Barış süreciyle alakası olduğu söylenen 7 başlıklı antlaşma, ordu entegrasyonu adı altında HKO'yu fiilen yok etti. Beşinci olarak, söylenenlere göre genel başkanımız Kongre ve

BML (Birleşik Marksist-Leninist) partileri ile Nepal'i 7 eyalete bölecek ve mecliste çoğunluk tarafından alınan kararı feshedecek gizli bir antlaşma imzalamış durumda. Şayet durum buysa, bu federalizm konusunda 180 derece dönmek değil midir?

Özetle, partimiz barış sürecine girdikten ve özellikle de Baburam önderliğindeki hükümet kurulduktan itibaren önderlerimiz partinin tutumuna, algısına ve hattına aykırı, yanlış kararlar alıyorlar. Bu kararların özü sınıfa ve halka ihanettir. Halk, on yıllık halk savaşı sürecinin tüm kazanımlarını yitirmiş durumda. Halk iktidarı organları yok edildi. Maoizmin 'halk ordusu olmayan bir halkın hiçbir şeyi yoktur' şiarıyla oluşturulmuş HKO artık yok, şimdi de federalizm elimizden alınıyor.

Partinin, toplumsal eşitlik sağlanana dek dokunulmazlara, kadınlara, kabilelere, Müslümanlara ve Madheshilere sunacağımı söylediği ayrıcalıklar da yeni anayasada yer almıyor. Halk savaşının kazanımlarından geriye ne kaldı? Halk savaşının neden verilmiş olduğu sorusuna ne cevap vereceğiz?

Prachanda, Krambhanga (Kopuş) adlı dergide yakın zamanda çıkan bir röportajında, 'Şimdi yeni demokratik devrim göreviyle sosyalist devrim stratejisinin birleştiğini görebiliyoruz. Yani önce demokratik devrimi sonuna kadar götürürelim oradan sosyalist devrime geçerez gibi bir durum kalmadı. Demokratik devrim, halk ayaklanması, silahlı ayaklanma, sosyalist devrim... Hepsi iç içe geçmiş durumda.' diyor. Yani genel başkanımız, burjuva demokratik nitelikte bir cumhuriyetin kurulmasını yeni demokratik devrimin tamamlanması olarak görüyor.

Bütün bunlar, genel başkanımızın felsefi alandaki kaba evrimci ve eklektik yaklaşımının ve politik alandaki sağ oportünizminin nedenlerini ayan beyan gözler önüne sermektedir. Parti genel başkanı, burjuva demokrasisine sosyalist devrim elbisesi giydirerek yeni demokratik devrimi tasfiye edecek yeni revizyonist bir hattın zeminini inşa etmektedir." (İndra Mohan Sigdel (Basanta), NBKP (M) MK üyesi, Kasım 2011)

Nepal'de halk savaşına başarıyla önderlik eden ve şimdi de devrimi sürdürme konusunda tarihsel bir eşikte bulunan BNKP (M)'ye hakim olan revizyonist çizgiyle mücadelede, önderlik kademesi başta olmak üzere parti içinde harekete

geçen, görüş ve eleştirilerini açık biçimde ortaya koyan yoldaşlar, bunu bir süredir kamuoyuyla paylaşmaktan da çekinmemektedir.⁸ Bu hareket tarzı, durumun son derece ciddi olduğunun bir diğer kanıtıdır. Muhalefeti oluşturan grubun, Prachanda'nın partiye sunduğu son raporu takiben, belli başlı konularda yaptığı en son değerlendirmesi, eleştiri ve önerileri özetle şöyledir:

"(...) 2- Başkan Yoldaş tarafından sunulan rapor üzerine:

Raporun dördüncü maddesi parti içinde var olan ayınlık ve polemikten bahsetmektedir. Raporunda şöyle denmekte: 'Parti içinde MLM/Düşünce (Marksizm-Leninizm-Maoizm/Mao Zedung Düşüncesi), devrimin temel prensibi ve esas önermelerinin savunulması, uygulanması ve geliştirilmesi; partinin nihai hedef ve azami programı olarak sosyalizm ve komünizm; asgari programı ve stratejisi olarak halkın yeni demokratik devrimi; ülkenin mevcut objektif koşullarında partinin temel taktiği olarak halkın federal cumhuriyeti ve federal cumhuriyetin kabul edilmesi; ve özellikle ulusal kurtuluş ve federal cumhuriyet üzerine odaklanan halkın ayaklanması konularında ciddi bir ihtilaf bulunmamaktadır. Fakat çelişki ve ihtilaflar daha çok yukarıda ifade edilen hedeflere ulaşmak için atılacak taktik adımlarla ilgili konular üzerinde yaşanmaktadır. Ki bunlar, belli koşullar altında partinin büsbütün ideolojisini etkilemiştir.'

Burada açıklanan konuların bazılarını ortaya koymak gerekiyor. Partinin temel ilkesinde, Marksizm-Leninizm-Maoizm/Mao Zedung Düşüncesi gibi bir paralellik ve şaşırtmaca ifade bulunamaz. Bu konu üzerine uzun bir tartışma yaşanmış ve belli prosedürleri tamamlayarak bu sorunun çözümünde ortaklaşmıştı. Bu vesileyle, bu meselenin 'Maoizm' kavramını kullanarak çözümlenmesinin uygun olacağı şeklinde bakışımızı kesinleştirmiştik.

Açıktır ki biz, yeni halk demokrasisini partinin asgari programı ve stratejisi; sosyalizm ve

Kiran

komünizmi ise azami programımız olarak kabul etmiştik. Fakat Başkan yoldaş, çeşitli medya beyanlarında ve daha özeldi Kramvanga dergisinin (Sayı 2, Kasım/Aralık 2011) yaptığı röportajda, halkın yeni demokratik devrimi ile sosyalist devrim arasındaki sınır çizgisinin incelmemekte olduğunu ve halkın yeni demokratik devriminin ve sosyalist devrimin tamamlanması görevinin tek bir görevde merkezileştiğini söylemişti. Başkanın bu görüşleri, devrimin kavramları, programı, stratejisi ve taktikleri ile ilgili meselede büyük bir karmaşa ve ciddi ideolojik sorun yaratmıştı.

Gerçek sorun, demokratik cumhuriyeti partinin stratejisi olarak kabul ederek parlamenter sisteme saplanıp kalınması ya da halkın federal cumhuriyetinin kurulması için ileri yürünmesi sorunudur. "İnşa ve yıkım" diyen yukarıda bahsi geçen rapor, direkt olarak Merkez Komite'nin Chunbang toplantısında kabul ettiği federal cumhuriyet fikrine karşıdır. Ki bu toplantıda şu görüş ifade edilmiştir: 'Gerici sınıf ve onların partileri demokratik cumhuriyeti burjuva parlamenter cumhuriyete dönüştürmeye çalışacaklardır, oysa bizimki gibi bir proletarya partisi onu halkın yeni demokratik cumhuriyetine dönüştürecektir.'

Barış, anayasa ve hükümet, ideoloji ve stratejinin bir bütün parçası olarak kesinlikle birbirine bağlıdır. Başkan yoldaşın bakışında, barışın anlamı Halk Kurtuluş Ordusu'nun silahsızlandırılması, teslimiyet ve halkın demokratik devriminin tasfiye edilmesidir; anayasanın anlamı parlamenter bir anayasa yazılması ve hükümetin anlamı da eski devlet aygıtının kölesi olmayı kabul etmektir. Uzlaşma ("ver ve al") görüşmelerde yapılmıştır. Fakat tüm bu süreçte, o her şeyi vermiş fakat hiçbir şey almamıştır. Bu sadece bir uzlaşma değil toptan teslimiyet ve kapitülasyondur. Mevcut durum göstermektedir ki Kurucu Meclis, taktik değil stratejik olarak ele alınmaktadır. Bu minval üzere, çabalar halkın yeni demokratik devrimini ve kitle ayaklanmasını sona erdirmek ve tasfiye etmek için harcanmaktadır.

Başkan yoldaşın raporu, partinin koşullarını çok karamsar bir şekilde betimlemektedir. Partinin tehlikeli bir şekilde çözülmeye ve tasfiyeye doğru gittiğini söyleyerek, "parti aslında ölüyor" demektedir. Benzer bir şekilde, rapor bir yandan partinin zengin sınıfıyla işçi sınıfı arasındaki çe-

lişkiyi gizlemeye çalışarak diğer yanda tüm partinin öldüğünü ifade etmektedir. Bu gerçeğin çarpıtılmasıdır çünkü sadece eski ve muhafazakâr güç ölmektedir, tüm parti değil. Gerçekte, eski parti ölmekte ve yeni bir parti doğmaktadır.

Başkan yoldaşın raporunun beşinci ve sekizinci maddelerinde, konteynırların anahtarlarının devredilmesi ve dört maddelik ve yedi maddelik anlaşmaların ilgili komiteler ve parti organları tarafından oybirliğiyle onaylandığı ifade edilmektedir. Bu düpedüz yalandır.

3. Parti ve devrimin sorunları üzerine:

a. Örgütsel problem: Şu anda partide demokratik merkezîyetçilik, eleştiri-öz eleştiri sistemi, kolektif karar alma süreci, bireysel sorumluluk, komite ve önderlik sistemi, çalışma tarzı ve yöntemleri, mali işlemler, halk hakkında, parti işçileri hakkında ve uluslararası kardeş örgütlerle ilişkiler hakkındaki politikalar da dahil her şey bir karmaşa içinde.

b. Barı ve Anayasa Üzerine: Biz hepimiz barış ve anayasa için varız. Fakat ülkenin ve halkın çıkarlarına karşı olan barış ve anayasa için değil. Ülkenin ve halkın yararına bir barışın tesis edilmesi için, ulusal güvenlik politikasının formüle edilmesi, halkın anayasasının düzenlenmesi ve ordunun saygıdeğer bir şekilde entegrasyonu gereklidir. Fakat, bu meselelere ciddi bir dikkat gösterilmek yerine, Halkın Kurtuluş Ordusu aşağılayıcı ve küçültücü bir yolla feshedilmektedir.

Bürokratik ve komprador kapitalist sınıfın hâkimiyeti büyümekte ve Başkan yoldaşın kendisi de bu sınıfa yedeklenmektedir. Bu durum devam ederse, Kurucu Meclis miadını hemen hemen doldurmuş olacaktır.

ki çizgi mücadelesi üzerine:

İki çizgi mücadelesi parti içinde uzun zamandır birçok aşamadan geçerek uygulanmaktadır. İki çizgi mücadelesinin merkez noktası, demokratik cumhuriyetle tatmin mi olacağımız yoksa halkın federal cumhuriyetine mi ilerleyeceğimiz; devrimi, parlamenter sistem içinde yok mu edeceğimiz yoksa kitle ayaklanması için hazırlık mı yapacağımız; ulusal bağımsızlığımızı mı savunacağımız yoksa ulusal teslimiyeti mi seçeceğimiz; halkın kendini yönetme ve yaşamıyla ilgili temel problemleri çözerken onurlu bir ordu entegrasyonu ile barış sürecini mi seçeceğimiz yoksa eski devlet iktidarı önünde diz mi çökece-

ğimiz; ve anti-emperyalizm ve anti-feodalizm temelinde bir anayasa mı hazırlayacağımız yoksa parlamenter gerici bir anayasa mı yazacağımız üzerinedir.

Halkın yeni demokratik devrimi süreci üzerine

Demokratik cumhuriyetin kurulmasına ve federalizmin ve laikliğin kurumsallaştırılmasına; partimizin önderliği altında hükümetin oluşturulmasına rağmen Nepal hala yarı-feodal ve yarı-sömürge bir ülkedir. Devlet iktidarı hala komprador ve bürokratik kapitalistler ve feodal sınıfın ellerindedir. Bugün açıktır ki, komprador bürokratik kapitalist sınıf ve Hindistan yayılmacılığı ile Nepal halkı arasındaki çelişki temel çelişki haline gelmiştir.

Parti içinde çeşitli ve ciddi sapmalar bulunmakta ve bu sapmalar giderek derinleşmiş durumdadır. İki çizgi mücadelesi, bu nedenle, daha sağlam ve güçlü hale gelmektedir. Bugünün ihtiyacı, ülkeyi, halkı ve devrimi odak noktası olarak alarak; iki çizgi mücadelesini sağlıklı ve dostça bir tavırla yürüterek; ve kendimizi tüm sapmalardan arındırarak dönüşüm yoluyla partiyi birleştirmektir. Ancak biz bu tarihi ihtiyacı karşılayabildiğimizde, açıktır ki parti güçlenecek ve devrime önderlik edebilecektir.

Program, politika ve politik çizgi:

Palungtar'daki genişletilmiş toplantısının ardından gerçekleştirilen Merkez Komite toplantısında kabul edilen partinin gelecekteki politik çizgisi ve eylem planı üzerine kararlar şu anda da temel olarak doğrudur.

3. Parti temsilcileri hükümetten çekilmelidir. Parlamento cephesi daha etkin bir şekilde yönetilmeli ve öncelik sokak cephesine verilmelidir.

5. Ülkenin ve halkın çıkarlarına uygun bir barış süreci ve halkın anayasasının oluşturulması garanti altına alınmıyorsa, HKO'nun entegrasyonu ve halk karşıtı anayasanın oluşturulması görevi yerine getirilmemelidir. Devrim, farklı bir koşulda yeni bir anlayışla ilerletilmelidir.” (Mohan Baidya (Kiran), 27.12.2011, Demokrasi ve Mücadele)

Basanta ve Kiran'ın tartıştığı süreç birden bire gelişmemiştir. Bu aşamaya giden yola Başkan Prachanda ve “ikinci adam” konumundaki şimdiki başbakan Baburam'ın teorize ettiği görüşler damgasını vurmuştur. Ancak bugün muhalif karnatta yer alan önderlikteki yoldaşların önemli bir bölümünün bu politikaların oluşum aşama-

sında itiraz değil aksine savunu içerisinde bulunduğu da gözden kaçırılmamalıdır.⁹ Bunların yakından incelenmesi sayesinde durum daha iyi anlaşılacak, mevcut politikalar ve pratiğin arka planı görülebilecektir. Bu görüşleri çeşitli başlıklar altında mercek altına almak gerekiyor.

EMPERYALİZMİN “DEĞİŞTİĞİNİ”NİN “YENİDEN” KEŞFİ

Bütün görüşlere kaynaklık eden temeli, tarihteki benzerlerinde olduğu gibi dünya sistemi, başka bir deyişle emperyalizme ilişkin değerlendirmeler oluşturmaktadır. Bernstein'den Kautsky'ye, Kruşçev'den Deng'e uzanan hatta, bütün revizyonistler, Marksizme aykırı görüşlerini temellendirmek için işe şartları farklı bir tarife tabi tutarak başlamışlardır. Bunun böyle olması doğaldır. Zira, bütün politika ve aksiyonlar bu zemine bağlı olarak şekillenmektedir. Bu noktada yapılacak değişimin, temel kavramları başkalaştırması, farklı bir yön ve hedef tayininde bulunması kaçınılmazdır. Bu geleneğin yeni temsilcilerini farklı kılan, kendi durumlarını tarif etme becerisine hem de seneler öncesinden sahip olmalarıdır.¹⁰

İlk el atılan kavram “emperyalizm”dir. “Şartlar/çağ değişti” denilerek kast edilen, iktisadi yapının tayin ediciliğine vurgu üzerinden çelişkilerin yeni baştan tarifidir ve devlet, sınıflar, demokrasi ve devrim kavramları yeni içerikler almaktadır. Böylelikle, öncelikler, ittifaklar, yöntemler değişmekte, daha önemlisi hedef(ler) farklılaşmaktadır. Sisteme yönelik değerlendirmedeki sapma, basit bir tespit farklılığını değil ideolojik yönelimi deşifre etmektedir. Modern revizyonizmi emperyalizmle bütünleştiren, onun yedeğinde konumlandırılan gerçeklik de bu olmaktadır.

“Ultra”, “süper”, “global” denilerek yenilemez, değiştirilemez, dokunulamaz bir özellik atfedilen emperyalizm olgusu, daha tutarlı olunduğu takdirde, esas ideologlarının dediği üzere tarihin sonunu getirmiş olmalıdır. “Tarihin sonu” denilirken kast edilen, devrimlerin sonudur, sosyalizm-komünizm düşlerinin sonudur. Bu iddia ile kast edilen, “can çekişen” değil ölümsüz hale gelen kapitalizm olgusudur ve artık yeni bir yüzle, sınıfları ortadan kaldırmış ve dünyayı ortak bir mekân kılmış haliyle mutlak zaferini tesis etmiş olmalıdır.

Tarihin bu “parlak” dönemine bilgi toplumu/bilgi çağı ile ulaşılmış, teknolojik devrim, bütün devrimlere son noktayı koymuştur. Bundan sonrası elbette var olan sorunların barışçı, reformist temelde giderildiği, git gide daha iyi, daha mükemmel olacak bir dünyanın elbirliğiyle inşa edilmesidir. Sınıf mücadelesinin ebediyen tatil olduğu koşullarda, varlık şartları ortadan kalkan bütün unsurlar bir an önce bu gerçeğe teslim olmalı, saflarını buna uygun biçimde belirlemelidir...

Bu göz kamaştırıcı dünya tablosunu emperyalizmin bilişim ve iletişim alanında attığı muazzam adımlara, daha doğrusu “devrimler”e borçluyuz. Dünyanın tek bir şehre ya da köye dönüştüğü benzetmesi üzerinden bir tür komünist toplum tasavvuru, sınırların sunileştiği/ortadan kalktığı vurgusu yapılmakta, bu müthiş başarının mimarı olan güçlerin kanatları altında birleşmek için çağrı çıkarılmaktadır. Muktedirliğini bu gelişme üzerinden kanıtlayanların çözemeyeceği hiçbir sorun yoktur ve bunun için yalnızca zamana ihtiyaç bulunmaktadır.

Dünyadaki gelişmeler bütün bu zırvaların tam aksini kanıtlayan milyonlarca örnekle doluyken bambaşka bir resme bakmamızı isteyenler, tam da nereden bakılması gerektiğini ifşa etmiş oluyorlar. Bu durum vahşetin diz boyu hüküm sürdüğü bütün çağlar boyunca geçerli olmuştur. “Cennet” egemenlerin dünyasında hep vardı. İnsanlığın ulaştığı aşamanın bütün nimetlerinden yararlananlar için insanlığı temsil eden asıl unsurlar daima kendileriydi. Bugün de özde değişen hiçbir şey yoktur. Üretim araçlarını eline bulunduranlar, bütün mülkiyetlerin yani dünyanın sahibi olarak at koşturuyorlar. Bilim ve teknolojiye her türlü gelişim ve ilerleme onlar istediği kadar, onlar karar verdiği ölçüde var. Bunu belirleyen tek kıstas, insanlığın değil onların ihtiyaçları. Saltanatlarının daha görkemli olması, egemenliklerinin ilelebet sürmesi için bütün tasarruflar. İnsanlığın hanesine yansıyan “gelişim” ya da “gelişim”den pay almanın sınırını belirleyen bu gerçeklik.

Lenin yoldaşın ifadesiyle sosyalizmin öngünü olan tekelci kapitalizm pek doğal ki kendi ömrü çerçevesinde ilerleme ve gelişme göstermektedir. Bunları birer aşama, evre olarak değerlendirmek gerekir. Tıpkı başta canlılar olmak üzere bütün ölümlülerin varlık ve yok oluş parantezi arasındaki aşamalar gibi. Emperyalizm, en yüksek aş-

ması olmakla kapitalizmin ömrünü tamamlayacağı bir süreci tarif etmektedir. Onu, sosyalizme varmadan nitel bir aşamaya taşıyanlar, başka bir alternatif yaratmakla esasen sosyalizmi devreden çıkarmış oluyorlar. Zaten bu tespit üzerinden tarif edilen devrimci demokrasi ve sosyalizmin, “sosyal demokrasi”nin türevleri olduğunu anlamak hiç de zor olmasa gerektir.

Revizyonist ve reformist çok çeşitli akımların çarpıtarak, abartarak ele aldıkları dünyanın iktisadi düzeni, kapitalizmin tekelci döneme ait karakteristiğine dair bir değişimi anlatmamaktadır. Elbette değişim, elbette gelişim vardır. Bir asrı aşan bir dönemden söz ediyoruz. Yalnızca iletişim ve bilişim değil bütün alanlarda çok ciddi gelişmeler olmuş, teknolojiye bir değil birden çok devrimci atılım yaşanmıştır. Bütün bunların iktisadi yapı üzerinde sonuçlar doğurması da kaçınılmazdır. Ancak sorun yapısal bir değişimin olup olmadığıyla ilgilidir. Bütün parametreleri etkileyecek esas husus budur. Meseleye bu boyuttan yaklaşıldığında kapitalizmin ne karakter kaybettiği ne de emperyalist dünya sisteminin temelli bir değişime uğradığından söz edilebilecektir.

Dünyada başta teknolojik çerçeve olmak üzere bütün alan ve sektörlerde ilerleme vardır ama aynı “büyüme” çelişki alanlarının tümünde de yaşanmaktadır. Gelir dağılımı, on yıllık periyotların incelenmesiyle sabittir ki çok daha bozulmuştur. Yoksulluk, açlık, susuzluk, işsizlik, temel hak ve özgürlüklerden yoksunluk, zulüm ve işkence oranı da büyümüştür. Savaşlar neticesinde ölen, yaralanan, sakatlanan, sürülen insanların nüfusa oranı artmıştır. Maddi, manevi bütün değerleriyle kirlenen ve yıkıma uğrayan çok daha kötü bir dünya gerçekliği vardır ve tam da bu yüzden kapitalizm ölümüne daha çok yaklaşmıştır. İnsanlığın yok olmaması için onun yok olması her zamankinden daha acil bir gündem olarak dünya proletaryasının önünde durmaktadır.

Nepalli yoldaşlar “yeni dünya”yı şöyle tarif etmektedirler:

“Günümüz emperyalizminin temel özelliği ekonomik, siyasi, askeri ve kültürel açılardan yeryüzündeki halkların geniş kitlelerini tek bir küreselleşmiş devlet şeklinde sömürmesi ve ezmesidir. ABD emperyalizminin yegâne (sole) hegemonyası mevcuttur. Bunun temel nedenleri: dünya proleter devriminin ilk dalgasının sonucunda kurulan yeni demokratik ve sosyalist devletlerin bürokrat kapitalizme karşı iktidar

mücadelesinde yenilmesiye, diğer nedense ABD emperyalizminin diğer emperyalist güçler üzerinde esas olarak askeri üstünlüğü kurması, 3. dünya ülkelerindeki ulusal sermayesi ve ekonomisi üzerindeki çokuluslu finans kapitali denetlemesi ve bilgi teknolojisi üzerindeki hâkimiyeti ile dünya çapında kültürel müdahaleyi yoğunlaştırmasıdır.” (**Merkez Komitesi Çözümlemesi- Siyasal ve Örgütsel Çözümleme**, Worker (İşçi) Dergisi, Mayıs 2006, Halk Savaşının 10. Yılı Özel Sayısı, sy. 10)

Görüldüğü gibi, sosyalist ülkelerdeki geri dönüşü de fırsat bilen ve diğer rakiplerini sindiren ABD emperyalizmi, global bir devlet (hatta imparatorluk) kurmuş, tek kutuplu bir dünyada hüküm sürmektedir. Karışanı olmadığı gibi önünde direnebilecek bir güç de kalmamıştır. Bunu aynı zamanda finans kapital üzerindeki inisiyatifine ve de teknolojiye gerçekleştirdiği büyük atımlara borçludur.

Bu görüşlerin geçersizliği yalnızca bugünün ya da 6 yıl öncesinin değil ABD'nin zirvede kendini daha yalnız hissettiği yılların da gerçeğidir. Kaldı ki tek kutuplu dünya ya da global bir devlet formu oluşsa dahi bunun ne emperyalizmde karakteristik bir değişim yarattığı iddia edilebilir ne de devrimin işlevine ve sosyalizmin gerekliliğine dair gerçekler bozulacaktır.

ABD, 1990'lardaki süreçten önceki konum ve birikimine yaslanarak en avantajlı çıkan devlet olmuştur. Askeri kapasitesi diğer devletlerle kıyaslanmayacak denli güçlüdür. Dünya ekonomisine yön verme kabiliyeti önde gelen devlet konumu da devam etmektedir. Ne var ki diğer emperyalist devlet ve hatta bloklar üzerindeki denetimi tam bağımlılık içeren karakterde değildir. Bir pazarın çeşitli düzeylerdeki karşılıklı bağımlılığı, birinin diğeri üzerindeki sömürge tarzı kontrolünden farklıdır. Kaldı ki bu durum emperyalizmin tabiatına aykırıdır. Emperyalizm bir yandan hızlı bir merkezileşme⁴⁴ ama diğer yandan sürekli çatışma içerisinde yol almaktadır. Bu çelişik durum kapitalizmin anarşizan yapısından ileri gelmektedir.

“Artık tipik olarak dünyanın hakimi, özellikle hareketli ve esnek olmasıyla, ülkede ve uluslararası düzeyde örtülü olarak faaliyet gösteren, bireysellikten uzak ve mevcut üretim sürecinden bağımsız, kolaylıkla yoğunlaşan finans kapitaldir ve yoğunlaşma konusunda şimdilik büyük mesafeler kat etmiştir. Böylece kelimenin tam anlamıyla birkaç yüz milyarlar ve milyonlar tüm

dünyanın kaderini elinde tutmaktadır.”

(**“Lenin, Önsöz”, Buharin, Emperyalizm ve Dünya Ekonomisi, Kalkedon Yay. s.11**)

“Gelişimin, istisnasız tüm işletmeleri ve devletleri içine alacak tek bir dünya tröstünün kurulması yönünde olduğu konusunda şüphe yoktur. Ancak, bu yöndeki gelişme öylesine stres, tempo, antagonizmalar, çelişkiler ve tepe taklak gelişler –sadece ekonomik değil, fakat aynı zamanda politik, ulusal vs.- biçiminde gerçekleşmektedir ki, ulusal finans kapitalerin dünya çapında bir ultra- emperyalizm yapısında birleşmesinden önce, emperyalizm kaçınılmaz olarak yok olacak ve kapitalizm kendi karşısına dönüşecektir.” (**“Lenin, Önsöz”, Buharin, Emperyalizm ve Dünya Ekonomisi, Kalkedon Yay. s.14**)

Uzun bir süredir batılı emperyalist akıl verme merkezleri ve temsilcilerinin yayınladığı raporlar, başta Çin ve Rusya olmak üzere diğer devletlerin kaydettiği gelişmeye ve oluşturduğu tehdide yer vermektedir. Bu durum hem ABD ile hem de diğerleri ile ilişki düzeyi bakımından AB için de geçerlidir. Ocak 2012'de açıklanan son savunma raporunda, saldırılarda diğer devletlerle ortak hareket etmenin altı boşuna çizilmemiştir. 10 sene öncesinin pervasız ve başına buyruk ABD'si yerini daha ölçülü ve dikkatli bir saldırgan bırakmıştır. Bu geliş gidişler, bu yükseliş ve düşüşler, bir döneme bakarak emperyalizmi karakteristik boyutta yorumlamaya yol açmamalıdır.

“Küreselleşme” denilen heyulanın balonu ilk önce marksistlerin dünyasında patlamış olmalıdır. Tıpkı “yeni dünya düzeni” gibi küreselleşme de korku salma hedefli şaşaalı bir kampanya sloganıdır. Uluslararası, kıtalararası dev tekellerin bir yandan sayısal olarak artması yoğunlaşmayı, kıyasıya rekabetin olduğu alanda yıkılan ya da birleşme yoluyla yutulmuş tekeller ise merkezileşmeyi güçlendirmiştir. Ne var ki bu gelişme, dünyanın paylaşılmasına dair yeni bir durumu tarif etmemektedir. Daha fazla kar güdüsü temel yasa olan emperyalist-kapitalist sistemin “yeniden paylaşımçı” karakterinde değil erozyon, aksine azgınlaşma halinden söz etmek gerekir.

Yaklaşık 70 yıldır emperyalist güçleri doğrudan karşı karşıya getiren dünya çapında savaşların olmaması, bunun “boşluğunu” doldurmuş bölgesel düzeydeki savaş, işgal ve çatışmalarla ekonomik düzeydeki savaşların ikame rolünü oynamakta şimdilik yeterli ve frenleyici olduğunu

göstermektedir. Nükleer silahların daha çok devletin elinde bulunmasının yarattığı caydırıcılık sandığı kadar belirleyici bir ağırlık taşımamaktadır. Yakın tarihte bu düzeyde savaşların eşliğinden dönülmüş olması, birçok örnekte açığa çıkmış bir gerçeklik olarak orta yerde durmaktadır.

Emperyalizmin varlık koşullarından birisi olarak şekillenen dünya pazarı, yüzyılı aşkın süreçte önemli bir evrim geçirmiş bulunuyor. Ulaşım, erişim ve iletişim alanındaki gelişmeler, kapitalist sömürünün girmedığı, kuşatmadığı ve dizayn etmediği alan bırakmamıştır. Dünyanın bütün üretim alanları birden fazla kanalla ve hız oranı hayli yükselen bir emilim gücüyle merkeze bağlanmıştır. Bu pazara bağımlı biçimde yaşam şansı bulan yarı-feodal üretim ilişkilerinin varlığı bu örgütlenme ağının önünde engel değildir. Bilakis etkin olduğu bölgelerde pazara bağlanmanın bu üretim ilişkisi üzerinden hayatîyet kazanması emperyalistlerin çıkarı gereğidir. Biçimsel durumlara bakılarak aksine dair iddialarda bulunmak, gerçekçi olmadığı gibi kapitalizm büyümesinden etkilenmenin sonucudur.

Bunun yeni dönemdeki bir başka sonucu işbölümü alanında kendini göstermektedir. İç pazarların genel bir ilişki ağı çerçevesinde bağımlılığı/sömürüsü üzerinden yürüyen süreç artık ülke ekonomilerine daha müdahil olmayı getirmiştir. Tekelleşme olgusunun merkezileşmede vardığı düzey, ilgili sektördeki yerel ayakları sistemin daha etkin parçaları haline getirmiştir. Bunun doğal sonucu işbölümünün yeniden düzenlenmesi ve keskin çizgiler almasıdır. Dünya pazarına eklemlenmenin yakından hissedilir/algılanır hale gelmesinin politik ve sosyal yaşam üzerindeki etkileri ortadadır.

“Küreselleşme”, köleleştirmenin, talan ve yağmanın yoğunlaşmasıdır. Çelişkilerin yumuşaması, törpülenmesi değil daha da keskinleşmesinden söz edilmelidir. Uçurum derinleşmiştir. İç pazarları aşan boyutta bir sömürü mekanizması kurulmuştur. Bütün istatistikî veriler durumun önceki sürece göre daha da kötüleştiğini resmediyor. Emek-sermaye çelişkisi, ara katmanda bulunan halk sınıflarının çökmesiyle kendini göstermektedir. Proletaryanın yok olmasından değil nüfusun daha büyük oranda proleterleşmesinden söz edilmelidir. Sosyal yıkım ve çevresel tahribat üst düzeyde seyretmektedir. Toplum kültürel bir zehirlenme içerisinde kendi-

sini tüketen ve bloke eden bir yere savrulmuştur. Bu nedenle kitle hareketleri, ayaklanma ve direnişlerin büyümesi şaşkıncı değil, süreci betimleyen bir olgu olarak görülmelidir.

Ekonomik krizleri sağlıklı olmanın değil hastalıklı durumun sonucu olarak görmek gerekir. En hafifi büyük bölge ve kıtaları sarsan krizlerin gelip dayandığı yerde artık dünya çapından bir kriz olgusu neredeyse süreklilik kazanmış durumdadır.

“Küreselleşme”, dünya çapındaki bütünleşmeyi tarif için kullanılmaktadır. Bir yanıla emperyalizmin karakteristik özelliği zaten budur, yeni bir şey değildir. Bu konudaki sürecin daha güçlü bir sarmal yarattığından söz edilebilir. Kendini daha çok hissettirdiği, bağımlılık zincirlerinin arttığından bahsedilebilir. Bunu görünür kılan mali sermayenin ulaştığı boyutlar ise nitelik değişimini değil, gelişim sürecini açıklamaktadır.

Sürecin bizi getirdiği noktada bilişim ve iletişim sektörlerindeki muazzam gelişmenin hizmet sektöründeki büyüme ile birlikte farklı bir sınıfsal dizayna yol açtığına dair tespitler gerçekçi değildir. Birincisi teknolojik gelişim her dönem vardır ve bu konudaki ilerleme sınıfları bozan (hatta kimilerine göre ortadan kaldıran) değil ancak donanım ve konumlanışlarını farklılaştıran düzeyde etkilidir. Hizmet sektörü ise sömürü ve artı-değer üretiminden soyutlayarak ele alınmakta, bilgi teknolojisi ve bilgi toplumu bağlamında üretime damgasını vuran ilişkinin bu ekseninde sorgulanması gerektiği ileri sürülmektedir. Sınıfın silinmesi ya da etkisizleştirilmesi çerçevesinde de “özne” faktörü ortadan kalkmaktadır. Bir müdahaleye yani devrimsel bir sürece gereğin kalmadığı durumda özneye olan ihtiyacın sona ermesini de koşullayan bu durum “yeni dünya” gerçekliği olarak okunmaktadır.

ABD ve önderliğindeki batılı emperyalistlerin kaydettiği ilerlemeyle beraber uluslararası tekelin etkinlik gücünü artırması, dünya çapında işbölümünün yeniden düzenlenmesine paralel üstyapı kurumlarındaki değişim, farklı bir tabloyu şekillendirmeye başladı. Buna karşı koyamadığı için tekeli devlet kapitalizmi çizgisinde gidemeyen ve uğradığı yıkıma paralel “maske”den kurtularak yola devam etmek durumunda kalan modern revizyonizmin iflâsı üzerinden mutlak zaferini tescilletmek isteyen ABD, bu elverişli durumu değerlendirmek için yoğun bir kampanya örgütledi. Büyük çaplı ideolojik, ekonomik ve as-

keri saldırı kampanyasının son çeyrek yüzyıl içerisindeki sonuçları, kendisini her alanda göstermeye devam etmektedir.

Bütün dünya köleleştirici bir çalışma rejimi içinde dev bir toplam kampına dönüştürülmüştür. İdare de buna uygun şekillenmiş, baskı ve zulmün koyulaştığı bir zeminde otoriter yapılar şekillendirilmiştir. 11 Eylül'ü bir dönemeç olarak değerlendirmeye çalışan emperyalistler, kurumsal adımlarla pekiştirdikleri "yeni dünya düzeni"ndeki terör rejimine "anti-terör" maskesi takacak kadar küstah ve pervasız bir dil tutturmuşlardır. Ekonomik, politik, sosyal ve hukuki boyutuyla, "küreselleşme" denilen olgu budur.

Bunun temellerini resmeden gerçeklik, her gün bir yenisine rastladığımız, gerek kendi kuruluşları gerekse de bağımsız araştırmalarla ortaya konulan açıklıkta sergilenir olmuştur: *"230 trilyon dolarlık küresel zenginliğin yüzde 38.5'i, serveti 1 milyon doların üzerinde bulunan 29.7 milyon kişinin elindedir. Bu binde 6 demek. Bunların geçen seneki oramı yüzde 35.6 idi. Geliri 100 bin doların üzerinde olanlar ise dünya gelirin yüzde 82.1'sini kontrol ediyor ve bu nüfusun yüzde 5.7'sini (398.7 milyon kişi) oluşturuyor."* (**"Yıllık Küresel Servet Raporu", İsviçre Bankası Credit Suisse, 24.10.11**)

Lenin'i güncel verilerle doğrulayan araştırmaların sergilediği gerçeklik, "küreselleşme" kavramı üzerinden emperyalist yapıya farklı karakterde bir elbise giydirmeye çalışanların amacına (iyimser boyutuyla yanılgılarına) ışık tutuyor. Değişim yalnızca emperyalizmde değil, bütün süreçlerde ve olgularda yaşanıyor. Sorun, bunun karakteristik yapıyı bozan bir nitelik taşıyıp taşımasıyla ilgilidir. Bu bozma/başkalaştırma eyleminin, sınıf mücadelesinde karşılık bulmadığı durumda, hangi güç ve nedenle gerçekleştiği açıklanmaksızın söylenecek her lakırdı boşlukta kalmaya mahkûmdur. Verilerden beklediği yardımı alamayanlar, sermayede birleşme ve toplanmanın yoğunlaşma (bilhassa finans kapital) derecesine bakarak; üretim, bölüşüm ve tüketim sürecini, sermayenin dolaşım serüveniyle beraber farklı bir ilişki ağı içerisinde tarif eden zorlama "teoriler" ileri sürmektedirler.

Dünyanın sosyo-ekonomik yapısı nasıl resmedilirse pek tabii olarak onu değiştirme ve dönüştürme eylemi ve bunun yöntemi de ona göre belirlenecektir. Nitekim emperyalizm tahlili üye-

rinden serbest rekabetçi döneme ait farklılaşan ve karakter değişimine uğrayan hususları tespit eden Lenin, proleter dünya devrimine yönelik saptamalarda bulunmuştu. Bugün kendi sürecinde gelişim göstermesiyle bazı değişimler geçiren tekeller kapitalizmin; sınıflar, devlet, demokrasi, komünist partisinin yapısı ve rolü ile devrim başta olmak üzere bilimsel sosyalist esasları/yaklaşımı başkalaştıracak bir dünya yarattığını söylemek mümkün değildir.

Ancak tersinin iddia edildiği durumda, tıpkı Kautsky, Kruşçev vd.lerinin ileri sürdüğüne benzer tezlerin ortaya çıkması da kaçınılmazdır. Sorun, gereksinim ve gereklilik sorunudur. Ortada yıkılması gerekmeyen bir sistem varsa devrimlere ihtiyaç yoktur. Bunun yerine reforme etmek yeterli olacaktır. Ortada güç kullanmayı, silahlı mücadeleyi gerektiren bir yapı yoksa mücadele platformunun barışçıl olmaması için bir neden kalmamış demektir. Sınıfların yapısında değişim olmuşsa proletaryanın misyonu değişmiş, dahası yerel zeminde burjuvaziye ait güçlerle ittifak ve işbirliği gerekli hale gelmiştir. Eğer sosyalizme doğru yol almak isteyen bir güç, dünyadaki ve bölgedeki dengeleri hesaba katmazsa kısa sürede bertaraf edileceğinden daha dolaylı bir yol izlemelidir. Ve nihayet iktidarın her şey olmadığı, devletin eski işlevini yitirdiğinden söz ediyorsak proletarya diktatörlüğü bütünüyle tarih olmuş demektir...

Bütün bunların etkili olabilmesi için öncelikle panzehirle mücadele almak durumundadır. Onu inkâr ya da revize etmekten başka bir çare yoktur. Bunun için en geçerli yol, cepheden değil "içeriden" bir tutumla, saygıyı elde bırakmayan bir tarz tutturmak ve bir dizi övgü dolu lafın ardından artık yetmezliğinden söz etmektir. Yetmezliği/yetersizliğine hükmetmek için gidilecek adres yine aynıdır: "Çağ değişti". Dogmatizmle mücadele adına, bilimsel sosyalizmi yaratıcı biçimde geliştirdiklerini söyleyenlerin salladığı pragmatizm bayrağının rengi kısa sürede kendini ele vermektedir. Ünlü 1963 polemiklerinde ÇKP önderliğinin benzer tezlerle ortaya atılan Kruşçevci modern revizyonistlere verdikleri yanıtlarda altını çizdiğimiz şu saptamaları aktarmak gerekmektedir:

"Şimdi dogmatizme şiddetle sövüp sayanlar ashında, bununla savaşmak şöyle dursun, dogmatizmin ne olduğundan bile habersizdirler. Bu kişiler, zamanın ve koşulların değiştiğini, 'mark-

sizmi-leninizmi yaratıcı biçimde geliştirmek' gerektiğini söyleyip duruyorlar, ama aslında, burjuva pragmatizmini kullanarak marksizm-leninizmi revizyondan geçiriyorlar.”
(“Bir Kez Daha Togliatti Arkadaşla Aramızdaki Farklılıklar Üzerine, Hongqi Yazı Kurulu, sayı 3-4, 1963”, Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz, Bilim ve Sosyalizm Yay. s.288)

“Bernstein'dan bu yana, her türden revizyonist ve oportünistler, marksizmin evrensel gerçeğinin eskimiş olduğunu ileri sürebilmek için yeni değişimleri ve yeni durumları bir bahane olarak kullanmışlardır. Ama yüz yıldan daha fazla bir zamandır, dünyadaki olaylar, her yerde, marksizm-leninizmin evrensel gerçeğinin geçerli olduğunu tanıtmıştır.” **(“Bir Kez Daha Togliatti Arkadaşla Aramızdaki Farklılıklar Üzerine, Hongqi Yazı Kurulu, sayı 3-4, 1963”, Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz, Bilim ve Sosyalizm Yay. s.289-290)**

“Marksizm-Leninizm sürekli olarak pratikle gelişir. Bir marksist-leninist partinin belirli bir dönemde ve koşullarda geliştirdiği önermelerin yerini, zaman ve koşulların değişmesiyle, yeni önermelerin alması gerekir. Bunun savsaklanması, dogmatizm hatasının işlenmesine ve komünizm davasının kayıplar vermesine yol açacaktır. Ama, bir marksist-leninist partinin, bazı yeni sosyal olguları bahane ederek, marksizm-leninizmin temel ilkelerini yadsımasına, marksizm-leninizmin yerine revizyonizmi koymasına ve komünizm davasına ihanet etmesine asla izin verilemez.” **(“Togliatti Arkadaşla Aramızdaki Farklılıklar, Renmin Ribao başyazısı, 31.12.1962”, Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz, Bilim ve Sosyalizm Yay. s.66)**

“(R)evizyonistler, daima ‘akıllılıkları’ ve ‘yaratıcılıkları’yla övünerek, görüşlerini ‘en son teoriler’, olarak sunuyorlar. Modern revizyonistlerin ‘en son teorileri’ aslında Bernstein’in, Kautsky’nin ve eski kuşaktan öteki revizyonistlerin safsatalarının yeni koşullar altındaki görünümlerinden ve burjuva gericiliğinin halkı aldatmak için kullandığı malzemenin yeniden piyasaya sürülmüş biçimlerinden başka bir şey değildir.” **(“Leninizm ve Modern Revizyonizm, Hongqi başyazısı, sayı 1, 1963”, Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz, Bilim ve Sosyalizm Yay. s.84)**

Somut koşulların tahlili yapılmalı, yeni şartlar için yeni yanıtlar aranmalıdır. Bu durumda kendinden menkul bir “düşünce”, bir “yol” oluşturanların işi kolaylaşmakta, “katkı”lar sıralanmaktadır.¹² Katkıyı özgün koşullar bağlamından evrensele uzanan bir çizgide gerçekleştirmeyi denemek yerine, adeta “bağımsızlığını” ve “özgürlüğü” ilan edenler kendi cumhuriyetlerini kurmaktadır:

“Lenin ve Mao'nun emperyalizm ve proleter strateji üzerine ortaya koydukları bir dizi anlayışın geride kaldığı gerçeğine 21. yüzyıldaki enternasyonal devrimcilerin dikkatleri odaklanmalıdır. Lenin'in savaşın doğası üzerine, sürekli devam eden dünyanın belli bölümlerinin (emperyalistlerce) paylaşılması ve yeniden paylaşılması ve bunun üzerinden belirlediği proleter strateji ile soğuk savaş döneminde, her ne kadar taktiksel de olsa, Başkan Mao'nun Üç Dünya analizi günümüzde temel olarak geçerli değildir. Küreselleşmiş devlet biçimini alan ABD emperyalizminin durumu Lenin ve Mao'nun analizlerinin geride kalmasına neden olmuştur.”

(“Merkez Komitesi Çözümlemesi- Siyasal ve Örgütsel Çözümleme”, Worker (İşçi) Dergisi, Mayıs 2006, Halk Savaşının 10. Yılı Özel Sayısı, sa. 10)

NKP(b), 1 Temmuz tarihli ABD-DKP'ye yanıt mektubunda, savaş sürecinde ilerleme ve gerileme, sağa ve sola dönüşler vb. içinde MLM'nin cephaneliğini zenginleştirecek yeni fikirler geliştirdiklerini ve bunu 2001 yılında “Prachanda Yolu” olarak isimlendirdikleri söylenmektedir. MLM'yi geleneksel şekliyle değil, yaratıcı biçimde ele alışlarında etkili olan olumsuzluklar ise şöyle sıralanmaktadır: “SSCB'nin dağılışı, Çin'de kapitalizmin restorasyonu, Peru devriminin gerilemesi, diğer halk savaşlarının kendi sınırlarını aşamaması, ABD emperyalizminin tek hakim olarak ortaya çıkması, ideolojik-politik saldırıların yoğunlaşması, bilgi teknolojisindeki ilerlemeler ve ülkedeki yarı-Hocacı Singh düşüncesinin etkisi...”

Daha birkaç yıl öncesinde Maoizme ve Mao Zedung yoldaşa gerici ve revizyonistlerin saldırısından bahsedip, övgülerini esirgemeyenlerin¹³, Üç Dünya Teorisi'ni Başkan Mao'yla ilişkilendirmesinin şaşkınlıktan öte tıpkı Hocacı revizyonistler gibi bilinçli bir yakıştırma olduğunu düşünmek istemiyoruz. Ama aktardığımız ilk paragraftaki sözlerin esas önemlisi, Lenin'in emperyalizmin yeniden paylaşımcılık ve savaşla

ilgili karakteristik özelliklerine dair saptamalarının günümüzde “geçersiz” hale geldiğine ilişkin görüştür. Yeniden paylaşıcılık bilindiği gibi karda sınır tanımama, yani daha fazla kar güdüsüyle yaşama karakterinden ötürü kapitalist üretim tarzının yasadır ve emperyal yapı bunun sonucu olarak mevcut bölüşümle yetinmez, yetinmemektedir.

Bu, öteden beri emperyalizm konusunda yürütülen tartışmaların can alıcı bir başlığı olagelmıştır. Zira, bu durumda tarif edilen “global devlet” olgusu geçici ve dönemsel değil kalıcı bir yapı olarak tanımlanmakta ve hem etki gücü açısından (önleyicilik, baş edilemezlik) hem de ittifak politikaları bakımından gerçekten de başka sözler sarf etmenin gereği ortaya çıkmaktadır. Geliştirdiği ve geliştireceği politikalara kılıf, duruma meşruiyet kazandırmanın çaresi böyle bulunmuştur. Bu görüşlerin yanıtı komünist önderler tarafından zamanında verilmiş, durum bütün açıklığıyla ortaya konulmuştur:

“Ancak emperyalist sistem yıkıldıktan ve ancak insanın insan tarafından ezilmesine ve insanın insan tarafından sömürülmesine yol açan sistemler yok edildikten sonradır ki, bütün savaşları ortadan kaldırmak ve ‘savaşızsız bir dünya’ya ulaşmak mümkün olabilir.

Marksist-Leninist’lerin daima savundukları budur.” (**Togliatti Arkadaşla Aramızdaki Farklılıklar, Renmin Ribao başyazısı, 31.12.1962”, Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz, Bilim ve Sosyalizm Yay. s.50**)

“Emperyalizm, tekellerin ve mali sermayenin egemenliğinin ortaya çıktığı, sermaye ihracının birinci planda önem kazandığı, dünyanın uluslararası tröstler arasında paylaşılmasının başlamış olduğu ve dünyadaki bütün toprakların en büyük kapitalist ülkeler arasında paylaşılmasının tamamlanmış bulunduğu bir gelişme aşamasına ulaşmış kapitalizmdir.” (**Lenin, Emperyalizm, İnter yay. s.92**)

“(B)irincisi, dünyanın paylaşılmasının tamamlanmış olması, bir yeniden paylaşım durumunda, her hangi bir ülkeye el atmayı zorunlu kılmaktadır; ikincisi, emperyalizm için karakteristik olan, birkaç büyük gücün hegemonya yarışıdır, yani doğrudan kendisi için değil de, rakibini zayıflatmak ve onun hegemonyasını sarsmak için toprak ilhak etmeleridir.” (**Lenin, Emperyalizm, İnter Yay. s.94-95**)(ABC)

“Dünyanın geri kalan kısmının tamamen

paylaşıldığı mali sermaye çağında, yarı bağımlı ülkeler için mücadelenin şiddetlenmesi anlaşılır.” (**Lenin, Emperyalizm, İnter Yay. s.85**)

“Toplum yaşamı artık tümüyle askerleştirilmiştir. Emperyalizm, dünyanın bölüşülmesi ve yeniden bölüşülmesi için büyük devletlerin giriştikleri vahşi bir savaşımdır. Bu yüzden, bütün ülkeler, yansız olanlarla birlikte küçükler de, daha fazla askerleşmeye doğru gideceklerdir.”

(**Lenin, Sosyalizm ve Savaş, Sol Yay. s.66**)

“Emperyalist devletler arasındaki keskin çelişmeler, nesnel olarak vardırırlar ve uzlaşmaz bir nitelik taşırlar. Emperyalist ülkeler ve emperyalist bloklar arasında, büyük ya da küçük, doğrudan ya da dolaylı, şu ya da bu biçimde çatışmalar mutlaka çıkacaktır. Bu çatışmalar, emperyalistlerin temel çıkarlarından doğarlar ve emperyalizmin doğası tarafından belirlenirler. Emperyalist ülkeler arasında, emperyalistlerin temel çıkarlarından doğan bu çatışmaların, yeni tarihsel koşullar altında çıkması olasılığı olmadığını ileri sürmek, emperyalizmin tümünden değiştiğini söylemekle aynı şeydir, ve aslında emperyalizmi yüceltmektedir.” (**“Bir Kez Daha Togliatti Arkadaşla Aramızdaki Farklılıklar Üzerine, Hongqi Yazı Kurulu, sayı 3-4, 1963”, Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz, Bilim ve Sosyalizm Yay. s.211**)

ÇKP’nin ve Lenin yoldaşın bu saptamalarına itiraz etmek için bu dünyadan bihaber olmak gerekir. Emperyalist devletler arasındaki kıyasıya savaşım her alanda kendini göstermektedir. Bu durum yalnızca en büyükler için değil neredeyse bütün gerici devletler için geçerlidir. Hummalı bir silahlanma, bütün bölgelerde gerilim, ve sınıf mücadelesinin ürünü savaşlar sürekli gündemdedir. Mali krizin yıkıcı etkilerine karşın silahlanma olanca hızıyla sürmektedir. Son 6 yıla göz attığımızda 2006’da yüzde 14 olan artış oranı, devamı yıllarda da yüzde 15, 16, 15 ve yüzde 9 oranında büyüme göstermiştir. International Institute of Strategic Studies’in Military Balance (Askeri Denge) 2012 raporuna göre, Asya’nın savunma harcamalarının Avrupa’yı yakaladığı ve bu yıl geçeceği belirtilmektedir. 2001-2011 arasında yüzde 250 oranında artış gerçekleştiren Çin’in 2015’e gelindiğinde ABD dışındaki tüm NATO üyelerinin toplamını aşacağı öngörülmüyor.

Savaş sanayini körüklemeye başı çeken ABD’nin yeni yayınlanan “21. Yüzyıl Savunma Öncelikleri/ABD’nin Yeni Savunma Stra-

tejisi”(05.01.2012) raporunda, “Uygun kaynaklar ve güvenlik ihtiyaçlarımız arasındaki denge hiç bu derece hassas olmamıştı” denilmektedir. Karakter değiştirdiği söylenen emperyalizmin önde gelen gücünün aynı raporunda yer verilen şu ifadeler bahsi geçen “değişim” konusunda yeterince açıklayıcıdır:

“Çok sayıda bölgede önemli çıkarları olan bir millet olarak güçlerimiz, bir bölgede fırsatçı bir düşman tarafından yapılacak bir saldırıyı, başka bir yerde büyük çaplı bir operasyon yapıyor olsak bile, engelleyecek ve bertaraf edecek güce sahip olmalıdır.”

“Genel kapasitemizi düşürsek dahi hazır ve yeterli bir gücü korumaya kararlıyız. Güç yapımızı kaybetmemek için hazır olma durumumuzdan ödün verme gibi bir hataya direneceğiz ve aksine geçtiğimiz on yılda üzerine vurgu yapılmayan bölgelerde hazır olma durumumuzu yeniden tesis edeceğiz.”

“Barışın, istikrarın, ticaretin serbest akışının ve bu dinamik bölgede (Asya-Pasifik) ABD etkisinin sürdürülebilirliğinin sağlanması, bir boyutuyla askeri kabiliyet ve bölgedeki askeri varlığın temel dengesine bağlı olacaktır. Çin’in bölgesel güç olarak yükselişi ise, uzun vadede ABD ekonomisini ve değişik yollarla güvenliğini etkileme potansiyeline sahip olacaktır.”

Dünyada tek kutuplu bir yapının oluştuğuna dair safsata, ABD’nin sözcüleri tarafından dahi savunulamaz düzeyde gerçeklere yabancıdır. Kimi emperyalistlerin dahi kendi başına hegemonya savaşında söz sahibi olmaya başlamasından başka bölgesel bloklar da sürekli yeni ittifaklarla şekillenmeye başlamıştır. Bunu bir tür denge hali olarak görmek de en az tek kutuplu dünya teorisi kadar yanıltıcıdır:

“(K)apitalizm gerçeğinde, ‘inter-emperyalist’ ya da ‘ultra-emperyalist’ ittifaklar –bu ittifaklar ister bir emperyalist grubun bir başkasına karşı ittifakı, ister bütün emperyalist devletleri kucaklayan genel bir ittifak biçiminde olsun- zorunlu olarak, savaşlar arasındaki ‘nefes molaları’ndan başka bir şey değildir. Barışçıl ittifaklar, dünya ekonomisi ve dünya politikasının emperyalist bağlantı ve ilişkilerinin bir ve aynı zemini üzerinde, barışçıl olan ve olmayan mücadele biçimlerinin değişmesini yaratarak, birbirlerini koşullayarak savaşları hazırlar ve yine onlardan doğarlar.” (Lenin, Emperyalizm, İnter yay. s.124)(ABÇ)

DEVLET VE DEVRİMDE “YENİ” TEZLER, ESKİ YANITLAR!

Dünyadaki duruma ve buradan hareketle “yeni çağ”a ilişkin geliştirilen revizyonist tezlerin ilk önemli sonucu kendisini, devlet ve devrimle ilgili MLM yaklaşımın revize edilmesiyle göstermektedir. Baburam’ın “demokratik cumhuriyet” tezi, Prachanda’nın en son söyleşisinde bütün aşamaları (demokratik devrim, halk ayaklanması, sosyalist devrim) birbiriyle kaynaştıran sözleri ve bütün bunların pratikleştirildiği parlamenter yola sıkı sıkıya sarılarak “ilerleme” stratejisi ve nihayet HKO’nun tasfiyesi, gençlik örgütünün lağvedilmesi ile beraber savaş sırasında kamulaştırılan toprakların iadesine karar verilmesi, devrimi “barışçıl geçiş”e kurban etmiş, sosyalizme ulaşma hedefini ıskartaya çıkarmıştır.

Daha yakın zamana kadar bu konuların tümünde marksist teorinin doğrularını ifade etmekten geri durmayanlar⁴⁴ şimdi tam aksi bir pratiğin teorisini yapmaktadır. Devlet, en yalın tanımıyla sınıfsal karaktere haiz bir yönetim, bir baskı aracıdır. Egemenliğin tesisi için bir örgütlenme olan devlet, ona hükmeden bir sınıfın/sınıfların damgasını taşıyacak ve diğer sınıflar üzerinde mutlak bir otorite sağlanmasını amaç edinecektir. Tarih boyunca böyle işlevselleşmiş bu araç, bütün kurumlarını bu amaç doğrultusunda seferber etmekte, ideolojik aygıtlarıyla beraber bütünsellik oluşturmaktadır. Bu organize yapı bütün kurumlarıyla yıkılıp parçalanmadan yeni bir devletin inşa edilme şansı yoktur. Aksi, yani reformlar yoluyla onu değiştirmeye dair tüm tez ve söylemler, eskinin devamı için gayret gösterenlerin sinsi bir çabasından öte anlam taşımaz:

“Burjuva devletleri biçim olarak çok değişik-
tir, ama özde aynıdırlar: Biçimleri ne olursa
olsun bütün bu devletler, son tahlilde kaçınılmaz
olarak burjuva diktatörlüğüdürler.” (Lenin,
**Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Dikta-
törlüğü, Sol Yay. s.86)(abç)**

“Ne denli demokratik olursa olsun, hiçbir
burjuva cumhuriyeti, çalışan halkın sermaye ta-
rafından baskı altına alınmasının bir aracı, bur-
juvazinin diktatörlüğünün, sermayenin siyasal
yönetiminin bir aracı olma işlevini yapan bir
makineden başka bir şey olmamıştır ve ola-
mazdı da.” (Lenin, **Burjuva Demokrasisi ve
Proletarya Diktatörlüğü, Sol yay. s.157)**

“Burjuva rejim (yani toprak ve üretim araç-
ları üzerindeki özel mülkiyetin henüz varlığını
sürdüğü rejim) ve burjuva demokrasisi re-
jimi dönemindeki ‘özgürlük ve eşitlik’ biçimsel
olarak kalırlar; bunlar gerçekte (biçimsel olarak
özgür, biçimsel olarak eşit haklar sahip) işçilerin
ücretli köleliği ve sermayenin mutlak iktidarı,
emeğin sermaye tarafından ezilmesi anlamına
gelirler. Sosyalizmin alfabesinin bu ‘bilgili’ bay-
ları, ve siz, bunu unutmuş bulunuyorsunuz.”
(Lenin, **Burjuva Demokrasisi ve Prole-
tarya Diktatörlüğü, Sol Yay.s.169)(abç)**

“Lenin tekrar tekrar Marks ve Engels’in şu
çok ünlü sözünü ayrıntılı bir şekilde işledi: ‘İşçi
sınıfı mevcut devlet aygıtını ele geçirip, onu
kendi amaçları için kullanamaz.’” (“Renmin
Ribao – Halkın Günlüğü ve Hungki-Kızıl
Bayrak Yazı Kurulları, Birinci Yorum,
06.09.1963”, **Uluslararası Komünist Hare-
ketin Genel Çizgisi Hakkında Polemik,
İnter Yay. s.101)**

Devletin nasıl ele geçirileceği, başka bir deyişle
devrimin nasıl gerçekleşeceği sorunu, devletle il-
gili değerlendirmeye dolaysız biçimde ilişkilidir.
Üretim ilişkilerindeki sürece ve sınıf mücadelesi-
nin ulaşacağı düzeye bağlı olarak gelişim seyri iz-
leyecek bu durum, nesnel şartların yanı sıra bunu
gerçekleştirecek sınıfların öznel koşullarıyla da il-
gilidir. Güzellikle yani gönül rızasıyla iktidarını
vermek istemeyeceklerin, zor dışında haklarından
gelecek bir yol yoktur. İktidarı zora dayalı olarak
elde tutanları boyun eğdirmenin geçerli bir yolu
olduğunu tarih henüz yazmamış bulunmaktadır.

“Barışçıl geçiş” teorisi, iktidarın el değiştirmesi-
nin bir yöntemi gibi savunulmakta, gerçekte
mevcut düzeneğin değişmemesini hedeflemektedir.
Düzen muhafaza edilmekte, sistem sürmekte,

“devrimci” ya da “sosyalist” maskeli efendiler iş-
başına gelmektedir. Dünyada seçimler ya da ben-
zeri yollarla, bir dönem sosyal-emperyalistler
eliyle gerçekleşen darbelerle kurulan “halkçı”,
“devrimci” yönetimler, bu şekilde işbaşına gelmiş,
egemen sınıfların hükümranlığında hiçbir değişim
yaşanmamıştır.

“Tüm devrimlerin dünya tarihinin bize sınıf
mücadelesinin tesadüfen değil, kaçınılmaz ola-
rak iç savaşa dönüştüğünü öğrettiğini kim bil-
mez?” (Lenin,1917, **İnter yay. s.269)**

“Devrim en şiddetli, en vahşi, en çılgınca sınıf
mücadelesi ve iç savaştır. Tarihte hiçbir büyük
devrim iç savaş olmadan gerçekleşmedi. İç sava-
şın ise ‘olağanüstü karmaşık durum’ olmadan
düşünülebileceğini, ancak dar görüşlü, dünya-
dan bihaber insanlar varsayabilirler.”

(Lenin,1917, **İnter yay. s.418)**

“(S)ınıflı toplumda devrimler ve devrimci sa-
vaşlar kaçınılmazdır; onlar olmadan toplumun
gelişmesinde bir sıçrama sağlamak ve gerici
hâkim sınıfları devirmek, dolayısıyla da halkın
siyasi iktidarı ele geçirmesi mümkün değil-
dir.(...) İktidarın silah zoruyla ele geçirilmesi,
meselenin savaş yoluyla halledilmesi, devrimin
merkezi görevi ve en yüksek biçimidir. Devrimin
bu Marksist-Leninist ilkesi evrensel olarak ge-
çerlidir, hem Çin ve hem tüm diğer ülkeler için
geçerlidir.” (“Mao Zedung”, **Uluslararası Ko-
münist Hareketin Genel Çizgisi Hakkında
Polemik, İnter yay. s.431)**

“Emperyalizm, yani son olgunluęuna ancak
20. Yüzyılda ulaşmış olan tekelci kapitalizm,
temel iktisadi özellikleri nedeniyle, barış ve öz-
gürlükten en az hoşlanmasıyla, ve militarizmin
evrensel olarak gelişmesinden en çok hoşlanma-
sıyla ayırt edilir. Barışçıl ya da şiddetli bir devri-
min tipikliği ya da olasılığı sınırlarını tartışırken
buna ‘dikkat edememek’ burjuvazinin en sıradan
uşaklarının düzeyine alçalmaktır.” (Lenin,
**Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Dikta-
törlüğü, Sol Yay. s.116)(abç)**

Sorunun bir diğer boyutunu, bu “barışçıl
geçiş” hayallerine zemin oluşturan soyut bir “de-
mokrasi” anlayışı oluşturmaktadır. Demokrasiyi
sınıflar üstü bir kavram, sınıflardan yalıtılmış
ortak bir düzen olarak tanımlayan anlayış¹⁵ te-
mellerini, emperyalizme yönelik “güleryüzlülük”
tespitinde bulmaktadır. İnsanlığı topyekun daha
ileri standartlara taşıyan ve üretici güçleri alabil-
diğine geliştiren emperyalizmin en azından bir-

çok ülkede kurduğu, kurdurduğu rejimlerin “demokratik” karakterleri gereği, düzenin değişmesi için barışçıl meşru olanaklar barındırdığı ileri sürülmektedir.

“Demokrasinin değişmez bir sınıfsal niteliği vardır. Marksist-Leninistler, demokrasi sorununun daima tarihsel çerçevesi içinde ele alırlar ve hiçbir zaman ‘soyut demokrasi’den ya da ‘genel olarak demokrasi’den söz etmezler.” (Leninizm ve Modern Revizyonizm, Hongqi başyazısı, sayı 1, 1963”, Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz, Bilim ve Sosyalizm Yay. s.74)

Nitekim halk savaşı ya da diğer silahlı mücadele pratikleri sayesinde belli bir maddi güç oluşturan ve “sabırsızlığa” yenik düşenlerin, barış süreci pazarlıkları ve seçimler yoluyla sisteme entegre olması, bu zemin üzerinden iktidar arayışlarına girmesine dair örnekler son çeyrek yüzyılda sıkça rastlanmaktadır. Buradan iktidara kanal açıldığına dair örneğe de “maalesef” rastlanabilmiş değildir. Şimdiye kadar olan bitenler, hareketin canlı, dinamik, etkin/silahlı karakterinin tasfiye edilmesi, düzene monte edilerek bitirilmesidir. Bugünkü politikanın mimarlarının marksist teorinin abc’sini oluşturan görüşleri çok iyi bildiği¹⁶ ve fakat uygulamadıkları durumda, “değişimi/dönüşü” sıradan bir değerlendirme yanlısı ya da “şartların farklılığı” ile açıklamak mümkün değildir. Parlamentoda yer bulmak, hatta hükümetin bir parçası olmak, Nepal’de olduğu gibi başbakanlık koltuğuna dahi oturmak hiçbir şeyi değiştirmemektedir.

“Eğer tüm temel güçleri ya da sınıfları proletarya diktatörlüğü tarafından değiştirilmiş haliyle bunlar arasındaki ilişkileri karşılaştırsak, sosyalizme geçişin, genel olarak ‘demokrasi aracılığıyla’ mümkün olduğu yolundaki İkinci Enternasyonal’in tüm temsilcileri tarafından paylaşılan genel küçük burjuva görüşün nasıl da sözü edilemeyecek kadar saçma sapan ve teorik açıdan aptalca olduğunu kavrayacağız. Bu yanlılığının temel kaynağı burjuvaziden miras kalan, ‘demokrasi’nin sınıflarla ilgili olmayan, mutlak bir şey olduğu yolundaki önyargıda yatmaktadır.” (Lenin, Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü, Sol yay. s.191)

“Devrimci proletaryanın partisi, yığınları aydınlatmak için burjuva parlamentolarına katılmalıdır; bu aydınlatma seçimler sırasında ve parlamentoda partiler arasındaki savaşım lar sı-

rasında olur. Ama sınıf savaşımını parlamenter savaşım ile sınırlamak, ya da onu, bütün öteki savaşım biçimlerinin bağlı bulunduğu en yüksek ve kesin biçim olarak görmek, aslında proletaryaya karşı burjuvazinin saflarına kaçmak demektir.” (Lenin, Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü, Sol yay. s. 217)

“Ancak namussuzlar ya da budalalar, proletaryanın önce, burjuvazinin boyunduruğu altında, ücret köleliğinin boyunduruğu altında gerçekleşen oylamalarla çoğunluğu kazanması gerektiği ve ancak bundan sonra iktidarı ele geçirebileceğini iddia edebilirler. Bu, darkafalılığın ve ikiyüzlülüğün zirvesidir; bu, sınıf mücadelesinin ve devrimin yerine eski toplumsal sistemin, eski devlet iktidarının korunduğu koşullarda oylamaların geçirilmesi demektir.” (Lenin, Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi Hakkında Polemik, İnter Yay. s.430)(abç)

“Burjuvazi askeri-bürokratik aygıtı kontrol ettiği müddetçe, ya proletaryanın seçimler yoluyla ‘parlamentoda istikrarlı bir çoğunluk’ elde etmesi imkânsızdır, ya da bu ‘istikrarlı çoğunluk’a güvenilemez. Sosyalizmi parlamenter yoldan gerçekleştirmek tümüyle imkânsızdır, kendi kendini ve diğerlerini aldatmadır.” (“Renmin Ribao – Halkın Günlüğü ve Hungki-Kızıl Bayrak Yazı Kurulları, Sekizinci Yorum, 31.03.1964”, Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi Hakkında Polemik, İnter yay. s.450)

“Lenin, II. Enternasyonal revizyonistlerini, parlamentarizm hayallerine kapılmakla ve iktidarın ele geçirilmesi devrimci görevini unutmakla suçladı. Onlar proletarya partisini bir seçim partisine, parlamenter partiye, burjuvazinin bir uzantısına ve burjuva diktatörlüğünü ayakta tutmanın bir aracına dönüştürdüler. ‘Parlamenter yol’un reklamının yapan Krusçev ve yandaşlarını, II. Enternasyonal revizyonistlerinin kaderi bekliyor.” (“Renmin Ribao – Halkın Günlüğü ve Hungki-Kızıl Bayrak Yazı Kurulları, Sekizinci Yorum, 31.03.1964”, Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi Hakkında Polemik, İnter yay. s.452)

“Parlamentoda çoğunluğu kazanmak, eski devlet aygıtını (esas olarak silahlı kuvvetleri) parçalamak ve yeni bir devlet aygıtını (esas olarak silahlı kuvvetleri) kurmakla aynı şey değildir. Burjuvazinin askeri ve bürokratik devlet

aygıtı parçalanmadığı takdirde, proletarya ve güvenilir müttefikleri açısından parlamentoda çoğunluk olmak ya imkânsızdır... ya da bu çoğunluk güvenceli değildir.” (**Renmin Ribao – Halkın Günlüğü ve Hungki-Kızıl Bayrak Yazı Kurulları, Birinci Yorum, 06.09.1963”, Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi Hakkında Polemik, İnter yay. s.72)**

“Barışçıl geçiş” meselesinde bütün revizyonistlerin, Marks ve Engels’in bunu kabul ettiğine dair çarpıtma ve demagojilerine Lenin yoldaşın verdiği yanıtı anmadan geçmek mümkün değildir:

“Yetmişli yıllarda Marks’ın, İngiltere ve Amerika’da sosyalizme geçişin barışçıl yoldan gerçekleşebileceğini mümkün saymasına atıfta bulunmak, bir safsatıcının argümanıdır, yani daha basit söylenirse, alıntıları ve işaretleri dolandırıcılık için kullanan bir yalancının argümanıdır. Birinci olarak Marks bu olasılığı o zamanlar da bir istisna olarak görüyordu. İkinci olarak o zamanlar henüz bir tekelci kapitalizm, yani emperyalizm yoktu. Üçüncü olarak o sıralar tam da İngiltere’de ve Amerika’da burjuva devlet mekanizmasının en önemli aygıtı olarak bir daimi ordu yoktu, şimdi vardır.” (**Lenin, Proleter Devrim ve Dönek Kautsky, İnter yay. s.141)**

Kruşçev revizyonistleri “barışçıl geçiş” teziyle birlikte, sosyalist devletin burjuva devletlerle kuracağı ilişkilerde zorunlu olarak geçerli olan “barış içerisinde bir arada yaşama” ilkesini, ülke içi alana transfer ederek savunma yoluna gitmişler ve sınıf işbirliğine yeni gerekçeler üretmeye çalışmışlardır. Tıpkı diğerlerinde olduğu gibi Nepal’de şekillenen revizyonizmin savunduğu görüşler de aynı merkezdedir. Hâkim sınıf partileriyle girilen ittifak, sürekli kılınmış, buna uygun bir devlet formu, “yeni demokratik devrim”e ve sosyalizme ulaşmanın aracı olarak savunulmuştur.

Ama daha önemlisi bu partilerin efendisi konumundaki emperyalist ve yayılcı devletlerle yapılan bağımlılığı pekiştirme anlaşmaları ve feodal sınıfların tasfiyesine yönelik adımların geri alınması ve bunların politik temsilcileriyle yeni ittifak anlaşmalarının imzalanmasıdır.¹⁷ Düşman sınıflarla girilen işbirliği, “barış içerisinde bir arada yaşama” anlayışının pratikleştirilmesi, devrim ve sosyalizm kulvarının tamamen terk edilmesi anlamına gelmektedir.

“Barış içinde bir arada yaşama, farklı toplumsal sistemlere sahip ülkeler arasındaki ilişkiyi belirtir ve istenildiği şekilde yorumlanamaz. Barış içinde bir arada yaşama, asla ezilen ve ezen milletler, ezilen ve ezen ülkeler ya da ezilen ve ezen sınıflar arasındaki ilişkilere uygulanacak şekilde genişletilmemeli ve asla kapitalizmden sosyalizme geçişin esas içeriği olarak tanımlanmamalıdır. Hele, barış içinde bir arada yaşamanın insanlığı sosyalizme götüren yol olduğu hiç söylenemez.” (**ÇKP MK, 30.03.1963” Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi Hakkında Polemik, İnter yay. s.34)**

“Marksizm, bizi, sınıflar ilişkisinin ve tarihin her anının somut özelliklerinin en doğru, aslına en uygun ve nesnel olarak doğrulanabilir, denetlenebilir bir hesabını yapmaya zorunlu kılar. Biz Bolşevikler bu kurala, bilimsel temellere dayanan bir siyaset bakımından kesinkes zorunlu olan bu kurala her zaman bağlı kalmak zorundayız.” (**Lenin, Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü, Sol yay. s.53)**

Devrimin yerine ikame edilen barışçıl geçiş, “şartlar” ve “zorluklar” ileri sürülerek temellendirilmektedir. “Süper” pozisyon alan emperyalizmle başa çıkmanın zorluğu (aslında imkânsızlığı) karşısında, “dünyada devrim inisiyatifi”, dünya halklarının direnişinin ayrılmaz bir parçası olmak” gibi şartlar ileri sürülmekte, bunların olmadığı durumda devrimi başarmanın (ya da korumanın) imkânsızlığına vurgu yapılmaktadır.¹⁸ Diğer kimi açıklamalarda, emperyalizmin mutlak müdahalesinin tartışılması, “bölgesel devrim” görüşlerinin savunulması da aynı tahlilin sonucudur.

“1957 Moskova Deklarasyonu, ‘bugün başlıca tehlikeyi revizyonizmin oluşturduğunu’ ve revizyonizmin içindeki kaynağının burjuva etkisi, dıştaki kaynağının da emperyalist baskılara boyun eğme olduğunu belirtmektedir.” (**Leninizm ve Modern Revizyonizm, Hongqi başyazısı, sayı 1, 1963”, Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz, Bilim ve Sosyalizm Yay. s.85)**

Konunun bir diğer boyutunu, “füzyon” teorisinde kendisini gösteren halk savaşı stratejisinin kavranışına dair sorunlu yaklaşım oluşturmaktadır. HS stratejisinin “uzun süreli” niteliği, dengecin devrim lehine çevrilmesi için sabırlı, kararlı ve dirençli bir mücadele anlayışını açıklamaktadır. Savaş neticesinde elde edilen kazanımın özel-

likle son aşamaya (stratejik saldırı) taşınmasının ardından, emperyalist müdahaleye açık hale gelme durumu, izlenecek “ulusal birleşik cephe” politikası ve taktikleriyle aşılabilecekken, kitlelere güvensizlik içinde, panik ve endişe yaşayarak “kestirme” yola sapmak ve uzlaşma aramak, yenilgiye davetiye çıkarmaktır. Bu durumda ileri sürülen “denge”, yani “düşmanın gücü” gerekçesi, savaşın doğasında vardır ve bu yaklaşımla her şeyden önce savaşların başlatılması dahi olanaksız hale getirilmektedir.¹⁹

Devlet teorisinin proletaryanın hedefine ulaşması için taşıdığı bir başka anlam ise proleter devletin pozisyonudur. “Barışçıl geçiş” tezi, proletarya diktatörlüğüne ihtiyaç olmadığı savunularak tamamlanmaktadır. Devletin rolüne dair yaklaşım, devletin gerçek manada el değiştirmedığı koşullarda yerine ikame edilen durumu ancak proletarya diktatörlüğüne de karşı çıkararak savunabilir. Öyle ya, yıkılması parçalanması gerekmeden bir yapı, başka bir yapıya da dönüştürülemeyeceğinden, proletarya diktatörlüğü zaten boşa düşmektedir.

Oysa sosyalizme doğru gitmenin, demokratik devrimi başarılı kılmanın tek aracı burjuva sınıflar üzerinde proletaryanın kesin egemenliğini tesis edecek bir diktatörlüktür. Bunu marksist kavrayışın can alıcı bir noktası olarak tanımlayan Lenin yoldaş, yoruma açık kapı bırakmayacak netlikte vurgularda bulunmaktadır. Öğretinin en hassas olduğu konuların başında bu husus gelmektedir.

“Marks’ı okuyan ve kapitalist toplumda, her ağır durumda, her ciddi sınıf çatışmasında, seçeneğin ya burjuvazinin diktatörlüğü ya da proletarya diktatörlüğü olduğunu anlamayan her insan, Marks’ın iktisadi ve siyasi öğretilerinden hiçbir şey anlamamıştır.” (Lenin, **Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü**, Sol yay. s. 159)

“Sosyalistlerin’ anlamadıkları ve teorik miyopluklarını açıklayan, burjuva önyargıların tutsağı kalmaları sonucunu veren, proletarya karşısındaki siyasi dönekliliklerini oluşturan esas nokta, kapitalist toplumda, bu toplumun temeli olan sınıf savaşımı az buçuk ciddi biçimde gücünü artırır artırmaz, burjuva diktatörlüğü ile proletarya diktatörlüğü arasında hiçbir orta yol olamamasıdır. Tüm bilmem hangi üçüncü yol düşü, küçük burjuvaların gerici sızlanmasıdır.” (Lenin, **Burjuva Demokrasisi ve Prole-**

tarya Diktatörlüğü, Sol yay. s.135)

“Tarih, bir diktatörlük, yani siyasi iktidarı fethetme ve, hiçbir cinayet karşısında gerilemeyen ve sömürücülerin her zaman gösterdikleri en zorlu, en öfkeli direnci zorla kırma döneminden geçmeksizin, hiçbir ezilen sınıfın hiçbir zaman iktidara geçmediğini ve geçemeyeceğini öğretir.” (Lenin, **Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü**, Sol yay. s.128)

“Biz daima, sosyalizmin ‘yürürlüğe konamayacağını, onun en yoğun, en şiddetli, çılgınlığa, ümitsizliğe kadar alevlenmiş sınıf mücadelesi ve iç savaş seyrinde serpilip geliştiğini, kapitalizm ile sosyalizm arasında uzun bir ‘doğum sancıları’ sürecinin bulunduğunu, şiddetin daima eski toplumun ebesi olduğunu, burjuva toplumdaki sosyalist topluma geçiş sürecine özel bir devletin (yani belli bir sınıf üzerinde örgütlü şiddetin özel bir sisteminin) denk düştüğünü daima biliyor, açıklıyor, yineliyoruz: Yani proletarya diktatörlüğü.”

(Lenin, 1917, **İnter yay. s.549**)

“Marksizmi sınıf savaşımı teorisi içinde hapsedmek, marksizmi budamak, onu çarpıtmak, onu burjuvazi tarafından kabul edilebilir bir şeye indirgemek anlamını taşır. Marksist, yalnızca sınıf savaşımının kabulünü, proletarya diktatörlüğünün kabulüne dek genişleten kimse değildir. Bu, marksistle sıradan küçük (aynı zamanda da büyük) burjuva arasındaki en derin ayrımı oluşturan şeydir. Bu, marksizmin gerçek kavranılması ve kabul edilmesinin denektaşdır. Ve Avrupa’nın tarihi, işçi sınıfını pratik bir sorun olarak bu sorunla yüz yüze getirdiği zaman, yalnızca tüm oportünistlerin ve reformistlerin değil, tüm Kautskicilerin de (marksizm ve reformizm arasında yalpalayan kimselerin) proletarya diktatörlüğünü reddeden zavallı dar kafalılar ve küçük-burjuva demokratları olduklarını tanıtlamış olması şaşırıcı değildir.”

(Lenin, **Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü**, Sol yay. s.85) (abç)

“İşçi sınıfı hareketinin tüm tarihi bize, şiddete dayalı devrimin proleter devriminin evrensel bir yasası olarak kabul edilip edilmemesinin; eski devlet aygıtının parçalanması ve burjuva diktatörlüğünün yerine proletarya diktatörlüğünün geçirilmesi gerektiğinin kabul edilip edilmemesinin, bir yanda Marksizm ile diğer yanda oportünizm ve her türden revizyonizm arasındaki, bir yanda proleter devrimcilerin diğer yanda prole-

taryaya ihanet edenler arasındaki sürekli ayırım çizgisi olduğunu öğretmektedir.

Marksizm-Leninizmin temel öğretilerine göre, bütün devrimlerin ana sorunu, devlet iktidarı sorunudur. Ve proleter devriminin ana sorunu, şiddet yoluyla devlet iktidarının ele geçirilmesi ve burjuva devlet mekanizmasının parçalanması, proletarya diktatörlüğünün kurulması ve burjuva devletin yerine proleter devletin geçirilmesidir.” (**“Renmin Ribao – Halkın Günlüğü ve Hungki-Kızıl Bayrak Yazı Kurulları, Sekizinci Yorum, 31.03.1964”, Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi Hakkında Polemik, İnter yay. s.431)**

Devlet deyince zora dayalı bir kurumdan, örgütlü silahlı bir güçten yani askeri bir yapılanmadan söz ediyoruz demektir. Ordu ya da silahlı kuvvetler, yalnızca devletin değil bütün politik oluşumların vazgeçilmez temel gücüdür ve şiddetin ana unsurudur. Devrimci zor ve şiddet, halkın gücünü temsil ediyorsa bunu temsil eden örgüt de ordudur. Bu yüzden Başkan Mao ordusuz halkın hiçbir şey olduğunu söylemektedir. Orduların dağıtılması, bu nedenle, bir devlet ya da devlete alternatif hareketin tasfiyesi için belirleyici bir yerde durmaktadır. Konunun hassasiyetine vaktinde dikkat çekmiş olanların yalnızca savaş sürecinde değil²⁰ “barış” döneminin hemen başında da vurguda buldukları²¹ hatırlanacak olursa, bugünkü tavırları izah edilebilir gibi değildir.

“Ordu ‘dağılmadan’ hiçbir büyük devrim olmamıştır ve olamaz da. Çünkü ordu eski rejimi desteklemenin en kemikleşmiş aleti, burjuva disiplininin, sermayenin egemenliğini payandalamanın, sermaye karşısında emekçilerin kölece bağlılık ve itaatkârlığını koruma ve gözetmenin en sağlam kalesidir. Karşı-devrim hiçbir zaman ordunun yanında silahlı işçileri hoş görmemiştir, göremez.” (**Lenin, Proleter Devrim ve Dönek Kautsky, İnter yay. s.78)**

“Her muzaffer devrimin ilk işi ise, Marks ve Engels’in defalarca vurguladıkları gibi, eski orduyu parçalamak, dağıtmak ve yerine yeni bir ordu geçirmektir. İktidara çıkmakta olan yeni bir toplumsal sınıf, eski orduyu tamamen darmadağın etmeden (gerici ya da düpedüz korkak küçük-burjuvalar bu nedenle ‘dağılma’ üzerine yaygara koparırlar), son derece zor, acılı bir dönemden herhangi bir ordu olmaksızın geçmeden (böyle zor bir dönemden Fransız Devrimi de

geçti) çetin bir iç savaşta yeni sınıfın yeni ordusunu, yeni disiplinini, yeni askeri örgütünü yavaş yavaş kurmadan, hiçbir zaman bu iktidara ulaşmamış ve iktidarını pekiştirememiştir, bugün de bunu yapamaz. Tarihçi Kautsky bir zamanlar bunu anlıyordu. Dönek Kautsky bunu unutmuştur.” (**Lenin, Proleter Devrim ve Dönek Kautsky, İnter yay. s.78)**

“Marksist devlet öğretisi bakış açısından da ordu, devlet iktidarının en önemli unsurudur. Her kim devlet iktidarını ele geçirmek ve elinde tutmak istiyorsa, güçlü bir orduya sahip olmak zorundadır. Bazıları bizimle, ‘savaşın her şeye kadir olduğu teorisinin’ taraftarı olduğumuzu söyleyerek alay ediyorlar. Evet, biz devrimci savaşın her şeye kadir olduğu teorisinin taraftarıyız. Bu kötü değil, iyidir; marksisttir.” (**“Mao Zedung”, Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi Hakkında Polemik, İnter yay. s.311)**

Ancak BNKP (M) önderlerinin haklarını yememek gerekir. Yoldaşlar, Halk Ordusu’nun tasfiye edilmesinin gerekliliğine dair görüşleri önceden dile getirmişler, “kitleleri silahlandırarak için halk içinde eritme” adını verdikleri yöntemle “yeni tipte” bir ordu anlayışını savunmuşlardı.²² Şimdi, buna uygun hareket ettiklerini söylediklerine şüphe yoktur!

Kitle inisiyatifi açığa çıkarma, devrimci yöntemlerle ilerleme, halk ayaklanması örgütlenme doğrultusunda hem de yakın tarihte alınan kararlar rafa kaldırılmış, bunun yerine niteliği şimdiden ortaya çıkan bir anayasa yazımı ve reformlarla “ilerleme” tercih edilmiş, ordu ve gençliğin tasfiyesiyle örgütün temel güçleri saf dışı bırakılarak sisteme entegrasyon sürecinin içerisine “gönüllü” biçimde girilmiştir. Egemen sınıf partileriyle girişilen ittifak parlamentoya taşınmış ve nihayet hükümette ortaklıkla ifadesini bulan bir koalisyon şeklini almıştır. Karşı-devrimci olarak tanımlanan bu partilerin “devrime” kazanılacağına dair inançları yeni değildir.²³ Ne var ki egemen sınıf partileriyle koalisyon içerisinde bulunmanın anlamını yoldaşlar oldukça iyi bilmektedir.²⁴

Egemen sınıf partileriyle girişilen ittifak politikası, “taktikte esneklik”²⁵ adına savunulmakta, “düşmanı sırtına binerek vurmak”tan söz edilmektedir.²⁶ 21. Yüzyılın karakteristik özellikleri adına savunulan bu politikanın askeri alandaki karşılığını füzyon (birleşim) adı altında Halk Sa-

vaşı ile Toplu Ayaklanma'nın birleştirilmesi olarak formüle edenlerin, asıl yaklaşımlarının özünde "barışçıl geçiş" in silahlı mücadele ve zorun yerine ikame edilmesi vardır.²⁷ "Geleneksel, klişeleşmiş, dogmatik ve Ortodoks eğilimlerle savaşıyoruz" diyerek esnekliği stratejide göstermişler, düşmanın kendi sırtlarına binmesi ve başlarından vurmasına izin vermişlerdir. Ağzlarından düşürmedikleri, "dogmatizm ve sol maceracılığa karşı olmak" ile "taktikte esneklik", modern revizyonizmin birbirini tamamlayan beylik söylemi olagelmıştır:

"Modern revizyonistler, şimdiki durumda, dogmatizme karşı koyma bahanesiyle marksizm-leninizme karşı koymakta, 'sol' maceracılığa karşı koyma bahanesiyle devrimi reddetmekte ve taktikte esneklik bahanesiyle hiçbir ilkeye bağlı olmayan uzlaşma ve teslimiyet politikasını ögütlemektedirler. Modern revizyonizme karşı kararlı bir savaşıma girişilmezse, uluslararası komünist hareket ciddi zararlar görecektir." (**"Togliatti Arkadaşla Aramızdaki Farklılıklar, Renmin Ribao başyazısı, 31.12.1962", Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz, Bilim ve Sosyalizm Yay. s.67**)

Stratejide katı olunmadığı takdirde taktikteki esneklik "kırılma" ile sonuçlanır. Taktik, stratejiden bağımsız değil, ona hizmet eden, onun için geliştirilen niteliktedir. Meseleyi bu bağlamdan kopararak ele almak, her türden revizyonizmin başlıca tarzı haline gelmiştir. Taktiğe ilişkin konuşuyor gibi görünerek stratejiyle hesaplaşmak, revizyonizmin sinsisi, örtülü yapısının sonucudur. Zira iyi bilinmektedir ki taktikte esneklik göstermemenin de faturasını strateji ödemektedir:

"İlkeye dayanan esneklik oportünizm değildir. Tersine, kişi, belirli koşulların ışığında ve ilkelere bağlı kalarak, gerekli esnekliği göstermesini bilmez ve eylemini duruma uydurmazsa oportünist hatalara düşebilir ve bu yüzden devrimci savaşıma beklenmedik zararlar getirebilir." (**"Bir Kez Daha Togliatti Arkadaşla Aramızdaki Farklılıklar Üzerine, Hongqi Yazı Kurulu, sayı 3-4, 1963", Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz, Bilim ve Sosyalizm Yay. s.297**)

Karşı-devrimle işbirliğinin emperyalistlerden beklenti içeren bir politikayı savunmasında şaşırıcı bir durumdan söz edilemeyecektir.²⁸ Halk savaşının kazanımlarıyla yaratılan devrimci

potansiyelin reformlar yoluyla ileriye taşınması eşyanın tabiatına aykırıdır. Bunu "deneyen" tarihteki örneklerin "yanılsama" değil tercihe bağlı olarak hareket ettiklerini tespit etmek, hiç de zor değildir.

"Güçleri toplamak ve devrime hazırlamak çok zordur ve ne de olsa parlamenter mücadele diğerlerine kıyasla kolaydır. Parlamenter mücadele biçiminden sonuna kadar yararlanmalıyız; fakat bu mücadele biçiminin rolü sınırlıdır. Önemli olan, devrimin güç toplaması yolundaki çetin çalışmada ilerlemektir." (**"Renmin Ribao – Halkın Günlüğü ve Hungki-Kızıl Bayrak Yazı Kurulları, Birinci Yorum, 06.09.1963", Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi Hakkında Polemik, İnter yay. s.100-101**)

"Lenin, kitlelerin devrimci mücadele yöntemleriyle desteklenmeyen hiçbir reform, kalıcı, gerçek ve ciddi olamaz' der. Devamla: 'Reformlar uğruna bu mücadeleyi, işçi hareketinin devrimci yöntemleriyle birleştirmeyen' bir işçi partisinin 'tekkeye dönüşme, kitlelerden kopma tehlikesi vardır, ve ... gerçek devrimci sosyalizmin başarısına en büyük tehdit de budur'" (**"Renmin Ribao – Halkın Günlüğü ve Hungki-Kızıl Bayrak Yazı Kurulları, Sekizinci Yorum, 31.03.1964", Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi Hakkında Polemik, İnter yay. s.455**)

Nepal devrimi proleter ve emekçi sınıfların, yoksul köylülüğün desteğini halk savaşı yolunda kararlılıkla ilerleyerek kazanmıştır. Kentli halk kitlelerini devrime kazanma ve süreci tamamen erdirmeye amacına, reformlar sayesinde ve aşamalı bilinçlendirme yöntemiyle ulaşacağı öngörülmektedir. Oysa bu "kazanma" işi belli bir aşamadan sonra ancak "devlet" aygıtı kullanılarak başarılabilecektir. Zira yenilen ve geriletilen hâkim sınıfların kendilerini yok oluşturma götüreceği böyle bir sürece gönüllü biçimde katlanacakları düşünülemez. Nitekim, yapılan anlaşmalar neticesinde "kazanma" adına adım atma şansı da ortadan kalkmış bulunmaktadır.

"Emekçi ve sömürülen halkın (proletarya dışındaki bütün- bn) bu katmanları, proletaryanın öncüsüne müttefikler sağlar ve ona kararlı bir halk çoğunluğu getirir; ama proletarya bu müttefikleri ancak devlet gücü bir araçla kazanabilir, yani burjuvaziye alaşağı ettikten ve burjuvazinin devlet aygıtını yıktıktan sonra."

(Lenin, Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü, Sol yay. s. 219)

Nepal’de son 6 yıl içerisinde izlenen politika-
kada yukarıda sözünü ettiğimiz bütün marksist
kavramlar revizyondan geçirilmiştir. Neredeyse
bire bir örtüşen savunu ve pratikler karşısında
daha 10-15 yıl öncesine kadar tam aksi yönde
yorum ve değerlendirme yapanlar büyük bir aç-
mazaya düşmüşlerdir. Başkan Prachanda’nın eski
revizyonist ve reformistler hakkında söyledik-
leri, geçmişten günümüze gönderilmiş mektup-
lar gibidir.²⁹

Günümüzdeki tayin edici sorun, partinin
içinde bulunduğu durumdur. Bu politikalar so-
nucu parti büyük bir kaosa sürüklenmiş görün-
mektedir. İzlenen politikaların yarattığı hayal
kırıklığından başka kamuya açık biçimde yürü-
tülen tartışmalar parti disiplinini olumsuz
yönde etkilemiş, ciddi bir güven bunalımı doğ-
muştur. Henüz “barış süreci”nin ilk zamanla-
rında tespit edilen sorunların³⁰ boyutlandığı
ortamda, Prachanda’nın tespiti, yukarıda aktar-
dığımız gibi, “parti ölüyor” şeklindedir. Ne var

ki yaşanan sorunlar içerisinde, en önde gelenle-
rinden birisini “ulu” önderlerin konumu, onla-
rın mevki ve itibar hırsı, lider kültürü
oluşturmaktadır. Zamanında bu konuya dair de
“iddialı” ve de ne yazık ki doğru sözler eden
Prachanda’nın, aynı pozisyona savrulması, en
hafif deyimle trajiktir.³¹

Önderliğin çizgisine ilişkin ayrıntılı biçimde
aktardığımız üzere bir dizi doğru değerlen-
dirme ve eleştiri getirmekle beraber muhalefet-
teki yoldaşların tam manasıyla kopuş
sağlayacak bir yaklaşım bütünlüğü geliştireme-
diği, uzlaşma içerisinde hareket edildiği³², daha
önemlisi bunu maddi bir güce çevirme yolunda
adım atamadıkları görülmektedir. Çok geç ol-
madan, sıkı bir kampanyanın örgütlenmesi ve
gidişata müdahale edilmesi görevi daha fazla
geciktirilmemelidir. BPKD’nin tam da duruma
uygun düşen eylem felsefesi benimsenmeli,
burjuva karargâhlar kitle inisiyatifi devreye so-
kularak bombalanmalıdır. Zira buna da dikkat
çeken³³ yoldaşların “korktuğu” başlarına gel-
mek üzeredir.³⁴

Dipnotlar:

¹ “Eski devlet kırsal bölgelerden kovulmuş,
ulusal ve bölgesel özerk cumhuriyetler ve yerel
iktidarlar, gelişimlerinin ilk aşamasında olma-
sına karşın, doğmuştur. Bu halk iktidarları Ne-
pal’in özgünlüğüne uygun olarak Federal Halk
Devletinin merkezi hükümeti yöneliminde geliş-
mektedir.” (“**Merkez Komitesi Çözümle-
mesi- Siyasal ve Örgütsel Çözümleme**”,
**Worker (İşçi) Dergisi, Mayıs 2006, Halk
Savaşının 10. Yılı Özel Sayısı, sy. 10)**

² “Maoist Partinin kendi içinde halen tartış-
tığı diğer bir mesele de demokratik devrimin
özüne ilişkindir. Yarı-feodal, yarı-sömürge bir
toplum sosyalizme geçmeden önce burjuva de-
mokratik devrim aşamasından geçmek zorunda-
dır. Özellikle Nepal gibi otokratik monarşinin
yüzyıllardır hüküm sürdüğü bir ülkede, burjuva
demokratik devrimi tamamlamadan önce demo-
kratik cumhuriyet evresinden geçmek ihtiyatlı
olacaktır.” (**Baburam Bhattarai, 14.01.2011,
Demokrasi ve Sınıf Mücadelesi**)

³ “Hem kökten hem de niteliksel bir fark var.
Demokratik cumhuriyet burjuva cumhuriyet de-
mektir. Çoklu partili bir sistemdir ve burjuvazi-
nin diktatörlüğünü kabul eder. Federal Halk
Cumhuriyeti ise halk demokrasisi demektir ve
köylülerin, işçilerin, ezilen ulusların ve topluluk-
ların demokratik diktatörlüğü üzerine inşa edi-
lir. Bu yeni demokratik sistemde, anti-feodal ve
anti-emperyalist güçlerin partisinin oluşturul-
ması ve onların arasındaki rekabet kabul edil-
mektedir. Baburam Bhattarai, mevcut
demokratik cumhuriyetin kurumsallaştırma yo-
luyla yeni demokratik bir sisteme dönüştürülebi-
leceğini tartışıyor. Bhattarai, emperyalizme
karşı, bizim durumumuzda esas olarak Hindis-
tan yayılmacılığının yarı-sömürge baskısına son
vermek için mücadeleyi içeren yeni demokrasi-
nin temel programını terk etti. Onun belgele-
rinde hiç bir şekilde emperyalizme ve
yayılmacılığa karşı çıkan ya da yarı-sömürge
koşullara son vermek gerektiğini ve ulusal ba-
ğımsızlık hareketi geliştirmeye çağıran tek bir
kelime yoktur. Burada net olan şudur ki; o de-
mokratik cumhuriyeti stratejik hale getirerek
yeni demokrasinin strateji programını terk et-

miştir.” (Dev Gurung, BNKP (M) Daimi Komite Üyesi, 11.10.2011, Demokrasi ve Sınıf Mücadelesi)

⁴ “NKP (M) temel belgelerinde, Nepal’de devrimin günümüzdeki aşamasını “yeni demokratik” olarak doğru şekilde değerlendirmiş ve devrimin bu aşamasının tamamlanması için programını deklare etmiştir. Ancak Baburam Bhattarai yoldaş tarafından Mart 2005’de yazılan bir makalede ve Kasım 2004’deki 13 maddelik mektupta yukarıdaki yeni demokratik aşamaya yönelik anlayış esaslı şekilde değişmiş, Nepal devriminin “demokratik cumhuriyet alt aşamasından” geçtiği ilan edilmiştir.

Örneğin 2006’da BBC ile yaptığı röportajda Prachanda yoldaş eski devleti parçalamaya gerek kalmadan oluşacak Yeni Nepal hakkında konuşmaktadır:

“Nepal halkının cumhuriyete doğru ilerleyeceğine ve barışçıl yollarla Nepal’i yeniden inşa edeceklerine inanıyoruz.”, “Beş yıl içinde Nepal güzel, barışçıl ve ilerici bir ulus haline alacaktır.”, “Beş yıl içinde milyonlarca Nepalli güzel bir gelecek ve Nepal’i dünyada cennet haline getirmek için ilerlemeye başlayacaktır.” Dahası, seçilen demokratik cumhuriyetin Nepallilerin sorunlarını çözeceğini de ileri sürmektedir!! : “Kurucu meclis seçimleriyle Nepal’de demokratik cumhuriyetin kurulacağına inanıyoruz. Ve bu Nepallilerin sorunlarını çözecek ve ülkeyi daha ilerici bir yola sokacaktır.”

Kasım 2006’da İtalyan gazetesi L’Espresso ile yaptığı röportajda Prachanda, Nepal’i İsviçre gibi burjuva cumhuriyetine dönüştürmeyi içeren Nepal’in geleceği üzerine vizyonunu daha da iletmektedir. “On yıl içinde tüm senaryoyu değiştireceğiz, ülkeyi refah içinde yeniden inşa edeceğiz. 20 yıl içinde İsviçre gibi olacağız. Bu benim Nepal için hedefimdir.” Ve yukarıdaki Nepal’in dönüşümüne ulaşmak için yabancı yatırım kullanmayı düşünmektedir. “Yabancı yatırımcıları kabul edeceğiz, dışarıdan gelen sermayeyi Nepal’in iyiliği için kullanacağız.”

Bu nedenle Prachanda yoldaşla NKP (M)’nin diğer önderlerinin çeşitli röportajlarından net şekilde anlaşılmalıdır ki, sosyalizme ve komünizme ulaşma hedefiyle acil görev olarak yeni demokratik devrimi tamamlama Maoist pozisyonundan, seçimlerle “çok partili demokrasinin kuruluşu ve eski devlet yapısı içinde barışçıl araç-

larla toplumsal dönüşümü sağlama”ya kayılmıştır. Bu da devletin ve aynı zamanda devrimin aşaması üzerine Marksist-Leninist anlayışa aykırı bir iddiadır.” (HKP(M)’den BNKP (M)’ye Açık Mektup, 20.06. 2009)

⁵ PLA’nın Entegrasyonu Üzerine 7 Maddelik Anlaşma

a) Maoist savaşçıların entegrasyonu ve rehabilitasyonu (...)

b) Maoist savaşçıların en fazla 6,500’ü entegre edilecek. Entegrasyon Nepal Ordusu’nun idaresi altında yapılacak ve idare heyeti personelinin yüzde 65’i Nepal Ordusundan, geri kalan yüzde 35’i Maoist savaşçılardan oluşacak.

c) Entegrasyon için seçilmiş Maoist ordu savaşçıları, bireysel temelde güvenlik teşkilatının standart normlarını karşılamak zorunda olacaklardır. (...)

e) Entegrasyon için seçilen Maoist savaşçıları, tugay kursu ve eğitimini tamamladıktan sonra güvenlik teşkilatı içinde sorumluluk alabilecektir.

f) Entegrasyon süreci başladıktan sonra, barakalarda depolanan tüm silahlar otomatik olarak hükümetin mülkiyeti altına geçecektir.

(...)

6. Geçmiş anlaşmaların uygulanması ve güven ortamının inşası

a) Birleşik Nepal Komünist Partisi(Maoist) tarafından silahlı çatışma sırasında ele geçirilen özel ve kamu mülklerini hak sahiplerine geri iade etmek üzere 23 Kasım’a kadar resmi bir karar alacaktır. Bu mülklerin ele geçirilmesi nedeniyle sahiplerinin uğradığı kayıplar için tazminat ödenecektir.(...)

c) GKB’nin (Genç Komünistler Birliği) paramiliter yapısı ortadan kaldırılmalı, YCL tarafından ele geçirilen tüm kamu ve özel mülkler 23 Kasım’a kadar hak sahibi kurum ve bireylere iade edilmelidir.(...)

e) Yerel yönetim ele geçirilen mülklerin hak sahiplerine geri iade edilmesi anlaşmasının uygulanmasını izleyecek ve gerektiğinde anlaşmayı uygulamaya zorlayacaktır. Politik partilerin uygulanması için hükümetle işbirliği içinde olmalıdır.

⁶ “1950 anlaşması ve periyodik olarak yapılan ticaret ve geçiş anlaşmaları da dâhil olmak üzere bir dizi eşit olmayan anlaşmalarla garanti

altına alınan ekonomik yaptırımlar, Hindistan yayılmacılarının Nepal üzerindeki yarı-sömürgeci hegemonyasının en önemli yönleridir. Bu ekonomik hegemonyanın su kaynaklarının sömürüsü, ucuz emek vb. birçok işlevinin yanında en önemli işlevi Nepal'in, Hindistan mallarının pazarlandığı bir kapalı pazar olarak korunmasını sağlamaktır. ” (**“Nepal’de Ulusal Sorun, Hisila Yami ve Baburam Bhattarai, Şubat 1996”, Nepal’deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya yay. s.344**)

7 “Herhangi bir devrimin merkezi sorunu iktidarın silahlı güçlerce ele geçirilmesidir. Yarı-sömürge yarı-feodal ülkelerde iktidar önce kırsalın geri kalmış alanlarında üs alanları inşa edilerek kurulur, ardından kentler kuşatılır, şehirlerde işyanlar örgütlenir ve en sonunda ülke çapında zafer elde edilir. Bu nedenle üs alanlarının ve halk ordusunun önemini vurgulamaya gerek bulunmamaktadır. Bu iki yön her devrimde zafer için vazgeçilmezdir ve hiçbir koşulda pazarlık amacıyla müzakere edilemez.

Bizlere üs alanlarından vazgeçilmeyeceği ve HKO'nun silahsızlandırılmayacağı konusunda güvence vermiştiniz. Ancak neticede her ikisini de yaptınız ve hatta emperyalist bir kurumu - Birleşmiş Milletler- da HKO'nun silahsızlandırılmasını gözlemlemeye davet ettiniz.

Silahları saklamak ve PLA savaşçıları BM gözetimindeki kamplarda tutmak, 10 yıllık Halk Savaşı sürecinde elde edilen kazanımları, çok partili demokrasi adı altında yok etmektir. İlk büyük sapma NKP (M)'nin SPA (Yedi Parti İttifakı) ile monarşiyi yıkma adına Üs Alanları'nı yıkma, HKO'yu hareketsizleştirme ve seçimlere katılma konulu anlaşmasıyla ortaya çıktı. Bu çizgi MLM'den ve Uzun Süreli Halk Savaşı kavramından tam anlamıyla bir sapmadır. Bunu meşrulaştırmak için NKP (M), Mao yoldaş önderliğindeki ÇKP'nin Çan Kay Şek'in KMT'si ile birleşik cephe kurup koalisyon hükümeti çağrısı yapmasını örnek göstermektedir. ÇKP'nin bu çağrısı yaptığı doğrudur. Ancak bir diğer doğru da hiçbir zaman Üs Alanları'ndan vazgeçmeyi ve Kızıl Ordu'yu silahsızlandırmayı önermemesidir.

Ve bu sayededir ki ÇKP, Japonya'ya Karşı Direnme Savaşı'ndan güçlenerek çıkmıştır. Üs alanları ve Kızıl Ordu sayesindeki bağımsız gücü nedeniyle diğerlerine taleplerini dikte ettirebil-

miştir. Ve Çin'in çıkarları doğrultusunda hareket etmeyi reddedip, emperyalistlerle işbirliği içinde komünistlere saldırınca, ÇKP KMT'yi izole edebilmiş, Üs Alanları ve Kızıl Ordu'yu hızlı şekilde büyütmüş ve Japonya'ya Karşı Direnme Savaşı'ndan kısa bir süre sonra devrimin zaferini elde edebilmişlerdir. Sonuç olarak ÇKP, KMT'ye Birleşik Cephe'yi önermekle büyük kazanım elde etmiştir. Ancak NKP (M), büyük bir seçim zaferi elde etse de yerel düzeydeki halk hükümetlerini, üs alanlarını dağıtarak ve halk ordusunu silahsızlandırarak büyük bir stratejik kayba uğramıştır.

Şimdi Prachanda yolu NKP (M)'yi veya yeni adıyla BNKP(M)'yi, HKO'yu ve kırsaldaki devrimci halk iktidarını büyük bir tehlikeye sokmakta ve gerici partilerin, Hint yayılmacılarının ve emperyalistlerin insafına terk etmektedir. Kendisini ve geniş kitlelerin çıkarlarını gerici sınıfların ve emperyalistlerin saldırıları karşısında iktidarsız bırakmaktadır. Dayanabileceği bir üs alanı ve gerici darbe ve saldırılara karşı savaşılabileceği bir ordusu bulunmamaktadır. ” (**HKP(M)'den BNKP (M)'ye Açık Mektup, 20.06. 2009**)

8 “BNKP(M)'nin devrimci imajı bozulmuştur ve BNKP(M), muhalefet tarafından tedricen dışlanmaktadır. Sıradan halk, yaşamlarını sürdürmekte büyük zorluklar yaşamakta ve ekonomik yaşamlarında devrimci değişimler istemektedir. Genel olarak parti kadroları halkın ihtiyaçlarına yanıt olmak için devrimci bir yol için gayret etmekte ve parti liderliğinin üzerinde büyük bir baskı oluşturmaktadır.” (**Mutki Nepal, Ocak 2011, (<http://lalsalaamcanada.blogspot.com>)**)

“Bu düşünce tarzı, sadece sınıf uzlaşması ve reformizm değildir, bu tamamen bir sınıf teslimiyetçiliğidir. Mücadelenin esas biçimi ulusal kurtuluş hareketi haline gelmişken yurtsever ve devrimci bir ideoloji ile eğitilmiş olan HKO'nun silahsızlandırılması ve dağıtılması ulusal teslimiyetçilik yolunun takip edilmesi demektir. Bazı burjuvalar bile yurtseverdir. Ama, komünist hareketin önderleri ulusal teslimiyetçiliğin doruk noktasına ulaşmış ve burjuvazinin milli duygularının dahi gerisinde kalmışlardır.”

“Demokratik devrimin programına gelince çok netiz. Feodalizm, tekeli ve bürokrat kapita-

lizmi Nepal'da ortadan kaldırarak ulusal bağımsız bir ekonomi kurmanın dışında başka bir yol yoktur. Her ne kadar feodalizmin geleneksel politik temsilcisi olarak monarşi sona ermiş de olsa, onun ekonomik ve kültürel kökenleri hala mevcuttur. Diğer taraftan, emperyalizm ve esasen Hindistan yayılcılığı tarafından uygulanan yarı-sömürgeci baskı olduğu gibi sürmektedir. Tekelci ve bürokrat kapitalizm bugün geçmişten daha çok egemendir. Böyle bir durumda, Nepal halkının temel çelişkisi tekelci ve bürokratik kapitalizme karşı merkezleşmiştir. Ulusal bağımsızlık hareketi ilkesel hale gelmiştir.”

“Elbette barışçıl mücadele arka plan rolü oynuyor, ama MLM'nin öğrettiği gibi, şiddete dayalı devrimin yolu dışında başka bir alternatif yoktur. Bunun içindir ki, halk savaşına dayanan silahlı halkın ayaklanma çizgisini uygulamanın dışında başka bir yol da yoktur. Bu geçen sene yapılan genişletilmiş toplantının politik sonuç bildirgesinin ruhuydu. Ne zaman ki başkan yoldaş Prachanda ve başkan yardımcı yoldaş Baburam bu pozisyondan geri çekildiler, o zaman bu sorun ortaya çıktı.” (Dev Gurung, 11.10.2011, Demokrasi ve Mücadele)

“Bizce Prachanda sağ oportünist, revizyonist bir hat izlemektedir. Bu devrimin sonu demektir ve biz bunu kabul etmeyeceğiz. Bizce HKO'nun adil biçimde entegrasyonu için birincisi büyük çoğunluğu dahil edilmeli, ikincisi, HKO subaylarının birlikleri yönetmelerine izin verilmeli. HKO kadroları orduda üst düzey görevler alabilmelidir. Bağımsız birlikler ve kolektif entegrasyon istiyoruz. İki çizgi mücadelesinin esas meselesi, onların üstyapı aracılığıyla toplumsal bir devrimin gerçekleşmesinin mümkün olduğu yönündeki görüşleri. Üstyapı aracılığıyla devrim yapmak bizce imkânsızdır.” (Netra Biram Chandra (Biplab), Ekim 2011, Demokrasi ve Mücadele)

“Nepal Ordusu kendi cephaneliklerinin anahtarlarını Savunma Bakanı'na hatta Başbakan'a dahi teslim etmiyor. Adil bir entegrasyon konusu nihai bir sonuca erdirilmeden bu ordunun silahlarının teslimiyetinin tartışılması dahi söz konusu olamaz. Bu yol tasfiyeye giden yoldur. Parti yavaş yavaş devrim fikrini terk etmeye başladı. Parti önderliği devrimimizi re-

formizmin güzergâhına çekiyor.” (Chandra Prakash Gajurel (Gaurav), Ekim 201, Gaway söyleşi)

“Kurumsal aktör olarak isimlendirilen parti lideri, parti çizgisini, parti kararlarını ihlal etmekte ve halkın beklediği değişimden sapmaktadır. Bu ciddi bir talihsizliktir! Tarihte, devrimci liderler tasfiyeciliğe, oportünizme yönelmişlerdir ve halkın düşmanı olan kutba geçmişlerdir. Bu tür örnekleri tarihte fazlasıyla bulabiliriz. Demokrasi için savaşan liderler iktidarı kazandıktan sonra kendilerini kral ilan etmişlerdir.” (Mohan Baidya (Kiran), 04.11.2011, Red Star)

“Son olarak, 4 maddelik anlaşma, BIPPA anlaşması, 7 Maddelik anlaşma, HKO'nun tasfiyesi, topraksız ve evsizlerin topraklarının toprak ağalarına iadesi, işçilerin haklarının ellerinden alınması, yerel halkın haklarından mahrum bırakılması parti önderliği tarafından halka, ulusa ve özgürlük hakkına karşı gerçekleştirilen faaliyetlerdir.” (Dilip Maharjan (Bhishma), 22.11. 2011, Red Star)

“Fakat ne oldu; topraksız köylülere toprak dağıtma problemine bir çözüm getirmeden ve bilimsel toprak reformunu uygulamadan, hükümet şimdi tek taraflı olarak köylüleri bastırmak için devletin yerel mekanizmalarını işletiyor ve onları işledikleri topraklardan çıkartıyor. Bu, köylüler için oldukça sinir bozucu bir durum. Bu nedenle, köylüler çok öfkeli ve yoğun bir tepki gösteriyorlar, hükümete karşı direniş ruh hali içindeler.

Köylülerin mücadelesi kesinlikle ülke çapında yayılacak. Bunun arkasında bazı objektif ve sübjektif nedenler bulunmakta. Hükümet eğer bu bağlamda halk kitlelerini bastırmak için devlet aygıtı ile üstümüze gelirse, hükümet partimizin önderliği altında olmasına rağmen onu protesto etmek gerekecektir.” (Dharmendra Bastola (Kanchan), 17.12.2011)

⁹ “Bugünün emperyalist tek kutuplu dünya düzeni ve bunun Nepal'e artan müdahalesi koşullarında devrimi doğru bir biçimde geliştirmek için devrime rehberlik eden ideolojik ve politik çizginin geliştirilmesi zorunlu hale gelmiştir. Yoldaş Prachanda, böyle bir gelişime engel ola-

bilecek dogmatizm ve deneyciliğe karşı mücadelede partinin ihtiyath olması gerektiğini özellikle vurgulamıştır. Yoldaş Prachanda şöyle demektedir, 'Bugün karşımızda durmakta olan, emperyalist müdahaleye ve ulusal teslimiyetçiliğe göğüs gererek devrimi zafere ulaştırma sorunu sonuçta doğru bir ideolojik ve politik çizgi geliştirme sorunudur. Somut şartların somut tahlili temelinde yeni koşullara uygun yeni bir ideolojik ve politik çizgi geliştirmeyi başaramayan bir parti eğer dogmatizm veya deneycilik salgınına yakalanırsa, o zaman devrimi zafere ulaştırmak imkansız olacaktır.' (Mevcut Durum ve Tarihsel Görevimiz, s. 5). *İdeolojik ve politik çizginin geliştirilmesi üzerine burada ileri sürülen bu fikirler teorik olarak geniş kapsamlı öneme sahiptir. Bu, ideolojik ve politik çizgiyi geliştirme sorunu devrimi tamamlama ve karşı-devrimi önleme büyük hedefi ile yakından bağlantılıdır.*” (**“Prachanda Yolunun Felsefi Anlayışı, Kiran, Aralık 2003”, Nepal'deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya yay. s.86-87**)

“Yukarıda tartışıklarımızdan hareketle, bir sosyalist kamp veya sosyalist üssün yokluğunda proletarya sınıfımızın ve diğer tüm ezilen devrimci kitlelerin daha önce olduğundan çok daha fazla enternasyonal birliğe ihtiyaç duydukları açıktır. Şanlı partimiz NKP(Maoist), mevcut koşullarda sınıfımızın birliğinin şiddetle gerekli olduğunu, bu olmaksızın tek bir ülkedeki devrimin başarıya ulaştırmasının hemen hemen gerçekleşemez (unrealizable-çev.) olduğunu, gerçekleşmesi durumunda bile sürdürülmesinin aynı derecede güç olduğunu düşünmektedir. Partimizin İkinci Ulusal Konferans'ında kabul edilen belgeden iki cümle aktarmak uygun olacaktır:

'Mevcut özel ekonomik, politik, kültürel ve coğrafik koşullardan ve Hindistan tekelci kapitalizmin hâkimiyetinden dolayı Yeni Demokratik Devrim'i tamamiyle başarmak oldukça güçtür, eğer özel koşullarda başarılı bile sürdürülmesi hemen hemen imkânsız olacaktır. Devrimciler dikkatlerini, eşitsiz gelişme koşullarına uygun olarak, ortak ve birleşik bir mücadelenin gücünden kaynaklı belli bir ülkenin veya belli bir ülkenin belli bir alanını özgürleştirilebileceği ve ancak o zaman bu bölgenin, bir bütün olarak bölge devrimi doğrultusunda üs alanı rolünü oynayabileceği üzerinde ciddi bir şekilde odaklandırmalıdırlar.'” (**“Nepal Devrimi:**

Dünya Devrimi İle Nasıl İlişkilendirilir?, Gaurav, Ocak 2003”, Nepal'deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya yay. s.357)

“Bununla beraber, uluslararası komünist hareket içerisinde en çok üzerinde uyuşmazlığa ve tartışmaya düşülen ve yeni tipte bir devlet inşa ederken azami dikkati gerektiren meselelerden biri, nihaî ve en yüksek aşamadaki burjuva devleti ortadan kaldırma ve onun yerine yeni tipte bir geçiş devleti inşa etme sorunudur.” (**“Yeni Tipte Bir Devlet İnşa Etme Sorunu, Baburam Bhattarai, Şubat 2004”, Nepal'deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya yay. s.369)**

“Yeni demokratik/halkın demokratik devletinin bir adım aşağısında bir geçiş devleti görüşü “Barış Görüşmelerine Yönelik NKP (Maoist) Tarafından İleri Sürülen Planın Bir Özeti” (Bkz. NKP (Maoist) 2004) 27 Nisan 2003 tarihindeki barış görüşmelerinin en son turunda önerildi. Parti, burjuva parlamentarizminin ilerisinde olan fakat halen Yeni Demokrasi düzlemine ulaşmayan böyle bir geçici devlet görüşünün, hem teorik hem de pratik olarak Nepal'in somut koşullarına uygun olduğuna inanmaktadır.”

(Bhattarai, age, s.381-382)

“Her ne olursa olsun bizler dikkatli ve korkusuzca 21. yüzyılın ihtiyaçlarına uygun olarak proleter demokrasiyi ya da halk demokrasisini geliştirmeliyiz. Bu Prachanda'nın önderliği altında, demokrasiinin geliştirilmesine ilişkin olarak partimizin almış olduğu yeni kararın mantıksal temelidir. Dahası, otokratik monarşinin varlığı ve burjuva demokrasisinin dahi tamamlanmamış olması özel durumunu da göz önünde bulundurarak, otokratik monarşiden burjuva demokrasisine ve oradan proleter demokrasiye yürüyüşte demokrasiinin karma ve geçiş sürecindeki biçimlerini yaşamak zorunda kalacağımız ihtimalini de reddetmemeliyiz.”

(Bhattarai, age, s.394-395)

¹⁰ *“Proleter devrimci sınıfı hayal kırıklığına uğratmak için binlerce defadır Marksizm'in “eski” ve yararsız olduğunu ilan etmektedirler.”* (**“Marksizm-Leninizm-Maoizm mi Yoksa Revizyonizm mi? Prachanda, Haziran 1990”, Nepal'deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya yay. s.51)**

“Revizyonizm nedir? Gerçekte, proletaryanın sınıf mücadelesinin hedefiyle bütünleşmiş Marksizm’de reformlar yapmak ve proleter olmayan hedefe uydurmak için ona biçim vermek revizyonizmdir.” (Prachanda, age, s.52)

“Revizyonizmin önemli özelliklerinden biri, çeşitli bahanelerle sınıf mücadelesini bırakmak, zayıflatmak veya köreltmektir. Lenin’in dediği gibi, Marksizm’in veya sınıf mücadelesinin temellerinde reformlar yapma girişimidir. Geçmişte İkinci Enternasyonal dönüğü Kautsky, teknoloji ve silahların muazzam orandaki gelişmesinden bahsederek sınıf mücadelesini reddetmişti. Benzer olarak Kruşçev ve Gorbaçov, değişen dünya durumu bahanesiyle barışçıl dönüşüm, barış içerisinde bir arada yaşama ve barışçıl rekabetten bahsederek proletarya diktatörlüğü yerine faşist diktatörlük uyguladılar. Çin’de Deng kliği, sınıf mücadelesinin sona erdiğini ilan etti, kapitalist ekonomi ilkelerini uyguladı ve halen faşist diktatörlüğünü sürdürmektedir. Bu yüzden, revizyonistlerin çeşitli bahanelerle sınıf mücadelesini reddettileri veya zayıflattıkları ve sınıfsal eşgüdüm bayrağı altında burjuva diktatörlüğünü uyguladıkları evrensel olarak açıktır.” (Prachanda, age, s.53-54)

¹¹ “Bütün dünya ekonomisi bir avuç tekelin denetimindedir. Orbis bilgi bankasında yer alan 37 milyon şirket bilgisi (2007 verileri) taranarak yapılan çalışmada, gerçek anlamda uluslararası düzeyde faaliyet yürüten 43 bin büyük konsorsiyum saptandı. Bunlar arasındaki ortaklık ve hisse payları neticesinde 1318 firmanın belirleyici olduğu açığa çıktı. Bunların her biri ortalama 20 şirket üzerinde etkili. Bu 1318 tekel, dünya çapındaki cironun beşte birine imza attığı halde beşte dördü üzerinde kontrole sahip. (...) Bu gerçekten ürkütücü bir tablodur. Bunlara yönelik yaptığımız daha derin bir incelemede ise 147 tekelden oluşan A takımı ortaya çıkarıldı. A takımını oluşturan 147 dev tekelin arasında da önemli bağlar bulunmaktadır ve bu firmalarda finans kuruluşlarının önemli bir rolü vardır. Bu 147 tekel dünya ekonomisinin yüzde 40’i üzerinde belirleyici düzeyde söz sahibi konumda görülüyor. Bunların etki gücünü anlamak için Lehmann Brothers gibi dev bir bankanın iflasıyla nasıl depremler oluştuğuna bakmak yeterlidir.” (Araştırma Raporu, Zürih Teknik

Yüksek Okulu (ETH), 06.11.11)

¹² “Yoldaş Prachanda tarafından geliştirilen “Yirmibirinci Yüzyılda Demokrasinin Gelişimi” üzerine bu anlayış bir bütün olarak bilimsel sosyalizm alanında MLM’nin en son teorik buluşudur. Bu anlayış uluslararası komünist hareketin tarihinde geniş kapsamlı ve çığır açıcı bir öneme sahiptir. Bu yeni buluş, Prachanda Yolu’nun gelişimine nitelik yükleyerek, onu evrensel aşamaya çıkarmak için güçlü bir teorik temel rolünü oynamıştır.” “Bu koşullarda Prachanda Yolu şu anda, evrensel olma (yerel değil) sürecinde niteliksel bir sıçrama yapmak için tarihin yeni bir dönüm noktasında durmaktadır.” (**“Prachanda Yolunun Felsefi Anlayışı, Kiran, Aralık 2003”, Nepal’deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya yay. s. 99-100)**

“Başkan Prachanda yoldaş önderliğindeki Partimiz, 20. yüzyılda Lenin ve Mao tarafından yapılan emperyalizm analizinin 21. yüzyıldaki mücadelede Maoist devrimcilere doğru strateji ve taktikleri geliştirmede bilimsel bir rehberlik edemeyeceğine inanmaktadır.” (**“Prachanda Yolu’nun Uluslararası Boyutu”, Basanta, Worker (İşçi), sa. 10, s. 84)**

“Prachanda Yolu” en sonunda Lenin ve Mao’nun temel öğretilerini reddeden bir teoriye dönüşmüştür ve bunun Kruşçev’in barışçıl geçiş tezinden bir farkı olmadığı anlaşılmaktadır.” (**(HKP(M)’den BNKP (M)’ye Açık Mektup, 20.06. 2009)**

¹³ “Günümüz dünyasında Maoizm’i, bugünün Marksizm-Leninizm’i olarak kavramayan hiç kimse gerçek bir komünist olamaz. Günümüz dünyasının Marksizm-Leninizm’i olması nedeniyle, gericiler ve revizyonistler acımasızca Maoizme ve Maoistlere saldırıyorlar.” (**“Maoizm Üzerine, Prachanda, Aralık 1991”, Nepal’deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya yay. s.13)**

¹⁴ “Aynı anda iki karşıt sınıfı temsil eden bir devlet ne tarihte mümkün oldu ne de gelecekte mümkün olacaktır. Marksizm, burjuva ikiyüzlülüğünün tüm bu reform ve sınıf işbirliği zirvalarını tümüyle reddeder ve bu zirvalardan nefret eder. Devlet ya proletaryanın ya da sömürücü sınıfın değişik biçimlerindeki diktatörlüğüdür. Bu

iki sınıf arasında hareket eden bir iktidar tasavvur etmekten daha aptalca, bir şey olamaz. Bu gerçek ayrıca demokrasi ve özgürlük için de aynı oranda doğrudur. Kapitalist ile işçinin, feodal ile köylünün, ezilen ulus ile emperyalizmin mutabık olduğu özgürlük ve demokrasiden bahsetmenin, Marksizm'e ve sınıf mücadelesinin tecrübelerine ihanet ederek sömürücü sınıfa hizmet etmekten başka bir anlamı olamaz. Aslında tüm bunlar Marksizmin abc'sidir. Lenin der ki, 'Devlet, özel bir şiddet örgütüdür; herhangi bir sınıfı bastırmak için bir şiddet örgütüdür.' Peki şimdi BML, hükümetin bir parçası olduktan hemen sonra devlet bir şiddet örgütü olmaktan çıkacak mıdır? Modern merkezi devletin temel organı ile hükümet arasındaki ilişki nedir? Bu soruna özel bir önem vermek gereklidir. Bunu açıklamak için Lenin şöyle der; 'İki müessese devlet mekanizmasının en önemli özelliğidir: bürokrasi ve sürekli ordu.' Devlet iktidarının iki ana unsuru olan bürokrasi ve var olan ordunun direktifleri doğrultusunda hareket etmeye zorlanan herhangi bir hükümetin en azından halkın yanında olması imkânsızdır.' (**"BML Hükümeti: Kriz Sürecinde Feodalizm ve Emperyalizmin Yeni Bir Kalkını, Prachanda", Nepal'deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya yay. s.174-175**)

"Bu iki tip devletin böylesine zıt özelliklerinden dolayı eski devleti genel reformlar yoluyla yeni tip devlete dönüştürmek mümkün değildir. Özellikle toplumun her bir hücrelerinde sayısız kanallarla bağlı olan ve sürekli ordusu ve bürokrasisi ile ayakta duran modern burjuva devletin varlığı koşullarında, eski devleti tamamen yıkmadan yeni devleti kurmayı düşünmek bile mümkün değildir." (**"Yeni Tipte Bir Devlet İnşa Etme Sorunu, Baburam Bhattarai, Şubat 2004", Nepal'deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya Yay. s.384**)

"Yeni devleti kurmak için zorunlu olarak ortadan kaldırılması gereken sürekli ordu, bürokrasi, yargı vb. kurumlar devletin başlıca ve belirleyici organlarıdır. Bununla birlikte, yeni devletin kültürel ve ideolojik temellerini inşa etmek için eski devletin ideolojik ve kültürel organlarını da sistematik bir şekilde çözülmesi gerekmektedir. Bu bağlamda tüm gerçek proleter devrimciler anlamalıdır ki eski devletten yeni devlete barışçıl geçişe dair bütün revizyonist ve

reformist yanlısamları reddetmek taktik bir mesele değil, tersine, stratejik ve teorik öneme sahip bir sorundur." (**Bhattarai, age, s.385**)

"Bundan dolayı yeni bir devlet inşa ederken devrimciler her şeyden önce bunun hangi sınıfın diktatörlüğü olduğunu ve hangi sınıfa karşı olduğunu büyük ciddiyet ve açıklıkla belirlemek durumundadırlar. Bizimki gibi yarı-feodal, yarı-sömürge çok sınıflı bir toplumda yeni devletin ilk aşamada, bütün anti-feodal, anti-emperyalist sınıfların ya da proletaryadan köylülüğe ve ulusal burjuvaziye kadar (feodal, komprador ve bürokrat burjuva hariç) tüm sınıfların ortak demokratik diktatörlüğü olacağı kesinlikle kavranmalıdır." (**Bhattarai, age, s.387**)

¹⁵ "Nepal'in acılı geçiş süreci geniş bir konsensus temelinde çözüme bağlanacaktır. Demokrasinin en temel ölçütü ne özgürlüğün ne de eşitliğin boyutu olup, en yüksek katılımdır. Bizler, içerisinde genel olarak herkese ve özelden ezilenlere yer olan bir demokrasiyi kurumsallaştırmak istiyoruz." (**Baburam Bhattarai, BM Genel Kurulu, 25.09.2011**)

¹⁶ "Lenin, bu türden karşı devrimci Kautsky karakterini çürüterek Marksist-Leninist literatürün birikimini geliştirmiştir. Lenin Kautsky'ın parlamentarizmine karşı çıkarak 'Burjuva diktatoryası veya ücretli kölelik altında yapılan bir seçimde proletaryanın çoğunluğu elde ederek iktidara ulaşacağını sadece salaklar ve dolandırıcılar düşünebilir. Eski sistem ve eski iktidar altında iktidar ancak sınıf mücadelesinin ve devrimin seçimlerin yerini almasıyla mümkündür' der." (**"Kahrolsun Parlamentarizm! Yaşasın Yeni Demokrasi!, Prachanda", Nepal'deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya yay. s.159**)

"Modern revizyonizmin lideri Krusçev de Bernstein ve Kautsky'ın tam da aynı geleneğini sürdürdü. Krusçev ayrıca 'parlamentoda çoğunluğu ele geçirip onu bir halk gücüne dönüştürmek'ten bahsetti. Krusçev 40 yıl önce barışçıl mücadeleden bahsetti. Krusçev, Brejnev ve Gorbaçov hepsi şiddete dayalı devrime karşı çıktılar. Bu anlayışın, sonunda Rusya'da Yeltsin faşizmini doğurduğu dünya kamuoyunun hafızasında halen tazedir. Mao parlamentoda çoğunluğun elde edilerek sosyalizmin kurulabileceği propagandasını yapan Krusçev

revizyonizmine karşı tarihsel bir mücadele başlatmış ve bu düşüncüyü tamamen çürütmüştür. Mao, 'siyasi iktidar namlunun ucundadır' bilimsel tespitini açık ve net olarak ortaya koyarak ve 'Emperyalizm çağında sınıf mücadelesi bize, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin sadece silah gücüyle silahlı toprak ağaları ve burjuva sınıfını alt edebileceğini öğretmiştir. Dolayısıyla bütün dünyanın sadece silahlarla değiştirilebileceğini söyleyebiliriz' diyerek revizyonizme karşı Marksist mücadele geleneğini takip etmiştir." (**Prachanda, age, s.160**)

"Parlamentarizm konusunda revizyonizm ve devrimci Marksizm arasındaki kadim mücadeleye şahit olduğu halde hala parlamentoda çoğunluğu elde ederek halka 'faydalı' olunabileceği saçmalıklarını geveleyerek Marksizm'in yaratıcılığını kavramış gibi görünen BML dahil olmak üzere revizyonistlere ne söylenebilir? İşte tam burada 'solcu' küçük burjuvalara, devrim ve halk düşmanlarını selamlamaya koşarak kendilerini kirletmekten alı koymaları için ne önerebiliriz? Gözleriniz olduğu halde kör olmaktan, kulaklarınıza rağmen sağır olmaktan, beyin sahibi olmanıza rağmen aptal olmaktan kurtulun. Feodalizmin ve emperyalizmin zırvalarından uzak durun. Anlık menfaatleriniz için körce ahlakınızı satmayın. Aksi takdirde tarihin güçlü elleri kimseyi affetmeyecektir." (**Prachanda, age, s.160-161**)

"Bir kimsenin, kendisini aldatmaması ve küçük çıkarı için emekçi, kitlelere ihanet etmesi koşuluyla, BML Hükümetinin bu gerici karakterini anlamak için Marksizm'in o ünlü önermesine dikkat etmesi yeterlidir: 'Yöneten sınıfın hangi üyesinin halkı parlamento yoluyla bastıracağına ve ezeceğine karar vermek, sadece parlamenter-anayasal monarşilere değil aynı zamanda en demokratik cumhuriyetlerde de, burjuva parlamentarizminin gerçek özüdür.' (Lenin) *Sevgili okuyucular! BML hükümetini ve önderlerini halktan yana düşünen Marksist entellektüeller Marksizm'in bu bilimsel önermesini red edebilirler mi? Nepal'de gerici devletin sınıf karakterinin değişimine neden olan herhangi bir özgünlük var mıdır? Hayır, değişimle devlet ve Marksizm'in sınıf mücadelesi ve parlamentarizme ilişkin önermesinde ne de Nepal gerici sınıfı ve onun iktidarında meydana geldi, fakat değişim feodalizm ve emperyalizme hizmet doğrultusunda gericileşen BML grubunun yozlaş-*

masında meydana geldi. Değişme, küçük burjuva entellektüellerin bir bölümünün gerici iktidar karşısındaki soytarlık karakterlerinde tanık olundu. Değişim, Marksizm'e ve kitlelerin çıkarlarına ihanette gözlemlendi." (**"BML Hükümeti: Kriz Sürecinde Feodalizm ve Emperyalizmin Yeni Bir Kalkanı, Prachanda", Nepal'deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya yay. s.175-176**)

¹⁷ "Sorun yerel yönetimlerle ilgili değildir, esas mesele toprak ağaları ile topraksız köylüler arasındaki sınıf mücadelesidir. Hükümet köylülerin toprak haklarını garanti altına almak yerine, yerel yönetimlerin gücünü kullanarak onların mücadelesini baskı altında tutuyor. Bundan çok net görünüyor ki mevcut hükümet topraksız ve yoksul köylülerden yana saf tutmak yerine açıkça toprak ağalarının yanında yer almaktadır." (**Dev Gurung, BNKP (M) Daimi Komite Üyesi, 11.10.2011, Demokrasi ve Sınıf Mücadelesi**)

¹⁸ "Dünya halklarının direnişinin ayrılmaz bir parçası olarak gelişmeyen hiçbir ulusal kurtuluşçu, demokratik veya sosyalist hareket günümüzde hiçbir ülkede başarıya ulaşamayacaktır."

"Eylül-Ekim 2005'deki genişletilmiş MK toplantısında ise 'devrim içinde devrim' anlayışı koyuldu ve proleter ideoloji yeni bir seviyeye ulaşarak yeni temellerde yeni bir birlik oluşturuldu. Bu da özünde bir başka kilometre taşıdır devrimci fikirlerin gelişiminde. Öncelikle belge günümüzün küreselleşmiş emperyalizminin nesnel bir değerlendirmesini yapmış ve ancak tüm dünyada devrimin inisiyatifinin kazanılması ile belli bir ülkede devrimin korunabileceği yeni anlayışı ortaya konulmuştur." (**"Merkez Komitesi Çözümlemesi- Siyasal ve Örgütsel Çözümleme", Worker (İşçi) Dergisi, Mayıs 2006, Halk Savaşının 10. Yılı Özel Sayısı, sa. 10**)

¹⁹ "Eylül 2005'de Times of India ile yaptığı görüşmede Prachanda yoldaş, 'ABD, Hindistan ve İngiltere Nepal'in 'sallanan' feodal yöneticilerine askeri yardım yapmasaydı partimiz Kathmandu'yu ele geçirmiş olacaktı' demiştir. NKP (M) ve Prachanda yoldaş açısından Nepal'de

devrimin emperyalist müdahaleye karşı savaşmadan muzaffer olacağını beklemek iyi niyetli bir düşünce değil midir? Her ülkenin iç işlerine müdahale etmek emperyalizmin özünde ve doğasında vardır. Diğer ülkelerin Nepal'in sallantıdaki gerici yöneticilerine askeri destek sunmadan zaferi elde etmeyi hayal etmek romantizmdir. Bu nedenle, bütün devrimler için doğal olan tüm bu faktörlerin sonucunda Nepal'de halk savaşı; stratejik denge aşamasında, büyük zaferlere ve kırsalda devrimci iktidar organlarının oluşturulmasına karşın tıkanmıştır.”

“Şayet NKP (M) Uzun Süreli Halk Savaşı (USHS) stratejisini derinlikli şekilde anlasaydı yabancı askeri müdahale durumunda süreci nasıl ele alacağı ve savaşı ulusal savaşa çevirme ve devlet iktidarını savaş içinde ele geçirme konularında netliğe sahip olurdu. Fakat USHS'ni anlamadaki yetersizlik ve çabuk zafer isteği, partiyi iktidara geçici hükümetle gelmek ve sözde çok partili demokratik cumhuriyet için seçimlere katılmak gibi çok tehlikeli bir kestirme yola sokmuştur. Bu nedenle, eski devleti kesin şekilde parçalama, proleter devleti kurma (yarı-feodal yarı-sömürge Nepal'in somutluğunda demokratik halk devleti), ve toplumla tüm baskıcı sınıf ilişkilerinin radikal dönüşümü yoluyla sosyalizme ilerleme şeklindeki Marksist-Leninist anlayışı hayata geçirmek yerine, mevcut devleti seçilmiş kurucu meclis ve burjuva demokratik cumhuriyet yoluyla reforme etme yolu seçildi. Kırsalın önemli kısmında de-facto iktidar elindeyken bu konuma gelmek aşında büyük bir trajedidir.”

“Şubat 2006'da kendisi ile röportaj yapan The Hindu'dan gazetecinin sorusuna Prachanda'nın verdiği cevap, silahlı mücadele yoluyla devrimi zaferle ulaştırmanın imkânsızlığı konusunda varılan sonucu net şekilde ifade etmektedir. Kararın, NKP (M) tarafından 'iktidarı silahlı mücadele ile ele geçirmenin imkânsızlığını' kabul etmek anlamına gelip gelmediği sorusuna 'RNA'nın (Kraliyet Ordusu) gücü ve uluslararası topluluğun muhalefeti nedeniyle monarşiyi devirmek için yeni mücadele biçimlerine ihtiyaç vardır' biçiminde cevap vermektedir. Prachanda yoldaş Partisinin bu sonuca ulaşmada üç şeyi dikkate aldığını söylemektedir: 'Günümüz dünyasında siyasi ve askeri dengenin özgünlüğü, 20. yüzyılın deneyimleri ve ülkenin

özgün durumu -sınıfsal, siyasi ve iktidar dengesi.'” (HKP(M)'den BNKP (M)'ye Açık Mektup, 20.06. 2009)

²⁰ “Silahlı kuvvetler ya da ordu tarihteki her devletin bel kemiği olmuştur. Ordusuz bir devleti düşünmek, ışıksız bir güneşi hayal etmek gibidir. Bu anlamda yeni tipte bir devletin en önemli organını elbette ordu oluşturacaktır. Marx'ın da kendi gözlemleri sonucu ifade ettiği gibi: 'Proletarya Diktatörlüğünün ilk koşulu proletarya ordusunun varlığıdır' (Enternasyonal'in Yedinci Yıldönümü). Ordunun ne dereceye kadar ve ne anlamda yeni olacağı devletin de ne kadar 'yeni' olacağını belirler.” (“Yeni Tipte Bir Devlet İnşa Etme Sorunu, Baburam Bhattarai, Şubat 2004”, Nepal'daki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya yay. s.395)

“Azınlıktaki sömürücü sınıflar için ezilen çoğunluğa karşı savaştığı ve kitlelerle ve üretken emekle ilişkisi kesildiği için ve böylece paralı bir ordu derekesine düşürüldüğü için gerici daimi ordunun içsel karakteri vahşi, halk karşıtı ve karşı devrimcidir. Proleter devrim ve devlet önderlerinin, yeni proleter devleti savunmak için düzenli ordunun ortadan kaldırılmasına ve kitlelerin silahlandırılmasına vurgu yapmalarının nedeni budur.” (Bhattarai, age, s.395)

“21. yüzyılın halk ordusunun, devlet iktidarı ele geçirildikten sonra özel silahlarla modernleştirilmenin ve bir kışla ile sınırlanmış eğitimin damgasını vurduğu bir ordu değil, kitlelerin silahlandırılmasına ve kitlelere hizmete adanmış devrimin meşalesi bir ordu olarak kalması garanti altına alınmalıdır.” (NKP(Maoist)-2004) (Bhattarai, age, s.397)

²¹ “Maoistlerin iktidarını önlemek için HKO'nun silahları esas sorun olarak 7 parti tarafından gündemleştirilmektedir. Tarihte eski orduyu tasfiye etmeden veya yenmeden kurulan tek bir cumhuriyet yoktur.” (“Merkez Komitesi Çözümlemesi- Siyasal ve Örgütsel Çözümleme”, Worker (İşçi) Dergisi, Mayıs 2006, Halk Savaşının 10. Yılı Özel Sayısı, sa. 10)

²² “Prachanda Yolu yeni tipte bir partiyi, yeni tipte bir iktidarı ve yeni tipte bir halk ordusunu daha üstün bir tarzda nasıl örgütleyeceği-

miz konusunda bize rehberlik etti. Bu konuda şöyle denmektedir, ‘21. yüzyılda halk ordusu, iktidar ele geçirildikten sonra kışlalarda kalarak özel eğitim ve silahlar yoluyla modernize edilme sürecine girmemelidir, tam tersine onların, tüm kitleleri seferber eden ve yine kitlelere hizmet eden devrimci savaşçılar haline getirilmesi garanti altına alınmalıdır.’ *Prachanda Yolu’nun bu gelişimi, Karl Marx’ın silahlanmış kitleler denizi yaratmak için kitleleri silahlandırma ve genel silahlı eğitim verme anlayışıyla bağlantılıdır.*”

(“Yirmi birinci Yüzyılda Halk Savaşı ve Prachanda Yolu, Ananta, Kasım 2003” Nepal’deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya Yay. s.267)

“Bu konuda Prachanda Yolu, ‘21. yüzyılda halk ordusunun temel görevi, isyan etme haklarını kullanma yeteneğine sahip bilinçli silahlı kitleler geliştirme tarihsel sorumluluğunu yerine getirmek olmalıdır’ demektedir.” **(Ananta, age, s.268)**

“Eski devleti ortadan kaldırma ve ordu ve bürokrasiyi ‘tüm silahlı halk’ içinde eritme (merge with-çev.) ve kitleleri örgütleme ve silahlandırma ve yeni devlet iktidarının organlarını ‘doğrudan’ kitlelerin kendi ellerine verme, Lenin tarafından geliştirilen yeni tip devlet anlayışının kesinlikle en önemli yönüdür. Bu anlayış, Ekim Devrimi’nden sonra ‘İşçi, Asker, Köylü Sovyetleri’ biçiminde inşa edilen yeni devlette uygulanmaya çalışıldı”. **(“Yeni Tipte Bir Devlet İnşa Etme Sorunu, Baburam Bhattarai, Şubat 2004”, Nepal’deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya Yay. s.373)**

²³ “Bizim demokratik cumhuriyet sloganımız özel bir güç dengesi durumunda sınıf mücadelesini ilerletmeye yardımcı eden geçici devrimci sloganı ifade ederken, BML’nin çok partili halk demokrasisi, sınıf eşgüdümünü ve burjuva parlamentarizmin reformist bir çizgisini ifade etmektedir. Bu anlamda aslında BML’nin çok partili halk demokrasisi ile demokratik cumhuriyetimiz arasında büyük bir fark vardır. Son dönemlerde BML ayrıca demokratik cumhuriyete doğru ilerlemekten bahsetti ve aramızdaki temel ortaklıklar üzerine tartışmaları sürdürmekteyiz. Bizler, demokratik cumhuriyet sloganı üzerinden BML’nin de sınıf eşgüdümünün reformist çizgisinden sınıf mücadelesinin devrimci çizgisine doğru ilerleye-

ceğini umut ediyoruz.” **(“21. Yüzyılda Everest Dağında Devrimci Bayrağı Dalgalandır!”, Prachanda ile Röportaj, Mayıs 2005”, Nepal’deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya Yay. s.427)**

“NKP(M) önderliği içerisinde, demokrasi, kavramsal bir problem olarak 2003’le birlikte ortaya çıkıyordu. 2003 yılında gerçekleştirilen Parti MK Plenumu’ndan, ‘21. yy’da demokrasinin gelişimi üzerine’ başlıklı bir rapor geçmişti. Söz konusu raporda, siz, ‘feodalizme ve dış emperyalist güçlere karşı olan bütün siyasi partiler arasında barışçıl bir rekabet’in mümkün olabileceğini iddia ediyor ve ‘feodalizme ve dış emperyalist müdahalelere karşı olduğu müddetçe, belli bir anayasal düzende çok partili rejim varlığını sürdürebilmelidir’ demektesiniz.

*Prachanda yoldaş 2006’da The Hindu’ya verdiği röportajda şöyle diyordu: ‘Biz parlamentodaki partilere, hepsiyle barışçıl bir rekabete hazır olduğumuzu söylüyoruz.’ Buradaki kelimeler ne rastgele ne de yanlışlıkla kullanılmıştır. NKP(M) lideri açık ve dolaysızca, burjuva-feodal partilere, kendileriyle barışçıl mücadeleye hazır olduklarının teminatını vermektedir. Ve çok partili demokrasiye ilişkin bu kararı, stratejik ve teorik bir ilerleme olarak nitelendirerek Prachanda yoldaş, ilerisi için tehlikeli bir tez ortaya koymuş olmaktadır.” **(HKP(M)’den BNKP (M)’ye Açık Mektup, 20.06. 2009)***

²⁴ “Feodalizm ve emperyalizmin temsilcileri tüm sistemlerin tehlikede olduğu koşullarda, halkı yanıltma yoluyla sistemlerini savunabilecek yeni bir unsur olarak BML kliğini düşündüler. Bugün BML’nin ihanetinin ve gericilerin zorlamalarının buluşma noktası olarak Majestelerinin BML Hükümeti oluşturuldu.” **(“BML Hükümeti: Kriz Sürecinde Feodalizm ve Emperyalizmin Yeni Bir Kalkanı, Prachanda”, Nepal’deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya yay. s.177)**

“Olayların gelişim sürecine ilişkin bu analizin doğruluğunu kanıtlamak için, devrimin dersleri bağlamında yoldaş Lenin’in sözlerini aktarmak isterim; ‘Siyaset ve sınıf mücadelesi meselesinde herhangi bir başkasından daha deneyimli ve daha iyi organize olan Kapitalistler, derslerini diğerlerinden daha çabuk öğrendiler. Hükümetin durumunun ümitsiz olduğunu kabullenerek, diğer ülkelerdeki kapitalistler tarafından on yıl-

lardır, 1848'den beri, işçileri aldatmak, bölmek ve güçsüzleştirmek için uygulanan bir yöntemle başvurular. Bu yöntem 'koalisyon' hükümeti olarak bilinir. Yani, sosyalizmden dönenler ile burjuva üyelerden oluşan birleşik bir kabine.' Lenin, bunu, Menşeviklerin de ayrıca hükümetin bir parçası olduğu Çarlık rejiminin sona ermesinden sonrası koşullarda söylemişti. Farklı duruma ve arka plana rağmen bu ifade Nepal'de şu anda kral, Kongre (Partisi-çev.) ve BML'den oluşan 'Ulusal Birlik Hükümeti' bağlamında tamamı ile uygun düşmektedir." (Prachanda, age, s.178)

²⁵ "Fakat burada bir şeyde açık olunmalıdır ki, partimiz 20. yüzyılın devrim ve karşı-devrim deneyimlerinden öğrendikten sonra 21. yüzyılda demokrasinin gelişiminden bahsetmektedir ve buna paralel olarak anti-feodal, anti-emperyalist bir anayasal yapı içerisinde çok partili reketi kabul etmiştir. Fakat burada kurucu meclis ve demokratik cumhuriyet meselesi stratejik katılık ve taktiksel esneklik açısından anlaşılmalıdır. Bir rejimi yönetme aşamasına gelindiğinde mücadelenin başlangıç aşamasındaki gibi bir donanım talep etmek veya mücadelenin başlangıç aşamasında bir rejimi yönetme aşamasındaki gibi bir özellik talep etmek diyalektik materyalizmi ifade etmez." ("21. Yüzyılda Everest Dağında Devrimci Bayrağı Dalgalandır!", Prachanda ile Röportaj, Mayıs 2005", Nepal'deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya yay. s.426)

²⁶ "Dünya şu anda, 1920 ve 1930'ların dünyasından çok daha ileri bir noktaya varmıştır. Üretici güçler yeni bir konumda, emperyalizm yeni bir konumda, emperyalizme karşı savaşan halk yeni bir konumda ve bilgi, iletişim ve teknoloji yeni bir konumda. Bu nedenle, proletaryanın askeri stratejilerinin yeni bir konumda olması zorunludur. Partinin, sembolik olarak 'düşmanı, sırtına binerek başından vurmak' politikası ayrıca 21. yüzyılın askeri stratejisinin bir parçasıdır. Bu politika sadece askeri bir strateji değildir, fakat ayrıca 21. yüzyılda Marksizm-Leninizm-Maoizm'in tezlerini geliştirme sorunu ile ayrılmaz bir şekilde bağlantılıdır. Sağcı revizyonistlere karşı kararlı mücadele sürdürmeye ek olarak bu sorun ayrıca, komünist hareket içerisinde gelişen geleneksel, ortodoks ve klişeleşmiş

eğilimlere karşı savaşmak suretiyle somut durumun somut analizini yapma Marksist ruhunu canlandırıcı füliliyatını da ifade etmektedir." ("21. Yüzyılda Everest Dağında Devrimci Bayrağı Dalgalandır!", Prachanda ile Röportaj, Mayıs 2005", Nepal'deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya yay. s.441)

²⁷ "Prachanda Yolu bunu ifade ederek şöyle demektedir; 'Hâkim devrim modeli anlayışında 1980'den sonra önemli bir değişim olduğu görülmektedir. Bugün silahlı ayaklanma ve uzun süreli Halk Savaşı stratejilerinin birbiri içerisinde kaynaştırılması (fusion-çev.) zorunlu hale gelmiştir. Bunu yapmaksızın herhangi bir ülkede devrimin imkânsız olduğu görülmektedir.' " ("Yirmibirinci Yüzyılda Halk Savaşı ve Prachanda Yolu, Ananta, Kasım 2003" Nepal'deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya yay. s.262)

"Ülkenin yüzde seksenini kontrol etme düzeyine geldikten sonra öne çıkan görev, kitle temelini ve siyasi iktidar organlarını pekiştirmek, Halk Kurtuluş Ordusu'nun kuvvetini artırmak ve üs alanlarımızın ortasında kalan düşman merkezlerini imha etmek olmalıdır. Kuşkusuz, bu görev meşakkatli bir görevdir ve partililer ve halk arasında karşı konulamaz bir acil zafer umudu karşısında, müthiş bir kararlılık ve sabır isteyen bir görevdir. Halk Savaşı'nın 'uzun süreli' özü tam olarak anlaşılmazsa, stratejik saldırdı aşamasında ciddi hatalar meydana gelebilir."

"İlk ortaya atıldığından sonraki beş yılda değişiklikler geçiren füzyon teorisi, 2006 ile birlikte gerici partilerle barışçıl rekabetin, halk demokrasisi ve sosyalizme barışçıl geçişin teorisi olmuştur. Halk savaşı ve ayaklanmanın kaynaştırılmasından müteşekkil Prachanda'nın eklektik teorisi uzlaşmaların ve diplomatik manevraların bir formülasyonundan ibarettir. Bu değişikliğin önemli nedenlerinden biri, günümüz dünyasının içinde bulunduğu durumun hatalı değerlendirilmesi ve emperyalizmin yeni-sömürgecilik formunun yerini global devlet formuna bıraktığı yönündeki tespittir." (HKP(M)'den BNKP (M)'ye Açık Mektup, 20.06. 2009)

²⁸ "Nepal iki büyük komşu (Hindistan ve Çin) arasında bir köprü olmak istemektedir. Gelişmiş

ülkeleri az gelişmiş ülkelere yardımda bulunmaya çağırıyoruz. BM, eski çatışmalı ülkelerin yeniden inşası için yeni bir Marshall planı benzeri kapsamlı bir paketle inisiyatif almalıdır. Az gelişmiş ülkelerin haklar temelli dönüşümü yaklaşımı BM'nin temel gündemi olmalıdır.” (Baburam Bhattarai, BM Genel Kurulu, 25.09.2011)

²⁹ “Reformizm Proletarya sınıfı, Komünist Partisi ve Marksizm adına parlamentarizme tapınmaya başladı. Komünist Partisi ve burjuva parlamenter partiler arasında politik çizgi, mücadele biçimleri, pratik tavır ve tutum gibi önemli meselelerde farklılıklar ortadan kayboldu. Proletaryanın bağımsız politikasını bastırarak ve nispeten ‘ileri’ mantığını öne çıkararak burjuva parlamenter politikayı izleme eğilimi hâkim hale geldi.” (“Nepal Halk Devriminde İdeolojik Sapma Sorunu, Prachanda”, Nepal’deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya yay. s.26)

“Halka barışçıl, parlamenter ve legal mücadele zehirini sunmak ve içte silahlı mücadeleden bahsetmek reformizmin ikiyüzlü karakterinin göstergesidir.” (Prachanda, age, s.36)

“Stratejik olarak devrimci fakat taktiksel olarak reformist bir devlet iktidarı sloganından bahsetmek aslında proletaryanın davasına ihanet etmeye ve gerici sınıfın çıkarlarına hizmet etmeye denktir. Marks ve Engels’in ta başından itibaren proleter devrim taktiklerini izledikleri dönemin koşullarını, Lenin’in geçici devrimci hükümete vurgu yapmasını ve işçi-köylü-askerlerin demokratik devletine Mao’nun vurgusunu hatırlamak uygun olacaktır.

Fakat Nepal reformizmi hiçbir zaman devlet iktidarı sloganını devrimci bir tarzda gündeme getirmedir. Burada bir, stratejik olarak demokratik devrimden bahsetme fakat pratik olarak ve taktik olarak gerici devlet iktidarını savunma ve onun için mücadele etme geleneği yaratıldı.” (Prachanda, age, s.41)

“1960 yılındaki Darbhanga oturumunda sunulan sloganların tamamı reformist devlet sloganlarıydı. Sunulan tüm sloganlar proletaryanın bağımsız devrimci davasının sloganları değil, liberal burjuvazinin davasının sloganlarıydı. Bu sürecin devamında, anayasal meclisin monarşik düzen altındaki biçimi ile ege-men parlamenter düzen altındaki biçimi ara-

sında bir kıyaslamaya giderek bunlardan ikincisini devrimci bir slogan olarak öne sürme ve bunun sonucunda kadrolar ve halk arasında uzun süren kafa karışıklıklarına yol açma tavrı, bizzat reformistlerin gerçekleştirmiş oldukları bir komplo hareketinden başka bir şey değildir.” (Prachanda, age, s.41)

“Yeni demokratik devleti bir bütün olarak tesis etmek için onun taktik olarak ve pratik olarak tesis etme sürecine yoğunlaşmak gerekir. Bunun için, yerel sınıf mücadelesini yoğunlaştırarak ve yerel halk iktidarlarını tesis ederek merkezi devlet iktidarını tesis etme doğrultusunda ilerlemekten başka Nepal’da devrimci taktik slogan olamaz. Reformizmin, devlet iktidarına ilişkin, Marksizm-Leninizm- Maoizm karşıtı, Yeni Demokratik Devrim karşıtı ve özünde kapitalist olan kapitalist bir slogan ileri sürme geleneğine karşı kararlı bir mücadele olmaksızın devrimci hareketin gelişmesi imkânsızdır.” (Prachanda, age, s.42)

“Burada revizyonizm, barışçıl ve legal hareketlere sürekli vurgu yaparak, Panchayat sistemine dâhil olarak, halkı yanlış yöne sevk ederek, militan mücadeleyi geleceğe erteleyerek, çeşitli gerici ve yoz unsurlarla birliğe, koalisyona ve ortaklığa vurgu yaparak sınıf mücadelesini zayıflatmaktadır.” (“Marksizm-Leninizm-Maoizm mi Yoksa Revizyonizm mi?

Prachanda, Haziran 1990”, Nepal’deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya yay. s.54)

“Devrimci Marksistler ile revizyonistler arasında mücadele biçimlerine bakış konusunda da temel bir farklılık vardır. Marksizm-Leninizm-Maoizm, devrimin evrensel bir ilkesi olarak şiddete dayalı devrim ihtiyacının halk arasında yayılmasından ne pahasına olursa olsun vazgeçilmemesi gerektiği gerçeğine vurgu yapar. Gerçek devrimciler, halkı devrime hazırlamak için bir ön koşul olarak mevcut yasalara ve sistemi ihlal etmeye dönük mücadelelere vurgu yaparlar. Lenin, bu şiddete dayalı devrim anlayışının halk içerisinde örgütlü bir şekilde yayılması zorunluluğunu Marx ve Engels’in tüm öğretilerinin özü olduğunu söylemektedir. Lenin, şiddete dayalı devrim anlayışının (Marx ve Engels’in tüm öğretilerinin özü) yaygınlaşmasını önleyen veya halka götürülmesini önlemeye çalışan unsurlara karşı sürekli mücadeleye vurgu yapmıştır.

Stalin şöyle demişti, ‘Eğer birileri bu tarzda

bir devrimin burjuva demokrasisi içinde barışçıl bir şekilde başarıya ulaşabileceğini düşünüyorsa, bu onun zihnen iflas ettiği ve sağduyusunu yitirdiği, veya tamamen ve göstere göstere proleter devrimi terk ettiği anlamına gelir.' Bu konuda Mao şöyle demektedir, 'Emperyalist çağdaki sınıf mücadelesinden almakta olduğumuz ders; emekçi sınıf ve ezilen halk kitlelerinin sadece silahların gücü ile silahlı kapitalistleri ve feodaliteyi yenebilecekleridir. Bu yüzden tüm dünyanın silahla değişebileceğini söyleyebiliriz.' Bu yüzden devrimci Marksistlerin, halkı ayaklanmaya hazırlamak amacıyla başından itibaren mücadelenin devrimci biçimlerine öncelik verdikleri gün gibi açıktır.

Fakat revizyonistlere gelince, onlar devamlı olarak barışçıl ve yasal mücadele biçimlerine vurgu yaparlar. Marksizm-Leninizm-Maoizm'in evrensel doğrusuna aşına olan modern revizyonistler içerde, şiddete dayalı devrimin zorunluluğunu gelecek için veya stratejik olarak kabul ettiklerini söylerler, fakat bunu taktiksel olarak reddederler." (Prachanda, age, s.56-57)

"Tam da burada ülkemizin revizyonistleri, mücadeleyi legal ve barışçıl bir alana hapsederek ve ihtiyaç duyulduğu anda halkı silahsız bırakarak gericilere hizmet etmektedirler."

(Prachanda, age, s.57)

"Reformistler, bugünkü komünist hareket içerisinde teorik olarak reformizme karşıymış gibi görünürler. Marksizm ile mutabıkmış gibi görünürler. Sadece bu kadar da değildir. Marksizm'i yaratıcı bir şekilde geliştirdiklerine ve somut durumu doğru bir şekilde değerlendirdiklerine vurgu yaparak üstlendikleri rollerini icra ederler. Bu durumda reformistleri, tasfiyecileri, Marksistlerden nasıl ayırabiliriz? Bunun için onlara teoriden pratiğe doğru bakmalı ve pratikten teoriye doğru geri gelmeliyiz. Her ne kadar reformistler devrimci teorinin şu veya bu parçasını savunurlarsa da pratikte bunu uygulayamazlar. Bu yüzden onların teorileri en doğru şekilde pratik yaşam ve gündelik faaliyetlerinde ifadesini bulur." ("Tasfiyeciliğe ve Reformizme Karşı Mücadelenin Önemi, Prachanda", Nepal'deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya yay. s.182-183)

"Reformistler bunu, devrimci talep ve sloganların yükseltilmesine sürekli karşı çıkarak, devrimci mücadele biçimlerine karşı çıkarak

nihaî hedefi ortadan kaldırmak veya hareketten uzak tutmak yoluyla yaparlar. Lenin'in bize öğrettiği gibi, eğer bir kişi reformizme karşı olduğunu söylüyor fakat devrimci hedef, talep ve sloganları hareketten uzak tutuyorsa, asıl kendisi reformisttir. Bugünün çıkarları adına geleceği feda edenler reformisttirler."

(Prachanda, age, s.183)

"Reformistler silahlı devrimin gerekliliğine yönelik örgütlü propagandaya karşı durarak, devrimci hazırlığı sürekli olarak geriye iterek daima barışçıl, yasal ve parlamenter mücadelenin önemine vurgu yaparlar. Silahlı devrim sorununun sadece 'boş hayal' ve 'devrimci söz tüccarlığı' olarak görürler." (Prachanda, age, s.183)

"Reformistler, her zaman reformist ve parlamenter bir mücadeleye vurgu yaptıkları için, disiplinli ve militan bir parti yerine gevşek ve anarşist bir kitle partisi oluşturarak daha fazla seçmen çekmek isterler. Proletarya disiplinini bürokratik olarak değerlendirirler. Ayrıca o kadar bireycidirler ki, eğer partiyle mutabık değillerse tüm partiye meydan okur, gözdağı verir ve pasif kalırlar. Devrim için aktif olarak çalışan dürüst ve disiplinli kadrolar, reformistlerin gözünde itaatkâr ve kör taraftarlar olarak görülürler. Böyle kurnaz, geveze olan ve reklam yapmak isteyenler bu bakış açılarında yeteneklidirler. Halkı, birkaç akıllı ve kurnaz insan tarafından yönetilebilecek bir kalabalık sanan kişiler böyle yaparak, aynı burjuva bakış açısını ve çalışma tarzını izlemeye devam ederler." (Prachanda, age, s.183)

"Nepal Komünist Hareketi'nin 44 yıllık tarihinde reformist hastalık hareket içinde egemen oldu. Proletarya sınıfının devrimci taktiklerini öne çıkarmak yerine gerici sınıfın çıkarlarına hizmet eden çok partili sistemin tesisine yönelik 1990'daki hareket içerisinde reformist taleplere hapsolmek, gerici bir anayasa oluşturarak ilerici olmak, gerici kabineye katılmaya heveslenmek ve halkın üzerine ateş etmek, Marksizm'i Nepal'de uyguladıklarını söylemek ve parlamenter sistemin ilerici olduğu söylemi üzerinden hareket etmek; tüm bunlar çıplak reformizmin tezahürleridir." (Prachanda, age, s.183-184)

³⁰ "Ancak bugün partimizde proleter ruhtan ve amaçlardan sapmalar görülebilmektedir. İdeolojik alanda kişisel küçük burjuva tavırlar;

örgütlenme alanında anarşinin gelişmesi, bölgecilik, sekterlik, grupçuluk, bürokrasi; halkla resmi ve mekanik ilişkilerin kurulması, halka hizmet yerine güç kullanma vb tavırlar halkta ezildikleri ve sömürüldükleri hissini uyandırmaktadır. Uluslararası ve ulusal tehditler altında böylesi bir dönemde parti birliği çok büyük ihtiyaçken partimiz çok sayıda küçük burjuva küçük gruplara bölünmüştür. İdeolojik, kolektif ve proleter disiplin yerini sekter disipline bırakmıştır. Gelişmek için birbirine yardım etmek, açıkça ve samimi bir şekilde tartışmak ve eleştiri-özeleştiri yerine taşlamaya ve teşhire dayalı zarar verici küçük burjuva düşünceler ve çalışma tarzı yükselmektedir. Kariyerizm ve açgözlülük parti içinde o kadar arttı ki, baskı, tehdit, pazarlık, yağcılık kurumsallaşmaya başlamıştır. Parti ve halk için çalışma sabrının tükenip daha yüksek konum işgal etme çabası artmaktadır. Benmerkezci bireycilik o derece artmıştır ki kendisinden başkasını görmeyen insanlar yaratılmıştır. Daha üst konum elde etmek için ekonomik anarşizm, bozulma ve oportünizm gelişmektedir. İsteddiği yerde bağış toplama ve vermek istemeyene zor kullanma eğilimi görülmektedir. İdeolojimizi ve siyasetimizi anlatarak halkı dönüştürme ve bilinçlendirme ve halkın kalbini hizmet ederek kazanma ağır görevi yerine kişinin isteğine göre zor kullanma, tehdit etme eğilimi gelişmektedir.”

(“Merkez Komitesi Çözümlemesi- Siyasal ve Örgütsel Çözümleme”, Worker (İşçi) Dergisi, Mayıs 2006, Halk Savaşının 10. Yılı Özel Sayısı, sa. 10)

³¹ “Kültür Devrimi’nin tüm tarihsel dersleri içerisinde önemli bir ders, kişisel çıkarı karşı savaş ve revizyonizmi alt etmedir. Parti ve hareket içerisinde revizyonizmin kökü kişisel çıkarı dayanmaktadır. Kişisel çıkarların sayısız biçimlerine karşı acımasızca mücadele etmeksizin revizyonizmi ezmek imkansızdır. Kişisel çıkarların farklı görünümüne karşı Halk Savaşı ile beraber iç mücadele de bilinçli bir şekilde ilerlenmeksizin sonunda partinin BML’ye dönüşme tehlikesi ortaya çıkar.” **(Halk Savaşı’nın Ortaya Çıkardığı İdeolojik Mücadele Sorunu, Prachanda”, Nepal’deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya yay. s.63)**

“Sınıf mücadelesi sürecinde meydana gelen

şey şudur ki; önderlik ve iktidar, kadro ve kitleleri bilimsel, demokratik ve bağımsız düşünürler ve inisiyatif sahipleri olarak geliştirmek yerine, sessiz takipçiler ve köleler yetiştirmektedir. İlkel olarak buna karşı olmamıza rağmen bunun etkisi doğrudan ve dolaylı olarak partimiz içerisinde de kendisini göstermektedir.” **(Prachanda, age, s.64)**

“Marksizm-Leninizm-Maoizm ve esas olarak Büyük Proleter Kültür Devrimi bu düğümü çözmeye yönelik bilimsel bir yönelim sağlamıştır. ‘Karargahları bombalayın!’, ‘İsyan etmek meşrudur!’ ve ‘Kızıl ve uzman’ sloganları bunun ifadesidir.” **(Prachanda, age, s.64)**

“Önderler ölebilir, önderler dejenere olabilir fakat eğer bir ‘devrimci halefler geliştirme süreci’ varsa devrimci hareket ilerler. Bu ayrıca Kültür Devrimi’nin can alıcı (crux-çev.) noktasıdır.” **(Prachanda, age, s.64)**

“Yoldaş Mao’nun önder, parti ve kitlelere ilişkin aşağıdaki sentezini derinlemesine anlamak zorunludur; ‘Marksizm-Leninizm, önderlerin tarihte büyük bir rol oynadıklarını kabul eder. Halk ve partileri önderlere ihtiyaç duyar. Kitlelerin çıkar ve özlemlerini temsil eden ve tarihi mücadelenin ön safında duranlar, önderler olarak halka hizmet etme kapasitesine sahiptirler. Fakat herhangi bir parti ve devlet önderi kendisini kitlelerin içindeki bir üyeden yukarıda kabul etmeye başladığı zaman kendisini kitlelerden uzak tutar ve gerçek bilgidен yoksun kalır.’ Bu koşullarda eğer kadroların ve halkın bilinci geliştirilmezse o zaman parti ve hareketin büyük kayıplarla yüz yüze geleceği bir durum ortaya çıkar.” **(Prachanda, age, s.65)**

³² “Kendi aramızda Prachanda’nın mı yoksa Baburam’ın mı daha iyi bir başbakan olacağı meselesini tartışıyoruz. Sonuçta her ikisi de gözlerini o koltuğa dikmiş durumda. Ama son tahlilde partinin kontrolü bizim elimizde ve bizim desteğimiz olmadan ikisinden birinin başbakan olması mümkün değil. Aslında ikisinin de hattı birbirine oldukça yakın. Ama biz Prachanda’ya karşı mücadele vermenin Baburam’a karşı mücadele vermekten çok daha çetin bir iş olduğu kanaatindeyiz. O yüzden başbakanlık meselesinde Baburam’a destek çıktık.” **(Netra Biram Chandra (Biplab), Ekim 2011, Demokrasi ve Mücadele)**

“Silahlı mücadele başlatmak ya da güvenlik

güçlerini karşımıza almak gibi bir niyetimiz olduğunu söylemiyoruz. Bir ulus olarak tarihi bir dönüşüm sürecinden geçtiğimizi ve krallığın yıkıldığını göz önünde bulundurduğumuzda, güvenlik güçleriyle silahlı çatışmalara girmemiz için bir sebep olduğunu düşünmüyorum. Ama adil entegrasyon ve halk anayasası yazımı süreçleri şiddet yoluyla bastırılırsa, o zaman bu yeni bir halk hareketinin başlaması için yeterli bir sebeptir.” (Chandra Prakash Gajurel (Gaurav), Ekim 2011, Gateway söyleşisi)

“Biz anlaşma fikrine karşı değiliz fakat yanlış anlaşmalara karşıyız. Eğer önderlik aynı fikirde olmazsa, bu meseleyi halka taşıyacağız. Önderlik düzeltme yapmayı düşünmezse, bizler plan ve program geliştirmek zorunda kalacağız. Biz halk için öncelikle anayasanın yapılmasından ve daha sonra ordunun entegrasyonunun gerçekleştirilmesi sürecinden yanayız.” (Mohan Baidya (Kiran), 04.11.2011, Red Star)

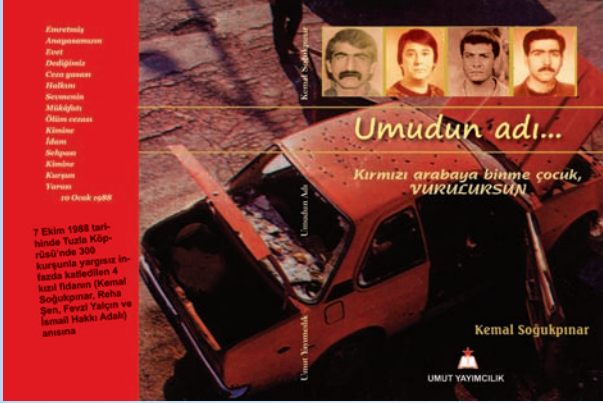
“Fakat, biz HKO’nun onurlu bir şekilde entegre edilmesi kararında hemfikiriz, bilimsel bir toprak reformu uygulanmalı ve diğer tüm kötü anlaşmalar feshedilmelidir. Programımız ajitasyondan çıkartılıp gerçeklik haline getirilmelidir.” (Dilip Maharjan (Bhishma), 22.11.2011, Red Star)

³³ “Mao’nun önderliğinde 1966’dan 1976’ya kadar sürdürülen BPKD’nin, yeni tipte bir proleter devletin inşasına tarihsel katkılarda bulunduğu noktasında bir şüphe yoktur. Bu bağlamda özellikle aşağıdakiler dikkate değerdir: ‘İsyan

etmek haktır’, ‘Burjuva karargâhları bombalayın’ vs. sloganları; devletin işlevlerini yerine getirmek için Paris Komünü modelinde, partisiz kitlelerden meydana gelen devrimci komiteler; kitlelerin silahlanması yoluyla milyonları bulan Kızıl Muhafızlar’ın oluşumu; işçilerin grev hakkının devlet anayasasına konması; vs.” (“Yeni Tipte Bir Devlet İnşa Etme Sorunu, Baburam Bhattarai, Şubat 2004”, Nepal’deki Devrimin Sorunları ve Olasılıklar, Kazanılacak Dünya yay. s.378)

“Çözüm için proleter devrimci metodoloji nedir? Yalnızca kültür devriminin ruhu ile yeni devrimi yükselterek uzun süreli, gerçek ve dinamik bir çözüme ulaşabiliriz.” (“Merkez Komitesi Çözümlemesi- Siyasal ve Örgütsel Çözümleme”, Worker (İşçi) Dergisi, Mayıs 2006, Halk Savaşının 10. Yılı Özel Sayısı, sa. 10)

³⁴ “ÇKP’de merkezi iktidarı ele geçirdikten sonra ortaya çıkan 3 aşırılık ve 5 aşırılıktan daha kötüsü partimizde merkezi iktidarı ele geçiremeden nasıl ortaya çıkabilmiştir? Bunlara doğru cevaplar veremez ve doğru çözümler ortaya koyamazsak, eminiz ki partimiz ve hareketimiz ABD emperyalizminin ve kralın karşısındaki güçsüzlüğünden kaynaklı tasfiye olacaktır.” (“Merkez Komitesi Çözümlemesi- Siyasal ve Örgütsel Çözümleme”, Worker (İşçi) Dergisi, Mayıs 2006, Halk Savaşının 10. Yılı Özel Sayısı, sa. 10)

*Gider , gider , nice koş yığitler gider.
 Senin de içinde bir ağlun varsa çok değildir.
 Ey mavi gök! Ey yağış yer, bilesin ki,
 Yüreğimiz kabına sığmamakta,
 Orsle çekiş arasında yoğrulduk,
 Dincımız derya gibi kabarmakta.*

Brahim Kaypakkaya

“Devrim davasının bir tohumu olabilmek, insanlık aleminin tarihsel ilerleyişinde kendi eliyle yarattığı çirkefliklerin içinden sıyrılıp güneşe gömülebilmek; her türlü kişisel menfaatin yemintli düşmanı olup, davaya bağlılık temelinde silah elde sonsuzluğa yönelmek; insan bilincinin vardığı en yüksek düzey olan Marksizm-Leninizm-Maoizm biliminin ışığında ölümün kucağına koşmak. . . İşte her proleter devrimcinin sonsuzluğa yürüyüşünde geride bırakmak istedikleri.”

(Halil Çakrođlu, 15.04.1995)

**UMUT YAYINCILIK BÜROLARI
 VE
 KİTAPÇILARDA**